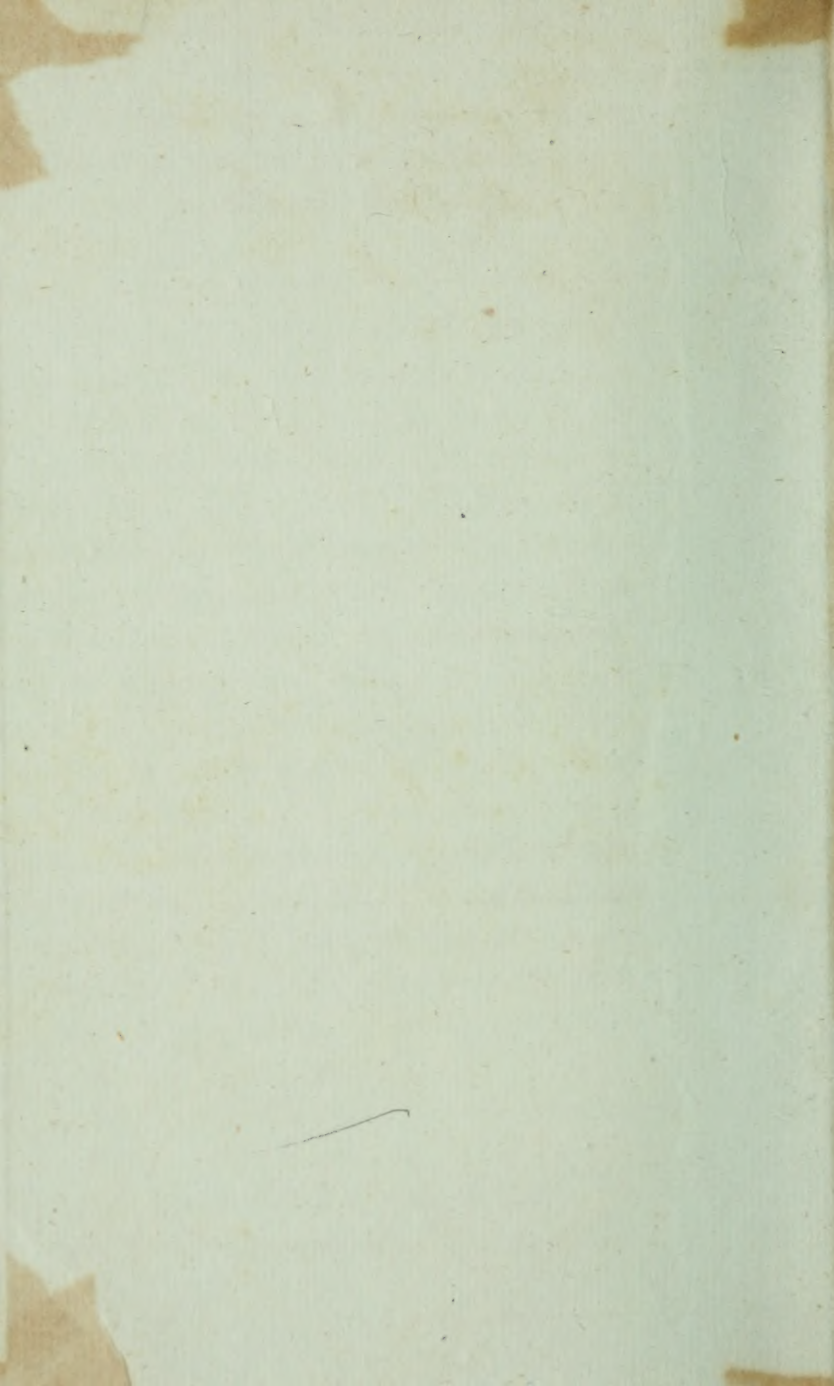

3 1761 08305582 2

4 B.

O. D. Korenová Lehn
1844.

Haandbog

i

den danske Kriminalret.

Af

T. Algreen-Ussing,

Professor i Lovkyndigheden ved Kjøbenhavns Universitet.

Anden Deel.

Tredie aldeles omarbeidede Udgave.

Kjøbenhavn.

Paa den Gyldendalske Boghandlings Forlag.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1841.

Andet Hovedafsnit.

Den danske Kriminalrets specielle Deel.

Anden Hovedafdeling.

Forbrydelser imod private Personer.

En og tyvende Kapitel.

Om Manddrab*).

§ 173.

Manddrab (homicidium), som Forbrydelse, er enhver Handling, hvorved Nogen paa en tilregnelig og uretmæssig Maade er Aarsag til et andet Menneskes Død. Naar altsaa den Handling, hvorved Nogen berøves Livet, enten ikke kan tilregnes den Dræbende, f. Ex. naar denne er en Rasende eller et Barn, eller den ikke strider imod den Dræbtes Ret, f. Ex. naar en Forbryder af Skarpretteren skilles ved Livet,

---

*) Ørsted: Systematisk Udvikling af Materien om Manddrab og de dermed beslægtede Forbrydelser efter den danske og norske Lovgivning, sammenlignet med fremmede Love, i Eunomia 3 D. S. 1—356. Adler: Commentatio de poena homicidii secundum leges danicas. Havniæ 1817.

eller Nogen udøver et Nødværgesdrab, existerer der vel et Manddrab i vidtløftig Forstand men ikke som Forbrydelse, da der, i første Tilfælde fra den subjektive (§§ 12—18) og i sidste Tilfælde fra den objektive Side (§ 19), mangler en til Drab, som Forbrydelse, aldeles væsentlig Betingelse.

I. Af Manddrab, der, som ikke tilregnelige, ikke kunne ansees som Forbrydelser, mærkes her følgende:

1) Manddrab, begaaet af Rasende. Herom bestemmer L. 6—6—17, at skeer Drab af Nogen i Vildelse og Raseri, da bør han ei paa Livet at straffes, men af sin Formue, som han har eller kan derefter bekomme, give til den Dødes Arvinger fuld Mandebod trende atten Lod Sølv. Dette Lovsted maa, efter Sagens Natur og Præmisserne til Fdn. 18 Decb. 1767, anvendes paa Enhver, der, paa den Tid Drabet begaaes, er i en saadan Sjelstilstand, at det var physisk umuligt, at Straffetrudselen kunde indvirke paa ham. En saadan Person bliver imidlertid at sætte under offentlig Bevaring, saalænge denne hans Tilstand vedvarer, da Statens Sikkerhed ikke kan tillade, at han forbliver paa fri Fod, og det heller ikke i Almindelighed kan ansees tilstrækkeligt betryggende, at han overleveres til sine Frænder til Bevaring efter L. 1—19—7 og Plak. 19 Novbr. 1828 i de Tilfælde, hvor disse kunne og skulle modtage ham*). En høi Grad af Taabelighed kan derimod, saafremt det Forbryderske ved Handlingen dog kunde indsees, ikke fritage for den almindelige Drabsstrafs Anvendelse. Ihenseende til Døvstumme gjelder det oven Anførte (§ 14). Den i L. 6—6—17 fastsatte

*) Dom i N. J. A. 19 B. S. 113—114. En mærkelig Dom hvorved en Pige for attenteret Drab paa sin Madmoder blev, paa Grund af hendes Sindsforfatning, fritagen for al Straf og atter sat paa fri Fod, men dog stillet under Politiets særdeles Opsigt, findes i Forsete for 1822 S. 232—260 (jvfr. Kanc. Skr. 27 Juli 1822, anført ved Indholdslisten sammesteds) og J. T. 8 B. 2 H. S. 182—190, jvfr. 10 B. 2 H. S. 172.

Mandebod kan ikke ansees som nogen Straf, da det baade modsiger Øiemedet med al Straf (§ 6) at anvende samme paa en Afsindig, og da Artiklen heller ikke vil, at denne Bod skal, saaledes som andre Bøder, afsones, hvis Gjerningsmanden Intet eier, hvorimod den i saa Fald kun skal betales af hvad han derefter kan bekomme. Da denne Mandebod endnu mindre kan betragtes som nogen Skadeserstatning*), ansees den rettest som en extraordinair Præstation, der, tildeels som en Levning fra den ældre Lovgivning, er af Lovgiveren bestemt at skulle finde Sted selv for et Drab, der aldeles ikke kan tilregnes den Handlende.

2) Manddrab, begaaet af Børn under 10 Aar. Herom gjelder efter L. 6—6—18 det samme, som om Drab begaaet af Rasende.

3) Manddrab, begaaet i Drukkenskab eller i Søvne. Dette Manddrab kan, under de Betingelser, under hvilke en saadan Tilstand udelukker Tilregnelighed (§ 16), heller ikke blive Gjenstand for Straf.

4) Manddrab, udøvet i det i L. 6—12—4 omhandlede Tilfælde. Denne Artikel bestemmer, at „fanger Mand Saar i Horeseng med anden Mands Hustru, og kommer han levendes derfra og vorder dog død af samme Saar, da ligger han paa sine egne Gjerninger og Huusbonden være sagesløs, og fanger Hoerkarlen Afløsning ved Præsten, førend han døer, da maa han i Kirkegaarden begraves. Men bliver han dræbt i Horeseng, da skal Huusbonden føre til Tinget Dyne og Lagen blodige, som han dræbte hannem paa, og da skal den Dræbte ligge paa sine egne Gjerninger, og begraves uden Kirkegaarden.“ L. 6—12—5 tilføier derpaa: „Men dræbes han uden Horeseng, endog Horesagen er aabenbarlig, da gaaes derom, som om andet Drab.“ Straffriheden for det i L. 6—12—4 omhandlede Drab maa antages nærmest at være motiveret ved den Betragtning, at Ægtemanden i den Sinds-

*) Ørsted: N. J. A. 20 B. S. 134—136.

bevægelse, som han i det nævnte Tilfælde bliver underkastet, ikke antages at være sig selv mægtig, og dette Drab er derfor af Lovgiveren udentvivl betragtet som utilregneligt. At der ikke bør lægges Vægt paa Stedet, hvor Drabet begaaes, men kun paa den Omstændighed, at det udøves i selve Paagribelsesøieblikket, følger saavel af Lovstedets Grund som af Bestemmelsen i L. 6—12—5. Det anførte Lovsted, der er aldeles extraordinairt, taaler iøvrigt ingen Udvidelse til Drab, begaaet af Personer i et noget lignende Forhold, f. Ex. naar Konen dræber Hoerkvinden i Sengen hos Manden, naar en Fader eller Broder dræber den, han træffer i Omgang med Datteren eller Søsteren, o. s. v. Neppe tør man heller antage, skjøndt Artiklens Ord ikke ligefrem udelukker dette Tilfælde, at den Mand kunde være straffri, der, naar der var opstaaet Mistanke hos ham om hans Kones Troskab, stillede sig paa Luur, for, hvis han overrumplede hende med et fremmed Mandfolk, at dræbe denne, thi udentvivl er Manden, som nys bemærket, kun af den Grund fritagen for Straf i det nævnte Tilfælde, at han, ved Opdagelsen af sin Kones Utroskab, antages ikke længer at være sig selv mægtig, men denne Grund bortfalder, naar han iforveien med koldt Blod beslutter, i Tilfælde af at saadan Utroskab opdages, at dræbe den Vedkommende.

5) Aldeles hændeligt Manddrab. Som saadant ansees ethvert Manddrab, der foranlediges ved en Begivenhed, som, ved Anvendelsen af den almindelige Opmærksomhed (§ 30), ikke lod sig afværge, eller hvis dræbende Følger ikke ved en saadan Opmærksomhed kunde indsees (§ 17). At Loven selv erkjender Straffriheden af et saadant utilregneligt Drab, viser L. 6—11—3, der bestemmer, at naar to Mænd hugge sammen i Skoven, og den Enes Øxe slipper af Skaftet uden hans Villie og han gjør sin Ed derpaa, da er det Vaade — hvilket Ord paa dette Sted betegner Hændelse — og hvad Skade deraf skeer, bødes Intet derfor. Ogsaa Fdn.

4 Oktbr. 1833 § 29 viser, at kun det Drab ansees som strafbart Vaadedrab, der er foraarsaget ved Uagtsomhed fra den Dræbendes Side.

6) At ogsaa et Noddrab, eller et Drab, som begaaes for at redde sig selv af en overhængende Livsfare, der ikke paa anden Maade kan undgaaes, udentvivl maa være straffrit, følger af det oven Anførte (§ 19).

II. Af Manddrab, der ikke ere uretmæssige, og, som Følge heraf, hellerikke strafbare, mærkes i Særdeleshed Drab, begaaet i Nødværgestilfælde. Ved Nødværgesdrab forstaaes et Drab, som begaaes for at afværge en voldsom Beskadigelse, der er saa overhængende, at man ikke kan oppebie Statens Hjelp for at afværge samme. At et saadant Manddrab ikke kan straffes, følger saavel af Sagens Natur (§ 19), som af L. 6—12—3, der tillader Enhver, som voldeligen overfaldes med Slag, Hug eller Sting, at værge sig selv, sit eget Liv eller sit Gods, med hvad Værge han mægtig er, især naar denne Artikel sammenholdes med L. 6—12—2 og 7, hvilke sidste Lovsteder udtrykkeligen erklære den Fornærmede for angerløs, naar han nødes til at dræbe Voldsmanden, og bestemmer, at denne da ligger paa sine egne Gjerninger. Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 5 erklærer ogsaa, med Hensyn til Legemsbeskadigelser, at det er en Selvfølge, at hvor den Paagjeldendes Forhold har Hjemmel i Lovens Forskrifter og Grundsætninger om Nødværge, vil aldeles ingen Straf være anvendelig. Under hvilke Betingelser den Overfaldne iøvrigt er berettiget til i Nødværgestilfælde at dræbe Voldsmanden, er et Spørgsmaal, hvis Afgjørelse nærmere henhører i Processen*), end i Kriminalretten, og som kun rigtigen lader sig besvare efter hvert enkelt Tilfældes konkrete Beskaffenhed**).

*) Hansen: Bidrag til den danske Civilproces 1 D. 1 H. S. 13—39.

**) Domme i J. A. Nr. 11 S. 121—128, i K. T. f. 1817 S.

At Ærens Forsvar hverken tilsteder Nødværgesdrab eller anden voldsom Behandling, følger ligefrem af Begrebet om Nødværge, der paa eengang forudsætter en voldsom og overhængende Beskadigelse, hvoraf Intet finder Sted ved en reen Æresfornærmelse, ligesom hellerikke Lovgivningen indeholder nogen Hjemmel for denne Mening. Derimod kan man, efter L. 6—12—1, være berettiget til at dræbe Voldsmanden for at forsvare ikke blot sit Liv men ogsaa sin Person og sit Gods, hvilket sidste L. 6—12—7 ogsaa bestyrker, skjøndt denne Artikel — der kun i et særeget og for den Fornærmede farligt Tilfælde erklærer det Drab, der begaaes til Godsets Forsvar, for retmæssigt — viser, hvad Sagens Natur ogsaa tilsiger, at man ingenlunde ubetinget er berettiget til at øve Nødværgesdrab for at forsvare sit Gods, men at dette kun tør skee, hvor den Fornærmede tillige udsættes for Fare for sin Person eller sit Liv. At man ogsaa retmæssigen kan udøve Nødværgesdrab for at forsvare en Anden, følger af Grundsætningerne i L. 6—6—13 og Fdn. 6 Febr. 1691 (§ 190), L. 6—8—7 (§ 93) og især Fdn. 4 Aug. 1819 (§ 160). Nødværgesretten er, med Hensyn til dens Grændser, vel ikke uendelig men dog ubestemmelig, da det beroer paa de i ethvert Tilfælde existerende Omstændigheder, hvorvidt den Angrebne maa gaae i sit Forsvar, og altsaa ogsaa om han retmæssigen kan skille Voldsmanden ved Livet. Enhver Overskridelse af Nødværgesrettens Grændser kan imidlertid ikke med Føie tilregnes den Fornærmede, da han maa antages ved Overfaldet at være sat i en saadan Tilstand, at han ikke altid vil kunne anvende den fornødne Skjønsomhed i at vælge de hensigtsmæssigste Midler til sit Forsvar, ligesom det ogsaa ofte kan synes ham nødvendigt at betjene sig af et Forsvar, der er stærkere, end det, der maaskee egentligen udfordredes for at afværge Beskadigelsen, af Frygt for at

---

649—654, i J. T. 19 B. S. 316—352 og i K. T. f. 1828 S. 569—600 samt i J. T. 21 B. 1 H. S. 106—110.

Voldsmanden ellers igjen vil vinde Overmagten over ham. Dette Princip er ogsaa fulgt ved Domstolene*). Skulde Overdrivelsen imidlertid være saa stor, at den nødvendigt maa tilregnes den Overfaldne, vil denne dog, naar Drab har fundet Sted, i Almindelighed ikke kunne ansees som forsætlig Drabsmand, da han hverken kan antages at have havt Forsæt til at dræbe eller skade Angriberen (§ 175). I Overensstemmelse hermed bestemmer ogsaa Krigs-Art. Brev 29 Juli 1756 § 687, at dersom den, som overfaldes, begaaer nogen Uforsigtighed i sit Forsvar, da ansees Sligt som Vaade og straffes med vilkaarlige Bøder; jvfr. Krigs-Art. Brev 9 Marts 1683 § 33. Ogsaa L. 6—12—3 fastsætter i et noget lignende Tilfælde, at den, der er bleven usamdrægtig med en Anden men begjærer Fred og dog overvældes af den Anden og kan ei slippe men bekommer Saar og Hug, skal, naar han dræber den Anden til at forsvare sit eget Liv, beholde sin Fred og bøde 40 Lod Sølv til den Dræbtes Arvinger**). Saafremt den Overfaldne derimod forsætligen og uden mindste Nødvendighed skiller Voldsmanden ved Livet, efterat han allerede har afvæbnet denne og saaledes sat sig selv i tilstrækkelig Sikkerhed for ham, er det klart, at han ikke kan undgaae at straffes som forsætlig Drabsmand. — Det Drab, der begaaes efter L. 6—12—4, er omhandlet ovenfor som utilregneligt.

At fremdeles det Manddrab maa ansees som retmæssigt og altsaa ustrafbart, der af dertil kompetente Personer udøves paa dem, der have gjort sig skyldige i Dødsforbrydelser, saavelsom ogsaa det Drab, der begaaes af Soldaten i Krigstilfælde, o. s. v., behøver neppe at bemærkes. Derimod gives der et Tilfælde, i hvilket det kunde synes tvivlsomt, om et Drab er uretmæssigt, nemlig naar En skiller en Anden ved Livet efter dennes egen Begjæring. Om dette Tilfælde, der

---

*) Dom i J. A. Nr. 6 S. 165—172.

**) Jvfr. Dom i Bibl. f. dansk Lovk. 1 B. S. 502—507.

vistnok vil være sjeldent men dog ikke er utænkeligt, har der iblandt fremmede Kriminalister været ikke liden Uenighed, da Mange erklære en saadan Handling for et forsætligt Manddrab, men Andre derimod kun ansee den som en Deelagtighed i et Selvmord, hvilket Sidste ogsaa er antaget i den preussiske Lovgivning. Skjøndt der vistnok ogsaa er en væsentlig Forskjel paa de tvende Handlinger, at skille et andet Menneske ved Livet med hans Villie og imod hans Villie, og der altsaa kunde være Anledning for en Lovgiver til at straffe den første Handling mildere end den sidste, synes dog begge disse Forbrydelser, saalænge intet saadant Lovbud existerer, at maatte juridisk betragtes lige, eftersom den Dræbtes Begjæring til den Anden om at dræbe ham maa, da Ingen tør skille sig selv ved Livet (§ 194), ansees som en Nullitet og altsaa ikke kunne forandre Drabsforbrydelsens Natur og Væsen*).

§ 174.

Da Manddrabsforbrydelsen ikke nødvendigt udkræver Forsæt, men ogsaa kan begaaes af Uagtsomhed, opstaaer herved Inddelingen af Manddrab i forsætligt og uagtsomt. Det forsætlige Manddrab kan atter deles i simpelt forsætligt Drab, hvormed intet Overlæg til at dræbe har været forbundet, og det overlagte Drab eller Mord, og af begge disse Slags Drab gives der atter kvalificerede Arter, saaledes som nærmere nedenfor skal blive viist. Til simpelt forsætligt Drab henføres efter L. 6—6—1 ikke blot den Handling, hvorved

---

*) Undersøgelsen om den Vished, der bør haves om Handlingens dræbende Virkning, for at Drabsstraffen skal kunne anvendes, henhører i Kriminalprocessen. Ørsted: Eunomia 3 D. S. 39—57 og N. J. A. 1 B. S. 43-79 og 21 B. S. 32—43. Jvfr. Stampes og Sevels juridiske Responsa S. 104—115 og 301—314.

Nogen, i den Hensigt at dræbe, skilte en Anden ved Livet, men ogsaa det Drab, der blev fremkaldt ved en Handling, hvorved man kun tilsigtede at skade den Dræbte; jvfr. L. 6—11—1, hvorhos dog Meningerne om Betydningen af Ordet: „skade" vare deelte*). Dette er nu nærmere bestemt ved Fdn. 4 Oktbr. 1833, ved hvilken Anordning Drabsmaterien er undergaaet en væsentlig Forandring, og hvorefter Hovedadskillelsen bliver imellem det forsætlige og det uagtsomme Manddrab saaledes, at til det første bliver at henføre enhver forsætlig legemsbeskadigende Handling, der har en Andens Død tilfølge, og til det sidste den dræbende Handling, hvor aldeles ingen Hensigt til at skade har fundet Sted.

§ 175.

Det forsætlige Manddrab i den nysanførte Betydning straffes forskjelligt efter det forskjellige Forsæt, der har fundet Sted hos Drabsmanden under Gjerningen, i hvilken Henseende der maa skjelnes imellem følgende Tilfælde:

1) Det egentligt forsætlige Manddrab**) er det, hvor En dræber en Anden med det bestemte Forsæt, under Gjerningen at skille ham ved Livet. Dette straffes, naar Angrebet ikke har været forbundet med beviisligt Overlæg, da Drabet i saa Fald bliver kvalificeret (§ 177), efter L. 6—6—1, sammenholdt med Fdn. 24 Septb. 1824, med at miste Livet,

*) Jvfr. Ørsted: Eunomia 3 D. S. 60—61 og A. f. Retsv. 3 D. S. 148—150 Noten, og Algreen-Ussing: Juridiske Afhandlinger S. 233—235, Noten. Jvfr. Dom i J. T. 3 B. 1 H. S. 81—84.

**) Ældre Domme i J. A. Nr. 5 S. 107—110, Nr. 19 S. 175 og Nr. 20 S. 75—78 J. T. 6 B. 2 H. S. 206—210, jvfr. 10 B. 2 H. S. 160—161, samt i K. T. f. 1815 S. 300—306 og 705—714, f. 1816 S. 331—338, f. 1821 S. 477—483 og 657—666, f. 1822 S. 613—622, f. 1823 S. 685—696, f. 1831 S. 281—308, 313—339 og f. 1837 S. 985—999.

hvilken Straf exekveres med Ære efter Fdn. 21 Oktb. 1791. Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 11*).

2) Naar Nogen ved en overlagt Voldsgjerning, — hvormed dog ingen bestemt Hensigt til at skille den Anden ved Livet har været forbundet, da Handlingen i saa Fald bliver Mord (§ 177) — bliver Aarsag til en Andens Død, skjelnes imellem to Tilfælde:

a) Saafremt det ved Handlingen foraarsagede Drab ei kan tilskrives en særdeles, Gjerningsmanden ubekjendt, Omstændighed, eller en usandsynlig og uforudseelig tilstødende Begivenhed, men stod i en saadan naturlig Forbindelse med de den Dræbte tilføiede Mishandlinger, at Gjerningsmanden maatte forudsee samme som en Følge, hans Mishandlinger letteligt kunde føre med sig, er ligeledes L. 6—6—1 anvendelig. Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 10**).

b) Dersom derimod den Mishandledes Død kan tilskrives en tilfældig Omstændighed og altsaa ikke stod i en saadan umiddelbar Forbindelse med Mishandlingen, at den maatte kunne forudsees som en rimelig Følge af samme, bliver den Skyldige at straffe med Fæstningsarbeide paa 8 eller flere Aar eller, efter Omstændighederne, paa Livstid. Fdns. § 10, jvfr. § 8. Det kan altsaa ikke komme i Betragtning, om Saaret eller Legembeskadigelsen er nødvendigviis dødeligt (vulnus absolute lethale), eller i Almindelighed dødeligt (vulnus per se lethale) eller kun ved tilstødende Omstændigheder dødeligt (vulnus per accidens lethale), ligesaalidt som det i Almindelighed vil faae nogen Indflydelse, om Saaret vilde være dræbende for Alle i Almindelighed (vulnus universaliter sive in abstracto lethale), eller det kun var dødeligt for den Dræbte i Særdeleshed paa Grund af hans særegne svage Legems-

*) Dom i K. T. f. 1839 S. 625—643.

**) Domme i K. T. f. 1839 S. 377—397, 553—566 og 825—838 og f. 1840 S. 71—87.

beskaffenhed (vulnus singulariter sive in concreto lethale*), men hvis derimod Beskadigelsen er af en saa ubetydelig Beskaffenhed, at den, efter sin egen Natur, ikke kan føre Døden med sig, men denne dog indtræder, for Exempel paa Grund af at den Beskadigede underkaster sig en Kvaksalvers Kuur, kan Fornærmeren ikke straffes efter L. 6—6—1, men kun med den nysnævnte mindre Straf, hvilken Mening allerede tidligere var antaget ved Domstolene**). Blandt de Momenter, som iøvrigt ved Straffens Udmaaling komme i Betragtning, maa specielt mærkes, naar Flere have udøvet Voldsgjerningen i Forening (Fdns. § 13), naar den Paagjeldende forhen er straffet for Voldsgjerninger (Fdns. § 15), og naar Drabet er skeet paa Personer eller paa Steder, med Hensyn til hvilke Legemsfornærmelser belægges med en høiere Straf end den almindelige (Fdns. §§ 16—23). Ligeledes vil Drab, begaaet under de heromhandlede Omstændigheder paa En af sine Forældre, kunne medføre Livsstraf, nemlig naar Handlingen maatte være af den Natur, at den, efter sin egen Beskaffenhed, vilde, udøvet imod Andre, have medført Strafarbeide for Livstid. Fdns. § 22.

3) Naar Drab begaaes i Overilelse under et ikke overlagt Angreb, er Straffen betydeligt mildere, og der maa da atter skjelnes imellem, om Drabet begaaes under et simpelt forsætligt Angreb udenfor Slagsmaalstilfælde, eller under Slagsmaal. I første Tilfælde skal den Skyldige

---

*) Ørsted: Eunomia 3 D. S. 40 og J. T. 3 B. 2 H. S. 57—65 og 82—93. Jvfr. Stampes og Sevels juridiske Responsa S. 276—288.

**) Domme i J. A. Nr. 12 S. 203-210 og J. T. 4 B. 1 H. S. 111—116. Jvfr. ogsaa Dom i J. U. 1 Aarg. S. 741—744, hvor § 10 i Fdn. 4 Oktbr. 1833 ikke er bleven anvendt paa et Tilfælde, der dog kunde synes indbefattet i dens Ord.

dømmes til Fæstnings- eller Forbedringshuusarbeide fra 3 til 6 Aar efter Omstændighederne (Fdns. § 2), hvorimod i sidste Tilfælde Straffetiden bliver at nedsætte, dog ikke dybere end til det Halve af den sædvanlige. Fdns. § 5.

Blandt de Momenter, der efter Anordningen herved skulle komme i Betragtning til Straffens Forhøielse indenfor de her angivne Grændser, hører:

1) Naar det af det brugte Redskabs Beskaffenhed eller paa anden Maade indlyser, at den Angrebnes Liv eller Sundhed har været udsat for øiensynlig Fare. Fdns. § 4.

2) Naar Drabet er begaaet i Kirke, paa Kirkegaard, paa Ting eller paa noget andet Sted, der staaer under særdeles Varetægt. Fdns. § 19.

3) Naar Drabet er begaaet paa det Slot, hvor Kongen har Bopæl. Fdns. § 21.

4) Naar det er begaaet paa Personer, hvilke Drabsmanden skylder en særdeles Ærbødighed eller kjerlig Omhu, uden at det dog er En af hans Forældre. Fdns. § 23.

Hertil vil det Tilfælde blive at henføre, naar Forældre, ved Misbrug af Revselsesretten, imod deres Villie paaføre deres Børn eller Tyende Døden, hvilket Drab allerede tidligere er af Domstolene anseet med en arbitrair Straf*). Dersom Forældrene aldeles ikke have havt nogen Hensigt til at skade den Dræbte, men Drabet foraarsages ved en blot Uagtsomhed under Udøvelsen af den lovlige Revselse, kan det naturligviis kun ansees som et uagtsomt Drab.

Dog finder en Strafforhøielse Sted i følgende Tilfælde:

a) Naar den Skyldige forhen er straffet for Voldsgjerninger (hvilket altid er en skjærpende Omstændighed), og han derhos, ved grov eller oftere gjentagen Brøde, har lagt et særdeles voldsomt Sindelag for Dagen, kan en

---

*) Domme i J. A. Nr. 18 S. 115—117 og Nr. 29 S. 1—6; jvfr. Nr. 30 S. 267—268.

Tillægs-Straf anvendes, der dog ei maa overstige den halve Deel af den nysnævnte. I dette Tilfælde vil saaledes det heromhandlede Drab, naar det er begaaet udenfor Slagsmaal, kunne ansees med indtil 9 Aars offentligt Arbeide, og et Drab i Slagsmaalstilfælde med den halve Straf herimod. Fdns. § 15.

b) Ligeledes vil en Tillægsstraf blive at anvende, naar Drabet er skeet paa en Embedsmand under eller i Anledning af hans Forretninger, nemlig i Almindelighed en Tillægs-Straf af offentligt Arbeide fra 8 Maaneder til 4 Aar, Fdns. § 17, og hvis det er en Dommer, en Øvrighedsperson eller en Præst, der er overfalden under Udøvelsen af hans lovlige Forretninger, en Tillægs-Straf fra 4 til 8 Aar. Fdns. § 18. Det Samme gjelder, naar en fremmed Gesandt eller en til Gesandtskabet hørende Person er overfalden. Fdns. § 20. Er en Præst saaledes dræbt ved Overfald i Kirken eller paa Kirkegaarden, eller en Dommer paa det ordinaire Tingsted, bliver stedse den høieste Grad af de lovbestemte Straffe at anvende. Fdns. § 18.

c) Naar Børn begaae Drab paa En af deres Forældre, bliver der til den ovennævnte almindelige Straf af 3 til 6 Aar eller det Halve deraf, endnu at føie en Tillægsstraf af 4 Aars Forbedringshuusarbeide, der dog forvandles til den Frihedsstraf, som med Hensyn til Forbrydelsen i det Hele vil finde Sted. Fdns. § 22.

§ 176.

Med Hensyn til de almindelige Betingelser ved Drabsforbrydelsen mærkes Følgende:

Hvad Gjenstanden for Drabsforbrydelsen angaaer, da udfordres der kun, at en Væsen af menneskelig Natur skilles

ved Livet, uden at det i saa Henseende gjør Noget til Sagen, om den Dræbtes Liv er af større eller mindre moralsk eller politisk Værd, meer eller mindre udviklet, eller om det kunde antages snart eller seent at ville ophøre, hvorfor ogsaa den, der skiller en Døende ved Livet, bliver at straffe som for andet Manddrab. — Naar Nogen ombringer et ufødt Barn eller et Foster, hører denne Handling ogsaa ind under Begrebet om Drab, hvilket følger saavel af det Nysanførte, som af L. 6—6—7, der taler om Fosterets Ombringelse, og især af Fdn. 30 Novbr. 1711 § 10, der udtrykkeligen siger: „At dræbe Fosteret i Moderens Liv." — Tvivlsommere er det, om Manddrab kan begaaes paa et Monstrum eller saakaldet Uhyre, det er et Væsen, der, skjøndt født af et Menneske, dog mangler Særkjenderne ved den menneskelige Organisation. Et saadant Væsen vil vel neppe nogensinde existere som levende, men skulde dette være Tilfældet, kan neppe den, der skiller det ved Livet, ansees som Manddraber, da et sligt Væsen ikke kan betragtes som Menneske, hvorimod den, der, uden Øvrighedens Minde, egenmægtigen tilintetgjør en saadan Skabning, maa kunne belægges med en arbitrair Straf for denne imod borgerlig Orden stridende Adfærd, i hvilken Henseende bemærkes, at det i den Instrux*), som meddeles de beskikkede Jordemødre, udtrykkeligen i den 16de § forbydes disse, at tilføie Fosteret, i hvor unaturligt skabt det endog maatte forekomme Jordemoderen, nogen Vold eller Skade, hvorimod de skulle gjøre sig ligesaa megen Umage for at holde Liv i det som i et naturligt skabt Barn. — Naar Negerslaver dræbes, existerer der upaatvivlelig et egentligt Manddrab, der, naar det er begaaet udenfor de vestindiske Kolonier, utvivlsomt bliver at ansee med den almindelige Straf for Manddrab, uden Hensyn til, hvo

*) Findes i Munks Samling af Love for Medicinalvæsenet S. 138—143.

der udover Drabet*), hvilket udentvivl ogsaa maa gjelde i Vestindien, naar nogen Anden end Huusbonden eller Kommandeuren dræber en Slave, hvorimod det, hvad disse angaaer, i Slavereglementet af 3 Febr. 1755, der tildeels endnu staaer ved Magt, er bestemt, at den Huusbonde eller Kommandeur, som omkommer en Slave, der staaer under hans Kommando, skal kriminaliter tiltales og straffes efter Omstændighederne, hvilke Udtryk ikke synes at kunne forstaaes om den almindelige Drabsstraf men om en mindre arbitrair Straf. — Naar nogen Uberettiget dræber den, der ved Dom er frakjendt Livet, maa denne Handling straffes som ethvert andet Manddrab, thi den Ret at skille Forbryderen ved Livet, som Staten har erhvervet, forandrer Intet i det private Retsforhold imellem Forbryderen og hans Medborgere, og den, der ubeføiet berøver ham Livet, gjør altsaa ikke blot Brud paa den borgerlige Orden men begaaer en egentlig Retskrænkelse imod Forbryderen, hvilket saa meget mere maa antages, som Staten i mangfoldige Tilfælde vil eftergive Forbryderen den ham idømte Livsstraf**). Forsaavidt Bestemmelsen i L. 1—24—55 kunde tale for, at den, der saaledes skilte en dødsdømt Forbryder ved Livet, kun da skulde straffes som Manddraber, naar den Dømte ved endelig Dom befandtes uskyldig, da maa det erindres, at denne Artikel kun handler om dem, hvem det tilkom at foranstalte Dommens Exekution, og som Lovgiveren derfor vel kunde fritage for Straf for Dommens ubetimelige Fuldbyrdelse, naar denne i sin Tid stadfæstedes, uden at en saadan Straffrihed derfor skulde komme Personer tilgode, der, uden nogensomhelst Beføielse, skille en dødsdømt Forbryder ved Livet. Da iøvrigt ingen Dødsdom nu i Regelen maa exekveres uden kongelig Resolution (§ 47), maa L. 1—24—55 ansees forandret, og

*) Dom i J. M. T. f. 1803 1 B. 4 H. S. 13—16.

**) Jvfr. J. A. Nr. 1 S. 247 - 248.

det vil ikke kunne fritage den Øvrighedsperson, der nu vilkaarligen exekverede en Dødsdom, for Straf, at Dommen ved Høiesteret blev stadfæstet. — Drab paa Fredløse, forsaavidt disse, efter Fdn. 30 Marts 1827, endnu kunne gives her (§ 49), og paa offentlige Arbeidsfanger eller Fængslede maa naturligviis ligefrem straffes som andet Manddrab, hvilket, efter det Ovenanførte (§ 173), ogsaa synes at maatte gjelde om den, der dræber en Anden efter hans egen Begjæring. At det hellerikke kan fritage for Drabsstraffen, at En dræber en anden Person end den, han agtede at skille ved Livet, viser L. 6—11—5, og herom er allerede handlet ovenfor (§ 28*).

Om Deeltagerne i det her omhandlede Manddrab vil blive handlet nedenfor (§ 190).

Anm. Om Delinkventens Underviisning af Præsten mærkes Kirkeritualet 25 Juli 1685 Kap. 6 Art. 4 og Fdn. 13 Marts 1761. Det kan paa dette Sted erindres, at hvad der i Forstningen ved Rskr. 12 Febr. 1751 kun var foreskrevet ihenseende til Mordere efter Fdn. 16 Oktbr. 1697, at Præsten ikke maatte følge Forbryderen under Toget fra Fængselet til Rettersstedet, hvorimod han, efter at have handlet med Forbryderen i Fængslet, skulde derfra forføie sig til Rettersstedet og der oppebie Synderens Ankomst, er ved Rskr. 22 April 1768 gjort til almindelig Regel ved alle Henrettelser.

§ 177.

Drabet bliver kvalificeret, naar der med den overlagt beskadigende Handling beviisligen har været forbundet bestemt Hensigt at skille den Anden ved Livet. Drabet kaldes da

*) Jvfr. Ørsted i J. T. 1 B. S. 383—386.

Mord*), og Gjerningsmanden straffes, naar ingen andre kvalificerende Omstændigheder komme til, efter L. 6—9—1 med at miste sin Hals og hans Hoved at sættes paa en Stage. Frn. 4 Oktbr. 1833 § 10. De Spørgsmaal, der tidligere opkastedes om Forstaaelsen af dette Lovsted, nemlig om den haardere Straf var fastsat for Huusfredens Krænkelse, eller den, som Praxis antog, var anvendelig paa ethvert overlagt Drab, ere nu af ingen Betydning og forbigaaes derfor**).

§ 178.

L. 6—9—12 bestemmer, at naar Stimand ligger paa Skov eller i Skjul eller paa farende Veie, eller Nogen bryder ind i Mands Huus og Bolig, og myrder noget Menneske, da, om han vorder taget ved Gjerningen, har han forbrudt sit Liv og bør at lægges paa Steile og Hjul, og hans Hovedlod være forfalden til Herskabet og den Dræbtes Arvinger, hvilken sidste Deel af Straffen dog nu efter Frn. 24 Septb. 1824 bortfalder (§ 53***). I dette Lovsted omtales tvende Arter af kvalificeret Mord, nemlig det, der udøves med Overlæg paa offentlige Veie, og det, der skeer, ligeledes med Overlæg, efter foregaaende Indbrud i anden Mands

*) Undertiden bruges Ordet: Mord for at betegne ethvert kvalificeret Drab, uden Hensyn til om det er Overlæg eller en anden Omstændighed, der qvalificerer samme.

**) Domme i K. T. f. 1818 S. 1—7, f. 1819 S. 395—403, f. 1825 S. 25—33, 241—249 og 427—451, f. 1829 S. 801—829 og f. 1830 S. 457—470 og 505—521, samt i J. T. 13 B. 1 H. S. 60—67, K. T. f. 1831 S. 657—674, f. 1832 S. 241—256, f. 1834 S. 697—709 (et Mord i Ostindien) og S. 801 - 820, f. 1837 S. 673—696, f. 1838 S. 369—381 og S. 973—994 (Tønders Drab af Worm), f. 1840 S. 71—87 og S. 651—659 samt i J. U. 1 Aarg. S. 879—880.

***) Domme i J. A. R. 25 S. 25—30 og K. T. f. 1825 S. 169—189, f. 1830 S. 394—428 og f. 1840 S. 1161—1220.

Huus. Dette Lovbud er ikke forandret, men netop gjentaget ved Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 10.

Naar nogle ældre Lovkyndige*) have antaget, at L. 6—9—12, som nødvendig Betingelse for dens Anvendelse, forudsætter, at Mordet er skeet i vindesyg Hensigt, da er dette uden Hjemmel i Lovstedets Ord, der kun fordrer et ved Veifredens eller Huusfredens Krænkelse kvalificeret overlagt Drab, der vel ofte er, men ingenlunde nødvendigen behøver at være, fremkaldt af Vindesyge. At L. 6—9—12 i at omtale det Mord, der skeer paa Skov eller i Skjul eller paa farende Veie, benævner Gjerningsmanden „Stimand", kan ikke, som disse Lovkyndige have meent, godtgjøre, at han skulde være drevet til at begaae Mordet af Vindesyge; thi vel viser L. 6—16—1, at den Stimand, der røver, maa, hvad Sagens Natur ogsaa tilsiger, have til Hensigt at gjøre sig Fordeel, men deraf kan ikke udledes, at denne Egenskab udkræves til enhver Stimandsdaad**).

Et af Vindesyge begaaet Mord, der ikke er foretaget under de udvortes Betingelser, som L. 6—9—12 udkræver, kan, efter vore civile Love, ikke ansees med nogen haardere Straf end den i L. 6—9—1 bestemte. Derimod har Krigs-Art. Brev 9 Marts 1683 § 23 foreskrevet Straf af at parteres for den, der lader sig kjøbe til at dræbe noget Menneske, men da denne Lovgivning deels er speciel og deels ikke udelukkende handler om Mord, begaaet for Fordelens Skyld (homicidium mercenarium), men ogsaa om Mord, hvortil man ved andre Motiver lader sig bestemme (homicidium mandatum), taaler den ingen Udvidelse udenfor Militairetaten. Ogsaa denne piinlige Dødsstraf maa ansees afskaffet ved Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 10.

---

*) Brorson: Over Lovens sjette Bog S. 237—238 og Nørregaards Forelæsninger 4 D. S. 157—159.

**) Ørsted: J. M. T. f. 1802 6 H. S. 585—590 og systematisk Udvikling af Begrebet om Tyveri S. 180—185.

§ 179.

Et kvalificeret Drab er det saakaldte Fostermord (infanticidium), der omhandles i L. 6—6—7*). Denne Artikel bestemmer, at letfærdige Kvindfolk, som deres Foster ombringe, skulle miste deres Hals og deres Hoved sættes paa en Stage**). Det var forhen omtvistet, om med denne Straf skulde forenes Boeslodsforbrydelse, men Spørgsmaalet herom bortfalder efter Fdn. 24 Septbr. 1824 § 1. Skjøndt denne Forbrydelse i Almindelighed benævnes Fostermord, forudsætter den dog ikke nødvendigt et foregaaende Overlæg til at dræbe hos Moderen, hvilket ikke ligger i Ordet: Ombringe, og Artiklen maa derfor ogsaa anvendes paa den Moder, der ombringer sit Foster efter et dertil i selve Udførelsesøieblikket opstaaet Forsæt***). Om Ombringelsen er skeet ved indvortes Midler, i hvilket Tilfælde Forbrydelsen kaldes Fosterets Fordrivelse (partus abactio sive procuratio abortus), eller ved udvortes Midler, f. Ex. ved Tryk eller Stød udenfra, da Handlingen kaldes Drab paa Fosteret i streng Forstand, synes iøvrigt ikke at kunne komme i nogen Betragtning.

Ihenseende til Subjektet i denne Forbrydelse kræver Lovstedet udtrykkeligen, at det skal være et letfærdigt Kvindfolk, der saaledes ombringer sit Foster. Artiklen kan derfor ikke anvendes, naar andre Personer end Moderen, f. Ex. Barnefaderen, maatte ombringe Fosteret, om dette endog skete med

---

*) Ørsted: Eunomia 3 D. S. 87—94 og 105—111; jvfr N. J. A. 21 B. S. 77—79, 22 B. S. 64—72 og 29 B. S. 1—4 samt J. T. 1 B. S. 291—297 og 14 B. 2 H. S. 36—64 og S. 125—130.

**) Domme i J. A. Nr. 29 S. 33—36 og i K. T. f. 1811 S. 124—127 og S. 157—166.

***) Dom i K. T. f. 1837 S. 553—561.

Moderens Samtykke, hvorimod han vel, saafremt Drabet er foretaget med Overlæg, kan blive at belægge med en ligesaa høi Straf efter L. 6—9—1. Hellerikke kan Artiklen anvendes paa enhver Moder, der ombringer sit Foster, men kun paa det letfærdige Fruentimmer, hvorved, som L. 6—6—9 og 6—13—3 og 29 tydeligt nok vise, maa forstaaes et løsagtigt Fruentimmer. Imidlertid behøver Moderen just ikke derfor at være ugift, da Lovstedet ogsaa maa anvendes paa den gifte Moder, der har gjort sig skyldig i Hoer og ombringer det af denne Forbrydelse avlede Foster. Naar derimod en gift Kone ombringer sit i lovligt Ægteskab avlede Foster, maa hun herfor ansees enten med Straffen for simpelt Drab (§ 175), eller, hvis Handlingen er udøvet med Overlæg, med den almindelige Straf for Mord, hvilken sidste Straf iøvrigt er den samme, som den i L. 6—6—7 fastsatte (§ 177).

Objektet for den her omhandlede Forbrydelse er, efter Artiklens Ord, et Foster. Dette Udtryk synes vel nærmest, for ikke at sige udelukkende, at betegne den Ufødte, da almindelig Sprogbrug ikke tillader at benævne det Barn, der er fuldkommen bragt til Verden, Foster — hvorimod Ordet: Barn, som L. 5—2—12 og 6—6—8 vise, ligesaavel kan bruges om den Ufødte som om den Fødte — og da L. 2—8—8 ligeledes bestemt skjelner mellem Ordene: Foster og Barn paa den Maade, at hiint betegner den Ufødte og dette den Fødte. Jvfr. Fdn. 30 Novbr. 1711 § 10, sammenholdt med § 12. Imidlertid anvendes Lovstedet dog ogsaa paa det letfærdige Fruentimmer, der dræber det Barn, hun allerede har født til Verden, naar det skeer umiddelbart efter Fødselen og altsaa paa en Tid, da dets Tilværelse endnu ikke er bleven saaledes betjendt, at det jo kan skaffes tilside, og om ogsaa Artiklens Ord ikke ligefrem skulde indbefatte dette Tilfælde, synes Lovgrunden dog at være lige saa passende paa dette Drab som paa det egentlige Fostermord. Naar Barnet derimod først ombringes nogen Tid efter Fødselen — i hvilken Henseende de konkrete Omstændigheder nøie maae tages i Betragtning for

at afgjøre, om Barnets Tilværelse kan ansees at være bleven tilstrækkeligen bekjendt — kan Moderen ikke ansees efter L. 6—6—7, men enten efter L. 6—6—1 (§ 175) eller efter L. 6—9—1 (§ 177*). Iøvrigt maa Barnet, for at L. 6—6—7 skal kunne anvendes, naturligviis have havt Liv, da det ellers ikke kan siges at være ombragt, men dersom det Modsatte ikke ved den af lægekyndige Personer derom anstillede Undersøgelse kan bevises eller dog bringes til en høi Grad af Sandsynlighed, maa Formodningen være for, at det har levet. Det er derimod ingen nødvendig Betingelse for Straffens Anvendelse, at Barnet skal have havt Kraft til at fortsætte Livet (Vitalitet), eftersom alt Drab kun bestaaer i Livets Forkortelse, og det derfor, som oven bemærket (§ 175), ikke gjør Noget til Sagen, om den Dræbte kunde antages at have villet leve kortere eller længere, hvis Drabet ikke havde fundet Sted. Hvor det er tvivlsomt, om de af Moderen foretagne Handlinger virkelig have bevirket Livets Tilintetgjørelse hos Fosteret, kan Moderen naturligviis kun ansees for attenteret Drab (§ 188). Naar nogle Lovkyndige have meent**), at Fosteret skulde været ombragt af Moderen, for at denne derved kunde skjule den Skam, som dets Fødsel vilde paadrage hende, da mangler dette tilstrækkelig Hjemmel i Lovstedets Ord, og Straffen efter L. 6—6—7 maa altsaa ogsaa anvendes paa det Fruentimmer, der, enten for at undgaae Byrden med Barnets Forsørgelse eller af hvilkensomhelst anden Aarsag — der dog ikke maa være Livslede, da i saa Fald Fdn. 18 Decbr. 1767, enten ligefrem eller analogisk, kommer til Anvendelse (§ 186) — ombringer sit udenfor Ægteskab avlede Foster***).

*) Domme i J. M. T. f. 1803 S. 31 og J. A. N. 29 S. 33—36 samt K. T. f. 1815 S. 801—805. Jvfr. K. T. f. 1816 S. 379—388.

**) Nørregaards Forelæsninger 4 D. S. 153.

***) L. 6—6—7 er ved Høiesteretsdom af 30 Novbr. 1840 ikke anseet anvendelig paa en Indfødt i Trankvebar.

§ 180.

I Forbindelse med Materien om Fostermord maae tvende andre Forbrydelser omhandles, nemlig Barnefødsel i Dølgsmaal og Børns Henlæggelse.

Om Barnefødsel i Dølgsmaal (puerperium clandestinum) handler L. 6—6—8, der bestemmer, at naar noget letfærdigt Kvindfolk vorder med Barn, og med sin Barnefødsel i Dølgsmaal omgaaer, og ikke bruger de ordentlige beskikkede Midler, som hende og Fosteret i saadant Tilfald kunde betjene, og samme Barn borte bliver eller paaskydes at være død født, eller i andre Maader forkommet, da skal hun agtes, saasom hun sit Foster med Villie havde ombragt (§ 179*). Dette Lovsted etablerer saaledes imod den Moder, der har født i Dølgsmaal, en Lovsformodning om, at hun forsætligen har ombragt Fosteret, men for at hun skal have denne Præsumtion imod sig, maa det naturligviis først være godtgjort, at hun virkelig har født i Dølgsmaal, det vil sige, at hun, i den Hensigt at føde hemmelig, har søgt det eensomme Sted, hvorpaa Fødselen er foregaaet. Lovgiveren har nemlig ikke bestemt, at ethvert letfærdigt Fruentimmer, hvis Barn bliver borte eller paaskydes at være dødfødt, skal præsumeres at have født i Dølgsmaal, men vil kun, at hun, naar det er beviist, at Barnefødselen er skeet i Dølgsmaal, skal formodes at have forsætligen ombragt Barnet**). Den Omstændighed alene, at Fruentimmeret har født hemmelig paa et afsides Sted, er altsaa ikke nok til at konstatere Begrebet om Barnefødsel i Dølgsmaal, naar det enten kan bevises, eller ialfald ikke kan ansees tilstrækkelig modbeviist, at hun, paa en Tid, da hun ikke ventede Fødselen, er der bleven overrumplet af Fødselen. I sidste Fald er L. 6—6—8 ikke anvendelig, om

*) Domme i J. A. Nr 8 S. 105—107 og i K. T. f. 1815 S. 689—696 og f. 1817 S. 465—468. Jvfr. K. T. f. 1827 S. 785—797.

**) Dom i J. T. 15 B. 2. H. S. 137—139.

Fruentimmeret end derefter har skjult den hemmeligen foregaaede Fødsel og Barnet siden findes dødt. Hvorledes iøvrigt Beviset skal føres for, at Barnefødselen virkelig er skeet i Dølgsmaal, er en i Kriminalprocessen henhørende Undersøgelse, og det vil derved komme i fortrinlig Betragtning, om Moderen har tilberedt Børnetøi eller ikke; om hun er kommen for tidlig; paa hvilket Sted og til hvilken Tid Fødselen er gaaet for sig; om hun bestemt har negtet sit Svangerskab eller blot ikke aabenbaret det for Nogen, o. s. v. At Moderen tidligere har lagt Dølgsmaal paa sin Frugtsommelighed, er ingenlunde nok til at godtgjøre, at hun, naar Fødselen siden indtræffer under mistænkelige Omstændigheder, virkelig har født i Dølgsmaal, da hun derfor gjerne kan have havt til Hensigt at aabenbare sin Tilstand, naar Fødselstiden nærmede sig, og paa den anden Side kan den Omstændighed, at hun iforveien har aabenbaret sit Svangerskab for enkelte Personer, hellerikke ubetinget fritage hende for at behandles efter L. 6—6—8, da disse Personer kunne være i Ledtog med hende. At Fødselen er foregaaet i Folks Nærværelse, naar disse ikke have været vidende om samme, eller have været i Forstaaelse med Moderen om at dølge Fødselen, kan naturligviis ikke hindre Lovstedets Anvendelse*).

Naar det, efter Sagens samtlige Omstændigheder, maa antages, at Fruentimmeret har født i Dølgsmaal, er der, som nys bemærket, en Lovsformodning imod Moderen, at hun forsætligen har ombragt Barnet. Denne Formodning kan imidlertid ikke antages at være uafbeviislig, men maa, efter Artiklens Udtryk: „Barnet paaskydes at være dødt født“ — „Da skal hun agtes saasom, o. s. v.“, tilstede Afbeviisning**), i hvilken Henseende den nøiagtigste Undersøgelse af lægekyndige Personer, i Særdeleshed ved den saakaldte Lunge-

---

*) Dom i Forsete f. 1822 S. 813—832.
**) Dom i J. A. Nr. 23 S. 94—102.

prove*), bliver at foretage. Saafremt det da ved denne Undersøgelse enten bringes til Vished, eller, hvad der udentvivl maa ansees tilstrækkeligt, til en høi Grad af Sandsynlighed, at Moderen ikke selv har ombragt sit Foster, kan hun, efter det Nysanførte, ikke blive at straffe efter L. 6—6—7, men dersom Barnets Død dog paa nogen Maade kan antages at være foranlediget derved, at Moderen, ved at skjule Fødselen, har forsømt at skaffe sig den Hjelp, hun ellers kunde have faaet og hvorved Barnets Liv muligen kunde været blevet reddet, kan hun dog ikke undgaae for denne sin uforsvarlige Omgang at ansees med en arbitrair Straf. I de Tilfælde, hvor det, efter Sagens Omstændigheder, maa antages, at Moderen ikke har gjort sig skyldig i Barne-

---

*) Den almindelige Lungeprøve (docimasia pulmonum hydrostatica) foretages paa følgende Maade: Lungerne af det dødfundne nyfødte Barn udtages og kommes i et tilstrækkeligt dybt, med koldt Vand fyldt, Kar. Dersom Lungerne svømme, slutter man, at Barnet har aandet og levet; dersom de synke, at det har været dødfødt. Lungeprøven beroer paa følgende physiologiske Læresætninger, som betegne Forskjellen imellem Fosterets Liv i Moderen og Barnets Liv efter Fødselen. Saalænge Fosteret befinder sig i Moderen (uterus), omgivet af sine Membraner, svømmende i Vandet, aander det endnu ikke. Blodet gaaer ikke igjennem Lungerne, som derfor ikke udfylde Brysthuulheden, men ligge sammenfaldne bagtil i et indskrænket Rum og bedække ikke Hjerteposen. Deres Farve er dunkel, blaarød eller bruun, deres Substants let og fast, deres specifiske Vægt tungere end Vandets, saa at de, lagte hele eller itusskaarne i samme, synke til Bunden. De give, ved at skjæres itu, ikke nogen knistrende Lyd, og der viser sig lidet eller intet Blod og slet ingen Luft i dem. Naar derimod Barnet har aandet, udvides Lungerne, udfylde mere Brysthuulheden og bedække størstedelen Hjerteposen. Farven bliver blegrød, og, ved at skjæres itu, give de nu en knistrende Lyd; Luften trænger frem tilligemed skummende Blod. De ere saaledes formedelst den indaandede og aldrig ganske udtømte Luft specifik lettere end Vandet, hvorfor de svømme paa samme. Jvfr. Den legale Medicins Grundsætninger og Resultater i Bibl. f. d. Lovk. 2 B. S. 144—160.

fødsel i Dølgsmaal, men hun dog, efter Fødselen, har dulgt samme og skaffet Barnet tilside, kan L. 6—6—8 hellerikke anvendes, da hendes Brøde her ikke bestaaer i at have, under Fødselen, forsømt at skaffe sig den Hjelp, hvorved Fosterets Liv kunde frelses, men blot i, efter Fødselen, naar Barnet er fundet dødfødt, at have undladt at aabenbare sin Nedkomst, hvilken Omgang vel, efter Sagens Natur og Grundsætningerne i L. 6—6—8 og 9, maa ansees lovstridig, men altid dog kun vil blive at straffe arbitrairt*). — For al Slags Deelagtighed i den heromhandlede Forbrydelse maa ligeledes anvendes vilkaarlig Straf**). Da L. 6—6—8 kun handler om letfærdige Kvindfolk, som begaae Barnefødsel i Dølgsmaal, maatte en gift Kone, der gjorde sig skyldig i en lige Forseelse med Hensyn til sit i lovligt Ægteskab fødte Barn, straffes arbitrairt.

Anm. At der allerede for lang Tid siden har været paatænkt en Forandring i L. 6—6—7 og 8, sees af Stampes Erklæringer 6 D. S. 270—274. I den nyere Tid er

---

*) Domme i J. M. T. f. 1802 8 H. S. 106—108, J. A. Nr. 23 S. 108—117 og Nr. 24 S. 28—33, i J. T. 4 B. 1 H. S. 38, jvfr. 4 B. 2 H. S. 238, 6 B. 2 H. S. 197—202, 7 B. 2 H. S. 39—44, 13 B. 2 H. S. 114—116, 19 B. S. 1—5, 20 B. 2 H. S. 359—362, 21 B. S. 119—152, 22 B. S. 243—45, 24 B. 2 H. S. 276—279, 25 B. S. 76—82, 28 B. S. 351—355, 30 B. S. 61—70, 35 B. S. 20—21 og 37 B. S. 213—219 og 253—257; i Bibl. f. d. Lovk. 1 B. S. 494—499 og 2 B. S. 544—550; i J. U. 1 Aarg. S. 208—210, 608—611 og 657—663 og 2 Aarg. S. 159—165, og i Forsete f. 1822 S. 586—601, f. 1823 S. 1—20 og 759—768 og f. 1824 S. 321—28, 351—58, 363—366 og 377—424.

**) Domme i J. A. Nr. 23 S. 94—102, i J. T. 10 B. 2 H. S. 179—180, sammenholdt med 9 B. 2 H. S. 145—158, i Forsete f. 1822 S. 813—832 og i Bibl. f. d. Lovk. 1 B. S. 494—99.

denne Sag paany bragt i Bevægelse. Kanc. Skr. 2 Decb. 1815. — Plak. 23 Jan. 1760 kan og her mærkes.

§ 181.

Om Børns Henlæggelse (expositio infantum), der synes at burde behandles i Forbindelse med Manddrabsforbrydelsen, handler L. 6—6—10, der bestemmer, at dersom Nogen kan betrædes eller noiagtigt overbevises enten sit eget eller Andens Barn paa vilde Mark, hvor Folk ikke ere eller letteligen formodes at komme, at henlægge og forlade, da skal den agtes som en Manddraber (§ 175) og have sit Liv forbrudt, omendskjøndt Barnet ved Guds Forsyn kunde findes og i Live holdes. Men lægges det i Marken paa alfar Vei eller saa nær ved By, at det Folk letteligen kan forekomme, da straffes den, som sligt gjør, til Kagen og brændes paa Kinden*). Men lægges Barn i Huus eller By, hvor det strax af Folk kan findes og reddes, da straffes den, det gjort haver, til Kagen uden Brænde**).

Dette Lovsted skjelner saaledes, hvad Børns Henlæggelse angaaer, imellem tre forskjellige Grader, med Hensyn til de Steder, paa hvilke Barnet henlægges. De i Lovstedet foreskrevne Straffe, der ere paabudne for den Livsfare, hvori Barnet ved Henlæggelsen sættes, kunne imidlertid ikke anvendes, hvor den, der henlægger samme, forbliver i Nærheden, for, hvis Barnet ikke af Nogen optages, da atter at tage det

---

*) Domme i J. T. 27 B. 1 H. S. 98—100 og i J. U. 1 Aarg. S. 747—53.

**) I et Tilfælde, hvor Overretten havde anseet L. 6—6—10, tredie Membrum, anvendeligt, blev den Vedkommende af Hoiesteret kun idømt Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage. Dom i J T. 27 B. 2 H. S. 193—96. I et andet Tilfælde, hvor Overretten ligeledes havde anvendt dette Membrum, bestemte Hoiesteret Straffen til 5 Aars Forbedringshuusarbeide. Dom i J. T. 28 B. S. 73—79.

med sig, i hvilket Tilfælde dog en arbitrair Straf maa anvendes for det Retstridige, der er i saaledes at paakaste Andre Forsørgelsespligten eller skille Barnet ved dets lovlige Rettigheder*). At det iøvrigt ikke saameget er Stedet, hvor Barnet henlægges, som den Fare, hvorfor det udsættes, der har motiveret de forskjellige Straffe, vise Lovstedets Ord tydeligt nok, og paa Grund heraf maa man antage, at et Barns Henlæggelse paa vild Mark paa en Tid, da Folk der letteligen kunne formodes at komme, ikke kan straffes efter Artiklens første Membrum, hvorimod paa den anden Side et spædt Barns Henlæggelse paa alfare Vei om Natten og ved Vintertid efter Omstændighederne maa kunne straffes efter dette Membrum. Lovstedets Straffe skjærpes iøvrigt ikke, fordi Barnet ved Henlæggelsen omkommer, hvorimod det er klart, at naar Henlæggelsen er skeet, for at Barnet derved skal tilsætte Livet, maa den Skyldige, hvis Barnet virkeligen omkommer, belægges med Straffen for Mord (§ 177), og, hvis Barnet bliver ilive, straffes, i de i Lovstedets andet og tredie Membrum omhandlede Tilfælde, for attenteret Drab efter L. 6—6—22, hvilken Straf nu er lige med den efter L. 6—6—10, første Membrum. At det henlagte Barn i L. 6—6—10 forudsættes at være levende, er aldeles klart, og den, der af en eller anden Grund paa lige Maade henlægger et dødt Barn, kan altsaa ikke ansees efter dette Lovsted, men maa dog, for denne sin ulovlige og for Retsordenen farlige Omgang, belægges med en arbitrair Straf, der i nogle enkelte Tilfælde er af Domstolene ansat til to Aars offentligt Arbeide**). Hvilken Alder et Barn skal have, for at L. 6—6—10 skal kunne komme til Anvendelse, kan ikke bestemmes ved nogen almindelig Regel, hvorimod Artiklens Straf maa anvendes i alle de Tilfælde, hvor Barnet ikke endnu kan hjelpe sig selv, i hvilken Henseende der ikke blot

*) Dom i J. T. 30 B. S. 1—3.
**) Domme i J. A. Nr. 24 S. 33—40 og Nr. 25 S. 30—37.

bliver at tage Hensyn til dets Alder, men ogsaa til dets saavel legemlige som aandelige Udvikling, samt Stedet, hvor, Tiden, naar, og Omstændighederne, under hvilke det henlægges*). Naar andre hjelpeløse Personer paa lige Maade henlægges eller forlades, maa Straffen bestemmes i Analogi af L. 6—6—10. Jvfr. dog norske Lovs 3—12—21. — Attentatet paa den herombandlede Forbrydelse maa straffes arbitrairt. — Straffen efter L. 6—6—10 andet Membrum er ved Fdn. 18 Novbr. 1751 skjærpet saaledes, at den Skyldige tillige hensættes i offentligt Arbeide for Livstid, hvilket i Praxis og anvendes efter Lovstedets tredie Membrum (§ 18).

For Kjøbenhavn er L. 6—6—10 skjærpet ved Plak. 20 Septbr. 1709, hvorefter de, som antræffes eller opspørges at henlægge deres spæde Børn paa Gaderne sammesteds, skulle straffes paa Livet, „saasom en Deel Mennesker have uchristeligen henlagt deres nyfødte og spæde Børn offentligen paa Gaderne i Kjøbenhavn, paa det de, som andre Hittebørn, kunde blive optagne og underholdte.“ Med Hensyn til disse Ord i Anordningen, hvoraf sees, at Straffen ikke er motiveret alene ved Livsfaren for Barnet, synes den at maatte anvendes, om Vedkommende endogsaa forblev i Nærheden af Barnet, for at paasee, at det blev optaget. I de Tilfælde, hvor Børns Henlæggelse i Kjøbenhavn ikke kan straffes efter denne Anordning, f. Ex. fordi Barnet ikke er spædt eller fordi

---

*) En arbitrair Straf af 1 Aars Forbedringshuusarbeide er saaledes under formildende Omstændigheder anvendt paa en Moder, der en Vinteraften Kl. 7 havde hensat sit henved 4 Aars gamle udenfor Ægteskab avlede Drengebarn i Nærheden af de kongelige Stalde i Kjøbenhavn, hvor hun antog at Faderen til samme, der var kongelig Staldkarl, vilde finde det. Dom i J. T. 18 B. 1 H. S. 110—112. Jvfr. Dom i J. T. 35 B. S. 111—114.

det ikke henlægges paa Gaderne men i Huse o. s. v., bliver naturligviis det sidste Membrum i L. 6—6—10 at anvende*).

Anm. Bestemmelsen i Rskr. 20 Oktbr 1696 er bortfalden ved Fdn. 8 Oktbr. 1824 § 1.

§ 182.

For Drab paa Kongehusets Medlemmer indeholder vor Lovgivning ingen udtrykkelig Straffebestemmelse, men da L. 6—4—1 foreskriver den ovenfor (§ 71) omhandlede kvalificerede Livsstraf for den, der blot eftertragter Kongens, Dronningens eller deres Børns Liv, kan naturligviis ingen mindre Straf anvendes for det fuldbragte Drab paa disse Personer. Saafremt det var et overlagt Drab, og det skulde blive fuldbragt, synes derimod en endnu høiere Straf at maatte anvendes efter Slutningen af Fdn. 16 Oktbr. 1697 (§ 184), hvilket dog efter Bestemmelsen i Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 10 ikke bliver af nogen Betydning.

§ 183.

Om Drab paa skibbrudne Folk bestemte Fdn. 21 Marts 1705 § 5, at naar Nogen overbevises at have voldeligen overfaldet og dræbt skibbrudne Folk, skal den, tilligemed alle dem, som i samme Misgjerning have været deelagtige, knuses paa deres Lemmer og levende paa Steile henlægges, foruden at have alt deres Gods, Jord og Eiendom forbrudt. Nu mærkes herom Fdn. 23 Decbr. 1836 § 37 Nr. VIII, hvorefter

---

*) Dom i K. T. f. 1816 S. 17—22. Arbitrair Straf af 4 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød er anvendt paa en Moder, der, under et urigtigt Foregivende, havde faaet en Anden til at modtage sit spæde Barn og derpaa pludselig undveg. Dom i J. T. 29 B. S. 45—48.

det kun er en særdeles skjærpende Omstændighed ved Anvendelsen af Straffebudene i Fdn. 4 Oktbr. 1833, naar Nogen forgriber sig paa skibbruden Mand ved personlige Mishandlinger. Drab paa en saadan vil derfor blive at straffe efter de ovenfor udviklede Regler, ligesom, efter sidstnævnte Anordnings § 10, alle for visse grove Mord fastsatte piinlige Dodsstraffe ere ophævede, saa at ingen større Straf nu bliver at anvende end den i L. 6—9—12 bestemte. Medhjelperne i denne Drabshandling ville blive at straffe efter de Regler, som nedenfor skulle blive fremsatte (§ 190).

§ 184.

Fdn. 16 Oktbr. 1697 bestemte, at den, der med frit Forsæt og beraad Hu myrdede sin Ægtefælle*), sin Herre eller Huusbond, sin Frue eller Madmoder, eller Nogen af deres Born, skulde knibes med gloende Tænger, forst udenfor det Sted, hvor Mordet er begaaet, siden, i en Kjobstad, paa alle Byens Torve, og, paa Landet, tre Gange imellem Gjernings- og Retterstedet, og allersidst paa Retterstedet; dernæst den høire Haand og Hovedet med en Øxe afhugges, Legemet lægges paa Steile, og Hovedet med Haanden fæstes paa en Stage oven over Legemet (jvfr. Fdn. 7 Febr. 1791), og skulde der begaaes endnu grovere Mord, da skulde Dommeren indberette Sagen til Kongen, som da vil være betænkt paa, Straffen for den Skyldige efter befundne Omstændigheder ydermere at lade skjærpe. Efter Fdn. 4 Oktb. 1833 § 10 finder dog nu ingen høiere Straf Sted for dette Mord end den i L. 6—9—12 foreskrevne, og denne Anordning, der kun handler om overlagt Drab paa nogen af de i samme

*) Domme i K. T f. 1820 S. 821—30, f. 1822 S. 373—83, f. 1826 S. 477—92, f. 1830 S. 315—52 og f. 1831 S. 713—31.

nævnte Personer*), og som ikke let taalte Udvidelse til Mord, begaaede i andre Forhold**), er saaledes nu ophævet.

§ 185.

Fdn. 27 Jan. 1738, der angiver sig at skulle skjærpe Loven, Krigsartiklerne og Forordningerne ihenseende til Meuchelmord, fastsætter, at den, som uden given Aarsag eller forhen havt Klammeri skyder eller stikker meuchelmorderisk efter Nogen for at ombringe ham, skal, uagtet han ei opnaaer sin onde Hensigt og enten den af ham Blesserede bliver ilive eller ikke, Andre til Exempel eller Afsky, dommes i 9 Uger efter hverandre eengang ugentligen at pidskes af Skarpretteren paa Gjerningsstedet med 27 Slag af 9 Riis, derpaa radbrækkes fra neden af og uden Naadestød levende lægges paa Steile. Nu bliver dog Straffen kun den i L. 6—9—12 bestemte. Fdn. 4 Oktb. 1833 § 10.

Da denne Anordning er udkommen i det tydske Sprog, hvori Hovedlovene for Landmilitairetaten oprindeligen ere affattede, da Krigsartiklerne paaberaabes i samme, og da Forordningens Slutning desuden viser, at den kun er tilstillet de militaire Øvrigheder til Publikation og Efterfølgelse, kan den neppe ansees gjeldende udenfor Landmilitairetaten, hvilket ogsaa

---

*) Ældre Domme i J. A. Nr. 30 S. 230, sammenholdt med Nr. 15 S. 57—61, og i K. T. f. 1815 S. 801—805.

**) Domme i J. A. Nr. 6 S. 79—84, jvfr. Nr. 30 S. 205 og K. T. f. 1805 S. 385—390, i N. J. A. 4 B. S. 127—129, i J. T. 15 B. 2 H. S. 81—88 og 18 B. 2 H. S. 376—378, i K. T. f. 1819 S. 299—308 og for 1827 S. 899—922. Jvfr. Rskr. 18 April 1755 i Fogtmanns Register og i Reskript-Repertoiret under Rubrum: Drab og i Rothes Reskriptsamling 3 D. 2 B. S. 1470—72, samt Rskr. 21 Aug. 1761 i Stampes Erklæringer 3 D S. 385—387 og Rskr. 14 Juli 1812. Jvfr. ligeledes Ørsted i J. A. Nr. 15 S. 60 Noten og i N. J. A. 4 B. S. 122—127.

flere specielle Reskripter, saasom Rskr. 21 Oktbr. 1733, 25 Septbr., 26 Oktbr. og 9 Novbr. 1739, bestyrke. Denne Forordning er iovrigt ikke ubetinget ophævet ved Fdn. 18 Decbr. 1767 (§ 186), da den ikke, saaledes som den sidstnævnte Anordning, nodvendigt forudsætter, at Mordet er begaaet af Livslede, eller, som Fdn. 7 Febr. 1749 udtrykker sig, blot for at gjore en Ulykke, men kun, at den Myrdede ingen Anledning har givet til Mordet, og den ovennævnte Straf maa saaledes anvendes paa den af Militairetaten, der havde ladet sig kjobe til at begaae et saadant Mord. Naar Mordet derimod beviisligen er skeet af Kjede til Livet, maa Fdn. 18 Decb. 1767 vistnok anvendes. Fdn. 27 Jan. 1738 kræver iovrigt, som Betingelse for dens Anvendelse, at Gjerningsmanden har enten „skudt eller stukket", og kan altsaa ikke anvendes paa den af Militairetaten, der ved andre Midler, f. Ex. Forgift, myrder eller soger at myrde Nogen, men i saa Fald maa den almindelige Straf for det fuldbragte eller forsogte Mord anvendes, hvilket saameget mere maa antages, som den nævnte haarde Straf udentvivl netop er foreskrevet med Hensyn til den store Leilighed, Soldaten har til, med sine Vaaben, at begaae Mord. For at anvende den omhandlede Straf, er det udentvivl nodvendigt, at Nogen er bleven truffen og saaret af Skudet eller Stikket, da Forordningen forudsætter, at En er bleven „blesseret".

§ 186.

Fdn. 7 Febr. 1749 udvider den i Fdn. 16 Oktb. 1697 foreskrevne Straf, men som nu er forandret ved Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 10, til Enhver, som befindes med frit Forsæt og beraad Hu, uden nogen foregaaende dertil af den Dræbte given Aarsag eller Anledning, alene i Tanke at gjore en Ulykke, at have myrdet eller omkommet nogen modende eller forekommende uskyldig Person, voxen eller Barn.

Fdn. 18 Decbr. 1767 fastsætter derimod, at naar Nogen

befindes med frit Forsæt og beraad Hu, uden nogen foregaaende dertil af den Dræbte given Aarsag eller Anledning, alene i Tanke at gjøre en Ulykke og derved at miste sit Liv, at have myrdet eller omkommet nogen mødende eller forekommende uskyldig Person, voxen Menneske eller Barn, da skal saadan grov Misdæder først kagstryges og brændemærkes paa Panden og derefter hensættes til Arbeide i Jern paa Livstid, Mandfolket i Rasphuset og Qvindfolkene i Tugthuset, og der, som de mest udædiske, farligste og foragteligste iblandt alle nærlige Slaver og Misdædere, ei alene for sig selv vel forvares men og dagligen bruges, saavel, efter deres Kræfters Beskaffenhed, til det allerstærkeste og haardeste, som til det allerliderligste, haanligste og foragteligste Arbeide. Brændemærket bortfalder dog nu efter Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 10, og ligeledes bortfalder efter samme Anordning den i Fdn. 18 Decbr. 1767 § 2 bestemte Tillægsstraf, at Misdæderen eengang hvert Aar, paa samme Dag, paa hvilken Mordet var forøvet, skulde paa Gjerningsstedet eller Retterstedet kagstryges, og dertil udføres paa Natmandens Sluffe, og at hans Legeme, efter hans Død, skulde ved Natmandens Folk henføres til Retterstedet, og Hovedet samt Haanden der afhugges, og Kroppen derefter lægges paa Steile, men Haanden og Hovedet sættes paa en Stage.

I Anledning af de tvende heranførte Forordninger opstaaer det ikke lidet tvivlsomme Spørgsmaal, om Fdn. 18 Decbr. 1767 har ophævet Fdn. 7 Febr. 1749. Da den sidstnævnte Forordning nemlig blot kræver et Mord, som er skeet uden nogen foregaaende Aarsag eller Anledning blot for at gjøre en Ulykke, og ikke nødvendigt fordrer, saaledes som Fdn. 18 Decbr. 1767, at Mordet skal være skeet, for at Morderen derved selv kunde miste Livet, og da Erfaringen har lært, at Mord af blot Blodtørst virkelig kan existere, uden at det er forbundet med Kjede til Livet*), synes

*) Ørsted: Eunomia 3 D. S. 139.

det, at enhver af de nævnte Anordninger kunde bestaae ved Siden af hinanden, idet Fdn. 7 Febr. 1749 kunde anvendes paa det Mord, der var foretaget alene af Myrdesyge uden Livslede, og Fdn. 18 Decbr. 1767 derimod paa det Mord, der var udøvet af denne sidste Bevæggrund. Imidlertid tale dog overveiende Grunde for, at den forstnævnte Forordning er ophævet ved Fdn. 18 Decbr. 1767, thi deels betjener denne sidste Forordning sig af de samme Udtryk til at betegne Forbrydelsen med, som den forstnævnte Forordning, kun at den tillægger Ordene: „og derved at miste sit Liv", hvilket viser, at Lovgiveren antager, at begge Forbrydelser udspringe af en og samme Bevæggrund; deels viser Forslaget til Fdn. 18 Decbr. 1767*) tydeligt, at denne Forordning handler om den samme Forbrydelse, som Fdn. 7 Febr. 1749 („De Forbrydere, som Fdn. 7 Febr. 1749 taler om, skulle herefter dog ikke miste Livet, men i dets Sted o. s. v."); og deels vilde det i Virkeligheden næsten være umuligt i et givet Tilfælde at afgjøre, naar et Mord, der var begaaet blot for at gjøre en Ulykke, skulde ansees at være motiveret af Ulyst til Livet og naar ikke, da det, selv naar man antager, at Fdn. 7 Febr. 1749 og 18 Decbr. 1767 kun omtale eet Slags Mord, ofte er vanskeligt nok at afgjøre, om et vist Mord skal ansees begaaet af Livslede eller ikke, da Forbryderens eget Udsagn herom naturligviis ikke kan gjøre Udslaget, og Sagens øvrige Omstændigheder, der skulle lede til Oplysning herom, ikke altid ville føre til noget afgjørende Resultat. De Undersøgelser, der kunne opstaae i denne Anledning, høre iøvrigt hjemme i Kriminalprocessen**).

*) Stampes Erklæringer 2 D. S. 153—162.

**) Af Domme, i hvilke Fdn. 18 Decbr. 1767 deels er bleven anvendt, og deels ikke er kommen til Anvendelse, skjøndt Forbryderen paastod, at Mordet var begaaet af Livslede, kunne mærkes de, der findes anførte i J. A. Nr. 9 S. 83—86, Nr. 10 S. 41—48 og Nr. 14 S. 149—151, jvfr. Nr. 30 S. 216 og 228; i N. J.

Naar et simpelt Drab begaaes af Livslede, er Forordningen, efter dens Ord, ikke ligefrem anvendelig, da den udtrykkeligen fordrer, at Gjerningen skal være skeet „med beraad Hu." Da det imidlertid vilde være stridende imod Sagens Natur (§ 45) at straffe et saadant Drab efter L. 6—6—1, bliver det nødvendigt at straffe det, ligesom enhver anden Dødsforbrydelse, der er udøvet af samme Bevæggrund, efter Analogien af Fdn. 18 Decbr. 1767, med en noget mildere Straf, dog neppe ringere end med offentligt Arbeide for Livstid *). Det er ogsaa at mærke, at Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 10 omtaler det i Fdn. 18 Decbr. 1767 omhandlede Mord, som det „Nogen begaaer for at underkastes Livsstraf." Naar et Mord ikke er foretaget af Livslede, men fremkaldt af en anden Grund, f. Ex. Hævnelyst, kan den Omstændighed, at Morderen ellers maa antages ikke at agte Livets Berøvelse synderligt høit, ikke bevirke, at han skulde blive at straffe efter den nævnte Forordning, da denne udtrykkeligen fordrer, at Forbryderen skal have begaaet Mordet alene i den Tanke at gjøre en Ulykke og derved miste Livet **), og af samme Grund kan en Forbryder, der engang er straffet efter Fdn. 18 Decb. 1767, meget vel siden, naar han af en anden Bevæggrund begaaer et nyt Mord, ansees med Livsstraf for dette, da Livslysten kan være vendt tilbage hos ham, og Livets Berøvelse altsaa nu være en virkelig Straf for ham ***). At Forordningens Straf ikke er indskrænket til det Tilfælde, der nærmest foranledigede dette Lovbud, nemlig hvor Mordet er fremkaldt ved den Forestilling, at man, ved at myrde Andre

---

A. 2 B. S. 175—181, og i K. T. f. 1815 S. 769—779, f. 1818 S. 1—7 og 897—904 og f. 1821 S. 425—434.

*) Dom i J. A. Nr. 7 S. 93—95.

**) Domme i N. J. A. 5 B. S. 70—66, i J. T. 5 B. 2 H. S. 139—144 og i K. T. f. 1821 S. 425—434.

***) Fdn. 18 Decbr. 1767 er ikke anvendt, fordi Tilstaaelsen om et tidligere begaaet Drab er afgivet af Kjedsommelighed til Livet. Dom i J. T. 24 B. 2 H. S. 201—207.

og derved paadrage sig Dødsstraf, vorder salig, hvorimod man, ved at dræbe sig selv, styrter sig i Fordømmelse, er klart deraf, at dette ikke er optaget hverken i Forordningens Præmisser eller i dens egentlige Indhold, skjøndt det under Forhandlingerne i den derom nedsatte Kommission var foreslaaet, at der i Præmisserne skulde tilføies, „at de gjorde sligt i den vildfarende Mening desto vissere at blive salige."

Anm. Ifølge kgl. Resol. 14 April 1812 (i Kanc. Skr. 18 s. M.) og Plak. 31 Aug. 1813 § 5 skal der i de Sager, hvori Nogen dømmes efter Fdn. 18 Decbr. 1767, altid først skee Indberetning til Kongen, inden Dommen fuldbyrdes. — Jvfr. Plak. 20 April 1770, Rstr. 30 Septbr. 1778 og 19 Juli 1780.

§ 187.

Undtaget Drab og Mord er det, der begaaes af Børn imellem 10 og 14 Aar (§ 15*), og som efter L. 6—6—19 straffes med, at Barnet skal have forbrudt sin Hovedlod til den Dødes Arvinger og sit Herskab, og straffes med Riis paa Kroppen, og er samme Barn ellers for Ulydighed og Skalkhed bekjendt, da bør han sin Livstid at trælle og arbeide, hvor han hendømmes. Straffen efter dette Lovsteds første Membrum bliver nu Forbedringshuusarbeide fra 1 til 3 Aar (§ 53) i Forening med Riis paa Kroppen, og Straffestedet efter Lovstedets sidste Membrum Tugthuset (§ 51). Naar et Barn imellem 10 og 14 Aar begaaer et særdeles kvalificeret Drab eller Mord, kan en saadan Gjerning i og for sig charakterisere ham som en saa forhærdet Forbryder, at han alene paa Grund heraf, uden Hensyn til hans foregaaende Levnet, kan straffes efter det sidste Membrum af L. 6—6—19**).

---

*) Jvfr. Dom i R. T. f. 1831 S. 697—709.

**) Dom i J. A. Nr. 25 S. 21—24.

Som undtaget Drab bliver udentvivl ogsaa det Drab at ansee, der i Vestindien begaaes paa en Negerslave af hans Huusbonde eller Kommandeur (§ 175). — At Fjantede og Taaber, saavelsom Afsindige, naar disse i deres lyse Dieblikke begaae Drab, ikke i Almindelighed kunne undgaae at ansees med den almindelige Drabsstraf, følger af det ovenfor Anførte (§ 14). Dog have Domstolene undertiden anvendt en overordentlig Straf paa særdeles stupide Personer, der have begaaet Drab.

§ 188.

Om attenteret Drab*) indeholdtes forhen Hovedreglen i L. 6—6—22, der bestemmer, at hvo, som overbeviises at have villet ombragt Nogen med Forgift eller i andre Maader, skal have forbrudt sit Liv. Det har tidligere været omtvistet, om dette Lovsted handlede om Attentatet saavel paa det uoverlagte som paa det overlagte Drab, samt om det baade fjernere og nærmere Attentat paa Drabsforbrydelsen, men Spørgsmaalene herom bortfalde efter Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 14. Det er nemlig her bestemt, at naar Nogen har havt den overlagte Hensigt at ombringe en Anden, bliver han, i Overensstemmelse med L. 6—6—22, at straffe paa Livet. Hvis Nogen derimod, uden beviisligt foregaaende Overlæg, iværksætter Handlinger, som sigte til at ombringe en Anden, men disse Handlinger, formedelst Omstændigheder, der ere uafhængige af Gjerningsmandens Villie, ikke faae den tilsigtede Virkning, vil Fæstnings- eller Forbedringshuusarbeide fra 4 til 8 Aar være at anvende**).

*) Ældre Domme i K. T. f. 1816 S. 384—390, f. 1820 S. 853—861, f. 1825 S. 169—189, f. 1832 S. 33—47, f. 1834 S. 777—791, f. 1836 S. 545—555, i N. J. A. 15 B. S. 75—79, 18 B. S. 94—97, 23 B. S. 5—11, samt i J. T. 29 B. S. 196—200.

**) Domme i K. T. f. 1834 S. 777—792, f. 1841 S. 65—87, og i J.

I følgende Tilfælde bliver en særlig Straf at anvende for attenteret Manddrab:

1) Den, der efterstræber Kongens, Dronningens og deres Børns Liv, straffes efter L. 6—4—1 (§ 72).

2) Den, der skyder eller stikker meuchelmorderisk efter Nogen for at ombringe ham, straffes efter Fdn. 27 Jan. 1738 (sammenholdt med Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 10) enten han opnaaer sin Hensigt eller ikke, dog kun hvis Nogen er truffet af Skudet eller Stikket, da ellers L. 6—6—22 og Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 14 anvendes (§ 185).

3) Den, der, for selv at miste Livet, gjør Forsøg paa at ombringe Nogen, kan, efter Sagens Natur og Grundsætningerne i Fdn. 18 Decbr. 1767 (§ 186), ikke straffes efter L. 6—6—22, men maa belægges med en arbitrair Straf, der dog kan blive mildere end den i Forordningen foreskrevne*).

§ 189.

Som Forbrydelser, der, skjøndt de ikke nødvendigen behøve at være foretagne for derved at stille Nogen ved Livet, dog skee i den bestemte Hensigt at anstifte en Ulykke af en saadan Beskaffenhed, at Mennesker let derved kunne omkomme, hvori de skjelne sig fra de ovenfor (§ 159) omhandlede Overtrædelser imod Sundhedspolitiet, kan mærkes, at hvis Nogen foretager sig Handlinger, der sigte til at vildlede de Seilende og bringe dem til saadan Ulykke, hvorved Menneskers Liv udsættes for Fare, skal han straffes paa Livet, hvorimod han, hvis Ingen ved sligt Foretagende har været udsat for Livsfare, ansees med Fæstningsarbeide paa 6 à 12 Aar eller efter Sagens Beskaffenhed paa Livstid. Fdn. 28 Decbr.

U. 1 Aarg. S. 113—115 og 2 Aarg. S. 291—297 og S. 421—432.

*) Domme i J. M. T. f. 1803 2 B. 9 H. S. 238—240 og J. A. Nr. 7 S. 93—95 samt Nr. 13 S. 164—167.

1836 § 37 Nr. IX, hvorved L. 4—3—2 og Fdn. 21 Marts 1705 §§ 2 og 4 ere forandrede. Ligeledes skal den Lods, der forsætligen sætter et Skib paa Grund, eller enten forandrer noget Lodsmærke eller opsætter falsk Mærke, for at vildlede de Søfarende, efter Forbrydelsens Grad straffes med Fæstningsarbeide paa Livstid eller paa Livet. Lodsfdn. 27 Marts 1831 § 31.

§ 190.

Om Medhjelperne i Manddrabsforbrydelsen handlede forhen, hvad den physiske Medvirkning angaaer, L. 6—6—2*), jvfr. Fdn. 30 Marts 1827 § 7, L. 6—10—1 og 6—9—2, og, hvad den psychologiske Medvirkning angaaer, L. 6—6—11 og 12**). Disse Lovsteder ere nu ophævede og i deres Sted træde Bestemmelserne i Fdn. 4 Oktbr. 1833 §§ 25 til 27.

Ihenseende til den physiske Medvirkning skjelnes imellem den samtidige og den forudgaaende:

a) Den, som, under selve Udførelsen af Forbrydelsen, er Gjerningsmanden deri behjelpelig, straffes som om han selv med egen Haand havde udøvet Gjerningen***), dog saaledes, at hvor den Ulykke, som virkelig er skeet, maa antages at være udenfor hans Villie, kan det saa-

---

*) Om Forstaaelsen og Anvendelsen af L. 6—6—2 kan mærkes: Ørsted: N. J. A. 1 B. S. 69—78 og Eunomia 3 D. S. 198—207. Jvfr. Domme i J. M. T. f. 1803 1 B. 3 H. S. 13—16 og J. T. 10 B. 2 H. S. 160—161, jvfr. 6 B. 2 H. 206—210.

**) Om Forstaaelsen og Anvendelsen af de sidstnævnte Lovsteder mærkes: Ørsted: J. A. Nr. 16 S. 151—164 og Eunomia 3 D. S. 176—194, Algreen-Ussing: Juridiske Afhandlinger S. 257—271, Dreier: J. T. 9 B. 1 H. S. 250—259 og Ørsted l. c. S. 266—269. Domme i J. A. Nr. 25 S. 25—30 og i K. T. f. 1830 S. 315—352.

***) Domme i K. T f. 1840 S. 71—87 og S. 1160—1270.

ledes bevirkede større Onde ei tilregnes ham til videre Straf, end efter Fdns. § 2 eller § 3, hvorefter Straffen i Drabstilfælde vil for Medhjelperne blive offentligt Arbeide fra 3 til 6 Aar. Efter Omstændighederne kunne endog de der fastsatte Straffe nedsættes paa samme Maade, som i Fdns. § 5 er bestemt for Deeltagerne i et Slagsmaal, nemlig i det Høieste til det Halve af den sædvanlige Straf. Fdns. § 25.

b) Den, som paa en mindre virksom Maade gjør sig medskyldig i saadan Brøde, f. Ex. ved at forsyne Gjerningsmanden med Redskaber, ansees paa den sidstanførte Maade efter Slutningen af Fdns. § 25 (Littr. a), dog saaledes at Straffen i alle Tilfælde bliver mildere, end om han personligen havde udøvet Gjerningen. Hvor derfor under denne Forudsætning Livsstraf vilde have fundet Sted, vælges Fæstningsarbeide paa Livstid; hvor Hovedmanden vilde være at straffe med Fæstningsarbeide paa Livstid, vælges lige Straf fra 5 til 8 Aar, og hvor tidsbestemt Frihedstab vilde have fundet Sted, nedsættes Straffen til det Halve eller tre Fjerdedele af den Straf, der vilde blevet ham tilkjendt, hvis han personligen havde udført Forbrydelsen. Fdns. § 27*). Jvfr. Rglm. 21 Novbr. 1810 § 41, cfr. Fdn. 30 Novb. 1714 § 10**).

Hvad den psychologiske Aarsag angaaer, skjelnes der imellem Hovedaarsag og Biaarsag.

1) Om den psychologiske Hovedaarsag, der ved Løfter, Trudsler eller andre Forestillinger har forledet Nogen til en Forbrydelse af foranførte Slags, gjelder i Eet og

*) Domme i K. T. f. 1831 S. 779—792 og i J. U. 1 Aarg. S. 113—115. Jvfr. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 38—41.

**) Dom i J. T. 36 B. S. 15-29.

Alt det samme som med Hensyn til den physiske Medvirkning under selve Gjerningen.

2) Den psychologiske Biaarsag, der paa en mindre virksom Maade er medskyldig i Drabet, f. Ex. ved at give Anviisninger eller Opmuntringer til et allerede fattet Forsæts Udførelse, behandles paa samme Maade som den mindre virksomme physiske Medvirkning.

Endnu blive her at mærke følgende Lovbud, der indeholde Strafsebestemmelser for dem, der ikke efter Evne afværge en Drabsforbrydelse. L. 6—6—13 befaler, at hvor Tvist og Uenighed iblandt Folk sig begiver, skal Enhver, som er tilstede, være pligtig at hindre og forekomme Ulykke og Manddrab, og hvis Manddrab skeer, da hindre Manddraberen fra at bortkomme. Undkommer han, skulle de Alle eftersætte ham og føre ham tilstede inden otte Dage i det seneste, eller og Enhver af dem bøde fuld Mandebod, trende atten Lod Sølv. Fdn. 6 Febr. 1691, der gjentager dette Lovbud, bestemmer derhos, at i Kjøbstæderne skulle de næste 12 Huses Indbyggere paa begge Sider af Gaden, nemlig 12 oven og 12 neden fra det Sted at regne, hvor Klammeriet eller Overlasten skete, samt 12 af de næste Indbyggere paa hver Side af de paastødende Gader, møde enten selv eller ved deres Tjenestefolk for at afværge Ulykke og bemægtige sig de Stridende, under Straf af samtlige at have forbrudt til Christianshavns Kirke, i Kjøbenhavn 100 Rbd. og i de andre Kjøbstæder 10 Rbd. Denne Bod maa udentvivl, uagtet Udtrykket: „Samtlige", blive at udrede af hver Enkelt iblandt de Skyldige, med særdeles Hensyn til, at det i umiddelbar Sammenhæng dermed bestemmes, at de Vedkommende, naar Manddraberen undkommer, skulle betale fuld Mandebod for ham, og halv Mandebod for hver af dem, som vare i Følge med ham, naar disse undvige, hvilken Bod, ifølge L. 6—6—13, maa udredes af Enhver af de Paagjeldende. Bliver det ellers Nogen overbeviist, at Manddraberen, formedelst dens Forsømmelse, er undkommen, skal den Forsømmelige tiltales paa

sin Boeslod (§ 53). Denne Forordning maa vistnok analogisk kunne anvendes paa Landet eller paa andre Steder, hvor den ikke ligefrem efter sine Ord er anvendelig*), hvorved dog mærkes, at Fdn. 4 Aug. 1819 nu ofte der vil komme til Anvendelse (§ 160). Om Overholdelsen af Fdn. 6 Febr. 1691 kan mærkes Kanc. Skr. 1 Juni 1816. — Ikke-Angivelse af et Mordanslag, hvorom Nogen er bleven vidende, maa, efter Analogien af disse Lovgivninger og af L. 6—8—7 (§ 93), samt i Overensstemmelse med de ovenfor udviklede Grundsætninger (§ 57), belægges med arbitrair Straf, der ogsaa bliver at anvende paa enhver anden efterfølgende Understøttelse af en Drabsforbrydelse. Om Fdn. 21 Septbr. 1695 og 11 Marts 1818 er handlet ovenfor (§ 98).

§ 191.

Et uagtsomt Manddrab er det, hvorved Nogen paa en tilregnelig Maade skiller en Anden ved Livet uden Tanke og Villie til enten at dræbe eller skade ham eller nogen Anden**). Udtrykket: Vaadesdrab har en videre Betydning, da det ikke blot betegner Uagtsomhedsdrab, men tillige, som Overskriften til L. 6—11, sammenholdt med den 3die Artikel, viser, det reent hændelige Drab, hvilket sidste, efter Sagens Natur og ifølge L. 6—11—3, er aldeles straffløst***) (§ 173).

L. 6—11, som handler om Vaadesgjerning, og hvoraf den første Artikel handler om det simple uagtsomme Manddrab†)

---

*) Dom i J. A. Nr. 20 S. 75—78.

**) Dom i J. T. 9 B. 1 H. S. 143—145.

***) Dom i Bibl. for dansk Lovk. 2 B. S. 531—539.

†) Ældre Domme i J. A. Nr. 15 S. 11—14; jvfr. Ørsted l. c. S. 14—15, samt i J. T. 7 B. 2 H. S. 137—140 og 10 B. 2 H. S. 250—252.

og L. 6—11—4, 13, 14 og 15*) om kvalificerede Uagtsomhedsdrab, er nu ophævet ved Fdn. 4 Oktbr. 1833, hvorved ligeledes L. 6—7—18 er bortfaldet**). I denne Anordning er det bestemt, at den, som, endog ved en ringere Uagtsomhed, maatte blive Aarsag til en Andens Død, skal derfor ansees enten med Bøder fra 20 til 100 Rbd. Sølv eller med Fængsel indtil 6 Uger***). Men dersom de farlige Følger, som Handlingen kunde medføre, laae saa nær for Øinene, at Gjerningsmanden maatte være opmærksom paa dens Farlighed, og han altsaa, ved ikke destomindre fremfusende at foretage samme, har viist en særdeles Ligegyldighed for Andres Liv, Sundhed og Velbefindende, saa bliver, hvad enten saadan grov Skjødesløshed har foraarsaget Nogens Død, eller og en af de større Legemsbeskadigelser efter Fdns. § 2 (§ 194 Nr. 2), høiere Straf at anvende, der, efter Sagens Beskaffenhed, og især naar den fremfusende Handlemaade var af den Natur, at Fleres Liv og Sundhed derved var udsat for øiensynlig Fare, kan stige indtil 2 Aars Forbedringshuusarbeide. Hvor den Handling, hvorved Nogen imod sin Villie har skadet en Anden, i og for sig strider imod et særdeles Lovbud eller imod de Gjerningsmanden efter hans Stilling paaliggende særdeles Pligter, vil den Straf, han for denne Pligtforsømmelse i og for sig har forskyldt, blive at tage i Betragtning ved Straffens Bestemmelse efter Forskrifterne i Fdn. 4 Oktbr. 1833, men skulde den førstmeldte Straf være større end den sidstnævnte, bliver den at anvende, men derved tillige at tage Hensyn til den gjorte Skade. Fdns. § 29. Hvad de sidstomhandlede Tilfælde angaaer, da kan herom

*) Ældre Domme i J. M. T. f. 1803 1 B. 6 H. S. 196—200 og J. T. 15 B. 2 H. S. 119—121.

**) Domme i J. T. 3 B. 1 H. S. 81—84, 8 B. 1 H. S. 181—187, 19 B. S. 60—63 og 23 B. S. 214—219.

***) Domme i J. U. 1 Aarg. S. 380—382 og 2 Aarg. S. 16—18, S. 44—46 og S. 179—181.

henvises til Lovbudene om Kvaksalveri (§ 153) om Kvarantainevæsenet (§ 155) og flere. Ved Uagtsomhedsdrab finder offentlig Paatale Sted. Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 30.

Born imellem 10 og 15 Aar straffes ikke for Uagtsomhedsdrab*).

Da det kun er L. 6—10—1, som udtrykkelig er hævet ved Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 31, men ikke de øvrige Artikler i dette Kapitel, kan endnu her mærkes L. 6—10—3, i hvis første Membrum bestemmes, at Eieren af Heste eller andet Fæ, som lovligen maa holdes, skal, naar disse dræbe noget Menneske, bøde 3 Lod Sølv, udentvivl til den Dræbtes Arvinger, og gjøre sin Ed paa, at han ei vidste, at det Fæ havde den Vane. At denne Straf maa bortfalde, naar den Dræbte selv har været Skyld i, at Dyret har angrebet og dræbt ham, følger af Sagens Natur og Analogien af L. 6—10—2. Dræbte et saadant Dyr anden Gang et Menneske, imedens Eieren havde det i sin Hævd, da skulde han affone det hos den Afdødes Arvinger efter sin Formue, men et saadant Drab vil udentvivl nu blive at behandle efter Analogien af Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 29, hvilket ogsaa maa gjelde, naar Dyrets Eier ikke turde gjøre den i det første Membrum af L. 6—10—3 befalede Ed.

§ 192.

Som et Tillæg til Drabsmaterien omhandles Lovgivningens Bestemmelser om Selvmord (suicidium). L. 6—6—21 bestemmer, at den, som sig selv ombringer, skal have sin Hovedlod forbrudt til sit Herskab og maa ei begraves enten i Kirken eller paa Kirkegaard, medmindre han gjør det i Sygdom eller Raseri. Da Hovedloddens Forbrydelse er bortfalden ved Fdn. 21 Septbr. 1824 § 1 (§ 53), bestaaer Selvmor-

*) Dom i J. T. 27 B. 2 H. S. 221—226.

derens hele Straf nu i Udelukkelse fra ærlig Begravelse. Jvfr. L. 2—10—4. Afgjørelsen af det Spørgsmaal, om en Person, som findes død, har dræbt sig selv eller er bleven dræbt af Andre, samt i første Fald, om han har handlet i Sygdom og Raseri eller ikke, kan ofte være vanskeligt, og det er, efter Rskr. 5 Aug. 1735 og 14 Juni 1754, Øvrigheden, nemlig i Kjøbenhavn Kongens Foged og paa andre Steder Amtmanden, der har at afgive Resolution for, om den Dræbte maa begraves i christen Jord eller ikke. Grundsætningerne i Rskr. 2 Marts 1708 § 67, Plak. 20 Febr. 1717 Post I Lttr. B § 23 og Rskr. 14 Juni 1754 tale for, at der i saa Henseende vises saamegen Humanitet som muligt, og i Almindelighed tillades det, selv hvor der er megen Formodning for, at Selvmordet er skeet forsætligt, at Liget maa nedsættes paa Kirkegaarden, dog i Stilhed og uden Jordspaakastelse eller anden Høitidelighed; dog bliver der altid om den skete Foranstaltning at gjøre Indberetning til Kancelliet. Kanc. Skr. 23 Febr. og 18 Mai 1815 og især 11 Jan. 1816. At Begravelsen, forsaavidt den ikke maa skee i christen Jord, dog ikke skal skee paa Retterstedet, følger af, at Saadant ikke i L. 6—6—21 er bestemt. Fdn. 23 Febr. 1752 og Krigs-Art. Brev 29 Juli 1756 § 690, der foreskrive dette, maae ansees som specielle Lovbud, og er iøvrigt den nysnævnte Forordning nu forandret ved Parolbefaling 16 Decbr. 1831, saaledes at Begravelsen kun da skal skee paa Retterstedet, naar Aflivelsen er skeet for at undgaae en idømt kvalificeret Livsstraf. Jvfr. Krigs-Art. Brev 8 Jan. 1752 § 644.

Attenteret Selvmord have nogle ældre Lovkyndige antaget ogsaa at skulle straffes men neppe med Føie. Vel er det saa, at ethvert Forsøg paa en strafbar Handling ellers belægges med Straf (§ 32), hvilken Regel derfor ogsaa skulde synes at gjælde om Selvmord, men herved maa erindres, at Selvmord ikke i sig selv er nogen Forbrydelse, men kun ved et positivt Lovbud er anseet med en Straf, der

dog nu næsten ikke kan ansees som nogen; at Selvmorderen derhos ikke har lagt nogen for Samfundet farlig Tænkemaade for Dagen, der opfordrer dette til at straffe ham; at der heller ingen passende Straf kunde bestemmes for Attentatet paa Selvmordet, da enhver Straf, forsaavidt den skulde virke paa Selvmorderens Villie (psychologisk), efter Begrebet om samme (§ 5), netop hos denne vilde fremkalde end mere Ulyst til Livet og altsaa ligefrem virke imod sit Diemed, og forsaavidt den physisk skulde modvirke det forsøgte Selvmord, maatte blive altfor uforholdsmæssigt haard, og endeligen at L. 6—6—21, naar den sammenholdes med den paafølgende 22de Artikel, netop indirekte tilkjendegiver, at Lovgiveren ikke har villet Attentatet paa Selvmord straffet, ligesom dette ogsaa bestyrkes ved Fdn. 23 Febr. 1752 og Krigs-Art. Brev 29 Juli 1756 § 674, der kun undtagelsesviis for det i samme omhandlede Tilfælde bestemte Straf for det attenterte Selvmord, nemlig hvor dette var skeet for at unddrage sig en forskyldt Straf, og er iøvrigt Fdn. 23 Febr. 1752 forsaavidt nu ophævet ved Parolbefaling 16 Decbr. 1831. Det er derfor vistnok rigtigst at antage, at Attentat paa Selvmord ikke kan straffes, hvilken Mening ogsaa er fulgt ved Domstolene*), og har faaet Medhold i Kanc. Skr. 28 Jan. 1815, 29 Mai 1819 og 11 April 1829, hvorved er bestemt, at der i saadanne Tilfælde ikke skulde anlægges Aktion imod de Paagjeldende.

---

*) Høiesteretsdom af 22 Marts 1783 i Badens Ordbog under Rubrum: Selvmord, og Domme i J. A. Nr 6 S. 205—220 og Nr. 13 S. 161—167. Jvfr. Ørsted i J. A. Nr. 6 S. 206—220 og Eunomia 3 D. S. 341—356.

To og tyvende Kapitel.

Om Legemsbeskadigelser.

§ 193.

Det var længe erkjendt, at de Straffebestemmelser, som Christian den Femtes Lov indeholder for Legemsbeskadigelser i 6te Bogs 7de og 9de Kapitler, vare i mange Henseender ufyldestgjørende, da de deels vare altfor milde, idet selv de betydeligste Beskadigelser kunde afsones med ubetydelige Bøder, deels forlidet lempede efter Handlingernes forskjellige Strafværdighed og derved medførende et Misforhold imellem Straffene indbyrdes, ligesom flere af de gjeldende Lovbestemmelser frembøde mangfoldige Vanskeligheder for Fortolkningen og gave Anledning til mange Tvivlsmaal*). Det fandtes derfor nødvendigt at ordne denne vigtige Materie ved en ny omfattende Anordning, hvilken er udkommen under 4 Oktb. 1833, (der gjelder paa Island ifølge Fdn. 24 Jan. 1838 og er udvidet til Færøerne ved Rskr. 30 Marts 1836 (K. T. f. 1836 S. 247), hvorved ikke blot L. 6—7, der handler om Afhug og Saar, og L. 6—9, der overskrives: Om Huusfred, Kirkefred, Tingfred, Veifred og Plovfred, samt L. 6—11, der handler om Vaadesgjerning, ere blevne ophævede, men ogsaa L. 6—4—15 og 16 tildeels og 6—4—17

---

*) En nærmere Udvikling heraf findes i K. T. f. 1833 Nr. 42 S. 617—627 i Motiverne til Fdn. 4 Oktb. 1833 og i den tidligere Udgave af nærværende Værk 2 D. S. 73—103. Ligeledes kan her henvises til Dreiers Skrift De injuriis realibus, Normanns Recension af samme og Dreiers Svar herpaa; Sibberns Afhandling i J. A Nr. 23 S. 174—187; Algreen-Ussing: Juridiske Afhandlinger S. 261—264; Dreiers Afhandling i J. T. 9 B. 1 H. S. 231—160 og Ørsted sammesteds S. 261—266 og i Eunomia 3 D. S. 330—332.

ganske ere afskaffede, L. 6—5—2 og 3 samt 6—6—2, 11 og 12 og 6—10—1 aldeles ere ophævede, og endelig 6—6—1 undergaaet en væsentlig Forandring (§ 175), ligesom og de flere indbyrdes forskjellige Straffebestemmelser, som i de hidtil gjeldende Anordninger ere givne for Angreb paa dem, der udføre offentlige Forretninger, derved ere bortfaldne. Det er denne vigtige Anordnings Bestemmelser om Legemsfornærmelser som nu skulle fremstilles, idet vi ville søge at ordne dem under visse Hovedafsnit, og i saa Henseende saavidt muligt følge den Orden, der er brugt i selve Anordningen.

De to Momenter, som efter denne Lovgivning i Særdeleshed komme i Betragtning ved Straffens Bestemmelse, ere, fra den subjektive Side, Gjerningsmandens Forsæt eller Villie og, fra den objektive Side, selve den tilføiede Beskadigelse eller Handlingens Følger.

I. Med Hensyn til det første Moment: Gjerningsmandens Forsæt, blive to Klasser af Legemsbeskadigelser at adskille, nemlig de aldeles uagtsomme, for hvilke i Almindelighed ingen Straf bliver at anvende (Fdns. §§ 28 og 29), og de, der meer eller mindre som forsætlige kunne tilregnes Gjerningsmanden. Disse sidste kunne atter deles i:

1) simpel forsætlige, hvor Overlæg ikke har fundet Sted (Fdns. §§ 1—5), og
2) overlagte Angreb, hvortil ligeledes blive at henføre Angreb paa sagesløs Mand (Fdns. § 6).

Med Hensyn til begge disse Klasser bliver igjen at skjelne imellem a) de Beskadigelser, hvor der har været en bestemt Hensigt til at tilføie et saa stort Onde, som i Virkeligheden er anstiftet, og b) de, hvor ingen saadan Hensigt har været tilstede. (Fdns. § 8 og § 11).

II. Med Hensyn til det andet Moment eller Handlingens Følger, maa man skjelne imellem følgende tre Tilfælde:

a) Hug og Slag eller anden personlig Vold, hvorved ingen egentlig Skade er paaført den Fornærmede (Fdns. § 1).
b) Betydelige Lemlæstelser eller andre lignende Legemsbeska-

digelser, hvorved den Angrebnes Sjels- og Legemskræfter i høi Grad svækkes (Fdns. § 2).

c) Mindre Legemsfornærmelser, der medføre en mindre betydelig Beskadigelse, og som saaledes danne en Mellemklasse imellem de under Lttr. a og b nævnte. (Fdns. § 3).

Foruden disse tvende Hovedmomenter, der danne Grundlaget for Fdn. 4 Oktbr. 1833, er der adskillige mindre vigtige Momenter, som ligeledes komme i Betragtning ved Straffens Udmaaling, nemlig Personerne, imod hvem (Fdns. §§ 16—18, 20, 22 og 23), Stedet, paa hvilket (Fdns. §§ 19 og 21) og Redskabet, hvormed (Fdns. §§ 4 og 12) Angrebet er forøvet, ligesom det ogsaa har en væsentlig Indflydelse paa Handlingens Strafbarhed, om Flere have udført Voldsgjerningen i Forening (Fdns. § 13), og om den Paagjeldende forhen har været straffet for lignende Handlinger (Fdns. § 15), hvilket Alt nærmere vil blive afhandlet i det Følgende, hvor ligeledes Straffen for Attentatet paa denne Forbrydelse, for den psychologiske og physiske Medvirkning og de øvrige til denne Materie henhørende Bestemmelser ville blive omhandlede.

Anm. Legemsbeskadigelser benævnes ofte i Systemerne reelle Injurier, skjøndt der, idetmindste ved de større af dem, ikke kan antages at være taget noget væsentligt Hensyn til det Ærekrænkende i Handlingen. Dette skulde nu meest være Tilfældet ved Hug og Slag. Naar i nyere Anordninger (Fdn. 10 Juli 1795 § 22 og 20 Oktbr. 1819 § 1) nævnes Fornærmelser i Ord og Gjerning, er her Ordet Fornærmelse brugt i en mere vidtløftig Forstand, hvori det betegner de i Ord eller Gjerning foretagne Retskrænkelser, som ikke ere Gjenstand for det Offentliges Paatale (K. T. f. 1819 S. 757). Jvfr. Krigs-Art. Brev 9 Marts 1683 § 36 (Injurier i Ord eller Gjerning).

§ 194.

Efter den ovenfor angivne Orden omhandles først de simpel forsætlige Legemsbeskadigelser i Almindelighed, dernæst de overlagte Legemsbeskadigelser i Almindelighed (§ 195), og endelig de Tilfælde, hvor Straffen saavel for de blot forsætlige som for de overlagte Legemsfornærmelser skjærpes paa Grund af særdeles Omstændigheder (§ 196).

Ved de simpel forsætlige Legemsbeskadigelser maa atter skjelnes imellem følgende Tilfælde med Hensyn til den anstiftede Skade:

1) For uberettiget at tilføie en Anden Hug eller Slag eller anden personlig Vold, der ikke medfører nogen egentlig Beskadigelse, er den almindelige Straf Bøder fra 5 til 100 Rbd. Sølv. Ved Bestemmelsen af Mulktens Størrelse bliver, foruden Graden af den udøvede Vold, Gjerningens Anledning og det mere eller mindre Krænkende, slig Adfærd, efter de personlige Forhold, medfører for den Fornærmede, at tage i vedbørlig Betragtning, ligesom der og bliver at tage Hensyn til den Skyldiges Vilkaar. Under særlige Omstændigheder kan det derhos blive paalagt den Skyldige at gjøre Afbigt, hvorom nærmere nedenfor (§ 200). Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 1*).

2) Dersom slig voldelig Behandling har tilfølge, at Nogen mister Haand, Fod eller Øie eller andet Lem af lige Vigtighed eller et saadant Lem bliver ubrugbart eller der paaføres ham en Skade, hvorved hans Sjels- eller Legemskræfter i den Grad svækkes, at han bliver uskikket til at udføre sine Kaldspligter eller det daglige Livs Sysler**), enten

---

*) Straffen for Tugt- Rasp- og Forbedringshuusfanger, der udøve saadanne Voldsgjerninger imod hinanden, for hvilke Straffen ellers er Bøder, er bestemt i Plak. 31 Aug. 1813 § 8.

**) Ældre Domme i J. M. T. f. 1803 2 B. 7 H. S. 31—38, i J. A. Nr. 6 S. 112—119 og Nr. 12 S. 203–210, i J. T. 3 B. 1 H. S. 173—176, jvfr. 4 B. 2 H. S. 233; 3 B. 2 H.

for bestandigt eller dog for en ubestemt Tid, saaledes at der ingen rimelig Udsigt er til at han igjen kan hjelpes, er Straffen Fæstnings- eller Forbedringshuusarbeide fra 8 Maaneder til 4 Aar efter Skadens Beskaffenhed og Sagens øvrige Omstændigheder. Fdns. § 2. Sætter Nogen derved Livet til er Straffen fra 3 til 6 Aar*) (§ 175).

3) Foraarsages der Skade af mindre Betydenhed end den her angivne (Nr. 2), bestemmes Straffen i et passende Forhold til de i Fdns. §§ 1 og 2 (Nr. 1 og 2) foreskrevne. For ubetydelige Saar bliver saaledes Straffen enten en høiere Grad af Mulkt efter § 1, end den, som ellers efter samme § vilde finde Sted, eller og nogen Tids Fængsel paa Vand og Brød. Er der paafort den Beskadigede betydelige Saar, en langvarig eller farlig Sygdom, der dog ei efterlader sig en saadan Svækkelse, som Fdns. § 2 forudsætter, eller en vedvarende mærkelig Lyde eller andet saadant Onde, vil Straffen være Forbedringshuusarbeide indtil 2 Aar, eller, efter Gjerningens Beskaffenhed, Fængsel paa Vand og Brød dog idetmindste i 4 Gange 5 Dage. Fdns. § 3**).

4) Den i Forordningens §§ 2 og 3 for de betydelige og mindre betydelige Skadestilfoielser fastsatte almindelige Straf (Nr. 2 og 3) modtager en betydelig Skjærpelse for det Tilfælde, at de ere udførte med det bestemte Forsæt at tilfoie en Anden en saadan Skade. De blive nemlig da, skjøndt Angrebet, hvorunder de ere udøvede, ikke har været forbundet med beviisligt Overlæg — i hvilket Fald de henhøre til de overlagte Legemsfornærmelser (§ 195) — at

---

S. 221—222; 9 B. 2 H. S. 134—141, jvfr. 10 B. 2 H. S. 179; 12 B. 1 H. S 64—66; 11 B. 2 H. S. 157—159; 20 B. 2 H. S. 371—376 og 29 B. S. 170—175, samt i Forsete f. 1824 S. 157—160. Jvfr. dog Dom i J. T. 17 B. 1 H. S 173—175.

*) Dom i J. T. 33 B. S. 222—225.

**) Domme i J. T. 32 B. S. 191—194 og 33 B. 93—98 samt i J. U. 1 Aarg. S. 16—17.

straffe som Beskadigelser under en overlagt Voldsgjerning, hvor intet saadant bestemt Forsæt til at tilføie en Skade af den Beskaffenhed har været tilstede, og altsaa de større Beskadigelser efter Fdns. § 2 at straffe med Fæstnings- eller Forbedringshuusarbeide fra 2 til 6 Aar, og de mindre Beskadigelser efter Fdns. § 3 med en forholdsmæssig mindre Straf. Fdns. § 11, 2det Membrum, jvfr. §§ 8 og 9.

5) Endnu en anden Omstændighed, som kan bevirke en Skjærpelse af den almindelige Straf for de blot forsætlige Legemsfornærmelser, er, naar det af det brugte Redskabs Beskaffenhed eller paa anden Maade indlyser, at den Angrebnes Liv eller Sundhed har været udsat for øiensynlig Fare. Om denne da end ved et lykkeligt Tilfælde afvendes, bør dog Forbedringshuusstraf indtil to Aar, eller, efter Omstændighederne, Fængsel paa Vand og Brød idetmindste i 4 Gange 5 Dage finde Sted; men frembringes der et saadant Onde, at der med Hensyn dertil, efter Bestemmelserne i Fdns. § 2, jvfr. § 3 (ovenfor under Nr. 2 og 3), bliver Anledning til at anvende en større Straf, bliver hiin Angrebets Beskaffenhed at tage med i Betragtning ved Straffegradens Udmaaling. Fdns. § 4*).

6) Derimod er det en vigtig Formildelsesgrund, naar Beskadigelsen er tilføiet under et Slagsmaal. I Slagsmaalstilfælde bliver nemlig Straffen for enhver Deeltagende, forsaavidt Paatale finder Sted (§ 202), at nedsætte i Forhold til den Skyld, som den, der derunder har taget Skade eller er bleven udsat for Fare, selv maatte have deri. Naar Straffen ellers vilde være Fængsel paa Vand og Brød, kan den nedsættes til en Mulkt efter Fdns. § 1 fra 5 til 100 Rbd. Naar Handlingen, efter sine øvrige Egenskaber, egnede sig til Fæstnings- eller Forbedringshuusarbeide, bliver Straffetiden at nedsætte, dog ei dybere end til det Halve af den sædvanlige, hvorhos Fængsel paa Vand og Brød, efter

*) Domme i J. U. 1 Aarg. S. 372—74 og 2 Aarg. S. 721—24.

Fdn. 12 Juni 1816 § 5 (§ 50), træder istedetfor de kortvarige Arbeidsstraffe, og altsaa saadant Fængsel i 4 Gange 5 Dage bliver Minimum, hvor en Legemsbeskadigelse efter Fdns. § 2 har fundet Sted*). Saafremt Handlingen, efter sin egen Beskaffenhed, kunde afsones med Bøder, kunne disse ikke blot nedsættes under den i § 1 bestemte Grændse, men endog, efter Sagens Omstændigheder, aldeles bortfalde. Endelig følger det af sig selv, at Nødværgestilfælde kunne ophæve al Strafskyld**). Fdns. § 5.

§ 195.

De overlagte Legemsfornærmelser ere, blot som saadanne, belagte med en større Straf, end de simpel forsætlige. Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 6 bestemmer nemlig, at naar Voldsgjerninger ere udøvede efter foregaaende Overlæg, bliver altid den sædvanlige Straf at skjærpe. Det fastsættes derhos, at det bliver at henregne til overlagt Vold, naar Nogen, der søger Strid med en Anden, er forberedet paa at udøve personlig Vold, hvis denne ikke giver efter, uden at det herved kan komme ham tilgode, at han ikke ubetinget havde foresat sig at bruge slig Vold. Ligeledes bør den for overlagt Voldsgjerning fastsatte Straf stedse finde Anvendelse, naar Nogen angriber en fuldkommen sagesløs Mand, det er en saadan, der ikke har foretaget Noget, som kunde give rimelig Anledning til saadan Vold. Tidligere foregaaet Uenighed eller Fornærmelse kan ikke i denne Henseende komme i Betragtning; men kun hvad der er gaaet umiddelbart foran den udøvede Voldsgjerning kan paaberaabes til at fritage Gjerningsmanden for Straf for overlagt Angreb. Fdns. § 6.

---

*) Domme i J. U. 1 Aarg. S. 187—88 og 372—74.
**) Dom i J. T. 29 B. S. 68—72.

Hvad nu Straffen for de overlagte Legemsfornærmelser angaaer, da skjelnes her atter mellem de forskjellige Arter af Beskadigelse:

1) Ved Hug og Slag og den Art personlig Vold, som omtales i Fdns. § 1, og hvor Straffen for det simpel forsætlige Angreb kun er Boder (§ 194 Nr. 1), bliver Straffen for det overlagte Angreb Fængsel paa Vand og Brød, idetmindste i 3 Gange 5 Dage*). Kun da kan Broden afsones med Pengemulkt, naar det er aabenbart, at aldeles ingen farlig Hensigt har været forenet med Angrebet, og ellers Gjerningens Anledning og de personlige Forhold tale for slig Strafs Anvendelse, i hvilket Fald dog altid en høiere Mulkt bliver at fastsætte, end den, der efter § 1 vilde fundet Sted, hvis Gjerningen var øvet uden Overlæg, og den kan da, efter Sagens Beskaffenhed, stige indtil 200 Rbd. Sølv. Fdns. § 7.

2) Dersom ved sligt overlagt Angreb Nogen lemlæstes eller paaføres en saadan betydelig og vedvarende Beskadigelse, som Fdns. § 2 omtaler (§ 194 Nr. 2), bliver Straffen Fæstnings- eller Forbedringshuusarbeide fra 2 til 6 Aar. Fdns. § 8, første Membrum**).

3) Skeer anden mindre Skade efter Fdns. § 3 (§ 194 Nr. 3) bliver Straffen at ansætte i Forhold til den under Nr. 2 anførte. Fdns. § 9, første Membrum.

4) Har under det overlagte Angreb den Skyldiges Hensigt bestemt gaaet ud paa et saa stort Onde, som det anstiftede, bliver Straffen, hvis Beskadigelsen hører under Fdns. § 2, Fæstningsarbeide paa 8 eller flere Aar***), eller, efter Omstændighederne, paa Livstid (Fdns. § 8, 2det Membrum), og hvis den hører under § 3, en forholdsmæssig høiere Straf, end den, der ellers (Nr. 3) vilde have været anvendt for en overlagt Beskadigelse af denne Art, og maa

*) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 248—250.
**) Dom i J. U. 1 Aarg. S. 711—712.
***) Analogisk anvendt. Dom i J. T. 31 B. S. 370—375.

den Skyldiges Hensigt udfindes af Gjerningens Beskaffenhed og Sagens øvrige Omstændigheder. Fdns. § 9, 2det Membrum.

5) For en overlagt Voldsgjerning, der formedelst de Redskaber, hvorved samme er udført, eller andre Omstændigheder, har været forenet med Fare for den Angrebnes Liv og Helbred, bliver den Skyldige, om end ingen betydelig Skade er skeet eller bestemt tilsigtet, at straffe med Forbedringshuus- eller Fæstningsarbeide fra 2 til 4 Aar*). Er Gjerningen udført ved Hjelp af Kaarde, Dolk eller andet Vaaben, der er skjult i en Stok eller paa anden Maade, saaledes at det ei har Udseende af Vaaben, bliver dette at tage i Betragtning ved Straffegradens Bestemmelse, og den kan da forhøies indtil 6 Aar. Fdns. § 12.

6) Endeligen skjærpes Straffen betydeligt, naar overlagt Vold udøves af Flere i Forening. Hvis nemlig Straf af Fængsel paa Vand og Brød efter Fdns. § 7 ellers vilde været anvendelig (Nr. 1), bliver Straffen nu Forbedringshuusarbeide indtil eet Aar, og hvis Gjerningen efter sine øvrige Egenskaber vilde have medført Strafarbeide paa nogen Tid (Nr. 2—5), bliver denne, med Hensyn til hiin skjærpende Omstændighed, at forlænge efter Sagens Beskaffenhed indtil det dobbelte. Dersom Omstændighederne ere af den Beskaffenhed, at Gjerningen efter Fdns. § 7 kunde været afsonet med Bøder (Nr. 1), bliver Fængsel paa Vand og Brød at anvende. Fdns. § 13.

Anm. Plak. 24 Decb. 1823 §§ 1 og 2, udvidet til Vestindien ved Rskr. 18 Mai 1827 § 1, kan endnu her mærkes, hvorefter de, der enten falholde eller bære, forfærdige eller istandsætte skjulte Vaaben, straffes med Bøder første Gang fra 10 til 50 Rbd. Sølv, anden Gang fra 20 til

*) Domme i J. T. 34 B. S. 183—186 og 35 B. S. 67—71.

100 Rbd., og saaledes stedse dobbelt. Plakatens øvrige Bestemmelser bortfalde efter Fdn. 4 Oktbr. 1833.

§ 196.

Efter saaledes at have omhandlet de almindelige Straffe for simpel forsætlige og for overlagte Legemsfornærmelser (§§ 191—195), skulle vi omtale nogle særdeles Omstændigheder, der for begge disse Arter af Forseelser kunne medføre en høiere Straf. Dette er deels paa Grund af Personen, imod hvem Angrebet skeer, deels paa Grund af Stedet, hvor Fornærmelsen udøves, og deels paa Grund af dens Gjentagelse.

A. Paa Grund af Personerne, imod hvem Angrebet skeer. Herunder henhøre følgende Tilfælde:

a) Legemsfornærmelser imod Kongen og Kongehusets Medlemmer. Herom er handlet ovenfor (§ 71).

b) Angreb paa Embedsmænd under eller i Anledning af deres Embedsforretninger. I denne Henseende gjelde følgende Regler:

1) Dersom Nogen, der enten ifølge et ham af Kongen betroet Embede eller efter et ham af Øvrigheden overdraget Kald har at udføre en offentlig Forretning, angribes med Vold under Udførelsen af denne sin Forretning eller i Anledning af samme, bliver den Skyldige, hvis Handlingen ellers vilde have hørt under Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 1, altsaa hvor Angrebet er uden Overlæg og blot bestaaer i Hug og Slag, uden nogen egentlig Skadestilføielse (§ 191 Nr. 1), at ansee med Forbedringshuusarbeide indtil to Aar, hvilken Straf dog, under særdeles formildende Omstændigheder, kan nedsættes til Fængsel paa Vand og Brød idetmindste i 2 Gange 5 Dage. Fdns. § 16. Jvfr. Fdn. om Jagten 20 Mai 1810 § 31. Men

er det en Dommer eller en Øvrighedsperson*) eller en Præst, der paa denne Maade er overfalden under Udøvelsen af sine lovlige Forretninger, bliver Straffen 2 til 6 Aars Strafarbeide. Fdns. § 18, 1ste Membrum**).

2) Er Angrebet skeet med Overlæg, eller morderiske Redskaber ere brugte, eller en legemlig Beskadigelse (Fdns. §§ 2 og 3) er tilføiet Embedsmanden eller den, som udførte det offentlige Ærinde, bliver 8 Maaneders til 4 Aars Strafarbeide, og hvis det er en Dommer, en Øvrighedsperson eller en Præst, der saaledes er overfalden under Udøvelsen af deres Forretninger, lige Straf i 4 til 8 Aar at anvende, og dertil at føie den Straf, som den Skyldige, i Medhold af de ovenanførte Bestemmelser (Fdns. §§ 2—16), vilde have paadraget sig, om Gjerningen var øvet imod en Anden, forsaavidt denne Straf ligeledes maatte bestaae i Strafarbeide. Fdns. §§ 17 og 18. Jvfr. Fdn. om Jagten 20 Mai 1810 § 34. Skulde endelig Overfaldet være udøvet paa en Præst i Kirken eller paa Kirkegaarden eller paa en Dommer, imedens denne paa det ordinaire Tingsted beklæder sit Dommersæde, bliver stedse den høieste Grad af den Straf, som de ovenanførte Bestemmelser hjemle for Overfaldet efter dets Beskaffenhed, at anvende. Fdns. § 18. Derimod bortfalde L. 6—4—15 og 16, forsaavidt de angaae personligt Angreb paa de der nævnte Personer, og L. 6—4—17 i det Hele, ligesom og de flere indbyrdes forskjellige Straffebestemmelser, som i

*) Under Udtrykket: Øvrighedsperson indbefattes Politimesteren. Dom i J. T. 31 B. S. 220—222. Jvfr. Domme i J. U. 2 Aarg. S. 13—16, 30—31 og 41—44.

**) Forgribelse paa Skildvagter skal efter Plak. 6 Septbr. 1762 »straffes haardeligt.« Jvfr. Plak. 17 Marts 1818.

de tidligere Anordninger vare givne for Angreb paa dem, der udføre offentlige Forretninger. Fdns. § 31. Jvfr. Fdn. om Grændsetoldvæsenet af 12 Decbr. 1838 § 26.

c) Overfald paa fremmede Gesandter og de til selve Gesandtskabet hørende Personer straffes paa samme Maade som Overfald paa Dommere, Øvrigheds-personer og Præster efter Fdns. § 18, altsaa, hvis Handlingen ellers vilde have hørt ind under Fdns. § 1, med 2 til 6, og i andre Tilfælde med 4 til 8 Aars offentligt Arbeide i Forbindelse med den der nævnte Tillægsstraf. Andre Voldsgjerninger, hvorved deslige Personer kunne ansees fornærmede, straffes efter de i Fdns. § 19 om Voldsgjerninger, udøvede paa Steder, der staae under særdeles offentlig Varetægt, fastsatte Forhold, hvorom nærmere vil blive handlet nedenfor. Fdns. § 20. L. 6—4—15 er, som nys bemærket, herved ophævet, hvad personligt Angreb paa Gesandter angaaer. At lignende Angreb paa en sig her i Landet opholdende fremmed Fyrste i Almindelighed vilde blive belagt med en analog Straf, kan neppe være tvivlsomt. Fdn. 12 Decb. 1838 § 26, cfr. § 23. Jvfr. tidligere Plak. 2 Marts 1785 og 23 Oktbr. 1812.

d) Forgriber Nogen sig paa skibbruden Mand ved personlige Mishandlinger, bliver dette en særdeles skjærpende Omstændighed ved Anvendelsen af Straffebudene i Fdn. 4 Oktbr. 1833, saa at den Skyldige, hvor ikke Mishandlingens egen Beskaffenhed, efter denne Anordnings Bestemmelser, medfører høiere Straf, bliver at ansee i Lighed med hvad sammes §§ 16 og 17 have fastsat for voldsom Adfærd imod Nogen under Udførelsen af en offentlig Forretning (Se ovenfor under Lttr. b). Fdn. 28 Decbr. 1836 § 37 Nr. VIII.

e) Naar Nogen skulde være saa ugudelig at benytte den Ulykke en udbrudt Cholerasygdom har foraarsaget til at

mishandle de Lidende, bliver slig Udaad at ansee i Lighed med hvad Lovene anordne om Forbrydelser imod skibbrudne Folk. Fdn. 19 Juni 1831 § 49. Det ældre Lovbud herom var Fdn. 21 Marts 1705 § 8, hvorefter den, der handlede ilde med skibbrudne Folk og saarede dem paa Legeme eller Lemmer, skulde miste sit Liv, men nu maa Straffen blive at ansætte efter den nysnævnte Fdn. 28 Decbr. 1836 § 37 Nr. VIII, sammenholdt med Fdn. 4 Oktbr. 1833 §§ 16 og 17.

f) Efter L. 6—5—3 var det halsløs Gjerning at slaae sine Forældre*). Denne Straf er nu indskrænket til de Tilfælde, hvori Fdn. 4 Oktbr. 1833, efter Gjerningens egen Beskaffenhed, fastsætter Strafarbeide paa Livstid. Naar Børn derimod imod Nogen af deres Forældre udøve saadan Adfærd, at den almindelige Straf vilde være Bøder eller Fængsel paa Vand og Brød, blive de at ansee med Forbedringshuusarbeide indtil 4 Aar**), og begaaes imod dem nogen Forbrydelse, hvorfor denne Anordning fastsætter større Straf, bliver denne at forene med den ovennævnte Forbedringshuusstraf, der dog i saa Fald forvandles til den Frihedsstraf, som med Hensyn til Forbrydelsen i det Hele vil finde Sted. Iøvrigt bør det Barn, der er fundet skyldigt i nogen af de hernævnte Fornærmelser imod En af sine Forældre, have forbrudt sin Arveret efter begge, men den Skyldiges Børn træde i dens Sted; dog staaer det til Forældrene, eller En af disse for sit Vedkommende, ved en bestemt og beviislig Villieserklæring, at gjengive den Paagjeldende sin for-

*) Domme i K. T. f. 1801 S. 415—417 og f. 1817 S. 995—998, i J. T. 23 B. S. 40—46 og 30 B. S. 48—51. Jvfr. Høiesteretsdom af 24 Decbr. 1821 i K. T. f. 1822 S 57—63. Jvfr. Rskr. 24 Novbr. 1752 i Fogtmanns Register og Reskript-repertoiret under Rubrum: Ægteskab, og Rskr. 6 Jan. 1758 i Rothes Reskriptsamling 3 D. 2 B. S. 1463—65.

**) Dom i J. T. 35 B. S. 189—192.

brudte Arv. Fdns. § 22. Dette Lovbuds Straffebestemmelse maa udentvivl være anvendelig ogsaa paa uægte Børn, der saaledes forgaae sig imod deres Forældre (jvfr. § 213).

g) Fremdeles bestemmer Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 23, at det, ihenseende til Voldsgjerninger, som ellers Nogen maatte udøve imod Personer, hvilke han skylder en særdeles Ærbødighed eller kjærlig Omhu, forbliver ved de nærværende Loves Forskrifter og Grundsætninger, dog at der ved Straffens Bestemmelse altid tillige bør tages Hensyn til denne Anordning, saaledes at hvor Straffens Beskaffenhed tillader det, en høiere Straffegrad stedse anvendes, end den, der vilde finde Sted for lige Gjerning udøvet imod en Fremmed. Af de ældre Lovbestemmelser, som Fdn. 4 Oktbr. 1833 saaledes henviser til, kunne her følgende mærkes:

1) Legemsfornærmelser, udøvede af Ægtefæller imod hinanden. Herom handler L. 6—5—4 og 6—5—7 til 9. L. 6—5—4 bestemmer imidlertid kun, at naar Hustruen slaaer sin Huusbond og gjør hannem Skade, er det ligesom hun havde gjort det imod en Fremmed, og denne Artikel indeholder saaledes intet Særligt. Paa Grund af Artiklens Ord: „Og gjør hannem Skade“ antages det iøvrigt, at intet Søgsmaal kan reises af Manden imod Konen, naar hun vel har slaaet ham, men uden at gjøre ham Skade, altsaa naar Handlingen hører ind under Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 1. Dette vilde dog ialfald kun gjelde, naar Handlingen ikke var forbunden med nogen Slags Mishandling eller iøvrigt vakte nogen almindelig Forargelse, ligesom Manden ogsaa kun under samme Forudsætning muligen kunde være fri for Konens Tiltale. Der tilkommer nemlig ellers ikke Manden nogen Revselsesret over Konen, hvilket Forholdets Natur

ikke fordrer, og intet positivt Lovbud hjemler, hvorimod meget meer den i L. 6—5—5 foretagne Forandring med Kilden, Jydske Lovs 2 Bog 82 Kap., der udtrykkeligen tilstod Manden en saadan Ret, saavelsom L. 6—5—6 og Forordningen om Orden ved Hoveri 25 Marts 1791 § 13, der sætter Hustruen aldeles ved Siden af Huusbonden, tale imod at tilstaae ham slig Revselsesret. Der kan saaledes ikke være Tvivl om, at naar Manden slaaer sin Kone og gjør hende Skade, maa han ansees med de almindelige Straffe i Fdn. 4 Oktbr. 1833, og det, efter den i sammes § 23 udtalte Grundsætning, endog med en høiere Straffegrad, end naar den samme Gjerning var udøvet imod en Fremmed *).

Men L. 6—5—7 til 9 indeholder derhos den særlige Bestemmelse, at den Mand, der handler tyrannisk og uchristeligt imod sin Kone, skal straffes med Fæstningsarbeide eller anden høi Straf efter hans Stand og Vilkaar, og Hustruen, naar hun handler uchristeligt imod sin Huusbond, med Spindehuset, ligesom de og begge ere denne Straf undergivne, naar de ere lige skyldige til ond Forligelse imellem sig indbyrdes og forargeligt Levnet **). Denne Handling vil iøvrigt i Almindelighed nu, efter dens forskjellige Beskaffenhed, henhøre under en af de forskjellige Paragrapher i Fdn. 4 Oktbr. 1833, og Straffen maa saaledes i ethvert enkelt Tilfælde nær-

*) Ørsted: Haandbogen 2 D. S. 194 og Algreen-Ussing: Anmærkninger til Personretten S. 183—185.

**) Domme i J. M. T. f. 1803 1 B. 3 H. S. 251, J. A. Nr. 16 S. 37—39, J. T. 9 B. 2 H. S. 131—191, jvfr. 10 B. 2 H. S. 179, 15 B. 2 H. S. 115—118, 23 B. S. 112—117, 24 B. 2 H. S. 303—307, 31 B. S. 167—170 og 34 B. S. 346—350, i J. U. 1 Aarg. S. 349—351, 571—573 og 2 Aarg. S. 165—169. Jvfr. Stampes og Sevels juridiske Responsa S. 77—83.

mere blive at bestemme efter Analogien af denne Anordning.

2) Med Hensyn til Legemsfornærmelser, begaaede af Forældre og Born indbyrdes, har Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 22 (se Lttr. f) nærmere bestemt Straffen for Vold af Born imod deres Forældre. Skjondt dette Lovbud ikke kan anvendes paa Stedborn, der ove lignende Fornærmelser imod deres Stedforældre (Rskr. 16 Febr. 1753), maae disse Personer dog henhore under Fdns. § 23, hvilket ogsaa gjelder om Fornærmelser, der begaaes af Bornebørn imod deres Bedsteforældre eller af andre Personer i lignende Forhold*). — Naar Forældre misbruge Revselsesretten imod deres Born, og saare dem eller slaae dem Lemmer sønder eller skade dem paa deres Helbred, straffes de, efter L. 6—5—5 og 6, jvfr. L. 6—9—4, som om de havde gjort det imod en Fremmed. Ogsaa paa dem vil altsaa nu i saadanne Tilfælde Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 23 være anvendelig, ligesom Forældrene, efter den i denne Paragraph udtalte Grundsætning, maae blive skyldige til Straf ogsaa for saadan Behandling af Bornene, hvorved disse ikke er tilfoiet nogen egentlig Skade, naar den dog indeholder en grov Overskridelse af Revselsesrettens fornuftige Grændser eller anden ilde Medhandling af Bornene**).

3) Om Legemsfornærmelser, udovede af Personer, der staae i et tjenende eller underordnet Forhold, kunne mærkes følgende Lovbestemmelser, til hvilke Fdn. 4 Oktb. 1833 § 23 maa antages at sigte.

a) Af Tjenestefolk imod deres Huusbond eller Madmoder.

---

*) Ørsted: Haandbogen 1 D. S. 343—344.

**) Domme i J. T. 31 B. S. 111—113, 33 B. S. 264—267, 34 B. S. 322—325 og 35 B. S. 24—27 i J. U. 1 Aarg. S. 150—151 og 2 Aarg. S. 205—207, jvfr. S. 485—88.

At disse maae straffes haardere end lige Fornærmelser imod Andre, sees af Plak. 3 Decbr. 1755 § 15 og Politifdn. 25 Marts 1791 § 14, hvorefter blot Trodsighed og Opsætsighed, som udvises af Tjenestefolk imod deres Herskab, straffes med Fængsel paa Vand og Brød eller endogsaa flere Maaneders offentligt Arbeide. De i Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 1 nævnte simple Legemsfornærmelser af Hug og Slag ville derfor, om end ingen anden kvalificerende Omstændighed kommer til, i disse Forhold ikke kunne afsones med Boder.

b) Naar et Hovbud personligen angriber Jorddrotten eller dem, som paa hans Vegne have at befale, skal den Skyldige dommes til en folelig Pengemulkt eller til Fæstnings- eller Tugt- eller Forbedringshuusarbeide endogsaa paa Livstid, hvorhos han, om det er Jorddrotten, han har forgrebet sig paa, tillige skal forvises Herredet. Hoverifdn. 25 Marts 1791 § 12 og Fdn. 30 Jan. 1807 § 12.

c) Naar en Haandværkssvend slaaer sin Mester, straffes han med Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage. Fdn. 21 Marts 1800 § 11 Nr. 6. I dette Tilfælde vil altsaa simple Hug og Slag ikke kunne afsones med Boder som ellers efter Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 1.

4) Huusbond og Madmoder, som misbruge Revselsesretten, straffes, som om det var gjort imod en Fremmed. L. 6—5—5, 6 og 10 og Politifdn. 25 Marts 1791 § 15. Jvfr. Fdn. 21 Marts 1800 § 11 Nr. 5 og § 16. Paa dem ville altsaa de almindelige Straffe i Fdn. 4 Oktbr. 1833 i saadanne Tilfælde være anvendelige*). Mishandling af Neger-

*) At Huusmænd ikke ere underkastede Revselsesret under Udførelsen

slaver i Vestindien ansees med en arbitrair Straf. Kanc. Skr. 9 Septbr. 1821*). Jvfr. Fdn. 1 Mai 1840 §§ 11 og 12.

B. En anden særlig Omstændighed, der saavel ved de simpel forsætlige som ved de overlagte Legemsfornærmelser kan bevirke Straffens Forhøielse, er Stedet, paa hvilket Handlingen foretages. Herom indeholder Fdn. 4 Oktbr. 1833 følgende Bestemmelser:

a) Naar en Voldsgjerning udøves paa de i L. 6—9—16 nævnte Steder, nemlig i Kirken, paa Kirkegaard, paa Ting eller nogen andensteds, som Dom og Ret sættes, eller paa noget andet Sted, der staaer under særdeles offentlig Varetægt, bliver, hvor ellers Anordningens § 1 vilde have fundet Anvendelse (§ 194 Nr. 1), den Skyldige at ansee efter Fdns. § 7, altsaa for simple Hug og Slag, der ellers kunne afsones med Bøder, i Regelen at ansee med Fængsel paa Vand og Brød som for en lige Forseelse, naar den øves med Overlæg. Hvor Forordningens § 7, efter Gjerningens øvrige Beskaffenhed, vilde været at anvende, altsaa hvor Handlingen, der iøvrigt kun hører under Fdns. § 1, tillige er overlagt (§ 195 Nr. 1), straffes den Skyldige efter Omstændighederne med Fængsel paa Vand og Brød, ikke under 4 Gange 5 Dage eller med Forbedringshuusarbeide indtil 1 Aar, istedetfor at en lige Handling, udøvet paa et andet Sted, aldrig medfører Straf af offentligt Arbeide, men kun Fængsel paa Vand og Brød, hvis Minimum dog er 3 Gange 5 Dage. Hvis Gjerningen, udøvet udenfor slige

af deres Pligtarbeide, vise Skr. 22 Marts, 30 April, 21 Juni og 13 August 1831.

*) Jvfr. Dom i Forsete for 1823 S. 55—80.

Steder, vilde være at straffe efter nogen af de øvrige Paragrapher, bliver Stedet, hvor den er forøvet, at tage i Betragtning til Straffens Forhøielse indenfor de sammesteds bestemte Grændser. I disse Tilfælde virker Stedet altsaa kun en Gradforhøielse i Straffen, ikke at en anden Strafeart indtræder. Fons. § 19. Er det Præst eller Dommer, der er overfaldet paa disse Steder under Udøvelsen af deres Forretninger, forhøies Straffen yderligere efter det Ovenanførte.

b) Straffebestemmelserne i Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 19 ere ogsaa anvendelige, naar Voldsgjerningen foretages paa det Slot, hvor Kongen har Bopæl, hvorfor L. 6—7—11, 12 og 16 ikke længer blive at anvende. Dog vil en yderligere Skjærpelse af den sædvanlige Straf finde Sted, hvis Nogen skulde understaae sig at udøve nogen Voldsgjerning i Kongens Paasyn. Imidlertid ophæves den i L. 6—7—17 for slig Adfærd foreskrevne Livsstraf, hvorimod et saadant Tilfælde bliver at ansee i Analogie med de Love, der bestemme Straffen for Tilsidesættelse af den Regentens Person skyldige Ærbødighed (§§ 70—73) saafremt ikke Handlingen skulde være forbunden med saadanne særdeles Omstændigheder, der krævede høiere Straf. Fdns. § 21*).

C. En tredie Omstændighed, som kan bevirke Forhøielse i Straffen saavel for de simpel forsætlige som for de overlagte Legemsfornærmelser, er Forbrydelsens Gjentagelse. Naar den Paagjeldende nemlig forhen er straffet for Volds-

*) L. 6—9—22 bestemte, at den, der saarede Nogen paa en Helligdag, skulde, foruden rette Bøder, ogsaa bøde Helligbrøde (§ 120), men dette maa ansees bortfalden ved Fdn. 4 Oktbr. 1833, der ophæver hele L. 6—9, forsaavidt den ikke særlig har betræftet enkelte Artikler i samme, hvilket ikke er Tilfældet med den ovennævnte Artikel.

gjerninger, bliver dette i alle Tilfælde, hvor Straffegradens nærmere Bestemmelse er overladt til Domstolenes Skjon, at tage i Betragtning til Straffens Forhoielse, og dersom han, ved grov eller oftere gjentagen Brode, har lagt et særdeles voldsomt Sindelag for Dagen, kunne Domstolene, naar Sagens ovrige Omstændigheder fordre det, endog gaae udenfor den hoieste Grad af den for den nu forovede Gjerning fastsatte Straf, ved et Tillæg dertil, som dog ei maa overstige den halve Deel af denne Straf. Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 15.

§ 197.

Fdn. 4 Oktbr. 1833 omtaler fremdeles specielt Angreb paa Medborgeres Frihed. Fdns. § 21 bestemmer nemlig, at dersom Nogen voldelig binder eller indespærrer en Medborger, uden at Saadant har været forbundet med nogen anden retstridig Hensigt, bliver dette at straffe med Fængsel paa Vand og Brod idetmindste i 3 Gange 5 Dage, eller, efter Omstændighederne, med Forbedringshuusarbeide indtil eet Aar. Men skulde det Tilfælde indtræffe, at Nogen voldelig blev bortfort til fremmede Lande, eller ved Indspærring paa et afsondret Sted for lang Tid sat ud af Stand til at bruge sin personlige Frihed, eller bragt under uberettigede Personers Magt og Myndighed, saa bliver hoiere Straf at anvende i Lighed med den Straf, som Anordningen har sat for de overlagte Beskadigelser, hvorved den saaledes udovede Frihedsberovelse, efter sin Beskaffenhed, nærmest kan sættes ved Siden, og hvorved naturligviis ogsaa de Mishandlinger, som ellers dermed maatte forbindes, bor komme i tilborlig Betragtning. Herved er L. 6—9—9 til 11 og 1—19—6 ophævet.

Straffen for Negerhandel er nu bestemt i Fdn. 3 Juli 1835. Den af Kongens Undersaatter, der, enten ene eller i Forbindelse med Andre, udruster noget Skib til Neger-

handel, skal, naar Skibet anholdes for det afgaaer fra Udredelsesstedet, straffes med Forbedringshuusarbeide fra 2 til 5 Aar, og naar det først anholdes, efter at det har forladt dette Sted, med Fæstningsarbeide fra 10 til 20 Aar, uden at det kommer i Betragtning, om det er en dansk eller en fremmed Havn, hvorfra det udredes. Disse Straffe anvendes ogsaa paa dem, der gaae en Slavehandler tilhaande i at forskaffe Negere til Udforsel og Forhandling som Slaver. Fdns. §§ 17—19. Enhver, der, som Kapitain eller Superkargo, vidende tager Tjeneste paa et saadant Skib, straffes, hvis Skibet anholdes inden det er afgaaet til denne Bestemmelse, med Forbedringshuusarbeide fra 2 til 5 Aar, i modsat Fald med Fæstningsarbeide fra 5 til 10 Aar, og, dersom Negerhandel allerede er iværksat, med lige Arbeide fra 10 til 20 Aar. Fdns. §§ 20 og 21. De Skibsofficerer, der have gjort sig medskyldige i Slavehandel, ansees med Strafarbeide i halv saa lang Tid som Kapitainen, og Skibsmandskabet straffes atter halvt imod Officieren, saaledes at Straffen for dem alle bliver Forbedringshuusarbeide, naar Tiden ikke overstiger 5 Aar, men ellers Fæstningsarbeide. Fdns. §§ 21—22. De, som ved at give Forstrækninger til et Skibs Udredelse til Negerhandel, ved at forskaffe Mandskab til samme, ved at tegne Assurance paa Skibet eller dets Ladning eller paa nogen anden Maade vidende understøtte et saadant Foretagende, ansees med Forbedringshuusarbeide fra 1 til 5 Aar. Fdns. § 23. Skulde nogen Embedsmand deeltage i eller søge at fremme slig Negerhandel, bliver han, foruden at forbryde sit Embede, at ansee med den strengeste Grad af de i §§ 17, 18, 19 og 23 bestemte Straffe. Fdns. § 24. Udøves foruden Negerhandelen andre Mishandlinger mod en Neger, bliver dette at tage i Betragtning ved Straffens Skjærpelse, og er den forøvede Mishandling af den Beskaffenhed, at den efter Fdn. 4 Oktbr. 1833 medfører Straf af offentligt Arbeide, bliver denne Straf at forbinde med den Arbeidsstraf, der er bestemt i Fdn. 3 Juli 1835, forsaavidt ikke en af

disse Straffe allerede er Strafarbeide paa Livstid. Fdns. § 25. Saavel Skibet, som Ladningen, hvis dennes Eier er vidende om Skibets Bestemmelse, forbrydes, og undkommer Skibet eller det af anden Aarsag ei kan konfiskeres, skulle alle de, der efter Fdns. § 23 have været medskyldige i Negerhandelen, udrede en Mulkt af lige Beløb med Værdien af det, der skulde været konfiskeret. Fdns. § 26. Enhver, som overbevises at have skjult nogen ved Negerhandel til de danske Kolonier indbragt Slave eller kjøbt eller solgt en saadan, straffes, hvis dette inden eet Aar efter Negerens Indførelse paatales, med Forbedringshuusarbeide indtil 5 Aar. Fdns. § 30.

Den, der befordrer nogen Negerslaves eller Slavindes Flugt fra de dansk-vestindiske Kolonier, straffes med en Mulkt af 500 til 1500 Rdlr. dansk vestindisk Kourant for hver Slave, ved hvilken Mulkts Fastsættelse der bliver at tage Hensyn til den Paagjeldendes Stilling og Formuesforfatning, den større eller mindre udviste Virksomhed, samt om Bortførelsen er fuldbragt eller ikke. Tilsigtes der ved Bortførelsen en anden Forbrydelse, der medfører større Straf, bliver denne at anvende*). Enhver Skibsfører er ansvarlig for de Slaver, der udsniges med hans Skib, om han end derom er uvidende. Fdn. 1 Juni 1832 §§ 1, 2 og 4. Motiverne til dette Lovbud sees af Præmisserne at være deels den Fornærmelse, som derved tilføies Slavernes Herre, og deels at Negeren udsættes for at komme i en mindre heldig Tilstand, og at der skeer Afbræk i Dernes Dyrkning.

§ 198.

Om Attentatet paa Legemsfornærmelser bestemmer Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 14, at naar ved et legemligt Angreb et større Onde har været tilsigtet, end det, der er blevet fuldført, bliver den Straf, som efter Gjerningens øvrige Beskaffenhed er anvendelig, at skjærpe med Hensyn til det tilsig-

*) Dom i Forsete f. 1824 S. 234—239.

tede større Onde, dog saaledes at den bliver ringere, end om dette var fuldført. Anordningen omtaler her kun det Tilfælde, hvor der er anstiftet en mindre Beskadigelse end den paatænkte, og ikke det blotte Attentat, hvor endnu ingen Skade er udøvet, men der kan ikke være Tvivl om, at ogsaa dette maa straffes efter de om attenterte Forbrydelser i Almindelighed gjeldende Regler (§ 32), dog naturligviis med en forholdsmæssig ringere Straf, end hvor Skade allerede er anstiftet.

Ihenseende til **Medhjelperne** i de herombhandlede Forbrydelser skjelner Anordningen imellem den physiske og den saakaldte psychologiske Medvirkning.

I den physiske Medvirkning skjelnes atter imellem den, der finder Sted under selve Voldsgjerningen, og den, der har fundet Sted iforveien, og i den psychologiske Medvirkning imellem den psychologiske Hovedaarsag og Biaarsag.

Om den **physiske Medvirkning** under selve Handlingen bestemmer Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 25, at den, som under selve Udførelsen af nogen af de i denne Anordning omhandlede Forbrydelser er Gjerningsmanden deri behjelpelig, bliver at straffe, ligesom om han selv med egen Haand havde udøvet slig Gjerning*). Dog bliver det herved at iagttage, at hvor den Ulykke, som virkelig er skeet, efter de oplyste Omstændigheder maa antages at være udenfor hans Villie, kan det saaledes bevirkede større Onde ei tilregnes ham til videre Straf, end efter Fdns. § 2 eller § 3 (§ 191 Nr. 2 og 3), og efter Omstændighederne kunne endog de der fastsatte Straffe nedsættes paa samme Maade, som i Fdns. § 5 er bestemt for Slagsmaalstilfælde (§ 194 Nr. 6).

Om den foregaaende physiske Medvirkning bestemmer Fdns. § 27, at den, som paa en mindre virksom Maade

---

*) Et Tyende, der havde været hendes Huusbond behjelpelig i at behandle dennes Hustru paa en tyrannisk Maade, er ansect med to Aars Forbedringshuusarbeide. Dom i J. T. 24 B. 2 H. S. 303—307.

gjør sig medskyldig i saadan Brøde, f. Ex. ved dertil at forsyne Gjerningsmanden med Redskaber, skal behandles efter den nysanførte sidste Deel af Fdns. § 25, men Straffen bliver desuden i alle Tilfælde mildere, end om han personlig havde udøvet den Gjerning, hvortil han har bidraget. Hvor nemlig, under denne sidste Forudsætning, Livsstraf vilde have fundet Sted, anvendes Fæstningsarbeide fra 6 til 10 Aar, eller, under særdeles skjærpende Omstændigheder, paa Livstid; hvor han som Hovedmand vilde være at straffe med Fæstningsarbeide paa Livstid, træder lige Straf fra 5 til 8 Aar istedet, og hvor Bøder eller tidbestemt Frihedstab finder Sted, vil kun den halve, eller, efter Omstændighederne, tre Fjerdedele af den Straf blive at anvende, som vilde blevet ham tilkjendt, hvis han, under lige Omstændigheder, personligen havde udført Forbrydelsen.

Om den psychologiske Hovedaarsag, det er den, som ved Løfter, Trudsler eller andre Forestillinger har forledet Nogen til en af de ovennævnte Forbrydelser, gjelder i Eet og Alt det samme som om den physiske Medvirkning under selve Gjerningen, Fdns. § 26, og om den psychologiske Biaarsag, der giver Anviisninger eller Opmuntringer til et allerede fattet Forsæts Udførelse, aldeles det samme som om den foregaaende physiske Medvirkning. Fdns. § 27.

Det er iøvrigt en Selvfølge, at de personlige Forhold og de øvrige individuelle Omstændigheder her kunne kvalificere den psychologiske Aarsags Straf, naar disse Forhold finde Sted imellem ham og den Forbrydelsen udøves imod.

§ 199.

Fdn. 4 Oktbr. 1833 har ikke specielt omtalt, om Personer, der ere under kriminel Lavalder, kunne straffes for Legemsfornærmelser. Ved de betydeligere Forseelser af denne Art og navnligen hvor Overlæg eller egentlig Mishandling har fundet Sted, kan dette dog ikke drages i

Tvivl, hvilket ogsaa allerede tidligere har været antaget ved Domstolene, og hvorfor ogsaa L. 6—21—6 (§ 219), frembyder en talende Analogi. Efter den i L. 6—6—19 udtalte Grundsætning (§ 187) vil endogsaa offentligt Arbeide i et saadant Tilfælde kunne blive anvendt, naar den Skyldige har lagt en særdeles udtænkt Ondskab for Dagen.

§ 200.

Foruden Straffen har Fdn. 4 Oktbr. 1833 endnu tilføiet tvende andre Virkninger af Legemsfornærmelser, som særligen maae omtales, nemlig Afbigt og Skadeserstatning.

Ihenseende til Afbigten er det bestemt i Fdns. § 1, at hvor det, paa Grund af den med den brugte Behandling forbundne særdeles Forhaanelse, efter Forhold og Omstændigheder, findes passende, kan Dommeren, til den Forurettedes yderligere Fyldestgjørelse og efter dennes Paastand, paalægge den Skyldige at gjøre Afbigt, hvilket og, under lige Betingelser, skal gjelde i de Tilfælde, som omhandles i de følgende Paragrapher, forsaavidt Straffen efter samme bliver ringere end Arbeide i Forbedringshuset. En saadan Afbigt bør uden tvivl skee i Rettens Overværelse, og der kan neppe negtes den Fornærmede Ret til, at lade ogsaa de Personer, i hvis Nærværelse Fornærmelsen maatte være begaaet, være tilstede derved, hvorimod Handlingen ikke synes at burde gives nogen større Offentlighed. Jvfr. Rskr. 16 Febr. 1831. (§ 219).

Med Hensyn til Skadeserstatningen bestemmer Fdns. § 28, at den Skyldige i alle de forommeldte Tilfælde skal erstatte de Udgifter, som den Beskadigedes Helbredelse medfører, samt det Næringstab, der bliver en Følge af Beskadigelsen, hvorhos den Skadelidende, dersom han selv er uden Brøde, kan fordre en billig efter Omstændighederne og begges Stilling og Kaar lempet Godtgjørelse for de Lidelser, som

ere ham paaforte, og den Lyde og Vanziir, der maatte flyde af den ham tilfoiede Skade. Plak. 4 Oktbr. 1815 Litr. A § 3 kan ogsaa her mærkes.

§ 201.

Med Hensyn til uagtsomme Legemsbeskadigelser bestemmer Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 28, at for Legemsbeskadigelser, som Nogen af Mangel paa tilborlig Agtsomhed, uden alt Hensyn til at skade, tilfoier en Anden, skal i Almindelighed ingen Straf anvendes, men den Skyldige kun være pligtig at yde den nysnævnte Erstatning (§ 200). Hvor imidlertid en hoi Grad af Uagtsomhed har fundet Sted, og der saaledes er viist fremfusende Adfærd og en særdeles Ligegyldighed for Andres Liv og Sundhed, kan, naar en saadan grov Skjodesloshed har foraarsaget ikke blot Nogens Dod men og en saadan Beskadigelse, som Fdns. § 2 omhandler (§ 194 Nr. 2), derfor blive at anvende Straf enten af Boder fra 20 til 100 Rbd., eller Fængsel indtil 6 Uger eller efter Sagens Beskaffenhed, og især naar Fleres Liv og Sundhed derved har været udsat for oiensynlig Fare, indtil 2 Aars Forbedringshuusarbeide, Fdns. § 29, Alt efter de Regler, som ovenfor ved Drabsmaterien ere fremsatte*) (§ 191).

Anm. Her kan mærkes L. 6—10—4, der bestemmer, at naar man foder vilde Dyr op, som ere Ulve eller Bjorne, da, hvad Skade de gjøre, derfor boder Eiermanden og den, som dem i Hævd haver, ligesom han den selv gjort havde. Jvfr.

---

*) Domme i J. T. 32 B. S. 110—117, 33 B. S. 262—271, 35 B. S. 1—4, og J. U. 1 Aarg. S. 657—663 og 747—753 og 2 Aarg. S. 71—72. Dette er analogiskt anvendt paa en Læge, der, ved en feilagtig Signatur paa en Recept, havde bevirket en hoist skadelig Brug af den ordinerede Medicin. Dom i J. T. 36 B. S. 201—207.

Plak. 4 Oktbr. 1815 Lttr. A § 3 og 6 Septbr. 1837. Efter Kanc. Cirkl. 16 Juli 1822 maae iøvrigt vilde Dyr ikke indføres her i Landet.

§ 202.

Endnu staaer et Punkt tilbage at omhandle i denne Materie, som, skjøndt det iøvrigt nærmest hører hjemme i Kriminalprocessen, dog ikke her kan aldeles forbigaaes, nemlig om Paatalen af de i Fdn. 4 Oktbr. 1833 omhandlede Forseelser. Herom bestemmer Anordningen Følgende:

I de Tilfælde, som omhandles i Fdns. §§ 1 og 7 (§ 194 Nr. 1 og § 195 Nr. 1), finder ingen offentlig Paatale Sted, men Sagen overlades ganske til den Forurettedes Forfølgning og Afgjørelse efter de gjeldende Love, navnlig Fdn. 20 Oktbr. 1819. Henhører Gjerningen under Fdns. §§ 3, 4 eller 9 (§§ 194 og 195), har Amtmanden og i Kjøbenhavn Hof- og Stads-Retten ved Resolution at bestemme, om Sagen skal forfølges af det Offentlige eller ikke, og bør det Første kun finde Sted, hvis den almindelige Sikkerhed kunde lide ved, at Brøden ikke behørigen bliver revset, hvorimod der ellers bør gives Parterne Leilighed til at udsone sig med hinanden*). De Sager, der, paa Grund af deres Beskaffenhed, ere efter Lovgivningen kvalificerede til at behandles som Politisager, vedblive naturligviis at behandles saaledes ved Politiretten, og tilkommer det da, som hidtil, i Kjøbenhavn Politidirekteuren at afgjøre, om mindelig Forening i disse Sager kan finde Sted eller

*) Naar Overretten finder, at Sagen i det givne Tilfælde ikke egnede sig til offentlig Paatale, har det været Tvivl underkastet, om den skal frifinde Tiltalte for Justitiens eller for Aktors Tiltale.

ikke*). De her anførte Regler blive, hvad de i Fdns. §§ 25 til 27 omhandlede Personer angaaer (§ 198), at bedømme med Hensyn til den Grad af Forbrydelse, hvori de have taget Deel. I de i Fdns. § 29 omhandlede Tilfælde finder kun offentlig Paatale Sted, naar enten Nogens Død er bevirket eller Handlingen var af den Beskaffenhed, at Flere, end den Skadelidende, derved vare udsatte for øiensynlig Fare, eller den indeholder en Overtrædelse af andre Love, hvis Overholdelse vedkommer det Offentlige. Hvor den Dommer, som, i Medhold af Fdn. 20 Oktbr. 1819, behandler de Voldssager, der indklages af den Forurettede, finder det tvivlsomt, om Sagen er af den Beskaffenhed, at mindelig Afgjørelse kan finde Sted, bør han vel ei afholde sig fra Forligsmægling, men dog kun modtage Forliget paa Approbation af de ovennævnte Autoriteter, til hvilke han uden Ophold har at indsende Forliget med sin Betænkning. I alle andre Tilfælde end de ovennævnte høre Forbrydelser imod Fdn. 4 Oktbr. 1833 under det Offentliges Forfølgning. Dog er Kancelliet bemyndiget til at tilstede mindelig Afgjørelse endog af Sager angaaende betydeligere Voldsgjerninger, naar Sagens særdeles Omstændigheder medføre, at den Forurettede derved paa bedste Maade vil erholde Fyldestgjørelse, uden at det Offentlige udsættes for Fare ved saadan Afgjørelse. Fdns. § 30.

---

*) Naar en Sag efter Fdn. 4 Oktbr. 1833 urigtigen er paa Landet behandlet som Politisag, og derpaa indkommer for Landsoverretten, kan det være Spørgsmaal, om Overretten bør afvise Sagen, da Overretten ikke er 2den Instants i Politisager fra Landet, eller om den, uanseet denne Omstændighed, kan indlade sig paa Realiteten af Sagen, og af den anførte Grund annullere Dommen. Jvfr. Domme i J. T. 31 B. S. 209—211 og i J. U. 1 Aarg. S. 206—207.

Tre og tyvende Kapitel.

Om Ærefornærmelser *).

§ 203.

En Ærefornærmelse (injuria) er enhver uretmæssig Handling, hvorved En forsætligen krænker en Andens Agtelsesret. Da den indvortes Agtelse eller en Andens Erkjendelse af Ens moralske Værd ikke er Gjenstand for Nogens Ret, er der naturligviis paa dette Sted ikke Tale om denne, men enhver Ærefornærmelse forudsætter, som enhver anden Forbrydelse (§ 7), en udvortes Handling, hvorved en Anden krænkes i sin Agtelsesret. Denne Ret til Agtelse er i Almindelighed kun negativ og bestaaer da blot i Ret til at fordre, at Ingen maa foretage Noget, hvorved han lægger Ringeagt for en Anden for Dagen. Ofte kan dog En ogsaa have Ret til at fordre positiv Agtelse eller visse udvortes Æresbeviisninger, ved hvis Tilsidesættelse hans Agtelsesret altsaa ogsaa lider, og en Ærefornærmelse kan derfor ikke blot bestaae i Noget, der foretages, men ogsaa i Noget, der undlades (§ 38), hvilket især gjelder om dem, der i Staten nyde kvalificeret Agtelse, naar nemlig Nogen, for at fornærme disse Personer, med Forsæt undlader at vise dem den dem efter deres Rang og Stilling tilkommende Agtelse. Den ærefornærmende Handling behøver ikke nødvendigt at indeholde en, umiddelbart eller middelbart, i Ord, Tegn eller Gjerning udtrykt, ringeagtende Dom over den fornærmede Person, men til Injurier maa ogsaa henregnes enhver Handling, hvorved En fremstiller en Anden paa en saadan Maade,

---

*) J. K. Höst: de injuriis verbalibus secundum leges danicas nunc vigentes. — Som et Hovedværk i denne Materie har altid været anseet Dr. A. D. Weber: Ueber Injurien und Schmähschriften.

at han derved bliver Gjenstand for Andres Ringeagt, naar den Fremstillende maa forudsee, at dette nødvendigt maa være Følgen af hans Fremstilling, f. Ex. naar En omtaler en Anden som en dygtig Slagsbroder, Udhaler o. s. v. — Naar Nogen opvækker urigtige Forestillinger hos en Anden, for derved at faae denne til at foretage sig Handlinger, hvorved hans Agtelse vil lide, og dette netop skeer i denne ærefornærmende Hensigt, henhører ogsaa dette under Begrebet om en Injurie, hvilket f. Ex. er Tilfældet, naar Nogen søger at kompromittere Regjeringen eller Autoriteterne ved, under falske Forudsætninger, at faae dem til at foretage Handlinger, der maae nedsætte dem i deres Undergivnes Øine. L. 1—26—1 (§ 104). — Ligeledes maa det ansees som en Ærefornærmelse, naar Nogen, i den Hensigt at gjøre en Anden til Gjenstand for Ringeagt, sætter ham, uden at han derom er vidende, i en saadan Tilstand, hvori han ikke kan undgaae at gjøre sig foragtelig, f. Ex. ved, ham uafvidende, at indgive ham en berusende Drik, hvorved han kommer til i en offentlig Forsamling at prostituere sig, o. s. v. Derimod kan det ikke i Almindelighed ansees som en Ærefornærmelse, at En, om ogsaa i saadan Hensigt, faaer en Anden til at foretage sig Handlinger, hvorved han kan blive Gjenstand for Ringeagt, naar den Handlende selv maa kunne indsee denne Følge af sin Handling og dog bestemmer sig til at foretage den, f. Ex. naar En drikker en Anden fuld eller faaer ham til at udøve Handlinger, hvorved han ellers nedbryder sin Agtelse, f. Ex. Tyverier eller Bedragerier, for hvilken sidste Slags Medvirkning Vedkommende imidlertid altid vil blive straffet efter de oven opstillede Grundsætninger (§ 55). I visse Forhold, navnligen ved egentlig Forlokkelse af umodne Personer, eller naar Børn foretage saadanne Handlinger ved deres Forældre (L. 6—5—2), synes dog en saadan Handling at kunne betragtes som en Injurie, i hvilken Henseende Grundsætningen i L. 1—26—1 især er af Vigtighed.

Det er iøvrigt nødvendigt nøie at skjelne imellem egent-

lige Ærefornærmelser og andre Arter af forsætlig Uret. Det er nemlig kun de Handlinger, ved hvilke Nogens Ære og gode Navn og Rygte maa lide, der kunne ansees som Injurier, men ingenlunde andre Handlinger, der paa en fjern Maade kunne siges at indeholde noget Fornærmende, og det er vigtigt saaledes skarpt at begrændse Begrebet om Ærefornærmelser, da der ellers af næsten ethvert Retsbrud vilde kunne reises et Injuriesøgsmaal. At En f. Ex. uden mindste Grund sagsøger en Anden for en Fordring, som han paastaaer hos ham at have tilgode men ikke at kunne erholde, indeholder i og for sig ingen Ærefornærmelse, ligesaalidt som, i det modsatte Tilfælde, en Person, der, naar han sagsøges som Debitor, benegter Gjeldens Tilværelse, derved beskylder Sagsøgeren for en Løgner og saaledes injurierer ham. Derfor er det heller ingen Injurie, at en Undersaat, der troer sig forurettet ved en Øvrighedsbeslutning, for at faae samme forandret, søger at fremstille samme som urigtig og uhensigtsmæssig, naar Maaden, hvorpaa dette skeer, forøvrigt ikke er injurierende*). Ikke engang enhver ubeviist Sigtelse for en lovstridig ja endogsaa strafbar Handling kan ansees som en Injurie, naar en saadan Handling ikke nødvendigt maa nedsætte den Sigtede i hans Medborgeres Øine, og altsaa enten er en virkelig Forbrydelse eller en anden i sig vanærende Gjerning, men omvendt kunne derimod ubeviste Sigtelser for Handlinger, der ikke i og for sig indeholde noget Vanærende, naar de tillægges Personer i Samfundet, for hvilke de, efter disses Stand og Stilling, maae ansees nedværdigende, og den fornærmende Hensigt med Yttringen derhos er utvivlsom, blive at betragte som Injurier, f. Ex. naar Nogen paastod om en høi Statsembedsmand, at han søgte paa Viinkjelderen eller deslige. — Endeligen maa der, forsaavidt det Ærefornærmende ligger i det Formelle eller i Yttringsmaaden, nøie hensees til, om de brugte Udtryk,

*) Dom i J. A. Nr. 9 S. 52–58.

efter de almindeligen antagne Begreber, virkeligen indeholde en Krænkelse af en Andens Æreretttigheder, eftersom ikke enhver imod Belanstændighed og god Levemaade stridende Opforsel eller enhver upassende, grov, ja endog tolperagtig Udtryksmaade derfor strax kan ansees som en Injurie. Denne Regel er især af Vigtighed med Hensyn til de Domme, som fældes over Andres personlige Egenskaber, litteraire Arbeider og Kunstprodukter, hvor Egenkjærligheden hos den Bedømte ofte er omfindtlig, og de Udtryk, som Bedømmeren betjener sig af, maaskee ofte skarpe og blandede med Persiflage, uden at de dog derfor kunne ansees som Ærefornærmelser*). At En f. Ex. erklærer et Fruentimmer for at være meget styg, en Bog for at være i høieste Grad smagløs, en Skuespiller for at være under al Kritik, o. s. v., kan ingenlunde ansees som Injurie, ligesaalidt som Tilsidesættelse af visse konventionelle Høflighedsregler, f. Ex. at snyde sig i Fingrene eller ræbe i Ens Nærværelse o. s. v., kan, naar det ikke skeer paa en saadan Maade, at det aabenbart er lagt an paa derved at fornærme den Anden, ansees som en Injurie, da slig Opførsel kun er stridende imod god Levemaade og tilkjendegiver Ligegyldighed for Andres Omdømme, men ikke indeholder noget Angreb paa Andres Ære, gode Navn og Rygte. At iøvrigt en saadan uanstændig Opførsel kan indeholde en Fornærmelse, naar den udøves i Forhold, i hvilke man er en Anden en fortrinlig Agtelse skyldig, naar denne derved synligen krænkes, kan ikke være Tvivl underkastet, og derfor have Domstolene ogsaa anseet uærbødig Skrivemaade af en Borger imod hans Øvrighed med Straf efter Injurielovene**). Det er iøvrigt en Selvfølge, at den fornærmende Handling maa være tilstrækkelig beviist, for at kunne straffes. En kan saaledes ikke straffes for ærefornærmende

---

*) Dom i J. T. 28 B. S. 334—340. Jvfr. Domme i J. U. 2 Aarg. S. 46—50, 199—201, 202—205 og 341—342.

**) Dom i J. A. Nr. 22 S. 114—121.

Udtryk, som Vidnerne ikke kunne erindre, fordi disse paastaae, at Udtrykkene indeholde en Ærefornærmelse, da dette er Noget, som kun Dommeren har at afgjøre*).

§ 204.

Da en Ærefornærmelse er en Handling, hvorved En krænkes i sin Agtelsesret, følger heraf, at der ingen Ærefornærmelse existerer, naar den Vedkommende ikke har nogen Ret til Agtelse (§ 19), altsaa f. Ex. ikke, naar Staten skiller en Forbryder ved hans Ære, eller Nogen ellers ifølge Embedspligt er berettiget til at foretage Handlinger, hvorved en Anden lider paa sin Agtelse. Af denne Grund existerer der i følgende Tilfælde ingen Injurie:

1) At den, der er aldeles berøvet sin borgerlige Agtelse (Mindremanden), ikke kan fornærmes paa sin Ære, følger ligefrem af Begrebet om Æreløshed og trænger ikke til noget videre Beviis**). Naar Mindremanden har erholdt Opreisning (§ 68), maa Ingen bebreide ham den ham forhen overgaaede Infamie, og dersom Nogen, der er vidende om Opreisningen, alligevel gjør dette, maa han vistnok derfor straffes efter Analogien af L. 2—9—18, der sætter Straf af 20 Lod Sølv for den, som bebreider den Bansatte, der har faaet Afløsning, sin forrige Tilstand, og paa Sigtelser for andre vanærende Gjerninger maa L. 6—21—2 ligefrem være anvendelig. — Naar Personer, uden at være berøvede al Agtelse i Staten, dog have paadraget sig en høi Grad af lovbestemt (§ 52) eller naturlig Vanære, kan dette vel berettige Andre til at omtale dem som de Personer, de have viist

*) Dom i N. J. A. 25 B. S. 27—28.

**) Den, der er dømt paa sine tre Mark, kan, saalænge Dommen er usvækket, ikke paatale Ærefornærmelser som saadanne, om disse end ere fremførte, forend Dommen faldt. Dom i J. T. 29 B. S. 185—188.

sig at være, men ingenlunde til at behandle dem som aldeles ærelose. Dog vil denne Omstændighed, hvor Straffen for Injurien, som efter L. 6—21—4, er arbitrair, altid have en betydelig Indflydelse paa Straffegraden.

2) Naar Sandheden af en vanærende Ytring er beviist, bortfalder ligeledes det Ærekrænkende, der ligger i Ytringens Indhold, hvorimod det Ærefornærmende, der ligger i Udtryksmaaden, ikke derved ophæves (§ 218*). At Beskyldningens Sandhed hæver det Ærefornærmende i dens Indhold (veritas convicii tollit injuriam), følger af sig selv, da Ingen kan være berettiget til en Agtelse, som han selv har forspildt, ligesom denne Sætning tydeligt nok er udtalt i vor Injurielovgivning, ifølge hvilken al Straf for en Beskyldning bortfalder, naar sammes Rigtighed er godtgjort. L. 6—21—2, 3, 4 og 6. De Grunde, man har anført for den Mening, at Beviis for Udsagnets Rigtighed ikke skulde fritage for Straf for det Ærefornærmende i samme, ere i sig selv aldeles utilstrækkelige. Ligesom der nemlig, efter det Nysanførte, ikke kan være Tale om nogen Ærefornærmelse, naar Udsagnet indeholder en beviist Sandhed, da Ingen er berettiget til at fordre, at han skal gaae og gjelde for bedre, end han er, saaledes kan den herom udtalte Dom hellerikke, som Nogle have meent, ansees som ulovlig Selvtægt eller som et Indgreb i den høieste Magts Myndighed, da dette kun finder Sted, naar en privat Mand paa egen Haand udøver den Retstvang, som Staten selv har forbeholdt sig at udøve (§ 93), hvorimod Staten aldrig har tiltaget sig udelukkende Ret til at dømme om Undersaatternes Handlinger. Det er derhos saa langt fra, at en fornuftig Regjering, som Andre have meent, skulde, for at forebygge Usamdrægtighed og Medborgernes Fortrædigelse, forbyde en saadan uindskrænket Ytringsfrihed og altsaa

*) Det er saaledes ikke anseet som en Injurie, at En har erklæret en Anden for skyldig i Tyveri, der havde begaaet ulovlig Skovhugst. Dom i J. T. 2 B. 2 H. S. 97—100.

straffe enhver for en anden Borger krænkende Ytring, om ogsaa dens Sandhed var beviislig, at tvertimod Diemedet med hele Injurielovgivningen, nemlig Ærens Betryggelse, taler for, at der bør gives den formeentlige Injuriant den frieste Adgang til at bevise den af ham gjorte Beskyldnings Rigtighed, da den erhvervede Mortifikationsdom kun under denne Forudsætning har noget Værd i Medborgernes Dine*). Derimod kunde Staten maaskee være mere interesseret i at forbyde, at lade Nogen høre en Forbrydelse, hvorfor han havde udstaaet sin Straf, men et saadant Forbud gives ikke hos os, hvorimod Fdn. 6 Decbr. 1743 § 17 meget mere, især ved det i samme paaberaabte Motiv, viser, at saadant ikke i Almindelighed kan ansees utilladeligt. — Naar Nogen fortæller et Rygte blot som saadant, uden selv at tilføie nogen Mening om sammes Paalidelighed, kan han ikke drages til Ansvar, naar han kun kan godtgjøre et saadant Rygtes Tilværelse, da han i saa Fald ikke har sagt Andet eller Mere, end hvad han kan bevise, hvilket ogsaa bestyrkes saavel ved L. 1—26—4, som derved, at Fdn. 27 Septbr. 1799 § 24 ikke nævner Fdns. § 12, og saaledes viser, at en Oversætter af et Skrift, der indeholder Beskyldninger imod en privat Mand, ikke, som Oversætter, derfor kan kaldes til Ansvar. Plak. 18 Oktbr. 1805 (§ 73), der endog forbyder i offentlige Tidender at meddele Rygter, som ikke indeholde noget Vanærende for Vedkommende, kan, som aldeles speciel, Intet bevise imod den her antagne Mening, der ogsaa følges ved Domstolene**). Skjøndt det, efter det Foranførte, maa antages, at al Straf for en Ytrings Indhold bortfalder, naar dens Rigtighed er beviist, gives der dog enkelte Tilfælde, i hvilke et saadant Beviis ikke fritager for Straf, eller, rettere sagt, hvor et sligt Beviis ikke maa føres (§ 206), ligesom

*) Ørsted: N. J. A. 8 B. S. 186—206.

**) Domme i J. A. Nr. 13 S. 143—148, Nr 20 S. 97—104 og Nr. 24 S. 143—154.

der, paa den anden Side, ogsaa ere Tilfælde, hvori den, der har udsagt noget Vanærende om en Anden, ikke kan paalægges at føre Beviis herfor (§ 207).

3) Naar en Handling, der ellers vilde indeholde en Æresfornærmelse imod Nogen, er skeet med dennes Samtykke (§ 19), f. Ex. naar En havde tilladt en Anden at udskjelde sig eller at give sig et Ørefigen, er det klart, at der heller ingen Ærekrænkelse existerer (volenti non fit injuria), hvorimod det Offentlige ved en saadan Indrømmelse ikke kan tabe sin Ret til at straffe Handlingen, forsaavidt den maatte indeholde en Fornærmelse imod det Offentlige, f. Ex. Kirke- eller Tingfredens Krænkelse, ligesom heller Ingen kan overdrage en Anden Ret til saadanne Mishandlinger, hvis Paatale ikke er aldeles privat. Iøvrigt vil dette Tilfælde naturligviis sjeldent eller aldrig indtræffe, skjøndt her dog kunne erindres Lovens Bestemmelser i L. 1—22 om Forpligtelse til at lide Maning (jvfr. L. 1—24—41 og 5—14—54), hvilken Maning forresten, som bekjendt, ikke længer bruges i Praxis*).

Naar derimod den Fornærmede har en fuldkommen Ret til den Agtelse, der er krænket, finder der en Æresfornærmelse Sted, uden at vor Lovgivning i saa Henseende gjør nogen Forskjel paa Rang, Stand og personlige Egenskaber, uden forsaavidt at dette maaskee kan faae nogen, dog ikke væsentlig, Indflydelse paa Straffens Grad (§ 214). Da Afsindige og Gale saavelsom Fjantede og Fjottede ikke er berøvet Ret til Agtelse, maae Æresfornærmelser imod dem ogsaa blive at straffe, naar de af rette Vedkommende paatales, dog neppe, idetmindste ikke hvad de aldeles Afsindige angaaer, med Lovens almindelige Straf, da denne dog udentvivl forudsætter, at den Fornærmede er i Besiddelse af sin Fornufts fulde Brug, i hvilket

*) Ved kgl. Resol. 21 Septbr. 1830 er en høi Embedsmand fritaget for personlig Arrest, imod at han forpligtede sig til, under Ærens Tab, inden en vis Tid personligen at indfinde sig paa et opgivet Sted.

Tilfælde han ogsaa lider anderledes ved den imod ham fremførte Æresfornærmelse, end naar han mangler denne. — At ogsaa Børn have Ret til Agtelse og altsaa kunne krænkes paa denne Ret, kan ikke betvivles, men neppe kan dog L. 6—21—2 komme til Anvendelse, naar Nogen bruger ærerørige Udladelser om Børn under 15 Aar, da denne Artikel, naar den sammenholdes med den 1ste og 3die Artikel, synes at forudsætte, at den Fornærmede skal være en fuldvoxen Mand, for at Artiklens Straf skal anvendes. En saadan Æresfornærmelse synes derfor at maatte straffes arbitrairt. — Da Afdøde have ophørt at existere i Sandseverdenen, kunne de ikke egentligen siges længer at have Rettigheder, og kunne altsaa heller ikke i streng Forstand krænkes paa deres Æresrettigheder. Imidlertid er det vistnok stemmende med Statens Interesse, at den beskytter Afdødes Ære, da det modsatte Princip i høi Grad vilde svække Borgernes Omhu for at føre et ustraffeligt Levnet og deres Lyst til at udrette nyttige og ædle Handlinger. Vor Lovgivning har ogsaa paa flere Steder viist, at den forudsætter en saadan Ret hos Afdøde, hvilket sees af L. 1—5—1, 2—10—2 og Kirkeritualet af 25 Juli 1685 Kap. 9, ligesom ogsaa den Forskjel, Loven gjør imellem ærlig og uærlig Begravelse (§ 52), og de ved efterfølgende Behandling kvalificerede Livsstraffe (§ 47) bestyrke dette. Man maa derfor vistnok tillægge enten Staten, hvis den Afdødes Minde maatte være denne af særlig Vigtighed, navnligen hvis det skulde være En af dens afdøde Konger (§ 72), eller ialfald den Afdødes nærmeste Slægt, imod hvem en saadan Yttring indeholder en middelbar Fornærmelse (§ 208), Ret til at fordre denne afstraffet*). Da imidlertid L. 6—21 forudsætter, at det er en levende Person, der injurieres, og da Fornærmelsen aabenbart er større i dette Til-

*) Den Injurieredes Beslægtede ere i ethvert Fald efter hans Død berettigede til at fortsætte den af ham med Injurianten anlagte Sag. **Dom i J. T. 28 B. S. 147—150.**

sælde, end naar en Afdød injurieres, da herved kun begaaes en middelbar Fornærmelse imod Staten og de Efterlevende, kan en Injurie imod Afdøde, om den ogsaa maatte være nok saa grov, ikke straffes efter L. 6—21—2, men maa belægges med en arbitrair Straf, hvilket ogsaa saaledes er antaget ved Domstolene*).

§ 205.

Ligesom en Handling, for at være en Ærekrænkelse, efter det Ovenanførte (§ 204), forudsætter, fra den objektive Side, at Nogens Ret derved krænkes, saaledes forudsætter den, fra den subjektive Side Bevidsthed hos Injurianten om Handlingens fornærmende Beskaffenhed, eller, som det i Almindelighed udtrykkes, Hensigt til at fornærme (animus injuriandi), uden hvilken, efter selve Begrebet om en Æresfornærmelse, ingen saadan kan existere, da en uagtsom Ærekrænkelse (injuria culposa) indeholder en Modsigelse**). Det er altsaa klart, at Afsindige og Gale og aldeles Berusede ikke kunne gjøre sig skyldige i Injurier. Det Samme maa antages om Børn under 10 Aar, hvorimod Børn imellem 10 og 15 Aar for denne Forbrydelse ansees efter L. 6—21—6 (§ 217). Med Hensyn til denne absolut nødvendige Betingelse for enhver Æresfornærmelse bemærkes, at den Hensigt til at fornærme, som enhver Injurie forudsætter, ingenlunde behøver at være den Fornærmendes Hovedhensigt, men at en Injurie ogsaa finder Sted, naar En, for at opnaae et vist Øiemed, betjener sig af et Middel, hvorved en Anden krænkes paa sin Ærerettighed (§ 27), f. Ex. naar En udspreder et ondt Rygte om en Anden, for derved at skille ham ved en Bestilling, bortfjerne ham som Vidne o. s. v.,

---

*) Domme i Astræa 2 B. 1 H. S. 81—84 og 2 B. 4 H. S 486—488.

**) Frifindelsesdom af denne Grund i J. T. 20 B. 1 H. S. 95—98

hvilket Fdn. 1 Febr. 1797 § 395 ogsaa viser. Den Bevidsthed om det Fornærmende i Handlingen, som efter det Nysanforte udkræves til enhver Æresfornærmelse, falder ikke nodvendigt sammen med den Handlendes Forsæt at fornærme, hvorfor det er mindre noiagtigt, naar man udtrykker sig saaledes, at der til enhver Injurie kræves Hensigt til at fornærme. Det er nok, naar En har foretaget en Handling, om hvilken det ikke kan være ham ubekjendt, at den maa komme den Anden til Æresforkleinelse. De saakaldte reelle Injurier ville saaledes ofte være udovede uden egentlig Hensigt til derved at fornærme, og ligeledes vil den Mandsperson, der paa offentlige Steder tillod sig Uanstændigheder imod et Fruentimmer, f. Ex. ved imod hendes Villie at kysse hende, eller deslige, ikke kunne undgaae at straffes for en Æresfornærmelse, skjondt hans Hensigt maatte have været en ganske anden end at fornærme. Det Samme finder Sted, naar, som oven (§ 203) bemærket, En fremstiller en Anden paa en Maade, hvorved han maa blive Gjenstand for Ringeagt, skjondt dette ikke nærmest var den Talendes Hensigt. Naar et fornuftigt Menneske nemlig foretager en Handling, om hvilken det ikke kan være ham ubekjendt, at den vil have Folger, der efter den almindelige Mening ere krænkende for Andres Agtelse, maa det ogsaa antages, at han har villet de Folger, der nodvendigt flyde af hans Handling. Den Formodning, der saaledes er imod ham, kan han imidlertid afbevise, ved at oplyse saadanne Omstændigheder, som enten ganske ophæve eller dog svække Præsumtionen om, at han har villet fornærme. I denne Henseende blive folgende nærmere Bestemmelser at mærke:

1) I visse Forhold formodes ingen Hensigt til at fornærme. Dette er Tilfældet, naar Forældre og Værger betjene sig af dadlende, og i andre Forhold fornærmende, Ytringer imod deres Born og Myndlinge, eller naar en Lærer paa lignende Maade tiltaler sine Lærlinge, Huusbonden og Madmoderen deres Tyende, o. s. v. Saafremt det imid-

lertid er klart, at Hensigten med de fremførte Ytringer, efter de oplyste Omstændigheder, ikke kan have været nogen anden end at fornærme, kan Straffen for Injurien ikke bortfalde. Derfor kan Huusbonden ikke fritages for Straf for ærerørige Ord (§ 211) imod sine Tjenestefolk, men kun for saadanne Ord, som kunne antages brugte til Revselse og Formaning istedetfor den Huusbonden tillagte Tugtelsesret over Tjenestetyendet. I Anordningen om Huustugten paa Island af 3 Juni 1746 § 24 hedder det ogsaa, at Huusbonder ikke skulle overfalde deres Tyende med Forbandelser eller ærerørige ublue Skjeldsord, da de, hvis dette skeer, skulle straffes, som om de havde overskjeldet en Fremmed.

2) Det er almindeligen antaget, at Injurien bortfalder, hvor det, der er yttret eller foretaget, blot er skeet for Spøg, og at altsaa exceptio joci ophæver Æreformærmelsen. Udtrykt i denne Almindelighed, er Sætningen imidlertid neppe rigtig. Dersom En, for at gjøre sig lystig over en Anden og lægge sin Vittighed for Dagen eller af en anden lignende Grund, fremfører Noget, som han maa vide indeholder en Fornærmelse for denne Anden, kan han ikke fritages for Straf, fordi han fremkommer med den Erklæring, at det kun er skeet for Spøg, og at han ikke har havt til Hensigt dermed at fornærme, og gjelder dette i Særdeleshed om den Spøg, der er blandet med Spot og Raillerie. Naar derimod den for Spøg fremførte Ytring ikke hos Nogen af de Tilstedeværende kunde opvække noget Indtryk, der kunde være krænkende for den Anden, existerer der vistnok ingen Æreformærmelse; kun maa herved bemærkes, at det ofte er vanskeligt at bestemme, om en Ytring skal antages at være fremført for Spøg, eller ikke, hvilket maa afgjøres efter de nærmere Omstændigheder, Tiden og Stedet, naar og hvor den fremsættes og Personernes indbyrdes Forhold til hinanden, da f. Ex. den Person, der er den Anden overordnet, lettere vil kunne blive hørt med en saadan Exception, end omvendt.

3) En høi Grad af Affekt udelukker ikke Hensigten til at

fornærme, og hellerikke Drukkenskab, naar den Drukne endnu er sig selv bevidst (§ 16). Herom vil iøvrigt blive handlet nærmere nedenfor (§ 211).

4) Naar Feiltagelse af Personen finder Sted, bortfalder det Ærefornærmende kun, naar den foretagne Handling i sig selv var fuldkommen retmæssig, f. Ex. naar En af Vanvare kom til at slaae en Anden istedetfor den, der overfaldt ham, o. s. v. Dersom derimod den Handlende havde Hensigt til at fornærme, skjøndt han ikke agtede at fornærme den bestemte Person, som Handlingen blev udøvet imod, ophæves Ærefornærmelsen ikke derved, f. Ex. naar En overfalder en vis Person, i den Tanke, at det er en anden Person, som forhen har fornærmet ham. Dette bestyrkes ogsaa ved L. 6—11—1 og 5*).

5) At man tilføier den ærefornærmende Ytring en vis Betingelse, ophæver i Regelen ikke Ærefornærmelsen. Naar nemlig den tilføiede Betingelse, selv om den er sand, ikke kan berettige til en saadan Ytring, er det aldeles klart, at Injurien ikke derved bortfalder. Af samme Grund kan den, der erklærer en af en Anden foretagen Handling for en ærelos Gjerning, skjøndt den i sig selv ikke er det, ikke fritages for Injuriestraffen, da en saadan Sigtelse ikke ophører at være en Sigtelse for en uærlig Gjerning, fordi man tilføier, hvad det er for en Handling, man saaledes ubeføiet erklærer for ærelos. Dette viser ogsaa L. 6—8—5, hvorefter selv den, der blot ilde eftertaler den, der afslaaer en Udfordring, derfor bør lide paa sin Ære. Naar saaledes En erklærede en Anden for en Skjelm, fordi han f. Ex. havde angivet en Forbrydelse, hiin havde fortalt ham, kunde han ikke undgaae at straffes efter L. 6—21—2**). Men om endog den frem=

*) Ørsted: J. T. 1 B. S. 385—386.

**) Dom i J. M. T. f. 1802 8 H. S. 97—102. En Beskyldning mod en Person, at han, ved at foretage en vis Handling, nemlig aabenlyst at flytte en Jolle, havde handlet som en Tyv, er dog

forte Betingelses Sandhed vilde berettige til en saadan Ytring, existerer der dog ligefuldt en Æresfornærmelse, saafremt der ingen Grund er til en saadan betingelsesviis eller i Spørgsmaalsform fremført Ytring, og det altsaa er aabenbart, at den alene er fremsat for derved hos Andre at opvække den Forestilling, at Vedkommende har begaaet en saadan Handling. Saaledes kan det ikke drages i Tvivl, at det er en grov Æresfornærmelse, dersom Nogen i et offentligt Blad opkaster det Spørgsmaal, om ikke en navngiven Person er en Tyv, saafremt han i et Selskab hemmeligen borttager en Gulddaase; thi da Enhver, der læser dette, nødvendigviis maa troe, at den navngivne Person har begaaet denne Handling, og Spørgeren ikke kan have havt nogen anden Hensigt med sit Spørgsmaal, er hans Hensigt at injuriere tydelig nok*). Dersom derimod den saaledes betingelsesviis fremførte ærekrænkende Ytring ikke under de Omstændigheder og paa den Maade, paa hvilken den fremsættes, kan medføre noget Ærekrænkende, f. Ex. naar En i en Samtale exempelviis spørger en Anden, om han ikke vil indrømme, at han er en Tyv, naar han stjeler, da existerer der vistnok ingen Injurie. Det ophæver naturligviis hellerikke Begrebet om en Injurie, at Beskyldningen fremføres som fortalt af tredie Mand, naar intet Beviis herfor tilveiebringes**).

6) Det er ikke nødvendigt, at Nogen udtrykkeligen skal være nævnt ved Navn, for at en Fornærmelse skal kunne siges at existere, naar det blot er utvivlsomt, at man har villet betegne en bestemt Person. Da Navnet nemlig kun er et Middel til at betegne Personen, maa det være ligesaa

ikke anseet som en egentlig ærerørig Ytring, fordi det saaledes characteriserede Faktum tydeligen kunde skjønnes ikke at være Tyveri, hvorimod den Vedkommende derfor blev straffet for utilbørlige Ytringer. Dom i J. T. 17 B. 2 H. S. 257—262.

*) Domme i J. M. T f. 1802 12 H. S. 535—540 og f. 1803 2 B. 10 H. S. 322—330, samt i J. T. 4 B. 1 H. S. 23—25. Jvfr. ogsaa K. T. f. 1827 S. 5—6.

**) Dom i J. T. 19 B. S. 38—43.

kraftigt, naar denne tilstrækkeligen betegnes paa en anden Maade, som om han var nævnt ved Navn. I modsat Fald vilde Injurianten kunne frie sig for Straf, naar han f. Ex. havde injurieret en Anden under et Navn, der ikke var aldeles skrevet som dennes virkelige Navn, eller naar han havde vendt Navnet om, eller naar han, om han ogsaa havde nævnt ham ved hans rette Navn, erklærede, at han ikke havde havt den Fornærmede men en Person af samme Navn for Øie, o. s. v. Grundsætningen i Fdn. 27 Septb. 1799 § 13 er i denne Henseende tydelig nok (§ 215*).

7) En Ytring kan, uden i sig at indeholde en Æreformærmelse, være fremført i en saadan Tone og med en saadan Mine, at Ingen kan misforstaae det Ærekrænkende, der ligger i samme, f. Ex. naar Noget siges paa en ironisk Maade. Saafremt en saadan Tone og Mine tilstrækkeligt kan oplyses, vil Handlingen derfor ikke kunne undgaae at straffes, men dette vil kun sjeldent være Tilfældet.

8) En æreformærmende Ytring kan være fremsat i saa almindelige Udtryk, at det Ærekrænkende i samme derved bortfalder, f. Ex. naar Nogen siger noget Ufordeelagtigt om hele Menneskeslægten, hele Nationer, Tidsaldere, o. s. v. I saadanne Tilfælde maa det nemlig stedse antages, at den Talende ikke har villet have sin almindeligt udtrykte Sætning forstaaet uden Undtagelse, men at den kun gjelder om den større Mængde, hvorfra Enhver er berettiget til at undtage sig selv. At deslige almindelige Beskyldninger ikke kunne straffes, viser ogsaa saavel Fdn. 27 Septbr. 1799 § 8, der kun sætter Straf for dem, der i trykte Skrifter laste og forhaane de regjerende Personer i fremmede i Venskab med Danmark værende Stater eller der tillægge saadanne Regjeringer uretfærdige og skammelige Handlinger (§ 76), men ikke omtaler Fornærmelser, der umiddelbart udøves imod hele Nationen, som ogsaa L. 6—17—15, hvorefter en almindelig

*) Ørsted: J. A. Nr. 18 S. 209—211. Jvfr. Hof- og Stads-Rets Dom af 19 Juli 1841

Ransagning efter Tyvekoster over hele Byen ikke kan paadrage den Ransagende Ansvar som Injuriant. Af det her Anførte følger dog ikke, at Injurier ikke kunne udøves imod saakaldte moralske Personer, det vil sige en Samling af Personer, der ere forenede i et fælles Begreb, f. Ex. en Klub, et Laug, o. s. v., thi naar det, der udsiges om hele Foreningen, derved tillige udsiges om ethvert enkelt Medlem af samme, er det klart, at Enhver af disse Medlemmer derved tillige fornærmes og altsaa er berettiget til at paatale Fornærmelsen, f. Ex. naar En kalder et Selskab et Tyveselskab, o. s. v.*). Jvfr. Kanc. Skr. 25 Novb. 1819.

9) Naar Nogen under fire Øine foretager Noget, som, naar det var foretaget offentligt, vilde indeholde en Æresfornærmelse, bortfalder det Ærekrænkende neppe derved. Naar Nogle for den modsatte Mening anføre, at der kun tilkommer Mennesket Ret til Agtelse, for at hans udvortes Virksomhed ikke derved skal hindres, hvilket ikke skeer ved Ytringer, der fremføres imod ham i Eenrum, da forholder dette sig neppe rigtigt. Menneskets Ret til Agtelse grunder sig i hans moralske Natur, paa Grund af hvilken han er berettiget til af Enhver, altsaa ogsaa af den Injurierende, at fordre Frihed for Ringeagt, og denne hans Ret krænkes derfor ogsaa ved Fornærmelser, der udøves imod ham under fire Øine. Da det iøvrigt næsten aldrig vil være muligt at bevise deslige Fornærmelser, vil Spørgsmaalet om Straf for samme ikke let opstaae, og det eneste Middel, som den Fornærmede i et saadant Tilfælde med Nytte kan betjene sig af, vil i Almindelighed være Retorsion (§ 219). Under alle Omstændigheder kan Straffen i L. 6—21—2 ikke anvendes, da denne forudsætter, at Fornærmelsen er udøvet til Tinge eller i en Forsamling. Fornærmelser, der ere fremførte i Breve til den Fornærmede, kunne efter det Nysanførte ikke undgaae at straffes, skjøndt heller ikke efter L. 6—21—2 (§ 212).

---

*) Ørsted: J. A. Nr. 18 S. 202 211.

10) Naar Nogen i en Familiekreds, i dette Ords snevreste Betydning, hvorunder da neppe tør indbefattes flere Personer end Ægtefæller og Forældre og Børn, ytrer ufordeelagtige Domme om Fraværende, kunne deslige Ytringer neppe ansees som Injurier, da Hensigt til at fornærme her ikke kan antages at existere, men det vil forresten, efter Bestemmelsen i L. 1—13—16, ikke let være muligt at godtgjøre, at en saadan Ytring er fremført *).

11) Ufordeelagtige Domme, som Nogen maatte fælde over en Andens Forstand eller Legemsbeskaffenhed, ere ikke i og for sig at ansee som Æresfornærmelser, da en ringe Forstand eller et ufuldkomment Legeme ikke i sig indeholder noget Ærekrænkende. Dersom Nogen saaledes ytrer om en Anden, at han er et indskrænket Hoved, at han ikke er i Besiddelse af synderlige Kundskaber, eller at han ikke har den til et vist Arbeide fornødne Legemskraft, o. s. v., kunne deslige Ytringer, om de endog ere aldeles urigtige, aldrig blive Gjenstand for et Injuriesøgsmaal, hvorimod den Ytrende vel kan blive pligtig til at give Erstatning, saafremt han ved saadanne ubeføiede Ytringer har tilføiet den Anden Skade i anden, navnlig økonomisk, Henseende. Naar derimod en saadan Dom enten fremsættes i haanende Udtryk, f. Ex. at En er en Dumrian, en Usselryg, o. s. v.**), eller ogsaa den Grund, der angives til den anførte Ufuldkommenhed, indeholder noget Ærekrænkende, f. Ex. naar En erklæres for uvidende, fordi han har bortsviret sin Ungdom eller for legemssvag paa Grund af Udsvævelser, o. s. v., existerer der vistnok en Injurie. Herefter vil det let kunne bedømmes, om og hvorvidt literaire Beskyldninger kunne ansees som Æresfornærmelser.

---

*) En gift Kone, der for sin Mand havde tilstaaet at have havt legemlig Omgang med en Anden, blev af denne Grund frifundet som Injuriant. Dom i J. T. 17 B. 2 H. S. 221—225.

**) Dom i J. A. Nr. 10 S. 80—83.

§ 206.

Skjøndt der i Almindelighed ikke existerer nogen Æresfornærmelse, naar Sandheden af en vanærende Beskyldning er beviist (§ 201), gives der dog nogle Undtagelser fra denne Regel, hvortil især blive at henføre følgende Tilfælde, i hvilke det ikke engang er tilladt at føre Beviis for en fremført vanærende Ytring*).

1) Den, der fremfører ærefornærmende Ytringer imod Kongen og Kongehuset, kan det saaledes ikke tilstedes at føre noget Beviis for Rigtigheden af hans Udsagn (§ 72). Det Samme gjelder ihenseende til vanærende Sigtelser imod fremmede venskabelige Magter (§ 76).

2) Ærekrænkende Udladelser af Børn imod deres Forældre (§ 213) kunne neppe undgaae at straffes efter L. 6—5—2, om de endog maatte indeholde Sandhed, da slige Udladelser ikke derfor ophøre at være „ublu Tiltale".

3) Frn. 27 Septbr. 1799 § 10 synes endelig at indeholde en mærkelig Undtagelse fra den ovenanførte almindelige Regel, idet denne Anordning bestemmer, at det, naar Nogen i et trykt Skrift har fremført Injurier imod Nogen, men han intet vist eller individuelt Faktum har opgivet men ikkun gjort ubestemte Beskyldninger imod en Embedsmand eller en anden Medborger, ikke kan tilstedes ham, under Paaskud af at ville føre Beviser, at anstille Inkvisition over den, hvis Rygte han har angrebet. Denne Bestemmelse taaler imidlertid i ethvert Fald ikke Udvidelse til andre Injurier end dem, der ere fremførte i trykte Skrifter eller i de Haandskrifter, der, efter Frns. § 25, med dem staae i Klasse, thi ligesom den nævnte Forordning efter sine Ord kun omhandler de paa denne Maade fremsatte Injurier, saaledes kan der ogsaa tænkes

---

*) Ørsted: Udførlig Undersøgelse over Grændserne for den Indflydelse, der tilkommer den fremsatte Beskyldnings Sandhed i Injuriesager, i N. J. A. 8 B. S. 186—231.

Grunde for, at Lovgiveren kan have villet, at den, der i trykte Skrifter fremfører Beskyldninger, bør fremsætte disse paa en aldeles bestemt og utvetydig Maade, uden at han just derfor vil fordre det samme Overlæg af den, der mundtligen ytrer lignende Beskyldninger, og der er saameget mindre Anledning til at udvide det omhandlede Lovsted til andre Injurier end trykte, som Sagens Natur, efter det oven Anførte (§ 201), taler imod at negte den Beskyldende Ret til at bevise sin Beskyldnings Rigtighed, og da den ældre Lovgivning uindskrænket hjemler en saadan Ret. Denne Mening er ogsaa fulgt ved Domstolene*). Det kan vel endog være tvivlsomt, om det ovennævnte Bud i Frn. 27 Septbr. 1799 § 10 er at forstaae anderledes, end at man ikke, under Paaskud at ville føre Beviser, maa anstille Inkvisition over den, hvis Rygte er angrebet, hvorimod det vel kan tilstedes, at faae Vidnerne afhørte over bestemte og individuelle Fakta. Vistnok lader dette sig ikke ganske vel forene med de almindelige Ord i Anordningen, ligesom dennes Bud da ogsaa synes at være overflødigt, da en saadan Maade at anstille Inkvisition paa ikke i noget Tilfælde kan ansees tilladelig, men paa den anden Side indeholder Forordningen ikke Spor af at ville bestemme noget Nyt, og det synes i sig unaturligt, at denne Regel skulde gjelde ogsaa om Embedsmænd, der ere pligtige at fralægge sig ærerørige Beskyldninger, og som saaledes, naar deslige Beskyldninger vare fremsatte i Almindelighed i et trykt Skrift, uden at noget individuelt Faktum var fremført, kunde faae Mortifikation paa samme og faae Forfatteren straffet, uden at denne maatte gives Leilighed til at bevise Ytringens Rigtighed**).

---

*) Domme i J. A. Nr. 13 S. 64—70 og N. J. A. 4 B. S. 146—152. Jvfr. Ørsted i N. J. A. 8 B. S. 206—208.

**) Dette Princip synes ogsaa at være antaget ved Domstolene. Dom i J. T. 14 B. 2 H. S. 219—221, sammenholdt med 15 B. 1 H.

4) Naar Injurier fremføres i visse Forhold, f. Ex. af Tjenestefolk imod deres Herskaber eller af militaire Personer imod deres Overordnede, eller naar de fremsættes imod Nogen under Udøvelsen af hans Embedsforretninger, eller paa Steder og til Tider, der betragtes som juridisk hellige, f. Ex. paa Tinget, i Kirken, o. s. v., kan Vedkommende vel ikke, om Sigtelsen ogsaa maatte være grundet, undgaae at straffes for det Brud, han derved gjør paa den Agtelse, der skyldes forævnte Personer eller Steder, men ingenlunde kan han dog straffes for Injurien, som saadan, naar Rigtigheden af hans Udsagn er beviist. Dette viser i Særdeleshed L. 6—4—18, der vil, at den, der undsiger eller truer Dommeren for Retten, ubetinget skal straffes med 40 Lod Sølv og Boeslods Forbrydelse (§ 74), men ikkun for det Tilfælde erklærer ham for Mindremand, hvis Ordene ere Dommerens Ære og Lempe for nær, hvilket nødvendigt forudsætter, at de ere usande. Jvfr. Fdn. 12 Decbr. 1838 § 24, sammenholdt med Fdn. 16 Decbr. 1820 § 27, Ltr. b.

5) Endnu maae paa dette Sted følgende Lovbud mærkes, i hvilke det af specielle Grunde forbydes at forekaste en Person en vis Tilstand og Stilling eller visse af ham foretagne Handlinger, om disse endog beviisligen forholde sig saaledes. L. 1—9—3 straffer den, der bebreider Nogen, at han, efter Øvrighedens Befaling, gaaer i Rette for en Mindremand, med 8 Lod Sølv. — L. 1—23—13 bestemmer, at den, som ilde omtaler Nogen, fordi han benytter sig af den der hjemlede Exception, skal agtes lige med den, som sig med ulovlig Kontrakt behjelper. Jvfr. Fdn. 14 Mai 1751 § 3. — L. 2—9—18 straffer den, der bebreider en Bansat, der igjen er optagen i Kirkens Samfund, sin forrige Tilstand,

---

S. 263—264. Jvfr. iøvrigt om dette Spørgsmaal Eunomia 4 B. S. 627—631, Dansk Litteraturtidende f. 1830 Nr. 16 S. 254—255 og Algreen-Ussings Bibl. f. d. Lovk. 1 B. 1 H. S 138—140.

med 20 Lod Sølv. — L. 6—8—5 og Fdn. 17 Marts 1741 § 6 sætter Ærens Tab for den, der ilde eftertaler Nogen, fordi han har afslaaet en Udfordring (§ 93). — Fdn. 21 Marts 1685 sætter Straf af Ære eller Fæstningsarbeide for dem, der bebreide Hestegildere, Svinesnidere, Skorsteens=feiere og Natmænd denne deres Næringsvei. For en lignende Forbrydelse indeholdes Straf i Fdn. 31 Jan. 1794 § 3, hvorom er handlet ovenfor (§ 161). — Fdn. 6 Decb. 1743 § 17 forbyder, under Fortabelse af Kongens Hyldest og Naade samt anden vilkaarlig Straf, at forekaste Nogen, at han med Straf paa Kroppen har maattet afsone de ham for ærlig Sag idømte Bøder, da Uformuenhed ikke bestaaer i Nogens egen Villie og derfor ikke bør lægges Nogen til moralsk Last eller Feil. — Fdn. 21 Marts 1800 § 7 Nr. 5 bestemmer en Straf af 4 Rbd. for den, der forekaster en Haandværks=svend eller Dreng hans uægte Fødsel, og 4 Dages Fængsel paa Vand og Brød for den Svend, der negter at arbeide med ham, hvilke Straffe i Gjentagelsestilfælde hver Gang fordobles. Jvfr. samme Forordnings §§ 4 og 5, Fdn. 13 Juni 1771 og Plak. 27 Febr. 1772, samt Rskr. 29 Marts 1743.

§ 207.

Ligesom der, efter det Nysanforte (§ 206), gives Til=fælde, i hvilke en Beskyldnings Sandhed ikke fritager for Straf for samme, saaledes gives der paa den anden Side Tilfælde, i hvilke det ikke paaligger den, der har fremført en ærekrænkende Ytring imod en Anden, at godtgjøre dennes Rigtighed for at fritages for Straf. I Almindelighed er det vistnok Pligt for Enhver, der paasiger en Anden noget Vanærende, at føre et fuldkom=ment Beviis for Paasagnets Rigtighed, hvis han vil undgaae at straffes som Injuriant, hvorfor L. 6—21—3 ogsaa i det

derombandlede Tilfælde fordrer, at Paasagnet skal „lovligen bevises“, hvilket Udtryk viser, at Ordene: „skjelligt Beviis“ i L. 6—13—7 og 6—21—6 ikke, som Nogle have meent, betegner noget utilstrækkeligt Beviis. Som en Følge heraf er det altsaa ikke nok, at den Sigtende kan tilveiebringe en høi Grad af Formodning for Udsagnets Rigtighed, men han bliver at straffe efter Injurielovene, naar han ikke fuldkomment kan bevise sin Sigtelse*). Naar han imidlertid har ført et i sig fuldstændigt Beviis for den af ham fremførte Beskyldning, kan den Omstændighed, at dette Beviis svækkes ved Modvidner, ikke paadrage ham noget Straansvar**).

Imidlertid gives der, som anført, Undtagelser fra denne almindelige Regel***). I de Tilfælde nemlig, hvor der paaligger Nogen en juridisk Forpligtelse til at udsige det Ufordeelagtige, som han enten veed eller troer at vide om en Anden, kan han naturligviis ikke kaldes til Ansvar for det, han saaledes pligtmæssigen udsiger, saalænge det ikke overbevises ham, at han forsætligen har fremført en Usandhed. Naar saaledes En opkræves som Vidne i en Sag, kan der ikke paalægges ham igjen at føre Beviis for Rigtigheden af hans Udsigende, hvilket vilde medføre, at Ingen turde efterkomme en til ham gjorte Opfordring, at udsige, hvad han veed i Sagen, og han kan derfor heller ikke, skjøndt intet andet Vidne bekræfter Rigtigheden af det Udsagte, og dette altsaa ikke kan ansees beviist, straffes for de for Andre ærekrænkende Beskyldninger, som maatte indeholdes i hans Udsagn†). — Det

*) Dom i N. J. A. 30 B. S. 60—65.

**) Ørsted: Eunomia 4 D. S. 451—452.

***) Ørsted: N. J. A. 8 B. S. 221—231.

†) Domme i J. A. Nr. 24 S. 152 og J. T. 33 B. S. 37—40. En Sagfører er anseet efter Injurielovene for at have fornærmet tredie Mand ved at motivere hans formeentlige Inhabilitet som Vidne. Dom i J. T. 32 B. S. 128—139.

Samme gjelder om Dommeren, naar han, ifølge Embedspligt, affiger en Æresdom over Nogen, thi om ogsaa en saadan Dom underkjendes af den overordnede Ret, bliver han ikke derfor at straffe som Injuriant, naar det ikke kan godtgjøres, at han forsætlig har afsagt en slig uretfærdig Dom. L. 1—5—3 (§ 108). — Øvrighedspersoner kunne hellerikke kaldes til Ansvar for de af dem, i Embedsmedfør, afgivne Erklæringer, skjøndt disses Rigtighed ikke kan godtgjøres, naar deres forsætlige Urigtighed kun ikke overbevises dem. Dette tilsiger Sagens Natur, ligesom det ogsaa sees af L. 1—26—1, 2—9—26, 3—18—5 og Fdn. 31 Juli 1739 § 9. — Da det ved L. 3—19—12, Plak. 3 Decbr. 1755 § 11, Fdn. 21 Juli 1822 § 6 og flere Anordninger er paalagt Huusbonden, under Strafansvar, at give sine Tjenestefolk et saadant Skudsmaal, som de have fortjent, og „deri aldeles ikke at forbigaae eller dølge, om deres Forhold har været slet og utilbørligt," kan der hellerikke paahvile Huusbonden nogen Forpligtelse til strengt at bevise, hvad der saaledes anføres i Skudsmaalet, men det maa være nok, at han tilveiebringer rimelig Formodning om Udsagnets Rigtighed, hvilket i Almindelighed hellerikke vil kunne være vanskeligt for ham. — Naar Nogen, skjøndt uopfordret, angiver en Forbrydelse for det Offentlige, kan det hellerikke fordres, at han, for at undgaae Straf som Injuriant, skal kunne fuldkomment bevise Angivelsens Rigtighed. Ligesom en saadan Fordring vilde komme i Strid med den Opfordring, som Lovgivningen paa mange Steder indeholder til Angivelse (§ 57), saaledes vilde den ogsaa være stridende imod Statens Interesse, da vistnok Ingen, i hvor stærke Formodninger han endogsaa maatte have om en Forbrydelse, vilde angive dette, naar han derved udsatte sig for Følgerne af et Injuriesogsmaal*). Fdn. 19 Mai 1741 § 9 viser ogsaa tydeligt nok, at naar der har været „lovlig og tilstrækkelig Grund til Mistanke og vis Formodning"

*) Jvfr. Dom i J. T. 30 B. S. 127—130.

imod den Anklagede, skal Anklageren ikke staae til Rette, skjøndt Forbrydelsen ikke skjellig en kan den Anden overbevises, og L. 6—17—11 og 15 kunne intet Modargument frembyde, da disse Lovsteder ikke omtale Angivelse for Øvrigheden, men derimod forudsætte privat Paatale, som Ingen bør instituere, uden han er viß paa at kunne bevise den af ham nedlagte Paastand, ligesom der ogsaa kunne tænkes særlige Grunde, paa hvilke disse Lovsteder ere byggede*). Naar derfor den Sigtede kun frifindes for videre Tiltale, have Domstolene altid erklæret Angiveren angerløs. — At et besvangret Fruentimmer ikke kan straffes efter Injuricilovgivningen, fordi den udlagte Barnefader ved Ed fralægger sig Paterniteten, naar han kun ikke, f. Ex. ved at bevise sit Alibi, kan godtgjøre Udlæggelsens Urigtighed, sees af L. 6—13—6 og Rskr. 19 Decbr. 1738. Saafremt hun derimod, uden at være besvangret, sigter ham for at have havt Omgang med sig, paaligger det hende, efter det nævnte Lovsted, at bevise denne Sigtelse, da hun ellers skal bøde sine 3 Mark som en Løgner. Under samme Strafansvar paahviler den samme Forpligtelse, efter L. 6—13—7, det Mandfolk, der siger sig at have havt Omgang med et ubeføgtet Fruentimmer. — Hellerikke kan den, der, for at værne om en Rettighed, fremfører Noget, hvoraf der indirekte kunde udledes en Beskyldning imod en Anden, være pligtig til at bevise denne Beskyldning. Saaledes kan f. Ex. den, der ved Ed fralægger sig sin Haand og Segl paa et Dokument, ikke af Producenten af Dokumentet opfordres til at bevise den Sigtelse for Efterskrivning af hans Haand, som implicite kan indeholdes i denne Fragaaelse, thi dette vilde da bevirke, at Ingen, uden Fare, turde efterkomme den til ham gjorte Opfordring om Edens Aflæggelse. Jvfr. Grundsætningen i Frd. 11 April 1840 § 42 in fine. — Om

---

*) Dekr: N. J. A. 8 B. S. 229—230. Derimod er arbitrair Straf anvendt for en med aggraverende Omstændigheder forbunden falsk Angivelse. Dom i J. T. 22 B. 2 H. S. 238—240.

L. 6—21—1, der i det derombandlede Tilfælde ligeledes fritager Injurianten for at føre Beviis for sit Udsagns Rigtighed, vil blive handlet nedenfor (§ 211).

§ 208.

Af Æresfornærmelser kunne tænkes forskjellige Inddelinger, af hvilke følgende ere de vigtigste:

1) Med Hensyn til de Rettigheder, der krænkes ved Handlingen, ere Injurierne enten rene eller blandede. Rene Æresfornærmelser (injuriæ puræ sive ideales) ere de, der ikke indeholde nogen anden Retskrænkelse end den blotte Æresfornærmelse, af hvilket Slags de verbale og symboliske Injurier ere. Blandede Æresfornærmelser (injuriæ mixtæ) ere de, som, foruden Æresfornærmelsen, tillige indeholde en anden Retskrænkelse, hvilket er Tilfældet med de saakaldte reelle Injurier.

2) Med Hensyn til Maaden, paa hvilken Æresfornærmelsen udøves, kunne Injurier inddeles i verbale, symboliske, og reelle. Verbale Injurier (injuriæ verbales) ere de, som skee ved Ord eller bestemte Ordtegn, f. Ex. Rysten eller Nikken med Hovedet. De med Ord udtrykte Injurier ere atter mundtlige, skriftlige eller trykte, hvilken Inddeling ikke er uvigtig med Hensyn til Straffen. (§§ 214—216). Ved billedlige eller symboliske Injurier (injuriæ symbolicæ) forstaaes de Æresfornærmelser, som skee ved andre betegnende Handlinger end Ord og Ordtegn, uden at indeholde nogen anden Retskrænkelse end Injurien, enten den betegnende Handling nu foretages paa den Fornærmedes Legeme uden Smerte eller den, hvilket somoftest er Tilfældet, skeer udenfor hans Legeme, f. Ex. ved Fagter og Gebærder. Til dette Slags Injurier maae ogsaa henføres alle sandselige Fremstillinger, der indeholde noget Ærekrænkende og ikke skee ved Ord, f. Ex. Malerier, Efterlignelse af Ens Person i fornærmende Hensigt, o. s. v. Reelle Injurier (injuriæ reales) ere de, der skee

ved Handlinger, som, foruden Ærefornærmelsen, tillige indeholde en anden Retskrænkelse (blandede Injurier), af hvilke vor Lovgivning imidlertid neppe kjender noget andet Slags end dem, der udøves paa den Fornærmedes Legeme med Smerte, og som for omhandledes i L. 6—7—8 (§ 196), men hvortil ialfald nu kun de i Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 1 omhandlede Legemsfornærmelser kunne henregnes*) (§ 193 Anm.) Vel gives der andre Handlinger, som, efter den almindelige Mening, indeholde, foruden en anden Retskrænkelse, tillige en Ærefornærmelse, og som ogsaa kunne være foretagne netop i det Forsæt at fornærme en Anden, f. Ex. at slaae Ens Vinduer ind, men Lovgiveren har i L. 6—9—6 viist, at han blot betragter dette som en Fornærmelse imod Ens Eiendomsret. Jvfr. dog Plak. 6 Febr. 1722. Sønderrivelse af en Andens Klæder, som i N. L. 6—7—8 nævnes foruden de i den tilsvarende Artikel i Danske Lov ommeldte Handlinger, maa dog betragtes som en ærekrænkende Handling**), og saaledes kunne der vel tænkes andre retstridige Handlinger, der, uden paa en smertelig Maade at berøre en Andens Person, eller vel endog uden at staae i direkte Berørelse med hans Person, kunne betragtes som Ærefornærmelser, f. Ex. uberettiget Indtrængen i en Andens Bolig, Gjennemsøgen af hans Papirer, Aabning af hans Gjemmer og Breve o. s. v.

3) Med Hensyn til det fornærmede Subjekt inddeles Ærefornærmelser i Almindelighed i umiddelbare og middelbare. En umiddelbar Injurie (injuria immediata) er den, i hvilken det fornærmede Subjekt selv er den umiddelbare Gjenstand for Fornærmelsen, og en middelbar Injurie (injuria mediata) den, hvor en Person fornærmes ved den In=

---

*) For at have udgydt en Kammerpotte med Urin over en Person er anvendt arbitrair Straf af Mulkt. Dom i J. T. 28 B. S. 149—142.

**) Domme i J. M. T. f. 1802 3 H S. 249—256 og f. 1803 1 B. 3 H. S. 33—35. Jvfr. Domme i J. M. T. for 1802, 3 H. S. 315—324 og J. A. Nr. 14 S. 28—34.

jurie, der begaaes imod en anden Person. Denne Inddeling af Injurier finder dog ikke egentlig Sted efter vor Lovgivning. Vel kan en Person ofte være berettiget til at paatale den Fornærmelse, der er begaaet imod en anden Person, til hvem han staaer i et vist Forhold, f. Ex. Manden den imod hans Kone fremførte Injurie, men han maa i saa Fald paatale den, som en, imod denne, og ikke som en, imod ham selv, udøvet Injurie, og dette kan altsaa ikke ansees som nogen middelbar Injurie, ligesom det vel ogsaa, i det nævnte Exempel, maa staae til Konen at erklære, at hun ingen Sag ønsker anlagt angaaende Injurien*). — Fremdeles kan en Person være bleven fornærmet ved en imod en Anden fremført Ytring, men dette er da, fordi denne Ytring tillige, eller maaskee endog alene, indeholder en Fornærmelse imod den Første, f. Ex. naar En udskjelder Manden for hvad man i daglig Tale kalder en Hanrei, da dette, som let sees, ikke egentlig er nogen Fornærmelse imod Manden men derimod en grov Injurie imod Konen. Dette er ogsaa Tilfældet, naar moralske Personer injurieres paa en saadan Maade, at de enkelte Medlemmer derved krænkes paa deres Ære (§ 205). Derimod gives der neppe nogen saadan middelbar Injurie hos os, som hos Romerne, ifølge hvilken En kunde ansee sig som selv fornærmet ved en imod en Anden udøvet Injurie, naar denne ikke tillige indeholdt nogen Æresfornærmelse imod den Første, dog maaskee med Undtagelse af de imod en Afdød fremførte Injurier, ved hvilke Familien dog utvivl maa ansees paa en middelbar Maade fornærmet (§ 201).

4) Med Hensyn til Straffen inddeles Injurier i simple (injuriæ leviores) og kvalificerede eller grove (injuriæ atroces sive graviores), hvilken Inddeling dog egentlig kun er anvendelig paa verbale Injurier.

---

*) Piger over 18 Aar ansees beføiede til paa egen Haand at paatale personlige Fornærmelser. Dom i J. A. Nr. 5 S. 129–131.

5) Forsaavidt Æreformærmelsen kan skee saavel ved foretagne som ved efterladte Handlinger (§ 203), kunne Injurier inddeles i bekræftende og benegtende (injuriæ positivæ et negativæ), hvilken Inddeling dog ikke er af nogen Vigtighed.

§ 209.

I at afhandle de forskjellige Arter af Injurier ville vi følge Inddelingen i reelle, symbolske og verbale. Om de reelle Injurier henvise vi imidlertid til Kapitlet om Legemsbeskadigelser, hvor det Fornødne om dem er anført (§ 193 ff.). Hvad de symbolske Injurier angaaer, da forstaaer det sig af sig selv, at man, ligesom man i Almindelighed kan tilkjendegive sine Tanker ved Tegn og Gebærder (§ 151), saaledes ogsaa kan fornærme ved billidlige Handlinger. Det er nemlig den i en eller anden udvortes Handling tilkjendegivne Villie til at fornærme, der udgjør det Væsentlige i enhver Æreformærmelse, men det er ikke Maaden, hvorpaa denne Villie lægges for Dagen — om ved Ord, Tegn eller virkelige Handlinger — hvorpaa det kommer an, naar blot Forsættet at fornærme er utvivlsomt. Det er derfor ogsaa i flere Lovbud meer eller mindre tydeligt tilkjendegivet, at man kan fornærme ved symbolske Handlinger, nemlig i L. 1—12—1 („skikkelige Lader og Fagter"); Krigs-Art. Brev 29 Juli 1756 § 683 („insultere paa uanstændig Maade ved Fagter"); Plak. 13 Aug. 1766 § 6 („uanstændige Lader"); Plak. 3 Aug. 1787 („fornærme ved Miner eller Gebærder") og Fdn. 27 Septbr. 1799 §§ 13 og 14 („Fornærmelser i Allegorier, Kobberstykker og Billeder"), ligesom ogsaa Lovgiveren selv har betjent sig af billedlige Handlinger paa en saadan Maade, at man deraf seer, at han antager, at der ved slige Handlinger kan indvirkes paa en Persons Ære, f. Ex. ved den i Lovgivningen gjorte Forskjel paa ærlig og uærlig, høitidelig og uhøitidelig Begravelse (§ 52), ved at fastsætte, at en Forbryders Legeme skal lægges paa Steile eller Hovedet sættes paa

Stage, ved Straf af Gabestokken, Brændemærke, o. s. v. Vanskeligere er det derimod at angive Kjendetegnet paa de Handlinger, der kunne ansees som symbolske Injurier, og dette kan, efter disse Injuriers Beskaffenhed, ikke udtrykkes i nogen fyldestgjørende almindelig Regel, eftersom det beroer paa Konvenients og antagen Skik og Brug, hvilke Handlinger der maae antages i sig at indeholde noget Fornærmende, men dette medfører ingen større Vilkaarlighed end den, der ved mangfoldige andre Leiligheder viser sig, hvor det ligeledes maa overlades til Dommerens Skjøn at afgjøre de Punkter, paa hvis Bestemmelse en Retssags Udfald vil beroe. Iøvrigt ere de fleste af disse Handlinger saa utvetydige, at Ingen vil tage i Betænkning at erklære, at de indeholde en Æresfornærmelse, f. Ex. at spytte ad En, at række Tungen ud ad ham, pege Fingre ad ham, o. s. v., og maa forresten i de Tilfælde, hvor det er tvivlsomt, om en vis Handling virkelig indeholder en symbolsk Fornærmelse, den Sigtede frikjendes, naar han erklærer, at han ikke dermed har tilsigtet at fornærme. Det indsees iøvrigt let, at en symbolsk Injurie ofte kan grændse meget nær til en reel Injurie, og ligeledes maa paa dette Sted erindres, hvad ovenfor (§ 203) er bemærket om, at ikke enhver Uhøflighed kan ansees som en Injurie.

Om Straffen for symbolske Injurier indeholder vor Lovgivning saa godt som ingen Bestemmelser. Naar Nogle af de ovenanførte Lovbud, f. Ex. Frn. 13 Aug. 1766 § 6, bestemme Straf for de derombandlede Usømmeligheder, er dette blot for det Brud, som derved er skeet paa den Fred, der bør herske i Retten (§ 99), og ikke for den imod den Private udøvede Fornærmelse. Straffen herfor er altsaa arbitrair og vil i Regelen ikke blive høiere end Pengebøder, som er Straffen for utilbørlige Ord (§ 218), med hvilke dette Slags Injurier nærmest maa sættes i Klasse. Imidlertid kunne dog billedlige Injurier, især naar hertil henregnes Malerier og Kobbere, være saa bestemt ærerørige, at den ved Samme begaaede Injurie maatte kunne straffes i Analogi af L. 6—21—2

(§§ 211—212), f. Ex. naar En afmalede en Anden i en skammelig Stilling, saasom stjælende Noget ud af Lommen paa en Tredie, hvilket i ingen Henseende er forskjelligt fra at udskjelde ham for Tyv, som netop omtales i det nævnte Lovsted. Dette sees ogsaa af Fdn. 27 Septbr. 1799 § 14, der sætter samme Straf for allegoriske Kobber- og Træsnit-Stykker eller andre Billeder, der falholdes eller udgives, som efter Fdns. § 13 finder Sted, naar det Fornærmende i et Skrift er indklædt i Allegorie eller Ironie, hvilken Straf endog, forsaavidt Fremstillingen er af ærerørig Beskaffenhed, er kvalificeret (§ 215), ligesom den ogsaa, hvis den kun er utilbørlig, ansees med den høieste Mulkt for dette Slags Ærefornærmelser, nemlig fra 50 til 1000 Rbd. (§ 218). At Straffen maa blive en ganske anden og større end Pengebøder, naar en saadan Injurie udøves imod Nogen af Kongehusets Medlemmer (§ 72), imod Embedsmænd i deres Embedsførelse (§ 74), imod fremmede Fyrster eller Gesandter (§§ 76—77), af Børn imod deres Forældre (§ 213), og i andre lignende Forhold, kan ikke være Tvivl underkastet.

§ 210.

Verbale Injurier ere alle de Ærefornærmelser, der udtrykkes ved Ord, enten disse ere mundtlige, skriftlige eller trykte, og som i Loven forekomme under forskjellige Benævnelser, saasom Paasagn (L. 1—13—21 og 6—21—1 og 3), Ubekvemsord*) (L. 6—4—18 og 6—21—6), Skjeldsord (L. 1—9—10, 1—12—2 og 6—8—6), Gluffer og Gloser (L. 1—9—10) o. fl. Om disse handler L. 6—21, der overskrives: Om Æresager.

*) Ubekvemsord maae ikke, som man efter Ordet kunde ledes til at troe, forklares om Ord, som ere ubekvemme for en Anden, men deres oprindelige Benævnelse er Okværins Ord, det er Ukvæds Ord, eller Ord, som ikke maae kvædes eller siges

Med Hensyn til Straffen kunne de verbale Injurier efter vor Lovgivning henføres til tvende Klasser, nemlig de egentlig ærerørige Ord (§§ 211—217) og de blot utilbørlige Ord (§ 218). Begge Slags verbale Injurier blive atter, efter Maaden, hvorpaa, Stedet og Tiden, hvor og naar, og Personerne, imod hvem de udøves, at straffe meget forskjelligt, hvilket i det Følgende nærmere vil blive udviklet.

§ 211.

Ærerørige Ord ere de, som omhandles i L. 6—21—2. I at bestemme Begrebet om disse Ord have de Lovkyndige været uenige. Nogle ældre Lovkyndige*) antoge nemlig, at der ved ærerørige Udtryk alene burde forstaaes saadanne, som indeholde Sigtelser for Handlinger, der, hvis de vare begaaede, vilde medføre, at den, der havde foretaget samme, blev aldeles ærelos eller hvad Loven kalder Nindremand (§ 52). Andre Lovkyndige**) holde derimod for, at ærerørige Ord ere alle saadanne Udladelser, ved hvilke Nogen tillægges Egenskaber eller Handlinger, som, efter den almindelige Mening, gjøre ham aldeles foragtelig i hans Medborgeres Øine og altsaa paadrage ham en høi Grad af naturlig Vanære. De Grunde, der især kunne anføres for den første Mening, ere, deels at L. 6—21—2 udtrykkeligen kræver Sigtelse for uærlig Sag; deels at man kun, ved paa denne Maade at bestemme Begrebet om ærerørige Udtryk, kan drage en bestemt Grændse imellem disse Ord og de blot utilbørlige Ord, som omhandles i L. 6—21—4; deels at det almindelige Bedste kræver Ærestraffens Indskrænkning; og deels endeligen, at

*) Brorson: Over Lovens 6 Bog S. 623—624, Nørregaards Forelæsninger 4 D. S. 181—184 og Höst: De injuriis verbalibus secundum leges danicas. Sectio 1ma pag. 28—44.

**) Ørsted: J. A. Nr. 8 S. 129—145 og A. f. Retsv. 2 D. S 388—400 samt J. T. 2 B. 1 H. S. 124—132.

L. 6—21—6 ved Ordene: „Bliver han selv den samme Mand" synes at pege hen paa en Gjengjeldelsesstraf, hvilket taler for, at ikkun Sigtelser for aldeles ærelosgjorende Handlinger skulle straffes med Ærens Tab. Disse Grunde ere imidlertid ikke fyldestgjorende. Hvad den første Grund angaaer, da maa det erindres, at Lovgiveren selv, ved den Brug, han paa flere Steder gjør af Ordene: „uærlig og ærlig", har lagt for Dagen, at Udtrykket „uærlig Sag" ikke udelukkende bruges om Gjerninger, der medføre total Ærelosshed, men at det ogsaa indbefatter Handlinger, der blot medføre naturlig Foragtelighed, f. Ex. i L. 4—3—1, 6—13—10 og Rskr. 14 Marts 1746, L. 1—21—18, 1—24—41, 6—13—16, 6—21—7 og 6—21—2 (ærlig Forsamling); men om man endog vilde indrømme, at Udtrykket i L. 6—21—2: „Sigte En for nogen uærlig Sag" alene betegnede en aldeles ærelosgjorende Handling, saa indskrænker Artiklens Bud sig ikke hertil, men tilføier: „Eller skjelder ham for Løgner, Skjelm eller Tyv eller Saadant, som den Andens Ære og Lempe egentlig angaaer" (jvfr. L. 6—21—3, 6—4—18 og 1—12—2), ligesom den 4de Artikel, i at beskrive de utilbørlige Ord, udtrykkeligen erklærer dem for „ikke at være Nogens Ære og Lempe for nær", og ligesom nu Ordet: Skjelm ikke kan sigte blot til den, som for en Forbrydelse er fradømt sin Ære, men indbefatter Enhver, der har gjort sig skyldig i et Bedrageri, hvorfor Straffen, som L. 1—16—17, 6—13—28 og 6—18—1 samt 4 vise, ikke altid var Ærelosshed, saaledes kunne de øvrige nysanførte Udtryk, der bruges til at betegne de egentlig ærerørige Ord, ikke indskrænkes til Sigtelser for total ærelosgjorende Handlinger, hvilket ogsaa sees af L. 6-13-6 og 7, der straffe Beskyldninger for Handlinger, der aldeles ikke ere ærelose, med Ærens Tab, og af Fdn. 10 Juli 1795 § 21, jvfr. Fdn. 7 Decbr. 1798 § 14, der benævner de i L. 1—5—2 og 3—4—4 indeholdte Beskyldninger, der kunne være Sigtelser for uredelig Tænke- eller Handlemaade, som „ærerørende", ligesom Udtrykket i Fdn. 27 Septbr. 1799 § 11:

„ærerørige Beskyldninger“ hellerikke kan indskrænkes blot til Sigtelse for Handlinger, der vilde drage Ærens Tab efter sig. Da Lovgivningen desuden, i at belægge visse Forbrydelser med Ærestraffen, ikke har taget noget væsentligt Hensyn til Handlingens egen vanærende Natur, men har betjent sig af denne som af en anden vilkaarlig Straf, er det ogsaa i sig uantageligt, at kun Beskyldninger for saadanne Handlinger, som i Loven ere ansete med Ærens Tab, skjøndt de i sig selv maaskee ikke ere særdeles vanærende, f. Ex. Duel (§ 93), skulde straffes efter L. 6—21—2, og at derimod Sigtelser for andre efter deres Natur høist vanærende Gjerninger, men som ikke straffes med den borgerlige Æres Tab, f. Ex. Falsk efter L. 6—18—1, kun skulde ansees med Bøder efter L. 6—21—4 som utilbørlige Ord, ligesom heraf endnu vilde flyde det urimelige Resultat, at man, da Loven ofte bestemmer Æreløshed som det mindre Alternativ ved Siden af en anden høiere Straf som det større Alternativ, f. Ex. i L. 4—6—6 og 6—4—4, 14 og 15, maatte ansee Beskyldningen for den mindre Grad af en Forbrydelse, som en ærerørig Sigtelse, og Beskyldningen for den større Grad derimod blot som en utilbørlig Ytring. — Hvad den anden ovenanførte Grund angaaer, da kan den Omstændighed, at man, ved at følge den her antagne Mening, ikke erholder en saa bestemt Grændse imellem ærerørige og utilbørlige Udtryk, som efter den anden Mening, ikke være nogen Grund til at antage en Mening, der er i Strid saavel med Lovens Bestemmelser som Sagens Natur, ligesom det hellerikke i det givne Tilfælde vil være vanskeligt at afgjøre, om en Udladelse skal ansees som ærerørig eller blot utilbørlig, da en Ytring, som blot skal kaldes utilbørlig, kun maa bestaae enten i en ubestemt Foragtytring, eller i saadanne Paasagn, hvis Rigtighed ikke ophæver Begrebet om en retskaffen Mand, og altsaa ikke nødvendigt maa berøve den Fornærmede hans Medborgeres Agtelse. Af de tvende sidstanførte Grunde kan den første ikke komme i Betragtning imod hvad ovenfor er anført, ligesom Lovgivningen

ogsaa paa andre Maader, og navnligen ved Frd. 20 Oktbr. 1819 (§ 219), har sogt at forebygge Ærestraffens Anvendelse for Injurier, og den sidste bortfalder, naar det anførte Udtryk i L. 6—21—6, som vistnok er det rigtigste, forstaaes saaledes, at det blot hjemler Retorsion (§ 219). Den her anførte Mening er ogsaa forlængst antagen i Praxis*).

Som en nødvendig Betingelse for at anvende Straf efter L. 6—21—2 kræves imidlertid, som ovenfor bemærket, hos den Talende Villien til at fornærme, og hos den Sigtede, at han er i Besiddelse af den omtvistede Agtelseæret, da der i modsat Fald ingen Retskrænkelse existerer. Derfor fordrer L. 6—21—2 og 3 ogsaa udtrykkeligen, som Betingelse for Straffens Anvendelse, at Paasagnet ikke kan bevises**).

Naar nogle Lovkyndige***) ikke blot have fordret animus injuriandi hos den Talende, men tillige, at Beskyldningen eller Udskjeldelsen skulde være skeet med Overlæg, da er dette en Fordring, som ingen Hjemmel har i Lovens Ord, og hellerikke kan udledes af Lovgivningens øvrige Bestemmelser, og som derfor maa forkastes****). Ligesom nemlig Overlæg ikke udfordres som en nødvendig Betingelse ved Forbrydelser i Almindelighed, saaledes ere de Grunde, man har paaberaabt sig for, at sligt Overlæg skulde kræves ved Injurier, af ingen Betydenhed. Hovedargumentet herfor har man villet søge i

---

*) Domme i J. A. Nr. 17 S. 30—31, jvfr. Nr. 30 S. 212—43, og J. T. 3 B. 1 H. S. 90—93 og S. 131—140. Jvfr. Dom i N. J. A. 3 B. S. 71—89. For at have udskjeldt En for en Bedrager, Kjeltring og Slyngel have Domstolene kun anseet den Udskjeldende med Mulkt efter L. 6—21—4, tildeels med Hensyn til, at samme var foranlediget ved en foregaaende Trætte imellem Parterne. Dom i J. M. T. f. 1803 1 B. 1 H. S. 14—16.

**) Jvfr. Dom i J. A. Nr. 6 S. 137—142.

***) Brorson: Over Lovens 6 Bog S. 627 og Nørregaards Forelæsninger 4 D. S. 184.

****) Ørsted: J. A. Nr. 8 S. 137—145 og A. for Retsv. 2 D. S. 110—112.

L. 6—21—1, som formeentlig skulde hjemle Straffrihed for den, der i Drukkenskab injurierede Nogen, hvilket da skulde vise, at Lovgiveren tog fortrinligt Hensyn til den Sindsforfatning, hvori Injurien blev fremført, men ligesom man ialfald ikke kunde være berettiget til at slutte fra den, der handler i Drukkenskab, til den, der handler i Lidenskab og uden Overlæg, eftersom denne Tilstand ikke, saaledes som hiin, udelukker Fornuftens Brug, og ligesom man hellerikke vil benytte Analogien af L. 6—21—1 til derefter aldeles at frifinde den, der uden Overlæg injurierer, men kun til at ansee ham med en mindre Straf, hvilket imidlertid ikke kan bestaae med rigtige Lovfortolkningsregler, saaledes er hele dette Argument bygget paa en aldeles feilagtig Forudsætning. Forskjellen imellem L. 6—21—1 og 2 kan nemlig, efter Artiklernes tydelige Ord, ikke søges deri, at Injurianten, efter L. 6—21—1, udsiger Beskyldningerne i Drukkenskab, og, efter L. 6—21—2, i ædru Tilstand, men den ligger aabenbart i Forsamlingernes forskjellige Beskaffenhed. Lovgiveren maa nemlig være gaaet ud fra den Forestilling, at Ytringer, som fremføres i de Samkvem, der omtales i L. 6—21—1, hvor samtlige Tilstedeværende hverken kunne antages at iagttage den største Sindighed og Overlæg i deres Ytringer eller at lægge nogen særdeles Vægt paa den „Snak og Paasagn", som der maatte forefalde, ikke ville kunne have nogen synderlig skadelig Indflydelse paa den Sigtedes Ære, hvorfor han har anseet en Tilbagekaldelse af de fremsatte Skjeldsord eller Beskyldninger for tilstrækkeligt fyldestgjørende for denne, hvilket ogsaa bestyrkes ved Sammenligning med de ældre Love*). L. 6—21—2, sammenholdt med L. 6—21—1, indeholder saaledes Intet, hvoraf man kan slutte, at Injurien, for at

*) Kolderup-Rosenvinge: N. J. A. 7 B. S. 254—258. — For den modsatte Mening kan eftersees: Morgenstjerne i J. M. T. f. 1803 1 B. 5 H. S. 147—150. Om Betydningen af Udtrykket: „Løst Folk" handles l. c. S. 146—147.

straffes efter det forstnævnte Lovsted, skulde være fremfort med Overlæg; og da Lovgiveren, hvis man antog denne Mening, netop vilde have forbigaaet at omtale det almindeligste Tilfælde, at Injurien fremfores i Hidsighed og uden Overlæg, i hvilket Fald Ytringen, naar den, efter dens Indhold, er ærerorig, dog ikke kan betragtes blot som utilborlig og altsaa straffes efter L. 6—21—4; da den Betragtning, at saavel den subjektive Strafskyld som Handlingens objektive Skadelighed er mindre, naar Injurien fremfores i Lidenskab og uden Overlæg, ikke kan være af nogen Virkning imod Lovens tydelige Ord, i Særdeleshed da den overlagte Injurie dog somofteſt vil kunne straffes endnu haardere end efter L. 6—21—2, nemlig enten efter L. 6—21—7 eller 8 eller efter Frn. 27 Septbr. 1799 § 12 eller § 25 (§§ 214—215); da den nysnævnte § 12 i Frn. 27 Septbr. 1799, ved netop paa Grund af Overlægget at skjærpe Straffen for den deromhandlede Injurie, viser, at Overlæg ikke i Almindelighed udkræves til Anvendelsen af den ordinaire Straf, og da endelig den Omstændighed, at den mindreaarige Injuriant, ifolge L. 6—21—6, straffes mildere end den, der er kommen til kriminel Lavalder (§ 217), hellerikke kan godtgjore, at den uoverlagte Injurie skal straffes mildere end den overlagte, ligesom det Odium, man har meent, at Lovgiveren nærede imod Injuriesager, og som ligeledes skulde tale for at indskrænke L. 6—21—2 til overlagte Injurier, ingensteds spores i Lovgivningen: saa er det vistnok aldeles nodvendigt ogsaa at straffe uoverlagte ærerorige Ytringer efter titnævnte Lovsted.

I et enkelt Tilfælde har imidlertid Lovgiveren fritaget Injurianten for Straf, skjondt de ovennævnte Betingelser for en Injuries Strafbarhed, nemlig Forsæt til at fornærme hos den Injurierende og Ret til Agtelse hos den Injurierede, ere tilstede, nemlig efter L. 6—21—1, hvor det hedder, at dersom Mand siger*)

---

*) I Rothes Udgave af Loven staaer feilagtigen: Sigter istedetfor: Siger.

Anden Noget til i Krohuus, Møllehuus, Smedehuus eller andensteds i slig Forsamling, da maa den, der sigtet er, stevne den Anden til Tinge for slig Snak og Paasagn, og vil den da det ikke bestaae, og ei er beviisligt, eller siger sig at vide ingen Skjel dertil, andet end han haver hørt løst Folk saa sige, da skal Fogden finde ham sagesløs hjem igjen*). Det er allerede oven bemærket, at dette Lovsted, der handler saavel om utilbørlige som ærerørige Ord, ikke forudsætter, at Injurianten udsiger Ordene i Drukkenskab, men at der blot er taget Hensyn til Forsamlingens Beskaffenhed, men dette Lovsted kan dog ikke komme den til Gode, der paa et af de der nævnte Steder eller et andet Sted, som dermed kan sættes i Klasse, injurierer en Anden, naar der paa den Tid, Skjeldsordene passere, ingen Forsamling der er tilstede**), eller den Forsamling, der maatte være tilstede, ikke kan henføres til det Slags, som Lovstedet forudsætter („slig Forsamling"), altsaa ikke, naar der sammesteds foretages offentlige Forretninger, f. Ex. holdes Auktion, Skifteret, eller deslige.

At den Omstændighed, at en Person forhen er straffet for at have fremført en fornærmelig Udladelse, ikke kan berettige ham til fremdeles at fremføre samme, følger af sig selv***).

§ 212.

Med Hensyn til Straffen kunne de ærerørige Ord inddeles i simple, kvalificerede og undtagne, eftersom de belægges med den almindelige Straf for dette Slags Injurier eller med en anden enten større eller mindre Straf end den almindelige.

---

*) Dom i J. T. 18 B. 1 H. S. 92–94.

**) Dom i J. A. Nr. 3 S. 97—99; jvfr. Ørsted l. c. S. 99–102, og Dom i J. A. Nr. 10 S. 80–83.

***) Dom i N. J. A. 6 B. S. 53–60. Jvfr. Kanc. Skr. 9 Jan. 1827.

Den almindelige Straf for ærerørige Ord indeholdes i L. 6—21—2, der bestemmer, at den, der sigter en Anden for nogen uærlig Sag til Tinge for Dom eller i nogen anden ærlig og ædru Forsamling og skjelder ham for Løgner, Skjelm, Tyv eller Saadant, som den Andens Ære og Lempe egentlig angaaer (§ 211), og det strax begjæres*), at de Nærværende drages til Minde, og det ikke kan bevises hannem over, da bør den, det sagt haver, at være en Løgner og bøde sine 3 Mark, hvilken Tremarksbod her utvivlsomt er infamerende (§ 52). Paa lige Maade straffes den, der ubeviisligen siger om en Anden i hans Fraværelse noget Saadant, som hans Ære og Lempe angaaer, og det med lovfaste Vidner i Tide (L. 1—13—21 og 22) bevises. L. 6—21—3. At Straffen for denne Forbrydelse, som for Forbrydelser i Almindelighed, er den samme, enten Injurianten er et Mandfolk eller et Fruentimmer, naar samme blot er over kriminel Lavalder, sees af Udtrykkene i L. 6—21—2 og 3: „En — Nogen“, og paa den anden Side straffes Injurien ogsaa lige haardt, enten den Injurierede er et Fruentimmer eller et Mandfolk, i hvilket første Tilfælde Straffen endog lettere vil blive kvalificeret efter L. 6—21—7 (§ 214). Naar den Injurierede er en Afsindig eller et Barn under femten Aar, synes, paa Grund af det oven (§ 201) Anførte, og da L. 6—21—2 og 3 dog vistnok forudsætte, at den Injurierede er en fuldmyndig Person, som er i Besiddelse af sin Fornufts fulde Brug, en mindre arbitrair Straf at kunne anvendes. — Naar en Mindremand, som allerede er dømt til sine tre Mark eller en ond Kvinde, hvorved maa forstaaes et Fruentimmer, som ligeledes har mistet Æren, overskjelder Nogen med ærerørige Ord, da skulle de, efter L. 6—21—5, enten forvises Byen, om de i Kjøbstæderne ere, eller Herredet, om de paa Landet ere, eller straffes med Holmen eller Spindehuset (§ 51), og maa Straffetiden, da denne ikke er fastsat i Lovstedet, blive arbitrair. Da

*) Ørsted: J. A. Nr. 13 S. 146, Noten.

den her nævnte Straf alene træder istedetfor den regulære Straf, fordi den Skyldige ikke er i Besiddelse af det Gode, paa hvilket han skal straffes, kan Forbrydelsen i dette Tilfælde ikke kaldes kvalificeret.

L. 6—21—2 handler kun om mundtlige ærerørige Ord, og det endog blot om dem, der fremsættes enten til Tinge eller i en ærlig og ædru Forsamling. Dette sidste Udtryk forudsætter imidlertid ikke, at nogen særdeles Mængde af Mennesker er tilstede, men er blot brugt som Modsætning til de i L. 6—21—1 nævnte Samkvem, og som en Følge heraf vil Straffen i L. 6—21—2 være anvendelig paa alle ærerørige Ord, der paa andre Steder, end de i L. 6—21—1 nævnte, ere fremførte i tvende lovfaste Vidners Nærværelse, og det, efter L. 6—21—3, enten den Injurierede selv der er tilstede eller ikke. Dersom Nogen i Enrum paa en saadan Maade injurierer en Anden, vil dette, som oven bemærket (§ 205), næsten aldrig kunne bevises. Imidlertid lod det sig tænke, at Injurianten, naar han af den Anden blev sagsøgt i denne Anledning, vedgik, at han i Enrum havde brugt saadanne Udtryk, uden dog nu at gjentage samme, da han i saa Fald ligefrem kom til at høre ind under Bestemmelsen i L. 6—21—2. I dette Tilfælde synes dette Lovsted hverken efter dets Ord eller dets Grund at være anvendeligt, men en mindre arbitrær Straf, der neppe vil blive høiere end en Pengebod, maa træde istedet. Skriftlige ærerørige Ord omtaler L. 6—21—2 ikke, hvorimod L. 6—21—7 viser, at de i visse Tilfælde straffes endog haardere end efter det førstnævnte Lovsted (§ 214). Naar de ere fremførte skriftligt paa en saadan Maade, at de ere bragte til Tredjemands Kundskab, synes saavel Sagens Natur, da det, naar Injurien erholder den samme Udbredelse, er ligegyldigt, om dette skeer skriftligt eller mundtligt, som Analogien af L. 6—21—3 og 7 at tale for, at de, hvor de ikke henhøre under Bestemmelsen i det sidste af disse Lovsteder (§ 214), ikke kunne straffes ringere

end efter L. 6—21—2*). Saafremt derimod Injurien er fremsat i et Brev til den Injurierede selv, synes de samme Grunde, som tale for at belægge Injurier, udsagte under fire Øine, med en mindre Straf, og da dette Tilfælde dog aabenbart ikke indeholdes i Ordene i L. 6—21—2, og heller ikke kan sættes ved Siden af det i L. 6—21—7 omhandlede, at tale for en mindre arbitrair Strafs Anvendelse. Hvad trykte æreerørige Ord angaaer, da ville disse vel i mange Tilfælde ikke blive at straffe haardere end efter L. 6—21—2, og ere i saa Fald at ansee som simple Injurier, men da de dog, netop paa Grund af at de ere fremførte ved Trykken, ofte ville blive straffede haardere og altsaa maae betragtes som kvalificerede, opsætte vi at omtale samme til nedenfor (§ 215).

Skjøndt L. 6—21—2 kun omtaler de tvende Tilfælde, at man enten sigter En for en uærlig Sag eller udskjelder ham for Noget, der angaaer hans Ære og Lempe, maa Artiklens Straf dog vistnok ogsaa anvendes paa den, der søger at opvække Mistanke imod en Anden om, at han har begaaet en æreløs Gjerning, naar dette enten kan bevises at være skeet i den Hensigt at skade den Anden paa hans gode Navn og Rygte, eller den Udsigende ikke i de ovenfor (§ 207) om Angivelse udviklede Grundsætninger kan finde Beskyttelse for Injuriestraffen, hvor han dog har bragt nogen Formodning om sit Udsagns Rigtighed tilveie. Om dette end, efter Sagens Natur, kunde være nogen Tvivl underkastet, da dette Tilfælde dog ikke er aldeles analogt med det, der omhandles i L. 6—21—2, hvor noget Æreerørigt fortælles om en Anden som en bestemt Sandhed, hvilket indeholder en større Ærefornærmelse, end hvor man blot udtrykker Noget som Formodning imod en Anden om, at han har begaaet noget Æreerørigt, viser dog L. 6—17—15 ganske tydeligt, at denne Forskjel ikke kommer i Betragtning ihenseende til Straffen,

---

*) Dom i J. M. T. f. 1802 1 B. S. 9—13.

hvilket ogsaa antages af vore theoretiske Lovkyndige*) og er givet Medhold ved Domstolene**).

I alle de Tilfælde, hvor Paatalen af en Injuriesag er privat og frivillig, er det en Selvfølge, at den Fornærmede enten kan renuncere paa al Straf og blot andrage paa Mortifikation af de brugte Udtryk, eller ialfald blot paastaae Mulkt over Fornærmeren, hvilken Paastand Dommeren da maa følge, uanseet at Injurien maatte henhøre under Bestemmelsen i L. 6—21—2. Hvis Afbigt derimod paastaaes istedetfor Ærestraf, kan Dommeren ikke paalægge Injurianten samme, medmindre denne deri indvilliger, og Sagen altsaa afgjøres ved Forlig. Hvor Injurien derimod henhører under Justitsvæsenets Forfølgning, vil der altid blive nedlagt Paastand om Straf efter Lovens fulde Strenghed. Naar Paatalen er privat nødvendig, nemlig naar Embedsmænd ere injurierede, ansees det ogsaa tilstrækkeligt, at disse blot paastaae Mortifikation af de brugte Udtryk eller ialfald en Mulkt over den Skyldige, og det uanseet at Udtrykkene maatte henhøre under L. 6—21—2, for hvilken Mening ogsaa kan anføres, at den herhidhørende Lovgivning ikke efter dens Ord fordrer meer, end at Embedsmanden skal fralægge sig Beskyldningen ved Dom. Imidlertid kunde der dog, efter de samme Grunde, af hvilke det er formeent Embedsmanden at nøies med en blot Æreserklæring, om denne endog afgives i Retten og det paa nok saa høitidelig Maade, være nogen Anledning til at drage i Tvivl, om en saadan Mortifikations- eller Bøde-Dom kunde være tilstrækkelig, da i saa Fald den samme Kollusion imellem Embedsmanden og Fornærmeren kan befrygtes, som naar Embedsmanden maatte tage tiltakke med en Æreserklæring, eftersom Fornærmeren, naar der saaledes blot paastaaes Mortifikation paa de brugte Udtryk, eller naar det hele Onde, hvorfor

*) Ørsted: J. A. Nr. 13 S. 147 første Note.
**) Dom i J. T. 4 B. 2 H. S. 216, jvfr. 3 B. 1 H. S. 131 - 40.

han udsætter sig, er en Mulkt, som muligen underhaanden godtgjøres ham af Embedsmanden, ikke har den Opfordring til at bevise Rigtigheden af sine Beskyldninger, som Lovgiveren netop har villet give ham.

§ 213.

De Grunde, af hvilke ærerørige Ord ansees med en kvalificeret Straf, ere forskjellige, og enten hentede fra den Injurieredes Stand og Stilling i og for sig, eller fra hans Forhold til Injurianten, eller fra Stedet, hvor, Tiden, naar, Maaden, paa hvilken, eller Hensigten, i hvilken Injurien fremsættes. Med kvalificerede Injurier maae iøvrigt ikke sammenblandes de Tilfælde, i hvilke der, foruden Injurien, existerer en anden Forbrydelse, der belægges med særlig Straf, uafhængig af Æreforнærmelsen, hvilket i Almindelighed skeer, naar Embedsmænd injurieres under deres Embedsførelse, Huusbonder udskjeldes af deres Tjenestefolk, Jorddrotten eller hans Forvalter af Hovfolkene under Hoveriets Forrettelse, eller naar Kirke- og Tingfreden tillige ved Injurien krænkes, thi i alle disse Tilfælde finder Kumulation af Forbrydelser, men ingen kvalificeret Injurie, Sted, eftersom Injurien, som Injurie betragtet, ikke belægges med nogen høiere Straf end den almindelige, ligesom Straffen for samme endog maa bortfalde, naar Udsagnets Rigtighed er beviist, skjøndt det andet Retsbrud derfor ligefuldt straffes. De Tilfælde, i hvilke Straffen er lige stor, enten Udsagnet maatte være rigtigt eller ikke (L. 6—1—15 og 16), maae derimod betragtes som kvalificerede Injurier, og af disse ere allerede endeel afhandlede ovenfor, til hvilke Steder her maa henvises, nemlig:

1) Injurier imod Kongen og Kongehusets Medlemmer (§ 72).

2) Injurier imod Embedsmænd under deres Embedsførelse (§ 74).

3) Injurier imod fremmede Fyrster (§ 76).

4) Injurier imod fremmede Gesandter (§ 77).

5) Injurier, udøvede i Forhold, hvor de kunne fremkalde Duel (§ 94).

6) Af kvalificerede Injurier, som ikke forhen ere omtalte, maae mærkes de, som begaaes af Børn imod deres Forældre. Herom bestemte L. 6—5—2, at naar Nogen bandede sine Forældre eller dem ubluelig tiltalte eller paatalte paa Ære og Lempe, skulde han miste Arv og straffes med Arbeide, Mandspersonen paa Bremerholm og Kvindfolket i Spindehuset paa Livstid*). Dette Lovsted er nu ophævet ved Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 22, der fastsætter, at Straffen for det nysnævnte Forhold bliver enten Fængsel paa Vand og Brød i det mindste i 4 Gange 5 Dage eller Forbedringshuusarbeide indtil 3 Aar. Det Barn, der saaledes har forbrudt sig imod En af sine Forældre, forbryder sin Arveret efter begge, men den Skyldiges Børn træde i dens Sted, dog staaer det til Forældrene, eller En af disse for sit Vedkommende, at gjengive den Paagjeldende sin forbrudte Arv. Det Barn, hvorpaa den ommeldte Straf skal kunne anvendes, maa iøvrigt have opnaaet kriminel Lavalder, men paa den anden Side kan Lovstedet, efter dets almindelige Udtryk: „nogen“ (jvfr. Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 22), og da Pietetsforholdet imellem Forældrene og Børnene, der har motiveret denne Straffebestemmelse, ikke ophører, fordi disse forlade det fædrene Huus, ikke indskrænkes til det Tilfælde, at Børnene leve sammen hos deres Forældre. Udtrykket: „sine Forældre“ maa iøvrigt vistnok tages i den strengeste

---

*) Ældre Dom i J. T. 30 B. S. 49—51. Jvfr. Dom efter § 22 i Fdn. 4 Oktbr. 1833 i J. T. 32 B. S. 139-40. I et Tilfælde, hvor Barnet, der forbrød sig imod Forældrene, var i beruset Tilstand, er af Høiesteret anvendt Straf af 2 Aars Forbedringshuusarbeide, hvorimod Overretten havde anvendt L. 6—5—2. Dom i J. T. 27 B. 1 H. S. 100—103. Ligeledes er arbitrair Straf af Fængsel paa Vand og Brød anvendt, hvor Faderens lastværdige Forhold havde givet Sønnen grundet Anledning til at besvære sig over ham. Dom i J. T. 27 B. 2 H. S. 241—43.

Betydning blot om Ens virkelige Forældre (L. 3—16—9 § 1), og Artiklen kan altsaa ikke anvendes paa den, der saaledes tiltaler sine Bedsteforældre eller andre Ascendenter eller sine Stedforældre eller Svigerforældre, efter hvilke sidste heller ingen Arv er at miste. Imidlertid synes dog Analogien af dette Lovsted at maatte anvendes, naar lignende Fornærmelser udøves imod de nævnte Personer (§ 200 *). Paa adopterede Børn, der paa lige Maade forsee sig imod deres Pleieforældre, kan Artiklen hellerikke i dens fulde Strenghed anvendes. Jvfr. kgl. Resol. 17 Marts 1819. Naar et uægte Barn derimod saaledes bander eller ublueligt tiltaler sine naturlige Forældre, synes han at henhøre under Artiklens Straffebestemmelse, idetmindste forsaavidt det er et Slegfredbarn, der saaledes injurierer sin Moder (L. 5—2—72), eller sin Fader, naar han af denne er legitimeret (L. 5—2—70), hvorimod det kan være mere tvivlsomt, om Lovstedet kan anvendes, naar et Horebarn saaledes injurierer Nogen af sine Forældre (L. 5-2-71), eller naar et ulegitimeret Slegfredbarn injurierer sin Fader. Er Barnet legitimeret ved paafølgende Ægteskab, opstaaer der, ifølge L. 5—2—32, aldeles ingen Tvivl om Artiklens Anvendelighed. At Straffen ikke bortfalder, fordi Beskyldningen maatte indeholde Sandhed, er allerede bemærket ovenfor (§ 206), hvorved dog maa erindres, at saafremt det af en eller anden Grund skulde være nødvendigt for Barnet at udsige noget saadant for hans Forældre Ærefornærmende, kan dette, ligesaalidt som naar han for Exempel angiver en af dem begaaet Forbrydelse, henføres til ubluelig Tiltale eller Paatale. Om Ordene fremføres i Forældrenes Nærværelse eller ikke, gjør Intet til Sagen, da Artiklen har Udtrykket: „Tiltale eller Paatale", og da Analogien af L. 6—21—3 tilsiger dette. At den herombandlede Forbrydelse hører under det Offentliges Forfølgning, er udtrykkeligen bestemt i Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 30.

---

*) Ørsted: Haandbogen 1 D. S. 313—44.

§ 214.

En anden Art af kvalificeret Injurie omtales i L. 6—21—7, der bestemmer, at naar Nogen befindes med skammelig Løgn, mundtlig eller skriftlig, at ville sætte deres Øvrighed, geistlig eller verdslig, eller andre hæderlige Folk og ærlige Hustruer eller Møer nogen Skandflik paa, da skal han bøde sine tre Mark og desforuden trende fyrretyve Lod Sølv, og hvis han ikke haver at bøde med, da bør han at slaaes til Kagen og bære Stene af Byen, hvilken Afsoningsmaade dog nu maa ansees forandret (§ 45 *).

Det er ikke ganske let at bestemme, hvad der egentlig er det Kvalificerende ved den her anførte Forbrydelse. Nogle Lovkyndige**) mene, at den haardere Straf alene er fremkaldt ved de fornærmede Personers Stand og Stilling, hvorfor ogsaa taler, at Artiklen fortrinligen udpeger denne, hvorimod den ialfald kun meget dunkelt og ubestemt antyder den anden Omstændighed, der skulde kvalificere Injurien, nemlig Maaden, hvorpaa den er fremsat. Imidlertid kommer man dog, ved at antage denne Mening, i ikke liden Forlegenhed; thi da Artiklen ikke blot nævner Øvrighed og hæderlige Folk, som de, imod hvem Injurier skulle straffes haardere, men tillige ærlige Hustruer eller Møer, og det baade i sig selv synes underligt, at enhver grov Injurie imod disse skulde ansees haardere end efter L. 6—21—2 — hvilket dog paa nogen Maade lod sig forklare af Lovgiverens Omhu for fortrinligen at beskytte disse Personers Rygte — men man i Særdeleshed ikke indseer, hvorledes man, efter denne Fortolkning, skal forene L. 6—13—7 med L. 6—21—7 (da det

---

*) At bære Stene af Byen var en Straf, som bestod i, at den Skyldige skulde slæbe endeel sammenknyttede Stene af betydelig Vægt, som bleve hængte om hans Hals. Kofod Anchers samlede Skrifter 2 D. S. 743—46.

**) Brorson: Over Lovens sjette Bog S. 637—638 og Nørregaards Forelæsninger 4 D. S. 196.

er en aldeles vilkaarlig Paastand, at det første af disse Lovsteder kun skulde anvendes paa den, der af Praleri, uden nogen fornærmende Hensigt, havde sagt sig at have havt Omgængelse med et uberygtet Fruentimmer) er det dog udentvivl rettest med andre Lovkyndige*) at antage, at L. 6—21—7 ikke blot har taget Hensyn til den Fornærmedes Stand og Stilling, men ogsaa til den Maade, hvorpaa Fornærmelsen er fremsat, hvilket Lovgiveren ved Udtrykket: „Befindes at ville sætte — — nogen Skandflik paa", og ved at nævne Skrift, som et af de Midler, hvorved Injurien udbringes, synes, skjøndt rigtignok paa en ikke meget tydelig Maade, at have givet tilkjende, da heri synes at forudsættes, at Beskyldningen særdeles omhyggeligt og planmæssigt er bleven udbredt og altsaa er en egentlig Bagvaskelse. Foruden denne kvalificerende Omstændighed synes ogsaa Ordene: „med skammelig Løgn at sætte — — nogen Skandflik paa" at sigte til, at Injurien skal være særdeles grov, hvilke tvende Omstændigheder: Injuriens Udbredelse og Grovhed da netop blive de samme, som i Fdn. 27 Septbr. 1799 § 12 (§ 215) have bevirket den der fastsatte haarde Straf. At Artiklens Anvendelse ved denne Fortolkning bliver mindre bestemt, kan naturligviis ikke komme i Betragtning, naar der iøvrigt ere tilstrækkelige Grunde til at antage samme, og det saameget mindre, som dette ogsaa ved mangfoldige andre Leiligheder er Tilfældet og navnligen ved Anvendelsen af den nysnævnte § 12 i Fdn. 27 Septbr. 1799, og da Artiklen dog, under enhver Fortolkning, mangler Bestemthed, forsaavidt angaaer Udtrykket: Hæderlige Folk, da dette, paa den ene Side, betegner mere end blot uberygtede Personer, og dog, paa den anden Side, neppe kan indskrænkes til Adel eller lige med Adel Privilegerede (§ 127), men udentvivl maa forstaaes om alle Personer af

---

*) Ørsted: J. A. 8 B. S. 112 Noten, A. for Retsv. 2 D. S. 407—9 og J. T. 2 B. 1 H. S. 132–134.

den høiere Middelstand. Efter det saaledes Udviklede er altsaa Straffen efter L. 6—21—7 anvendelig, naar Nogen paa en særdeles udtænkt Maade udspreder i høi Grad ærerørige Beskyldninger imod sin Øvrighed eller Personer af den høiere Middelstand eller ærlige, det er uberygtede, Hustruer eller Moer, om disse endogsaa ere af en ringere Stand.

§ 215.

Den tredie Art af kvalificerede ærerørige Ord omtales i Fdn. 27 Septbr. 1799 § 12, hvorefter den, som i et trykt Skrift tillægger nogen uskyldig Mand saadanne ærerørige Beskyldninger, som L. 6—21—2, 3 og 7 omhandle, skal, naar Beskyldningen er i høieste Grad ærekrænkende, og dertil ei er givet mindste Anledning fra den Fornærmedes Side, foruden den Straf, der foreskrives i bemeldte Artikler, dømmes til Tugthuusarbeide fra 2 Maaneder til 2 Aar efter Sagens Beskaffenhed, hvilken Straf dog nu, forsaavidt den ikke kunde blive høiere end 6 Maaneder, forandres til Fængsel paa Vand og Brød, fra 2 Gange 5 til 6 Gange 5 Dage (§ 50 *). Som Grund til denne høiere Strafs Anvendelse angiver Forordningen, at ligesom Æreskænderi og uforskyldte Angreb paa Medborgeres gode Navn og Rygte ere, med Hensyn til Virkningen, mere krænkende for de Vedkommende, naar samme kundgjøres offentligen ved Trykken, end naar de blot mundtligen fremføres, saa er og Forbrydelsen, fra Moralitetens Side betragtet, større i det første end i det sidste Tilfælde, efterdi Handlingen da udføres med Overlæg, og Straffen, hvis Øiemærke er at værne om den borgerlige Agtelse, bør derfor ogsaa fastsættes i Forhold dertil.

For at anvende denne høiere Straf udkræves altsaa, foruden den almindelige Betingelse for al Strafs Anvendelse for Injurier, at Beskyldningen er ubeviislig (§ 204), hvorved dog

*) Dom i J. U. 1 Aarg. S. 895—899.

det oven (§ 206) Bemærkede maa erindres, endvidere tre Omstændigheder, nemlig: 1) at Injurien skal være fremført i et trykt Skrift, hvilket Udtryk dog, efter den nysanførte Lovgrund, her indbefatter ogsaa Blade, Tidender og enhver anden Kundgjørelse ved Trykken, 2) at den skal være i høieste Grad ærekrænkende, og 3) at den skal være fremført uden mindste dertil given Anledning fra den Fornærmedes Side, hvilket sidste Udtryk derfor udentvivl udelukker ethvert Tilfælde, hvor den Fornærmede er belagt med en naturlig Vanære, da Injurien i saa Fald ikke kan siges at være uden al Anledning, ligesom den Injurierede da hellerikke er „en uskyldig Mand“. Naar ikke alle disse tre Betingelser ere tilstede, kan kun Straffen efter L. 6—21—2 (§ 212) eller i det Høieste efter L. 6—21—7 (§ 214) komme til Anvendelse.

Anm. Om Censurvirkningen, naar Nogen er dømt efter Fdn. 27 Septbr. 1799 § 12, er handlet ovenfor (§ 73).

§ 216.

Som sidste Art af kvalificeeret Injurie mærkes det saakaldte Skandskrift eller Paskvil (libellus famosus), hvorved, naar dette Ord tages i dets egentlige Betydning*), forstaaes ethvert, trykt eller utrykt, Skrift, hvori Nogen, uden at være sit Navn bekjendt, fremsætter ubeviislige ærerørige Beskyldninger imod en Anden, og som derefter paa en særegen Maade udbredes, enten ved at opslaaes eller udspredes paa offentlige Steder eller paa anden lignende Maade. Navnets Fordølgelse kan iøvrigt skee enten derved, at der intet Navn sættes paa Skriftet (anonymt), eller saaledes, at det udgaaer under et falsk Navn (pseudonymt). Om denne Forbrydelse handler L. 6—21—8, der bestemmer, at naar Nogen overbevises at have skrevet eller opslaaet Skandskrifter og Pas-

*) I vidtløftig Forstand er Skandskrift ethvert Skrift, hvori noget Ærerørigt siges om en Anden.

kviller paa ærlige Folk og har ikke været sit Navn bekjendt, da bor han miste sin Ære og gaae i Jern sin Livstid paa Holmen eller andensteds, og er det paa Øvrigheden, miste sin Hals. Denne sidste Deel af Straffen bortfalder efter Fdn. 27 Septbr. 1799 § 25, der iøvrigt gjentager, at hvo, der opslaaer Skandskrifter, skal dømmes efter fornævnte Lovsted*).

At det ovenangivne Begreb om et Skandskrift er hjemlet i Lovgivningen, og at det saaledes er de to sammenstødende Omstændigheder, at Injuriantens Navn er fordulgt og at Injurien paa en særdeles Maade er divulgeret, som udgjør det Charakteristiske ved denne Forbrydelse, kan neppe kaldes i Tvivl. At en Paskvil, efter sin Natur, maa være enten opslaaet, hvilket L. 6—21—8 alene omtaler, eller paa offentlige Steder udstrøet eller paa anden saadan Maade bragt til almindelig Kundskab, ligger saavel i det konventionelle Begreb om et Skandskrift som ogsaa i Etymologien til Ordet: Paskvil, der, som bekjendt, skriver sig fra Opslag paa den saakaldte Paskvinostøtte i Rom, ligesom hele Lovgivningen om dette Slags Skrifter forudsætter en saadan særegen Udbredelse af samme, i hvilken Henseende, foruden de allerede anførte L. 6—21—8 og Fdn. 27 Septbr. 1799 § 25, især kunne mærkes Rskr. 2 Juni 1688 angaaende at Politiet i Kjøbenhavn skal advare dem, „der noget ærerørigt Skandskrift eller Paskvil enten lader opslaae, udskrive eller divulgere“, om Lovens Straf herfor; Fdn. 22 Oktbr. 1701 Post 2 Kap. 3 § 5, 21 Jan. 1710 Post 3 § 5 og 12 Febr. 1715 Post 3 § 5, i hvilke samtlige Anordninger det paalægges Politimesteren, naar Skandskrifter ere udspredte eller fundne, med al Flid at faae dem, som saadant have gjort, udforskede og afstraffede, og Krigs-Art. Brev 8 Jan, 1752 § 621 og 29 Juli 1756 § 642, hvor det be-

*) Ved Rskr. 16 Febr. 1831 er et Fruentimmer fritaget for Tiltale for at have forfattet og udspredt Skandskrifter, imod at hensættes i Fængsel i 8 Dage og give de vedkommende Fornærmede en offentlig Æreserklæring.

stemmes, at Ingen maa udstroe noget Skand- eller Stikleskrift. Vel kunde Fdn. 8 Juni 1689 synes at tale imod den her antagne Mening, forsaavidt den nemlig omtaler, at Paskviller og Skandskrifter sælges hos Boghandlere, men da denne Anordning maa antages at henholde sig til det antagne Begreb om dette Slags Skrifter, og da Intet er tilhinder for, at en Paskvil kan være opslaaet eller udstroet, fordi Exemplarer af samme tillige sælges, hvilket Forordningen desuden selv forudsætter at skee hemmeligt, kan dette ikke være noget afgjørende Argument herimod. Denne Mening er ogsaa fulgt ved Domstolene*).

Snarere kunde det synes, at Navnets Fortielse ikke, idetmindste ikke efter Loven, var nogen, til at danne Begrebet om et Skandskrift, nødvendig Bestanddeel, men at det kun var en, for at anvende Straffen efter L. 6—21—8, foreskreven Betingelse. Imidlertid udtrykker Lovstedet sig dog paa en saadan Maade, at den synes at ansee Navnets Fordølgelse som noget Væsentligt ved et Skandskrift, og de ovenfor anførte Forordninger og navnligen de citerede Politianordninger forudsætte ogsaa alle, at den Skyldige har lagt Skjul paa sit Navn, ligesom Rskr. 23 April 1731 derfor, passende nok, charakteriserer Paskvillanterne med det Tillæg: „de Lyset skyende;" men i Særdeleshed synes § 25 i Fdn. 27 Septbr. 1799, naar den sammenholdes med samme Forordnings § 12, at gjøre det nødvendigt at ansee Navnets Fortielse som en aldeles væsentlig Beskaffenhed ved et Skandskrift, da den, der i et Skrift under sit Navn fremsætter ærerørige Beskyldninger imod Nogen, kun kan ansees efter den sidstnævnte Paragraph, da han ikke henhører under L. 6—21—8, der udtrykkeligen kræver, at han „ikke skal have været sit Navn bekjendt." Men at de i Fdn. 27 Septbr. 1799 § 12 om-

---

*) Dom i J. A. Nr. 13 S. 85 91. Jvfr. Ørsted l. c. S. 93 første Note.

handlede Injurier ikke betragtes som Paskviller, sees iblandt Andet deraf, at Forordningen, i at bestemme Straffen for samme, kun anfører L. 6—21—2, 3 og 7 som de Lovsteder, under hvilke Forbrydelsen, efter dens Natur, kunde henhøre, men aldeles ikke nævner L. 6—21—8, som først omtales i Fdns. § 25.

Naar Nogen, uden Navns Nævnelse, havde forfattet et Skrift, der indeholdt ærerørige Beskyldninger imod Nogen, i den Hensigt at lade samme opslaae eller udsprede, er det ikke ganske afgjort, om han, naar dette endnu ikke er skeet, kan straffes efter L. 6—21—8. Vel fordrer dette Lovsted ikke mere, end at En skal have skrevet Skandskrifter og Paskviller, men det synes dog, at et saadant ærerørigt Skrift ikke kan tillægges Navn af Skandskrift eller Paskvil, forend det har erholdt den tilsigtede Divulgation, og den Skyldige bør derfor udentvivl i dette Tilfælde blot straffes som for Attentat paa denne Forbrydelse med en forholdsmæssigt ringere Straf.

Da iøvrigt saavel L. 6—21—8 som de ovenanførte Politianordninger fordre, at Skandskrifterne skulle være skrevne imod „ærlige Folk“ og „godt Folk,“ og denne Benævnelse ikke kan tilkomme de Vedkommende, naar de imod dem fremførte Beskyldninger befindes at være rigtige, kan i saa Fald, i Overensstemmelse med de ovenfor udviklede Grundsætninger, den i bemeldte Lovsted foreskrevne Straf vistnok ikke komme til Anvendelse paa Forfatteren eller Udbrederen af Skriftet, da der, under denne Forudsætning, ingen Injurie existerer. Om imidlertid Udbredelsen af deslige Skrifter ved Opslag eller Udstroening paa offentlige Steder dog ikke kunde antages at indeholde et saadant Brud paa god Orden i Staten, at den fra denne Side kunde, som en Politiforseelse, blive at ansee med en arbitrair Straf, der dog neppe vil blive høiere end Bøder, er ikke saa ganske afgjort; dog negtes det af de fleste Lovkyndige, da der ikke existerer noget positivt Lovbud eller nogen aldeles utvivlsom Lovanalogie herfor (§ 9),

og da de ovenciterede Politianordninger kun ville, at de Vedkommende, naar de opdages, skulle „efter Loven tilrettesættes"*).

Straffen for Boghandlere og Andre, som her i Landet indføre, sælge eller fordølge Paskviller og Skandskrifter, er, efter Fdn. 8 Juni 1689, at være Kongens høieste Unaade undergiven og bøde for hver Gang, de dermed betrædes, 500 Rbd. til Christianshavns Kirke. Forsaavidt denne Straf ikke er forandret ved de i Fdn. 27 Septbr. 1799 indeholdte Straffebestemmelser (§ 73), maa den udentvivl antages endnu at staae ved Magt. Rskr. 2 Juni 1688, der satte lige Straf for dem, der ikke angave de Personer, som havde skrevet eller udbredt Paskviller, som for disse selv, maa udentvivl ansees hævet ved Fdn. 8 Juni 1689.

§ 217.

Af undtagne ærerørige Ord eller saadanne, som paa Grund af særdeles Omstændigheder belægges med en mindre Straf end den for dette Slags Ord i Almindelighed foreskrevne, gives der efter Loven kun eet Slags, nemlig dem, der omtales i L. 6—21—6, hvor det hedder: „Kalder Mand Anden Tyv, Horeson, Forræder eller andre Ukvemsord, er han ved sin fulde Lavalder, da bliver han selv den samme Mand, medmindre han den Anden saadan Gjerning skjelligen overbevise kan. Er han mindre Aaring, miste sin Hud." Foruden at dette Lovsted maa antages at hjemle Retorsion (§ 219), viser Slutningen af samme, at den, der er under sine 15 Aar og injurierer Nogen, skal straffes med at miste sin Hud (§ 18). At der paa dette Sted ved Udtrykket: Mindre Aaring ikke kan forstaaes den, der er imellem 18 og 25 Aar, hvilket, som bekjendt, ellers er Betydningen af Ordet: Mindreaarig, men at herved sigtes til den, der er under kriminel Lavalder, sees

*) Ørsted: N. J. A. 8 B. S. 216—218. Disse Sager skulle heller ikke behandles ved Politiretten, men ved den ordinaire Ret. Dom i J. T. 20 B. 2 H. S. 289—292.

af Modsætningen i Artiklen: „er han ved sin fulde Lavalder“, lige som det ogsaa i sig selv vilde være uantageligt, at den, der for enhver anden Forbrydelse med sit fyldte 15de Aar belægges med fuld Straf (§ 15), skulde, for Injurier, slet ikke kunne straffes indtil sit 18de Aar, og fra det 18de til det 25de Aar kun ansees med en ringe arbitrair Straf.

Foruden det hernævnte Slags undtagne ærerørige Ord synes, efter det oven (§ 212) Anførte, tillige Injurier imod Børn under 15 Aar og imod Afdøde, samt de Injurier, der fremføres under fire Øine, eller i et Brev til selve den Fornærmede, at maatte ansees med en ringere Straf end den i L. 6—21—2 foreskrevne.

§ 218.

De blot utilbørlige Ord omtales i L. 6—21—4, der, i Fortsættelse af de foregaaende Artikler, foreskriver Følgende: „Ere Ordene ikke Nogens Ære og Lempe for nær, og dog kjendes af Dommeren at være utilborlige, da maae de med Pengestraf forsones, eftersom de ere grove til, og skal ingen Æredom udstedes for Ord, som Ære og Lempe ikke vedkomme, og ved hvilke Ingen sigtes paa ærligt Navn og Rygte.“

Efter det oven fremsatte Begreb om ærerørige Ord (§ 211) maae utilbørlige Ord bestemmes at være alle de Ord, som enten blot indeholde ubestemte Foragtytringer, eller dog kun saadanne Sigtelser, der ikke ophæve Begrebet om en retskaffen Mand og altsaa ikke nødvendigt berøve den Injurierede hans Medborgeres Agtelse. Nøiagtigere kan man, efter Sagens Natur, ikke fastsætte Begrebet om disse Ord, men det vil, som ovenfor bemærket, i det givne Tilfælde ikke være vanskeligt at afgjøre, om et Udtryk skal ansees som ærerørigt eller blot som utilbørligt. De mangfoldige Skjeldsord, som Pøbelen i Hidsighed betjener sig af, og som bestaae i Sammenligninger med Dyr, f. Ex. Oxe, Æsel, Ræv, o. s. v., kunne,

om de endog, som det sidstnævnte, hentyde paa en moralsk slet Charakteer, dog, med Hensyn til det Ubestemte i samme, ikke ansees som andet end utilborlige Ord. Dette gjelder ogsaa om en Mængde andre ubestemte Skjeldsord, om disse endog ligeledes maatte vedrøre det Moralske, f. Ex. Lømmel, Slyngel, o. s. v.*), hvorimod Ord, der ere saa bestemt ærerørige som: Skurk, Bedrager, Kjeltring, Nidding, o. s. v., synes, i Lighed med de i L. 6—21—2 nævnte Udtryk: Skjelm og Løgner, at maatte ansees som grove Injurier**). Blot utilborlige Ord ere ligeledes alle de Skjeldsord og fornærmende Yttringer, der ikke angaae den moralske Charakteer, men blot antyde enten udvortes urigtig Opførsel, som Skjeldsordene: Laps, Flos, Grobrian, Klodrian o. s. v., eller Dumhed og Mangel paa Kundskaber, som Ordene: Dumrian, Dogenicht, o. s. v., eller andre enten intellektuelle eller konventionelle Mangler. Til denne Klasse henhøre derfor ogsaa alle paa en upassende Maade og i den Hensigt at fornærme fremsatte Domme over Andres Legemsbeskaffenhed, og de i det daglige Liv saakaldte Ogenavne, saavelsom alle paa lignende Maade fremsatte litteraire Beskyldninger. Sigtelse for Udskrivning af Andres Værker (Plagiat) kan ogsaa kun ansees som en utilborlig Yttring, hvorimod

---

*) Dom i J. T. 6 B. 1 H. S. 125—127.

**) Dansk Litteratur-Tid. f. 1830 Nr. 17 S. 266—267 og Algreen-Ussing: Bibl. f. d. Lovk. 1 B. 1 H. S. 141. For at have udskjeldt en Anden for Bedrager og Kjeltring, er En kun ansect efter L. 6—21—4, men Grunden hertil laae deri, at Underretsdommen, hvorved Injurien var anseet med en ringere Straf, ikke, efter den skete Indstevning af samme, kunde ved Overretten vorde skjærpet. Dom i J. T 4 B. 2 H. S. 161—165. — L. 6—21—4 er anvendt paa den, der under et Vidneforhør begjærte Vidnet tilspurgt: om ikke Modparten havde villet formaae Vidnet til at udstede en falsk Attest. Dom i J. T. 27 B. 1 H. S. 163—165. Jvfr. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 60—69.

Beskyldning for Eftertryk ofte vil være at ansee som en ærerørig Sigtelse, da Eftertryk kan være et formeligt Bedrageri. At bande Nogen maa, da det tillige indeholder en Foragtytring, i Overensstemmelse med L. 6—5—2 ligeledes ansees som en utilborlig Yttring og straffes som saadan. At derimod ikke enhver grov og pøbelagtig Opførsel derfor strax kan betragtes som utilbørlige Ord og straffes efter L. 6—21—4, er allerede bemærket ovenfor (§ 203).

At de heromhandlede Ord, forsaavidt det Utilbørlige blot ligger i Indholdet af samme, ophøre at være utilbørlige, naar Rigtigheden af det Udsagte er beviist, følger af det Ovenanførte (§ 201) og sees af selve L. 6—21—4, der, ved Udtrykket: „ere Ordene ikke o. s. v.“, refererer sig til de foregaaende Artikler, og altsaa til Strafs Anvendelse forudsætter de samme Betingelser, som udkræves i disse Lovsteder, iblandt hvilke den netop er den vigtigste, at Beskyldningens Rigtighed ikke kan bevises*). Da imidlertid det Utilbørlige somoftest ligger i Udtryksmaaden, og Rigtigheden af det Sagte ikke kan retfærdiggjøre Ytringens fornærmende Form, er det klart, at det kun er ved Sigtelser for et eller andet utilbørligt Faktum, f. Ex. naar En havde paasagt en Anden, at han til en vis Tid havde drukket sig fuld o. s. v., at Beviset kan fritage for Straf for samme, hvorimod dette ikke er Tilfældet, hvor det Utilbørlige er fremført i Skjeldsord eller paa anden fornærmelig Maade. Hvor indskrænket et Menneske saaledes endogsaa beviisligen maatte være, kan dette dog ikke berettige til at benævne ham et Dumhoved, en Fæpande o. s. v., og hvor svag og spædlemmet Nogen endogsaa er, maa Ingen derfor udskjelde ham for en Usselryg eller paa anden lignende Maade. I alle disse Tilfælde maa altsaa det utilbørlige Udtryk straffes, hvilket imidlertid, rigtigt undersøgt, ikke egentlig er nogen Undtagelse fra den ovenfor angivne almindelige Regel, at Beviset for en Ytrings Rigtighed fritager for Straf.

*) Ørsted: N. J. A. 8 B. S. 204—206.

eftersom Ytringen i dette Tilfælde er overdreven og altsaa usand.

De utilbørlige Ord kunne ikke ret vel ifenseende til Straffen inddeles i simple, kvalificerede og undtagne, da denne Inddeling forudsætter en almindelig Straf for Forbrydelsen, som ved den kvalificerede og undtagne Forbrydelse enten forhøies eller formindskes (§ 36), hvilket her ikke egentlig er Tilfældet, da Straffen efter L. 6—21—4 bestaaer i arbitraire Bøder. Denne Pengemulkt var efter Loven aldeles ubestemt, men Fdn. 27 Sept. 1799 § 12 har nu fastsat, at naar saadanne Udtryk fremføres i trykte Skrifter og ere i høieste Grad utilbørlige, og der ei er givet mindste Anledning dertil fra den Fornærmedes Side, skal den Skyldige straffes med tilstrækkelige Pengebøder fra 50 til 1000 Rdlr. til Stedets Fattige i Forhold af Fornærmelsens Grad*). Da nu Mulkten for utilbørlige Ord under disse meest aggraverende Omstændigheder aldrig kan blive over 1000 Rdlr., er det klart, at mundlige utilbørlige Ord heller ikke kunne straffes haardere, især da der ikke i Almindelighed gives nogen høiere Pengebod hos os end 1000 Rdlr. (§ 52), og selv dette Maximum af Straf vil kun under ganske særegne Omstændigheder kunne anvendes paa mundtlige utilbørlige Ord, hvor disse nemlig, ligeledes i høieste Grad utilbørlige og uden mindste Anledning fra den Fornærmedes Side, ere fremførte paa en Maade, der nogenlunde kan sættes ved Siden af Kundgjørelse ved Trykken, f. Ex. vare udraabte paa Gader og Stræder, i en stor og hæderlig Forsamling, i Skuespilhuset, i Kongens eller Kongehusets Nærværelse, eller paa anden lignende eklatant Maade. At Mulkten for mundtlige utilbørlige Ord derimod meget vel kan være ringere end Minimum af Straffen for trykte Ord af samme Slags, følger

*) Domme i J. U. 1 Aarg. S. 270—283, 287—293, 574—578, 590—596 og 766—772 og 2 Aarg. S. 107—118, 243—245, 260—265, og 398—403.

af sig selv, da den trykte Æresfornærmelse, blot som saadan, altid bør straffes haardere end den utrykte.

Som særegne — og, hvis man vil betragte alle utilbørlige Ord, der blot ansees med Pengemulkt, som simple, da, i Modsætning til disse, som kvalificerede — utilbørlige Ord ere disse Ord at ansee, naar de fremføres imod de Personer, imod hvilke, eller i de Forhold, i hvilke ærerørige Ord vilde blive kvalificerede. Herom maa henvises til det ovenfor Anførte (§ 213). At der i mange Tilfælde, f. Ex. naar Tingfreden og Kirkefreden er krænket, ikke egentlig existerer nogen kvalificeret Injurie, men derimod to forskjellige Forbrydelser, der hver belægges med sin særlige Straf, er sammesteds bemærket. Naar utilbørlige Yttringer ere fremførte uden Navn i et offentligen opslaaet eller udspredt Skrift, kan et saadant Skrift dog neppe ansees som et Skandskrift (§ 216), da dette forudsætter Paasagn af ærerørig Natur, men Ordene blive da blot at straffe efter Fdn. 27 Sept. 1799 § 12, sammenholdt med Fdns. § 25, med en Mulkt af i det Høieste 1000 Rbdlr. Heller ikke synes L. 6—21—7 (§ 214) at kunne komme til Anvendelse paa utilbørlige Ord. Naar Børn imellem 10 og 15 Aar bruge utilbørlige Ytringer imod Nogen, maae de ubentvivl ansees efter L. 6—21—6 *).

§ 219.

Efter saaledes at have afhandlet de egentlig ærerørige og de blot utilbørlige Ord, staaer nu tilbage at omhandle, som et Tillæg til Materien om Æresfornærmelser, den saakaldte Retorsion, Afbigt og Æreserklæring, den Mortifikation, som bør finde Sted i Injuriesager, samt, forsaavidt dette her kan vedkomme os, det Særegne ved Processen i Injuriesager.

---

*) Straf af Mulkt er anvendt for utilbørlige Udladelser om tredie Mand i et privat Brev. Dom i J. M. T. f. 1802, 1 B. 1 H. S. 9—13.

1. Ved Retorsion forstaaes den Handling, at den, der af en Anden er udskjeldt, igjen udskjelder denne. Denne Handling maatte, efter L. 1—1—3, ansees som ulovlig, naar der ikke var et Lovbud, som hjemlede samme, men som saadant maa udentvivl L. 6—21—6 ansees, da denne Artikels første Led, ved de Ord: „da bliver han selv den samme Mand", maa antages at tilstede den Fornærmede Ret til at bruge de samme Skjeldsord imod den Fornærmende, som denne har betjent sig af imod ham; thi sigtede disse Ord til at Injurianten selv skulde straffes paa sin Ære, vilde Artiklen forsaavidt ikke indeholde mere, end der allerede er bestemt i L. 6—21—2, og det første Led i samme altsaa være overflødigt*)

Naar man saaledes maa antage, at Artiklen hjemler den Fornærmede Ret til at give Fornærmeren de af ham udstødte Skjeldsord tilbage, opstaaer der i den Anledning flere ikke lidet tvivlsomme Spørgsmaal.

For det første kan der spørges, om en saadan Retorsion ikke bør skee øieblikligt, hvis den skal ansees som retmæssig.

---

*) Iøvrigt er det ovennævnte Lovsted ingenlunde tydeligt, og der kan med Grund opkastes Tvivl om, hvad egentlig Meningen af samme er. En nyere Lovkyndig har fremsat den Formening, at den første Deel af dette Lovsted ikke er nedskrevet for at hjemle Retorsion, men indeholder en Straffebestemmelse, der gaaer ud paa, at den Vedkommende skal ansees som den samme Mand, han udskjelder den Anden for at være. Forskjellen imellem L. 6—21—2 og 6—21-6 menes da at ligge deri, at Fornærmelsen efter den første Artikel er fremført i en Forsamling, men ikke efter den sidste. Det kan heller ikke negtes, at Udtrykkene i Artiklens første Deel, især efter Modsætningen til det sidste Membrum, snarere synes at sigte til Straf end til Retorsion, og L. 1-23-13, 6-2—1, Frn. 14 Mai 1754 § 3 frembyde ogsaa Exempler paa analoge Straffebestemmelser. Ligeledes bestyrker Lovstedets Kilde, Frederik den Andens Gaardsret Art. 14, denne Fortolkning. O. Müller: Forsøg til en Fortolkning af Lovens 6—21—6 i J. T. 18 B. 1 H. S. 15—49.

Skjøndt Lovstedet ikke egentlig bestemmer noget herom, maa dette dog udentvivl antages, da Lovgrunden ikke taler for at udstrække en saadan Ret videre.

Det er fremdeles tvivlsomt, hvorvidt man er berettiget at gaae i at udøve Retorsion. Sjøndt L. 6—21—6, ved Ordene: „da bliver han selv den samme Mand", synes at tilkjendegive, at man alene maa gjengive Fornærmeren de samme Skjeldsord, som han har udstødt, kan der dog vistnok intet være imod, at den, der er tiltalt med aldeles ærerørige Ord, til Gjengjeld betjener sig imod den Anden af Udtryk, som kun ere utilbørlige, hvor saadanne Udtryk passende retorsionsviis lade sig bruge, ligesom han vel heller ikke netop er bunden til at bruge det selvsamme Ord, som Fornærmeren har betjent sig af, naar han kun ikke bruger et grovere Udtryk, men gjengjelder ærerørige Ord med ærerørige og utilbørlige Ord med utilbørlige. Derimod er man vistnok ikke berettiget til retorsionsviis at bruge ærerørige Ord imod den, der blot har anvendt utilbørlige Ord, det skulde da være, at man betjente sig af det i al Retorsion mest passende Udtryk: Løgner, for hvilket man i saa Fald neppe kunde blive straffet, om ogsaa de imod den Retorkverende brugte Udtryk blot vare utilbørlige, skjøndt den første Fornærmer vel kunde faae Mortifikationsdom paa det imod ham brugte Udtryk. Dette er ogsaa saaledes antaget ved Domstolene *).

Endelig kan der spørges, hvorvidt en saaledes anvendt Retorsion ophæver den En ellers tilkommende Ret til ved Domstolene at paatale de udøvede Fornærmelser. Dette Spørgsmaal synes at maatte besvares benegtende. Ligesaa vist som det nemlig er, at den Injurierede, som betjener sig af en saadan Retorsion, ikke kan undgaae at straffes efter Injurielovene, naar den Anden kan godtgjøre Rigtigheden af det imod ham Anførte, og Retorsionen, hvis Retmæssighed efter L. 6—21—6

*) Dom i J. A. Nr. 25 S. 68—73. Jvfr. Dom i Hosts Arkiv for Lov og Ret 1 D. S. 177—185.

er betinget af, at Gjerningen ikke kan den Anden skjelligen overbevises, altsaa er aldeles ulovlig, saaledes synes ogsaa, paa den anden Side, den Fornærmede ligefuldt at kunne paastaae Straf over Injurianten, naar denne ikke kan bevise Rigtigheden af de af ham brugte æreformærmende Udtryk, skjøndt han har gjengivet denne disse, hvilket han synes berettiget til, naar den imod ham fremførte Injurie er usand, og navnligen naar han imod en egentlig Injuriant betjente sig af Ordet: Løgner, hvilket Prædikat i saa Fald aabenbart tilkommer denne. Dette Princip er ogsaa fulgt i den nysanførte Dom*).

II. Naar nogle Lovkyndige**) have meent, at Dommeren i alle Injuriesager kunde, foruden Lovens almindelige Straf, endvidere efter Omstændighederne paalægge den Skyldige at gjøre Afbigt eller afgive en Æreserklæring, da er denne Mening urigtig. Lovgiveren har kun i nogle ganske enkelte Tilfælde foreskrevet en saadan Afbigt eller Æreserklæring, nemlig i L. 6—8—6 (§ 93), Fdn. 31 Jan. 1791 § 3 (§ 161), Fdn. 1 Febr. 1797 § 395, Fdn. 21 Marts 1800 Kap. 1 § 1 Nr. 5 og 6 (§ 206), Plak. 14 Decbr. 1810 § 22 og Fdn. 4 Okt. 1833 § 1 (§ 200), samt, hvad Militairetaten angaaer, paa sine Steder i Krigsartikelsbrevene, og da en saadan Afbigt eller Æreserklæring aabenbart er en Forøgelse i Straffen, er visinok Dommeren ubeføiet til at tilføie samme i Dommen. Derimod er det en Selvfølge, at den Fornærmede kan erklære sig tilfreds med en Æreserklæring istedetfor at paastaae Dom, og naar da Fornærmeren samtykker i at afgive en saadan, kan der, i de Tilfælde hvor Sagen maa afgjøres ved Forlig, intet være imod denne Afgjørelsesmaade, som derfor ogsaa nu, som en Følge af den ved Fdn. 20 Okt. 1819

*) I en senere Dom er det dog antaget, at den, der benytter sig af den ham i L. 6—21—6 hjemlede Ret til Retorsion, derved taber Ret til at sagsøge Injurianten. Dom i J. T. 17 B. 2 H. S. 255—257.

**) Nørregaards Forelæsninger 4 D. 191.

indførte Procesform i Injuriesager, ideligen bruges i disse Sager. Formener derimod Fornærmeren at have været berettiget til at bruge de paaankede Udtryk, eller han ialfald ikke vil underkaste sig at gjøre en saadan somoftest offentlig Afbigt, kan Dommeren kun ansee ham med Straf for enten ærerørige eller utilbørlige Ord, men ikke særligen paalægge ham at gjøre Afbigt. Hvor iøvrigt, efter de nysnævnte Lovbud, Afbigt skal paalægges Nogen ved Dom, bør Formularen til samme, som L. 6—8—6 ogsaa viser, opsættes af Dommeren, hvorhos det, i Overeensstemmelse med L. 1—5—15, bør paalægges den Skyldige under en daglig Mulkt at gjøre en saadan Afbigt. Jfvr. Koll. Tid. for 1833 Side 652—653. Den i Fdn. 31 Jan. 1791 § 3 foreskrevne særegne subsidiaire Straf af Gabestokken eller Halsjern, naar Vedkommende ikke vil gjøre den der foreskrevne Afbigt, maa ansees bygget paa særegne Grunde og taaler ingen Udvidelse til andre Tilfælde, hvor Afbigten negtes.

III. Derimod er Dommeren forpligtet til, naar de brugte ærefornærmende Udtryk befindes at være ugrundede, efter den Fornærmedes Paastand, ved Dom at mortificere samme, det er at erklære dem for døde og magtesløse, saa at de ikke skulle komme den Fornærmede til Æresforkleining i nogen Maade, hvilket endogsaa skeer, naar Injurianten som Løgner dømmes til at bøde sine tre Mark, skjøndt Mortifikation i dette Tilfælde synes mindre nødvendig, da en saadan allerede indeholdes i den idømte Straf. Det er iøvrigt nødvendigt, naar der saaledes paastaaes Mortifikation, nøiagtigen at opgive de Udtryk, der ønskes mortificerede, da denne ellers ikke tilstaaes *).

Anm. 1. Ihenseende til det Processuale i Injuriesager maa bemærkes, at Paatalen i disse Sager i Almindelighed er privat og frivillig, hvad Embedsmænd angaaer privat-nød-

---

*) Paa Ytringer, der intet Ærekrænkende indeholde, kan, om de end maatte være urigtige, ikke erholdes Mortifikation. Dom i J. U. 1 Aarg. S. 917—919.

vendig (jvfr. Kanc. Skr. 21 Novbr. 1818 og 9 Jan. 1827), og kun i nogle ganske enkelte Tilfælde (Fdn. 27 Sept. 1799 § 10 og 4 Oktb. 1833 § 30) offentlig. I alle de Tilfælde, hvor Paatalen af en Injurie er frivillig, skal Forligsprøve finde Sted, som før altid foretoges ved de almindelige Forligelseskommissioner, men nu kun i de Sager, der angaae trykte eller skriftlige Beskyldninger, da Forliget i Sager om mundtlige Sigtelser nu foretages i Kjøbenhavn ved Hof- og Stadsrettens andet Vidnekammer og udenfor Kjøbenhavn ved Politiretterne, ved hvilke Retter ogsaa Sagerne, naar Forlig ikke opnaaes, blive behandlede, dog med Undtagelse af det Tilfælde, at der nedlægges Paastand om tre Marks Bøder, da de henvises til videre Behandlirg og Paakjendelse ved den ordinaire Ret. Fdn. 20 Oktb. 1819. Jvfr. Kanc. Skr. 1 April 1820. Om Fortolkningen af L. 1—13—21 og 22 maa henvises til Processen. Ørsted: Eunomia 4 Deel S. 640—657.

Anm. 2. Alle Sager, hvorunder en Embedsmand af Private sagsøges til Straf efter L. 6—21—2 og 7, skulle foredrages Kongen til Afgjørelse, hvorvidt Suspension bør finde Sted eller ikke. Kgl. Resol. 17 Dec. 1817.

Fire og Tyvende Kapitel.

Om Tyveri*).

§ 220.

De Forbrydelser, hvorved Andres Eiendomsret krænkes, bestaae deels i Handlinger, hvorved man sætter sig

*) Ørsted: Systematisk Udvikling af Begrebet om Tyveri og denne Forbrydelses juridiske Følger, samt andre dermed forbundne Rets-

i Besiddelse af en en Anden tilhørende Ting, enten dette nu skeer derved, at Besidderen sættes ud af Tingens Besiddelse (Tyveri, Ran, Røveri), eller uden saadan Depossession (ulovlig Omgang med Hittegods, Bedrageri), deels i Handlinger, hvorved man ødelægger og beskadiger en Andens Eiendom eller indskrænker ham i Raadigheden over den ham tilhørende Ting, uden at bemægtige sig samme (Mordbrand, Vold og Herværk). Vi afhandle de forskjellige Eiendomsindgreb i følgende Orden: Tyveri, Ran og Røveri, Bedrageri og Falsk, Mordbrand, Vold og Herværk, ulovlig Skovhugst og ulovlig Jagt og Fiskeri.

Alle Eiendomsforbrydelser forudsætte hos den Handlende Bevidsthed om det Retsstridige i den af ham foretagne Handling, og ethvert Eiendomsindgreb, der skal kunne straffes, maa derfor være forsætligt. Uagtsomme Eiendomsindgreb forpligte kun til Skadeserstatning. Naar En altsaa borttager Ting, som, efter hans Formening, ikke tilhøre Nogen eller ere uden al Værdi, eller han urigtigen forudsætter at have rette Vedkommendes Tilladelse til Borttagelsen, eller han har et urigtigt Begreb om sin Raadighed over Tingen, eller Borttagelsen skeer i en aldeles uskyldig Hensigt, f. Ex. for at overraske en Anden, eller han uretteligen antager at befinde sig i et Nødstilfælde (§ 19) o. s. v., kan der ikke siges at existere nogen Forbrydelse, da det er ligesaameget imod Sprogbrug at benævne saadanne Handlinger uagtsomme Tyverier, Bedragerier,

---

materier, tilligemed Vink til vor Tyvslovgivnings rigtige Bedømmelse. Kjøbenhavn 1809. Engelhardt: Hvilke ere de mest hensigtmæssige Midler til i en stor Stad, og navnlig i Kjøbenhavn, at forebygge og afværge Tyverier i N. J. A. 12 B. S. 1—42. Hvidberg: Noget om Tyverierne især i Kjøbenhavn. 1815. Tottrup: Afhandling om det Spørgsmaal: Hvilke ere de hensigtsmæssigste Midler til at forebygge Tyverier. 1815. Gamborgs Afhandling om samme Spørgsmaal i Athene. V. S. 315 ff. Larsen: Om det saakaldte extraordinaire Tyvsbeviis i J. T. 20 B. 1 H. S. 165—192 og 2 H. S. 193—273.

v. s. v., som det er uden Hjemmel i Lovgivningen at belægge dem med nogensomhelst Straf. Dette sees nu ogsaa tydeligt af Fdn. 11 April 1840 § 51*). Hvad Eiendomsbeskadigelser angaaer, da blive ogsaa disse, naar de udøves af Uagtsomhed, i Reglen ikke straffede, men forpligte kun til Skadeserstatning. L. 6—14—12, 15 og 18 og L. 6—19—7. Jvfr. dog Fdn. 26 Marts 1841 § 14.

Anm. Efterat der allerede tidligere (Rskr. 16 Mai 1815, jvfr. Rskr. 11 Febr. 1817) var nedsat en Kommission til at bedømme et i det danske Kancellie forfattet Udkast til en Anordning om Straffen for Tyveri og andre Krænkelser af Eiendomsretten, hvilken Sag imidlertid senere blev stillet i Bero, blev der, efter en af Oestifternes Stænderforsamling i 1836 derom indgiven Petition (Roeskilde Stænder-Tid. for 1836 S. 471—604), udarbeidet et Udkast til en Anordning angaaende Straffen for Tyveri, Bedrageri, Falsk og andre dermed beslægtede Forbrydelser, som, efter at være forelagt Stænderne, er udkommen under 11 April 1840. Det oprindelige Udkast til denne Anordning og Motiverne til samme findes i den Jydske Stænder-Tid. for 1838, 1 Række S. 188—302. Jvfr. Forhandlingerne om samme i 2 Række S. 1427—1608 og i Roeskilde Stænder-Tid. for 1838 2 Række S. 2334—2563, og Resultatet i Koll. Tid. for 1840 S. 345—519.

§ 221.

Tyveri (furtum) er enhver med Forsæt, paa en hemmelig Maade og uden Besidderens Villie udøvet, uberettiget Besiddelsestagelse af en i en Andens Værge værende Ting, der har nogen Pengeværdi. I denne vidtløftigste Forstand indbefatter dette Ord tre Arter af Tyveri, nemlig Eiendomstyveri (furtum rei ipsius s. furtum proprietatis), der

*) Jvfr. Frifindelsesdom i J. U. 1 Aarg. S. 809—813 og 2 Aarg. S. 265—269.

gaaer ud paa at fravende en Anden Tingens Proprietet; Besiddelsestyveri (furtum possessionis), hvorved Nogen paa ulovlig Maade sætter sig i Besiddelse af en ham selv tilhørende Ting (L. 6—17—12 og Fdn. 11 April 1840 § 39 (§ 249), og Brugstyveri (furtum usus), hvorved Nogen paa ulovlig Maade sætter sig i Besiddelse af en Andens Ting, ikke for at tilegne sig den, men for at benytte sig af samme til et bestemt Brug (L. 6—17—10 og Fdn. 11 April 1840 § 40 (§ 250).

Ethvert Tyveri begaaes ved en Handling, der paa eengang indeholder en Besiddelsestagelse (Apprehension) og en Andens Udsættelse af Tingens Besiddelse (Depossession). Heraf følger, deels at Besidderen ikke selv kan begaae noget Tyveri, og deels at et Tyveri ikke kan skee paa Ting, der ikke ere i Nogens Besiddelse, ligesaalidt som paa en Ting, der ingen Eier har*). At Tyveriet begaaes ved en Besiddelsestagelse, ligger ligefrem i det vedtagne Begreb om denne Forbrydelse, som Lovgiveren maa antages at henholde sig til, hvilket ogsaa L. 6—17, der bestandigt forudsætter Tingens Borttagelse, sammenholdt med L. 5—3—11, 5—7—15 og 5—8—12, L. 5—8—3 og 4, L. 6—4—12 og Fdn. 4 Marts 1690 samt 26 Febr. 1739, der omtale visse Arter af Svig og Bedrageri, udøvede af Besidderne selv, nøksom vise. Ihenseende til Posttyveri (§ 228) og Tyveri af Skippere og Styrmænd (§ 229) er Tyvsbegrebet dog givet en større Udvidelse. Fdn. 11 April 1840 §§ 9—10 jvfr. § 14. At det selv i Brugstyveri er Besiddelsestagelsen, hvorved Tyveriet begaaes, viser L. 6—17—10, sammenholdt med L. 5—8—7, ligesom dette udtrykkeligen er udtalt i Fdn. 11 April 1840 § 40. Ved Besiddelse forstaaes her iøvrigt ikke blot Tingens legemlige Ihændehavelse (detentio), men ethvert saadant Forhold, hvori man staaer til en vis Ting,

*) Dom i J. T. 18 B. 1 H. S. 172—179.

ifølge hvilket det er physisk muligt at indvirke paa samme*), i hvilken Forstand man maa siges at være i Besiddelse af sit Huus og sin Jord, og alle de Gjenstande, man har bevoende i Huset eller paa Jorden o. s. v. Naar den Rethavende ikke selv har skilt sig ved Besiddelsen af Tingen, men endnu, efter Godtbefindende, kan, naar han vil, indvirke paa samme, kan den, der af en eller anden Aarsag har Tingen under sin Varetægt eller har Adgang til sammes Benyttelse, ikke derfor siges at være Besidder af den, f. Ex. Tjenestefolk ikke af de dem til deres Tjenstforretningers Besørgelse betroede Ting (Fdn. 20 Febr. 1789 § 1**), Haandværkssvende og Drenge samt Handelsbetjente ikke af de dem til Forarbeidelse eller Udsalg under Mesterens og Principalens Opsigt leverede Materialier eller Vare (Fdn. 6 Mai 1682 § 6 og Plak. 6 Oktbr. 1756, Laugs-Art. 23 Jan. 1741 § 19, 30 Jan. 1741 § 29 og 30 Septbr. 1751 § 13, samt Anordning 11 Novbr. 1757 § 12***), samboende Personer ikke af hverandres Ting, fordi de have Værelser og Gjemmer til samme fælles, o. s. v. hvorimod en Haandværksmester og en Handelskommissonair ere i Besiddelse af de dem til Forarbeidelse eller Afsætning leverede Materialier og Vareprøver, o. s. v. Regelen maa altsaa blive den, at kun den, der, i Forhold til den Bestjaalne, er i Tingens udelukkende Besiddelse, ikke kan begaae Tyveri paa samme, hvorimod dette kan skee, saalænge den Bestjaalne endnu selv kan siges at være i Besiddelse af Tingen. I mange Tilfælde kan det iøvrigt være vanskeligt at afgjøre, om Borttagelsen af en Ting, efter de konkrete Omstændigheder, skal ansees som et Tyveri eller som et Bedrageri eller et andet Eiendomsindgreb, men dette Spørgsmaal, som tidligere var af yderste Vigtighed, da det kun var Tyveri og Hæleri, som i Gjen-

---

*) Ørsted: Om Tyvsbegrebet S. 3—11, jvfr. J. T. 1 B. S. 300—306.

**) Dom i J. T. 5 B. 1 H. S. 193—195.

***) Dom i J. T. 30 B. S. 41—43.

tagelsestilfælde bevirkede den i Fdn. 20 Febr. 1789 foreskrevne høiere Straf, er nu ikke længer af denne Betydning, da de fleste øvrige Eiendomsindgreb nu medføre samme Virkning (Fdn. 11 April 1840 § 79), skjøndt det dog i ethvert enkelt Tilfælde er nødvendigt, for at charakterisere Forbrydelsen, at undersøge, om den indeholder et Tyveri eller et andet Eiendomsindgreb*).

Da Tyveriet skeer ved en Besiddelsestagelse, følger heraf, at Tyveriet ikke er fuldført, førend Besiddelsestagelsen er fuldendt, hvortil dog ikke fordres, at Tingen nødvendigt skal være bragt bort fra Tyvsstedet, men kun, at Vedkommende fuldkommen har sat sig i Besiddelse af Tingen, enten han nu gribes med Kosterne ihænde eller han siden kaster dem fra sig. L. 6—17—1, 3, 25 til 28 og Fdn. 11 April 1840 § 80. Ogsaa Afgjørelsen af dette Spørgsmaal kan i det enkelte Tilfælde være forbunden med Vanskelighed**).

Da et Tyveri ikke blot forudsætter en Besiddelsestagelse, men tillige en Andens Udsættelse af Tingen, følger heraf, at en Ting, for at kunne stjæles, maa være i en Andens Værge. Fordølgelse af Hittegods og Dannefæ, Bemægtigelse af Vrag, hvormed ikke følge Mennesker, ulovlig Jagt og Fiskeri ere derfor ikke Tyverier, men straffes enten som Bedragerier eller

---

*) Af Domme, hvorunder dette Punkt har været omtvistet, kunne mærkes de, der findes anførte i N. J. A. 15 B. S. 39—44, i J. T. 12 B. 2 H. S. 113—114 og 168—171, 15 B. 2 H. S. 46—48, 19 B. S. 307—309, 20 B. 1 H. S. 34—36, 22 B. 2 H. S. 203—205 og 240—243, 23 B. S. 49—51, 53—55 og 72—74, 24 B. 1 H. S. 85—88 og 174—176, 30 B. S. 41—43 og 114—116, 34 B. S. 375—380 og 35 B. S. 114—116, i J. U. 1 Aarg. S. 41—42, 335 og 444—445, samt i Forsete f. 1822 S. 752—757 og f. 1823 S. 318—319, 356—357 og 455—464.

**) Domme i J. A. Nr. 10 S. 22—26 og Nr. 30 S. 152—155 samt i J. T. 17 B. 1 H. S. 187—188, 20 B. 1 H. S. 67—69, 23 B. S. 12—15, 28 B. S. 332—334, 29 B. S. 90—96, 31 B. S. 137—140 og 35 B. S. 9—10.

som andre ulovlige Eiendomsindgreb, hvorved dog maa bemærkes, at Bemægtigelse af Vildt og Fisk, under de til at danne Begrebet om et Tyveri iøvrigt fornødne Betingelser, kan, naar Borttagelsen skeer paa Steder, hvor Dyrene kunne siges at være i Vedkommendes Besiddelse, blive et egentligt Tyveri. Udplyndring af Lig straffes nu, selv i det i L. 6—16—3 omhandlede Tilfælde (Valrov), som Tyveri, ogsaa om Forbrydelsen er udøvet i et Begravelsessted (Fdn. 11 April 1840 § 38), hvilket ikke er i Strid med det her Anførte, da Gravstederne ere Familiens eller det Offentliges Eiendom og ikke udenfor Besiddelse. Jvfr. Fdn. 22 Febr. 1805, der nævner Eiendomsbegravelser. Denne Mening var allerede tidligere antagen ved Domstolene *). At Tyveri kan begaaes paa de et Dødsbo eller et andet Bo tilhørende Ting, kan aldeles ikke drages i Tvivl, da disse Ting baade ere Besiddelse og Eiendom undergivne. At L. 5—2—89 alene omtaler Arvesvig, beviser naturligviis Intet herimod, da deraf ikke følger, at der ikke paa et Boes Eiendomme skulde kunne begaaes Tyveri**).

At der til ethvert Tyveri kræves Forsæt til at stjæle (animus furandi), følger af det Ovenanførte (§ 220).

At Tingen skal være borttagen hemmeligen, følger ligeledes af det antagne Begreb om denne Forbrydelse, hvorefter dette netop er det væsentligste Kjendemærke ved samme, og sees af L. 6—17—12 („Borttages hemmeligen"), L. 6—17—20, sammenholdt med L. 6—15—6, Fdn. 21 Marts 1705 § 10, sammenholdt med § 9, samt Fdn. 31 Mai 1799 og Præmisserne til Plak. 28 Marts 1800, ifølge hvilke Tilhjemlingseden skal gaae ud paa, at Kosterne ere Eieren frakomne „imod hans Vidende og Villie" ***). Denne Tingens hemmelige Bort-

*) Dom i J. A. Nr. 4 S. 74—85. Jvfr. Ørsted i N. J. A. 29 B. S. 73—74.

**) Dom i J. A. Nr. 9 S. 100—102.

***) Dom i J. A. Nr. 30 S. 118—121.

tagelse synes dog kun at burde forstaaes med Hensyn til Tyven, saa at Handlingen ikke ophører at være et Tyveri, fordi Besidderen af Tingen, Tyven uafvidende, har bemærket Borttagelsen. Efter almindelig Sprogbrug er der idetmindste intet imod at benævne en saadan Handling et Tyveri, da der kun udkræves, at Tyven borttager Tingen hemmeligen, men ikke just derfor imod Besidderens Vidende, og Frn. 31 Mai 1799 og Plak. 28 Marts 1800, der meest kunde tale for den modsatte Mening, have ikke tilsigtet at gjøre nogen Forandring i det vedtagne Begreb om Tyveri, og synes derfor at maatte fortolkes i Overeensstemmelse med samme, hvilket ogsaa er antaget i Praxis *). Begrebet om Besiddelses- og Brugs-Tyveri synes dog ved Frn. 11 April 1840 §§ 39 og 40 at være givet en større Udvidelse, hvorom mere nedenfor (§§ 249 og 250).

At Tingens Borttagelse bør skee imod Besidderens Villie**), følger ligeledes nødvendigt af det gjeldende Begreb om Tyveri og sees tydeligt af Frn. 31 Mai 1799 og Plak. 28 Marts 1800. Naar altsaa Nogen, med Besidderens, skjøndt imod Eierens, Villie, borttager en Ting, f. Ex. et Depositum, gjør han sig maaskee derved medskyldig i et Bedrageri, men begaaer intet Tyveri, hvorimod det omvendt, navnligen efter Lovens Begreb, er et Tyveri, skjøndt kun et Besiddelsestyveri, naar Eieren selv (L. 6—17—12) eller Nogen med hans Tilladelse, under de iøvrigt fornødne Betingelser, borttager Tingen fra Besidderen imod dennes Villie. Saafremt det sjeldne Tilfælde skulde indtræffe, at Nogen borttog en Ting, efter hans Formening imod Besidderens Villie, men i Grunden ikke imod samme, f. Ex. fordi Besidderen allerede havde opgivet sin Eiendomsret til samme, eller havde, den

*) Domme i Ferslew f. 1823 S. 404—406 og i J. T. 27 B. 2 H. S. 323—325 og 29 B. S. 168—170.

**) Domme i J. M. T. f. 1802 10 H. S. 295—297 og i J. A. Nr. 14 S. 111 – 113.

Anden uafvidende, skjenket ham samme, existerer der i sig selv intet Tyveri, da dette ligesaa lidt kan begaaes paa Ingens som paa Ens egen Ting, og skjøndt, fra den subjektive Side, Betingelserne for den fulde Strafs Anvendelse ere tilstede, maa Handlingen dog, efter vor Lovgivnings Grundsætninger (§ 33), udentvivl ansees med en mindre Straf end det fuldbragte Tyveri.

Naar Tingens hemmelige Borttagelse ikke er uretmæssig, existerer der ingen Tyvsforbrydelse, men kun et saakaldet Nødtyveri (furtum necessarium), der, efter det Ovenanførte § 19, ikke er strafbart. I de Tilfælde, hvor Lovgiveren har tilladt En at benytte en Andens Ting, saasom i L. 6—14—17 og 6—17—21, hvor det tillades veifarende Mand at give sin Hest en Kærv eller Neg og at bede paa Fællet og Stubben med sine Kreature, og i L. 6—17—31, hvor det tillades at plukke saamange Nødder i en anden Mands Skov, som man der fortærer, finder naturligviis heller intet Tyveri Sted, da disse Handlinger efter Lovgivningen indeholde en uskyldig Nyttesbrug (furtum innoxiæ utilitatis).

At den borttagne Ting maa have Pengeværdi, følger saa nødvendigt af det antagne Begreb om Tyveri og er saa bestemt forudsat igjennem hele Tyvslovgivningen, at dette ikke trænger til noget Beviis, men da Lovgivningen ikke har bestemt noget Minimum af Værdi for den stjaalne Ting, maa det, til Tyvsstraffens Anvendelse, være nok, at Tingen kan ansættes til Værdi i en, om endog den ringeste, gjeldende Pengesort. Saafremt derimod Tingen, der borttages, er af aldeles ingen Værdi, hvis dette Tilfælde nogensinde skulde existere, finder der, selv under de øvrige til Tyvsbegrebet fornødne Betingelser, intet Tyveri Sted, men derimod et Bedrageri eller en anden ulovbestemt Forbrydelse, naar saadan Borttagelse skeer i retstridig Hensigt, f. Ex. dersom Nogen hemmeligen borttog en henkastet Brevkonvulut, for at lade det paa samme værende Segl aftrykke, for dermed at begaae et Falsum, da dette i saa Fald blev et Attentat paa denne sidste

Forbrydelse*). — Naar Gjeldsbreve, lydende paa Ihændehaveren, hemmeligen borttages, er der ingen Tvivl om, at der existerer et formeligt Tyveri, da disse have en bestemt Pengeværdi og i Handel og Vandel sættes i Klasse med rede Penge, og maa dette ligesaavel gjelde om private Gjeldsbreve af dette Slags (Fdn. 26 Juni 1824 § 2 og 18 Mai 1825 §§ 6 og 12) som om kongelige og andre offentlige Obligationer, der lyde paa Ihændehaveren**). Naar derimod Gjeldsbreve, lydende paa Navn, borttages af Nogensomhelst, være sig Debitor eller en uvedkommende tredie Mand, saavelsom ogsaa naar Gjeldsbreve, lydende paa Ihændehaveren, borttages af selve Debitor, antage nogle Lovkyndige***), at dette snarere maa betragtes som et Bedrageri end som et Tyveri, da i første Fald Borttageren ikke, ved Borttagelsen, har tilvendt sig Kapitalen eller sat sig istand til at faae den udbetalt, hvorimod han, for at opnaae dette, endnu maa forsyne sig med en falsk Transport eller Fuldmagt, og Gjeldsbrevet altsaa i dette Tilfælde ikke i og for sig synes at være en res petrii, og da i sidste Fald det borttagne Gjeldsbrev hellerikke i og for sig, og naar der abstraheres fra Gjelden, som Debitor ikke kan siges at have stjaalet, har nogen særlig Værdi. Da der imidlertid i alt Tyveri kun bor hensees til, hvad der fravendes den Bestjaalne, og ikke hvad Tyven tilvender sig, og da de omhandlede Gjeldsbreve, blot som Midler til at bevise Gjeldens Tilværelse, maa tillægges Pengeværdi for den, fra hvem de borttages, ligesom de, af samme Grund, ogsaa ere af Værdi for den, der borttager dem, synes dog Borttagelsen af samme at maatte ansees som Tyveri, hvorfor ogsaa Bestemmelsen i Fdn. 11 April 1810 § 37

---

*) Dom i J. T. 34 B. S. 187—189.

**) Domme i J. M. T. f. 1802 4 H. S. 345—350 og J. A. Nr. 3 S. 51—57.

***) Ørsted: Om Tyvsbegrebet S. 47—48.

taler (§ 216 *). Spørgsmaalet er iøvrigt nu, efter Frn. 11 April 1810 § 79 (§ 284), ikke længer af særdeles praktisk Vigtighed.

I de Tilfælde, hvor den, der hemmeligen borttager Tingen, selv er Medeier i samme, kan han naturligviis med Hensyn til sin Part i Tingen kun gjøre sig skyldig i Besiddelses-tyveri, hvorimod han, med Hensyn til sine Medeieres Part, begaaer Eiendomstyveri. Dette bestyrkes ved L. 3—12—2 og 5—10—21**). — Imellem Ægtefolk indbyrdes kan Tyveri ikke finde Sted, da de ere i fælles Besiddelse af hele Boet, hvorimod det bliver Tyveri, naar Borttagelsen finder Sted, efterat Fællesskabet er ophævet, f. Ex. ved en for Øvrigheden indgaaet Separationskontrakt og derefter foretagen Deling af Boet ***). Da Børn derimod ikke ere i fælles Besiddelse af Boet med Forældrene, om de endogsaa leve sammen med disse, og da Børnene heller ikke have Deel i Boet, saalænge Forældrene leve (L. 5—2—58), gjøre de sig skyldige i Tyveri, naar de borttage Noget af Boet †).

Naar man forhen har tilføiet Definitionen paa Tyveri, at Gjenstanden skulde være en rørlig Ting, da er dette overflødigt, eftersom dette allerede ligger deri, at Borttagelsen skeer hemmeligen. At Dele af urørlige Ting, som kunne fraskilles samme, kunne bortstjæles, sees af L. 6—17—20 og 22.

Man har forhen tillagt Tyvsbegrebet, hvorved man dog især sigtede til Proprietetstyveri, den nærmere Bestemmelse, at Borttagelsen skulde skee i den Hensigt derved at skaffe sig Fordeel (animo lucrifaciendi). Dette Tillæg bør imidlertid, som enten overflødigt eller altfor indskrænkende, udelades af Definitionen paa Tyveri. Dersom dette Udtryk

*) Schlegels Encyklopædie S. 143—144 Noten.

**) Lands-Overrets Dom af 21 Juli 1806, anført i Ørsteds Værk om Tyvsbegrebet S. 73.

***) Dom i J. T. 5 B. 1 H. S. 195—198.

†) Dom i J. M. T. f. 1802 2 H. S. 164—169.

nemlig tages i en saa vidtløftig Forstand, at det ikke betegner andet, end at Borttagelsen skal skee for at tilfredsstille en eller anden sandselig Interesse, f. Ex. naar En af Misundelse hemmeligen borttager et Uhr fra en Anden, som han strax kaster fra sig uden selv at søge videre Fordeel ved Borttagelsen, er det et overflødigt Tillæg, eftersom enhver Forbrydelse kan, i en saa udvidet Betydning, siges at skee for Fordeels Skyld. Dersom det ovennævnte Udtryk derimod tages i en mere egentlig Forstand, saaledes at Tyveriet skulde gaae ud paa at forøge Tyvens Formue, da — foruden at dette Tillæg ikke er tilstrækkeligt til at adskille Proprietetstyveri fra Besiddelses- og Brugs-Tyveri, der ligeledes kunne skee for i denne Forstand at skaffe sig Fordeel — udelukkes herved mange Handlinger fra Tyvsbegrebet, der saavel efter almindelig som legal Sprogbrug henhøre under samme. Saaledes vil vel Ingen negte, at der i det ovennævnte Tilfælde, hvor En af Misundelse borttager en Andens Ting, existerer et egentligt Tyveri. Det Samme gjelder, naar En bortstjæler en Ting, som han derpaa bortgiver til en Anden, hvilket ogsaa sees af L. 4—2—13 og 5—10—31 samt Fdn. 18 April 1732 § 9, og saaledes i mange andre Tilfælde*).

Anm. At den ældre Lovgivning undertiden har foreskrevet, at Handlinger, der i sig selv ikke ere Tyverier, skulle ansees med Tyvsstraf, f. Ex. i L 4—1—21 og 6—13—12, kan na-

*) Ørsted: Om Tyvsbegrebet S. 52—66 og i J. M. T. f. 1802 2 H. S. 144—153 samt i A. f. Retsv. 3 D. S. 172—179 Noten. Jvfr. dog Schlegels Encyklopædie S. 143—144. Det kan dog mærkes, at ulovlig Bemægtigelse af nogle Gadelamper ikke er straffet som Tyveri, men arbitrairt, da den Tiltalte ikke vilde tilegne sig samme, men strax tilintetgjorde dem af Hævnelyst. Dom i J. T. 28 B. S. 112—14. Jvfr. en anden Dom, hvorved den Paagjeldende er frifunden, fordi han ei kunde antages at have havt nogen svigagtig Hensigt med Borttagelsen. J. T. 29 B. S. 121—126.

turligviis ingen Indflydelse have paa Tyvsbegrebets Fastsættelse. Naar der i Loven og ældre Anordninger oftere forekommer den Talemaade: „at En skal stande til Rette for Uhjemmelt“ eller „straffes for Uhjemmelt“, da betegner dette ikke nogen bestemt Straf, hvorimod herved sigtes enten til uhjemlet Besiddelse af en Andens Ting, hvorfor Straffen er Tyvsstraf efter 6—17—2, 3, 5, 11, 13 og 14, eller den ringere Straf, der i enkelte Tilfælde træder istedetfor egentlig Tyvsstraf (Fdn. 26 Jan. 1733 § 31, 18 April 1781 § 32 og 29 Oktbr. 1794 § 22); eller til uhjemlet Overdragelse af Rettigheder, hvorfor Straffen efter L. 5-3-11, 5-7-15 og 5—8—12 var Tremarksstraf, men som nu ansees med den almindelige Straf for Bedrageri; eller til uhjemlet Udøvelse af den en Anden tilkommende Rettighed, f. Ex. Jagt- og Fiskeret, hvilket bliver at straffe med den for hver enkelt Rettigheds ulovlige Udøvelse foreskrevne Straf.

§ 222.

I Tyveri, som i enhver anden Forbrydelse, kan man deeltage ved forudgaaende (psychologisk eller physisk), nærværende og efterfølgende Understøttelse. Iblandt de egentlige Deeltagere i selve Tyveriet kan atter, hvilket dog ikke har nogen juridisk Virkning (L. 6—17—3 og Fdn. 11 April 1810 § 21), skjelnes imellem Hovedmanden, der udøver den egentlige Apprehension, og Medhjelperne, som paa anden Maade deeltage i Forbrydelsen under selve Tyveriet. Med Hensyn til Medhjelperne er nu Hovedadskillelsen imellem dem, som ved foregaaende, og dem, som ved efterfølgende Handlinger deeltage i Forbrydelsen *). De Første straffes som selve

*) Af ældre Domme, hvori det er sat under Spørgsmaal, om En kunde ansees skyldig i Hæleri, kunne mærkes de, der findes i J. A. Nr. 6 S. 173—180, stadfæstet i Høiesteret, Nr. 7 S. 111—113, Nr. 10 S. 26—29, Nr. 11 S. 76—81 og Nr. 12 S 148—151, N. J. A. 15 B. S. 63—69, og 23 B. S. 1—5, J. T. 2 B. 1 H.

Tyven, de Sidste derimod som Hælere med en forholdsmæssig mildere Straf. Om begge vil blive handlet nedenfor (§§ 239-240).

Eiendomstyveriet, eller det Tyveri, som gaaer ud paa at fravende en Anden Eiendommen over den stjaalne Gjenstand, kan inddeles i simpelt, kvalificeret og undtaget, eftersom det belægges enten med den almindelige Tyvsstraf eller en anden høiere eller ringere Straf end den almindelige. Vi følge nu den Orden, at vi først omhandle simpelt Tyveri, første Gang begaaet (§ 223), derefter kvalificeret Tyveri, første Gang begaaet (§§ 224—231), dernæst Straffen for Tyveri i Gjentagelsestilfælde, simpelt og kvalificeret (§§ 232—236), og tilsidst undtaget Tyveri (§§ 237—238).

§ 223.

For første Gang begaaet simpelt Tyveri er Straffen, efter Fdn. 11 April 1840 § 1, i de ringere Grader Fængsel paa Vand og Brød fra 2 Gange 5 til 6 Gange 5 Dage og ellers Strafarbeide indtil 4 Aar. Jvfr. Fdns. § 5, hvorefter den mildere Straf af Fængsel paa Vand og Brød ikke af Domstolene bør vælges, medmindre de formildende Omstændigheder maae ansees som de overveiende*). Er den Skyldige imidlertid en Mandsperson imellem 15 og 18 Aar, bør Straffen, naar den ellers vilde have været at fastsætte til Fængsel paa Vand og Brød, og det efter indhentet Erklæring fra Lægen findes, at der med Hensyn til den Skyldiges Helbredstilstand ingen Betænkelighed derved kan haves, og Omstændighederne ellers ikke tale derimod, bestemmes til Slag af en Rotting, ikke under 10 og

S. 32—40, 3 B. 2 H. S. 256—259, 4 B. 2 H. S. 238, 5 B. 1 H. S. 205—209, 8 B. 2 H. S. 116—130, 10 B. 1 H. S. 91—97, jvfr. 2 H. S. 184, 11 B. 2 H. S. 277—283, 18 B. 1 H. S. 137—143, 20 B. 1 H. S. 16—20 og S. 111—115, 21 B. S. 121—130, 23 B. S. 118—122, 25 B. S. 240—243, 30 B. S. 22—24 og 100—104 og 34 B. S. 375—380.

*) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 163.

ikke over 25 Slag. Er den Skyldige et Fruentimmer mellem 15 og 18 Aar, eller den nævnte Legemsrevselse af anden Grund er uanvendelig, bliver i dette Tilfælde Fængsel paa sædvanlig Fangekost at anvende, dog kun i dobbelt saa lang Tid, som den, hvori Fængsel paa Vand og Brød skulde have fundet Sted, hvorhos der skal drages Omsorg for at den Paagjeldende gives passende Beskjeftigelse i Fængslet. Fdns. § 29. Er den Skyldige over 60 Aar, eller over 18 Aar, men af saadan Legemskonstitution, at Fængsel paa Vand og Brød ikke paa samme kan anvendes, vil, i Overensstemmelse med Fdn. 2 Juni 1816 § 7, der forsaavidt ikke er forandret, istedetfor denne Straf træde Fængsel paa sædvanlig Fangekost i firedobbelt saa lang Tid (§ 50). Straffestedet efter Fdns. § 1 er Forbedringshuset, eller i de Provindser, hvori særskilt Forbedringshuus endnu ei haves, Hendømmelse som Forbedringshuusfange efter Plak. 5 Juni 1822, medmindre den Skyldige har mistet sin Ære eller forhen har været indsat til Rasphuus-, Tugthuus- eller Fæstningsarbeide, da i saa Fald Mandspersoner over 20 Aar hensættes til Arbeide i Rasphuset eller Fæstningen, og Qvindespersoner samt Mandspersoner under 20 Aar til Tugthuusarbeide. Fdns. § 82 (§ 51).

Paa Island er efter Fdn. 24 Jan. 1838 § 8, jvfr. § 1 og § 7, den her anførte Straf anvendelig. Dog mærkes om Faaretyverier, hvad nedenfor skal blive anført (§ 225).

Af de Momenter, der blive at tage i Betragtning ved Straffegradens Bestemmelse, er det første og vigtigste den stjaalne Gjenstands Værdi. Herom bestemmer Fdn. 11 April 1840 § 2, at ved Valget af den høiere eller ringere Straffegrad efter Fdns. § 1 have Domstolene at tage stadigt Hensyn til Tyveriets Størrelse, og derunder ikke blot til de stjaalne Kosters Værdi, som særskilte Ting betragtede, men ogsaa til den særdeles Skade, som den Forurettede maatte have lidt, enten formedelst den Forbindelse, hvori disse Ting staae med en anden Ting, hvorfra de ere blevne affondrede, eller af andre Aarsager.

Som skjærpende Momenter nævner Fdns. § 3 følgende Omstændigheder, som især bør komme i Betragtning:

1) naar den stjaalne Ting var af saadan Beskaffenhed, at den Vedkommende ei kunde holde samme i nøie Forvaring;

2) naar Nogen med Vold eller ved Hjelp af Dirikker, falske eller tilliſtede Nøgler eller ved at bryde Segl har aabnet Skab, Kiste eller andet Gjemmested, eller Forbrydelsen iøvrigt har været forbunden med særdeles Overlæg, Snedighed eller Dumdristighed;

3) naar den Skyldige befandt sig i en trangfri Forfatning;

4) naar han stod i den Bestjaalnes Tjeneste eller af anden Aarsag skyldte denne særdeles Troskab og Omhu;

5) naar ellers hans Stilling, hans Forhold til den Bestjaalne eller den Tillid, som denne har viist ham, har givet ham en særdeles Leilighed til det af ham udøvede Tyveri;

6) naar Forbrydelsen, uden ganske at kunne henregnes til noget af de Tyverier, hvorfor der er sat en forhøiet Straf (§§ 224—231), dog nærmer sig et saadant med Hensyn til de Egenskaber, der have gjort samme til Gjenstand for den skjærpede Straffebestemmelse;

7) naar Forbryderens øvrige Vandel vidner om, at streng Straf behøves for at overvinde hans forbryderske Tilbøielighed;

8) naar han under samme Sag findes skyldig i flere Tyverier, i hvilket Tilfælde ikke blot det samlede Beløb af alle de stjaalne Koster bør komme i Betragtning, men ogsaa det større Hang til Misgjerningen, som han har lagt for Dagen ved oftere at forbryde sig.

Som formildende Momenter nævnes i Fdns. § 4 følgende Omstændigheder, som især bør komme i Betragtning: Ungdom, Eenfoldighed, forsømt Opdragelse, Forførelse, uforskyldt Trang, foregaaende god Opførsel, den ved skjødesløs Bevogtning givne særdeles Leilighed, Aabenhjertighed i at tilstaae

og Redebonhed i at virke til den Bestjaalnes Skadesløsholdelse.

Ligs Udplyndring bliver, selv i det Tilfælde, der omhandles i L. 6—16—3*), at straffe som Tyveri, dog saaledes, at naar en slig Forbrydelse udøves i et Ligs Begravelsessted, eller naar Mishandling af Liget dermed har været forbunden, dette da bliver at tage i Betragtning som en særdeles skjærpende Omstændighed. Fdn. 11 April 1840 § 38.

Anm. 1. Det kan historisk erindres, at der i Christian den Femtes Lov skjelnedes imellem stort og ringe Tyveri, eftersom den stjaalne Gjenstand havde en Værdi af 10 Rdl. eller derover eller var under 10 Rdlrs Værdi. Straffen var derefter forskjellig, idet der for ringe Tyveri først var bestemt Livsstraf femte Gang, men for stort Tyveri allerede tredie Gang (L. 6—17—32 til 37). Straffen undergik først nogen Forandring ved Fdn. 4 Marts 1690 og siden blev Livsstraffen ophævet ved Fdn 27 April 1771, hvorefter den høieste Tyvsstraf var Kagstrygning og Brændemærke samt offentligt Arbeide paa Livstid. Ved Fdn. 20 Febr. 1789 blev siden Straffen betydelig nedsat, men denne Anordning, saavelsom Plak. 14 Mai 1834, der for visse Tilfælde havde nedsat Straffen for anden Gang begaaet Tyveri til 2 Aars Forbedringshuusarbeide, er nu aldeles ophævet ved Fdn. 11 April 1840.

Anm. 2. Om Fremgangsmaaden, naar Nogen her i Riget skal dømmes for et i Hertugdømmene begaaet Tyveri, se Viborger Stænder-Tid. for 1838 2 Række S. 1469—1470 og 1577—1578.

---

*) Det saakaldte Valrov, naar Nogen røver af den Mand, der dræbt er, enten Klæder, Vaaben, Sølv, Guld eller Penge, som han havde paa, hvorfor Straffen efter Loven var 40 Lod Sølv og Tvigjeld.

§ 224.

Efter den Orden, som i den nye Tyvsanordning er fulgt, og da i samme Gjentagelsen af Tyvsforbrydelsen er behandlet under Eet for de simple og kvalificerede Tyverier, omhandle vi, som allerede ovenfor bemærket, Straffen for første Gang begaaet kvalificeret Tyveri, forend vi gaae over til at omtale Straffen for gjentaget Tyveri.

De kvalificerede Tyverier, for hvilke Straffen i Reglen er offentligt Arbeide, ere: 1) Kvægtyveri paa Marken (§ 225); 2) Kirketyveri (§ 226); 3) Slotstyveri (§ 227); Posttyveri (§ 228); Tyveri af Skippere og Styrmænd paa det dem anbetroede Gods (§ 229); Tyveri, begaaet i Anledning af Skibbrud, Ildebrand eller anden saadan Ulykke (§ 230) og Indbrudstyveri (§ 231).

§ 225.

For Kvægtyveri paa Marken*) er Straffen forskjellig efter det stjaalne Dyrs Beskaffenhed, og der opstaaer saaledes to Arter kvalificeret Tyveri, henhørende til denne Klasse, nemlig det grovere og det mindre grove:

1) For at stjæle Hest eller stort Kvæg paa Marken**) er Straffen efter Omstændighederne offentligt Arbeide fra 3 til 8 Aar. Fdn. 11 April 1840 § 6, første Membrum. Til stort Kvæg henregnes Dyr af Heste- eller Hornkvægarten, uden at det stjaalne Dyrs individuelle Værdi i Reglen kommer i Betragtning, hvorimod Dyret maa være

---

*) Herom gjaldt tidligere Fdn. 4 Marts 1690 og Fdn. 20 Febr. 1789 § 4.

**) Den blotte uhjemlede Besiddelse af stjaalne Heste eller stort Kvæg kan, da der mangler Vished om, at Kreaturene ere stjaalne paa Marken, kun straffes som simpelt Tyveri. Domme i J. A. Nr. 12 S. 223—226 og i J. T. 25 B. S. 243—247 og 26 B. S. 270—273.

idetmindste eet Aar gammelt, da Tyveriet ellers henhører under det mindre grove Kvægtyveri*).

2) Naar andre Kreature stjæles paa Marken, skal sligt Tyveri altid, saavel i Analogi af den nysanførte Bestemmelse som i Medfør af den i Fdns. § 3 Nr. 1 (§ 223) foreskrevne Regel, ansees med større Straf end andet Tyveri af lige Beskaffenhed, og navnlig vil Straffen idetmindste være at bestemme til offentligt Arbeide paa eet Aar, naar der stjæles enten Faar**) eller Kalve eller Føl, hvortil dog kun et Dyr regnes, indtil det er blevet eet Aar gammelt. Iøvrigt skulle Domstolene og være bemyndigede til at nedsætte den i Begyndelsen af Fdns. § 6 bestemte Straf (Nr. 1), naar en aldeles udlevet Hest stjæles paa Marken. Fdns. § 6, andet Membrum***). Da det kun er for at stjæle Faar, Kalve og Føl paa Marken, at Straffen er bestemt til idetmindste 1 Aars offentligt Arbeide, vil, naar Omstændighederne i høi Grad maatte tale derfor, Straf af Fængsel paa Vand og Brød, der dog neppe vil blive under 6 Gange 5 Dage, kunne anvendes, naar andre Dyr, f. Ex. et ikke fuldvoxet Sviin, var stjaalet paa Marken, men i Almindelighed vil dog sligt Tyveri blive straffet med offentligt Arbeide.

Paa Island straffes de, der sammesteds stjæle Faar paa Marken, samt de, der udtage og stjæle af Folks Fæ- og

*) Ældre Domme havde allerede antaget, at Dyret maatte være fuldvoxet. Se Domme i Forsete f. 1823 S. 167—169 og f. 1824 S. 211—215, i J. T. 15 B. 2 H. S 91—96 samt tvende utrykte Høiesteretsdomme af 22 Decbr. 1825 og 7 Marts 1826, og Dom i J. U. 1 Aarg. S. 167—168. Jvfr. Ørsted i J. T. 15 B. 2 H. S. 96—102.

**) Se ældre Domme herom i J. A. Nr 6 S. 146—152 og i Nr. 18 S. 174—178.

***) Dette Sidste var allerede antaget under den ældre Lovgivning. Se Domme i J. T. 11 B. 1 H. S. 159—163, 21 B. S. 185—87, jvfr. 22 B. S. 160, og 27 B. 1 H. S. 171—175. At det stjaalne Dyrs Værdi ellers ikke kom i Betragtning, viser Dom i J. A. Nr. 12 S. 120—123.

Faarehuse enten Faar eller nogen af de i Fdn. 4 Marts 1690 nævnte Kreaturer (Hest, Hoppe, Stud, Ko) med Straf fra 3 Gange 27 Slag af Riis indtil 5 Aars Arbeide, Mandspersoner i Kjøbenhavns Rasphuus og Fruentimmer i Forbedringshuset. Fdn. 24 Jan. 1838 § 8.

At lyde anden Mands Heste eller Kreature paa Marken eller andensteds ved at skjære Haarene af Man eller Rumpe eller i anden Maade, straffedes efter Fdn. 26 Oktbr. 1742 meget haardt, men dette var allerede forandret ved Fdn. 27 April 1771 og 20 Febr. 1789, og denne Handling kan nu kun ansees som simpelt Tyveri, skjøndt det, efter Grundsætningen i Fdn. 11 April 1840 § 6 og § 3 Nr. 1, neppe vil blive straffet ringere end med offentligt Arbeide. Den særegne Erstatningspligt efter Fdn. 26 Oktbr. 1742, at Forbryderen skal erstatte Eiermanden Kreaturets Værdi, maa endnu staae ved Magt.

§ 226.

Det andet kvalificerede Tyveri er Kirketyveri*). Tyveri, som begaaes i Kirke, ansees nemlig i Almindelighed med 3 til 12 Aars offentligt Arbeide, hvilket navnligen gjelder, naar Nogen stjæler af Kirkeblokken. Dersom de stjaalne Koster ikke tilhøre Kirken eller nogen i Forbindelse dermed staaende Indretning eller kun staae i fjern Forbindelse med Gudstjenesten, og de derhos ere af ubetydelig Værdi, og iøvrigt Omstændighederne tale for Straffens Formildelse, bliver Tyveriet kun at ansee som simpelt og den i Fdns. § 1 fore-

*) Herved ere Bestemmelserne i L. 6—16—4, hvor denne Handling syntes at være henført under Begrebet om Roveri, saavelsom Fdn. 8 Oktbr. 1725 og Rskr. 19 Decbr. 1738 ophævede. Jvfr. ældre Domme i J. A. Nr. 4 S. 71—85 og Nr. 8 S. 102—105 og i Bibl. f. d. Lovkyndighed 2 D. S. 278—280.

skrevne almindelige Tyvsstraf at anvende (§ 223), ved hvis Bestemmelse dog bør tages behørigt Hensyn til den forøgede Strafværdighed, som Stedet, hvor Forbrydelsen er begaaet, giver samme. Fdns. § 7. Selv under de sidstnævnte formildende Omstændigheder vil Tyveriet dog vanskeligen blive straffet ringere end med nogen Tids offentligt Arbeide.

§ 227.

Den tredie Art af kvalificeret Tyveri er Slotstyveri*). Naar Nogen stjæler paa de Slotte eller Palaier, der tjene til Beboelse eller dog ere indrettede til at tjene til Beboelse for Kongen eller Nogen af Kongehuset, skal, uden Hensyn til hvem det Stjaalne tilhører, i lige Maade Arbeidsstraf fra 3 til 12 Aar anvendes. Fdns. § 8, første Membrum. Dette Tyveri ansees dog kun ubetinget med denne høiere Straf, naar det er begaaet i de Værelser, som ere indrettede til Brug for Kongen selv eller Nogen af de kongelige Herskaber. Er det derimod forøvet udenfor disse Værelser, og det Stjaalne derhos ikke er af betydelig Værdi, og hellerikke andre skjærpende Omstændigheder finde Sted, kan den samme Formildelse finde Sted som ved Kirketyveri, i hvilket Fald Tyveriet altsaa kun behandles som simpelt (§ 223), skjøndt det ikke let vil blive straffet ringere end med offentligt Arbeide.

§ 228.

Det fjerde kvalificerede Tyveri er Posttyveri**). Herom bestemmer Fdns. § 9, at naar Nogen stjæler eller paa anden ulovlig Maade tilvender sig Noget, være sig Penge eller Andet,

---

*) Herved er Fgn. 6 Aug. 1762 ophævet. Jvfr. ældre Dom i J. M. T. for 1802 8 H. S. 126—140.

**) Herved er Plak. 28 Septbr. 1813 ophævet. Jvfr. Rglm. 23 Febr. 1803 § 12. Dom i J. A. Nr. 20 S. 109—114.

der forsendes med Posten, medens samme endnu er under Postvæsenets Ansvar, er Straffen herfor 3 til 12 Aars offentligt Arbeide. Ved Anvendelsen af denne Bestemmelse vil det være en særdeles skjærpende Omstændighed, naar Forbrydelsen er begaaet af en ved Postvæsenet ansat Person*).

§ 229.

Det femte kvalificerede Tyveri er det, som begaaes af Skippere og Styrmænd i denne Egenskab**). Den Skipper (hvorunder enhver Forer af et større eller mindre Fartoi skal henregnes) eller Styrmand, som paa en tyvagtig eller underfundig Maade tilvender sig Noget af det, der er hans Varetægt eller Tilsyn betroet, straffes ligeledes med 3 til 12 Aars offentligt Arbeide. Fdn. 11 April 1840 § 10.

Naar Nogen af det underordnede Mandskab tager Deel i at stjæle eller svigagtigen forvanske det Gods, som findes paa Fartoiet, eller iovrigt er Gjenstand for dets Tjeneste, bliver han kun at straffe som for simpelt Tyveri, dog med særdeles Hensyn til Bestemmelserne i Fdns. § 3 Nr. 4—6. (§ 223).

---

*) Udkastet til Anordningen lod paa, at hvis en ved Postvæsenet ansat Embedsmand skulde begaae en saadan Forbrydelse, skulde han, efter Sagens Beskaffenhed, ansees med Strafarbeide paa længere Tid eller vel endog paa Livstid. Se jydske Stænder-Tid. for 1838, 1 Række S. 191.

**) Herved er Fdn. 5 Febr. 1751 ophævet. Tyveri af en Styrmand i en dansk Havn paa den et dansk Handelshuus tilhørrende Ladning er tidligere ikke ansect efter Fdn. 5 Febr. 1751, men kun straffet som simpelt Tyveri, med Hensyn til at Skibet ikke var udredet fra nogen dansk Havn. Dom i J. T. 28 B. S. 1—4. Jvfr. Dom i J. A. Nr 10 S. 69—72. Ældre Domme i J. A. Nr. 9 S. 14—21, jvfr. Nr. 30 S. 214—215 og Nr. 20 S. 109—114 og i N. J. A. 25 S. 36—48.

§ 230.

Det sjette kvalificerede Tyveri er det, der begaaes under store Ulykkestilfælde*). Herom bestemmer Fdns. § 11, at naar Skibbrud, Ildebrand eller anden saadan Ulykke benyttes til at bestjæle eller besvige dem, som Ulykken er overgaaet, eller hvis Gods derved er blevet udsat for Fare, bør den Straf, som Forbrydelsen efter Fdns. § 1 (§ 223) vilde have paadraget den Skyldige, skjærpes indtil det Tredobbelte og Straffetiden altsaa efter Omstændighederne forlænges til 12 Aar.

Anm. Plak. 2 Septbr. 1785, der bestemte, at de, som uden Tilsigelse eller lovligt Ærinde indfandt dem ved Forstrandene, naar Vrag ankom eller formodedes, strax skulde paagribes og hensættes i Forvaring, samt, efter Omstændighederne, dømmes til Tugthuusarbeide paa nogle Aar (jvfr. Kanc. Skr. 8 Marts 1825), maa nu ansees ophævet ved § 14 i Fdn. 28 Decbr. 1836. Kanc Skr. 11 Mai 1839 (Koll. Tid. for 1839 S. 534—535).

§ 231.

Det syvende kvalificerede Tyveri er Indbrudstyveri**). Dette var, efter den ældre Lovgivning, kun da kvalificeret, naar det udøvedes om Natten, hvorimod der efter Fdn. 11 April

---

*) Herved ere de hidhorende Straffebestemmelser i Fdn. 1 Novbr. 1805 § 159, Fdn. 19 Juni 1831 § 49 og Fdn. 28 Decbr. 1836 Nr. 37 (jvfr. tidligere Fdn. 21 Marts 1705 § 10), bortfaldne. Jvfr. ældre Domme i J. A. Nr. 21 S. 119–124 og J. U. 1 Aarg. S. 73–75.

**) Herved er Straffebestemmelsen for Indbrudstyveri i Fdn. 20 Febr. 1789 § 4, jvfr. Fdn. 4 Mars 1690, ophævede. Jvfr. ældre Domme om Indbrudstyveri i J. M. T. for 1803, 10 H. S. 296 og Themis 10 Aarg. S. 88 - 89 og S. 340, J. A. Nr. 3 S. 79—81, Nr. 5 S 119-122, Nr. 7 S. 163-170, Nr. 9 S. 59-63, Nr 24 S. 47-53,

1840 § 12 maa skjelnes imellem to Arter Indbrudstyveri, nemlig det mindre grove, der begaaes om Dagen, og derhos ikke under Omstændigheder, som vække Formodning om at Gjerningsmanden vil bruge personlig Vold, og det grovere, der begaaes enten om Natten eller om Dagen under de nysnævnte Omstændigheder*). Skjøndt saaledes Indbrud om Dagen og Indbrud om Natten ikke længer ubetinget modsættes hinanden, er det dog fornemmelig den Omstændighed, om Indbrudet er skeet om Dagen eller ved Nattetid, der ved Straffens Udmaaling kommer i Betragtning. Der bliver saaledes, hvad Indbrudstyveri angaaer, at skjelne mellem følgende tvende Arter:

1) Naar en Tyv paa en voldsom Maade eller ved Hjelp af Dirikker, falske eller tillistede Nøgler**) har banet sig Adgang til Huus, Gaard eller Værelser, beboede eller ubeboede, eller til Skib, eller det er skeet ved at stige over Huus, Muur eller andet saadant Lukke, eller ved at stige ind ad Vinduer, Skorstene eller andre saadanne Aabninger, som ikke ere bestemte til Indgang, bliver han at straffe med offentligt Arbeide fra 2 til 6 Aar. Fdns. § 12, første Membrum.

2) Naar det er om Nattetid, at Tyven paa en af de anførte Maader har indtrængt sig i et beboet Sted, eller der-

N. J. A. 19 B. S. 94—104, J. T. 2 B. 1 H. S. 33—40, 3 B. 1 H. S. 103—107, jvfr. 4 B. 2 H. S. 232, 3 B. 2 H. S. 259—261, 4 B. 2 H. S. 105—108, 6 B. 1 H. S. 93—99, jvfr. 10 B. 2 H. S. 158—159, 8 B. 1 H. S. 181—187, 10 B. 1 H. S. 145—148, jvfr. 2 H. S. 186, 11 B. 2 H. S. 277—283, 13 B. 2 H. S. 109—114, 18 B. 1 H. S. 137—143, jvfr. S. 292, 155—157, 172—179, 182—186, 19 B. S. 34—37, S. 120—122, 20 B. 1 H. S. 52—55, 21 B. S. 180—182, 23 B. S. 149—15[illegible], 212—214, 275—278, 28 B. S. 5—12, 29 B. S. 35—38, 42—44, 30 B. S. 109—114, 33 B. 321—327, 31 B. S. 273—276, Forsete for 18[illegible]3 S. 21—35, J. U. 1 Aarg. S. 70—72, 118—120, 240—241 og 403—404.

*) Cassé: Om Fortolkningen af § 12 i Fdn. 11 April 1840 i N. J. T. 1 B. 1 H. S. 129—142.

**) Jvfr. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 317—318.

som han paa en underfundig Maade har indsneget sig sammesteds for at kunne udøve Tyveri til hiin Tid, eller dersom ellers nogen af de ovennævnte Handlinger har været forbunden med Omstændigheder, som indeholde skjellig Grund til at antage, at Gjerningsmanden i paakommende Tilfælde vilde bruge personlig Vold for at forsvare sig selv eller sine Koster, saa bliver han at ansee med 6 til 16 Aars Arbeide; og, dersom Nogen har udøvet flere deslige dumdristige og farlige Tyverier, kan Straffen, under iøvrigt skjærpende Omstændigheder, endog bestemmes til Arbeide for Livstid. Forsaavidt Forbryderen virkelig har brugt Vold eller bestemte Trudsler med Vold, vil der tillige være at tage Hensyn til Budene i Fdn. 11 April 1840 §§ 34 og 36, i hvis Følge der efter Sagens Beskaffenhed endog kan anvendes høiere Straf end den, som de ovenfor fremsatte Bestemmelser indeholde (§ 246). Fdns. § 12, andet Membrum*).

§ 232.

Efter saaledes at have afhandlet Straffen for første Gang begaaet simpelt Tyveri (§ 223), og for de forskjellige Arter kvalificeret Tyveri, ligeledes første Gang begaaet (§§ 224—231), gaae vi over til at omhandle Straffene for gjentaget Tyveri, deels simpelt og deels kvalificeret. Fdn. 11 April 1840 skjelner i saa Henseende imellem anden, tredie, fjerde og femte Gang begaaet Tyveri.

1) Anden Gang begaaet simpelt Tyveri ansees med Strafarbeide fra 1 til 8 Aar, og bliver ved Straffetidens Bestemmelse Størrelsen, Antallet og Beskaffenheden af

*) Straffebestemmelsen i Fdn. 11 April 1840 § 12, første Membrum, mødte megen Modsigelse i Stænderforsamlingerne. Se Viborger Stænder-Tid. for 1838, 2 Række, S 1457-69 og Roeskilde Stænder-Tid. for 1838 2 Række, S. 2411-25. Jvfr. Dom efter § 12 i Fdn. 11 April 1840 i J U. 1 Aarg. S 841—845.

de Forbrydelser, hvorfor den Paagjeldende nu skal dømmes, at tage i Betragtning i Overensstemmelse med de Regler, som ere foreskrevne i Fdns. §§ 2—4 (§ 223), men i Forbindelse hermed bør og den Grad, hvori han forhen er funden skyldig, have Indflydelse paa den Straf, som bliver at tilkjende ham. Da Tyveriets Gjentagelse derhos allerede i og for sig fordrer en alvorligere Straf, bør det fastsatte Minimum af eet Aars Strafarbeide kun komme til Anvendelse, hvor den, som forhen har paadraget sig en af de ringere Straffegrader, igjen i en ubetydelig Grad gjør sig skyldig i denne Forbrydelse. Jvfr. Fdns. § 80 (§ 285). Fdns. § 13*).

2) Anden Gang begaaet kvalificeret Tyveri. Herom bestemmer Fdns. § 14, at hvis den gjentagne Forbrydelse er af det Slags, som Fdns. §§ 6—12 (§§ 225—231) have tillagt en særdeles Strafværdighed, ville Bestemmelserne i § 13 være at anvende i Forbindelse med dem, der indeholdes i disse Paragrapher. Men dersom den eller de Tyvsforbrydelser, som ere Gjenstand for den senere Paatale, i og for sig egne sig til en saa høi Straf, at det ikke bliver muligt ved Siden af samme at tillægge Gjentagelsen en passende Indflydelse, uden at gaae udenfor den høieste Straffegrad, som den vedkommende Paragraph hjemler, hvad enten denne er lige med den, som er fastsat i § 13, nemlig 8 Aar, eller høiere, saa bliver der, hvis den tidligere forskyldte Straf ikke maatte være aldeles ubetydelig, til hiin Straffegrad at føie 1 til 3 Aars Arbeide**). Forsaavidt iøvrigt Fdns. §§ 9, 10 og 11 (§§ 228—230) tildeels indbefatte Handlinger, der ikke ligefrem høre under det almindelige Begreb om Tyveri, men dog ganske ere satte ved Siden af samme med Hen-

*) Med Hensyn til Straffen for 2den Gang begaaet Tyveri ved Militair-Etaterne kan mærkes Parolbefaling 17 Oktbr. 1836 § 5 (K. T. f. 1836 S. 756—763).

**) Dom i J. U. 2 A. S. 101 - 103.

syn til Straffen, bliver slig Forbrydelse ogsaa, hvor der sporges om Anvendelse af Straffen for gjentagen Forbrydelse, i Eet og Alt at betragte som Tyveri.

§ 233.

Tredie Gang begaaet simpelt Tyveri ansees med Strafarbeide fra 4 til 16 Aar, under de i Fdns. § 13 nævnte Hensyn (§ 232). Fdns. § 15. Den samme Straf kommer i Almindelighed til Anvendelse paa tredie Gang begaaet kvalificeret Tyveri, men det er derhos bestemt, at hvis den eller de nye Forbrydelser maatte være af det Slags, som omhandles i Fdns. §§ 6—12 (§§ 225—231), vil, efter de begaaede Forbrydelsers Grovhed, i Forbindelse med Størrelsen af de den Skyldige forhen idømte Straffe, endog offentligt Arbeide paa Livstid kunne idømmes ham*).

§ 234.

For fjerde Gang begaaet Tyveri er Straffen, enten Tyveriet er simpelt eller kvalificeret, offentligt Arbeide fra 8 Aar indtil paa Livstid. Fdns. § 16.

§ 235.

Femte Gang begaaet Tyveri bliver altid at ansee med Strafarbeide paa Livstid, og her kommer altsaa Forskjellen imellem simpelt og kvalificeret Tyveri aldeles ikke i Betragtning.

For at Læserne lettere kunne overskue Straffene for sim=

*) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 361—365, jvfr. S. 719—720.

pelt og kvalificeret Tyveri, første Gang begaaet og i Gjentagelsestilfælde, meddeles her følgende Oversigt over samme:

For simpelt Tyveri er Straffen:

Første Gang Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage til 4 Aars Strafarbeide.

Anden Gang Strafarbeide fra 1 til 8 Aar.

Tredie Gang Strafarbeide fra 4 til 16 Aar.

Fjerde Gang Strafarbeide fra 8 Aar indtil paa Livstid.

Femte Gang Strafarbeide paa Livstid.

For kvalificeret Tyveri er Straffen:

Første Gang i Almindelighed fra 3 til 12 Aar (Fdns. §§ 7 til 10), men undertiden fra 3 til 8 Aar (Fdns § 6), undertiden fra 2 til 6 Aar (Fdns. § 12, første Membrum), eller fra 6 til 16 Aar eller paa Livstid (Fdns. § 12, andet Membrum) eller fra tredobbelt Straf imod simpelt Tyveri indtil 12 Aar (Fdns. § 11).

Anden Gang Strafarbeide fra 1 til 8 Aar eller Maximum af den for den særegne Art kvalificeret Tyveri første Gang foreskrevne Straf med en Tillægsstraf fra 1 til 3 Aar.

Tredie Gang Strafarbeide fra 4 til 16 Aar eller paa Livstid.

Fjerde Gang Strafarbeide fra 8 Aar indtil paa Livstid.

Femte Gang Strafarbeide paa Livstid.

§ 236.

Med Hensyn til Tyveriers Gjentagelse er det iøvrigt i Almindelighed bestemt:

1) De Straffedomme, som ere Forbryderen overgaaede efter de ældre Anordninger, skulle, eftersom de ere ham overgaaede fra første, anden Gang begaaet Tyveri o. s. v., have samme Indflydelse paa den Straf, der for senere Forbrydelser

skal paalægges ham, som om de vare afsagte i Overensstemmelse med Fdn. 11 April 1810. Fdns. § 18.

2) Naar den, som har været under Tiltale for Tyvsforbrydelse, derunder har lagt Skjul paa nogle af de Forbrydelser, hvori han var skyldig, og han paa Grund deraf dømmes i en mildere Straf end den, som, hvis ogsaa disse havde været oplyste, vilde været ham paalagt, vil han siden under en ny Sag være at dømme til den yderligere Straf, som han med Hensyn til de saaledes fordulgte Forbrydelser vilde have forskyldt. Fdns. § 19.

3) Paa lignende Maade forholdes og, naar Nogen ved usand Forklaring har saaledes fordulgt den ham overgaaede Dom, at han derved har unddraget sig den Straf, som han med Hensyn til Gjentagelsen havde forskyldt; men dersom dette opdages paa en Tid, da han skal dømmes for senere Tyvsforbrydelser, straffes han saaledes, som Tilfældet vilde været, saafremt han forhen havde været dømt i den Straf, der vilde været ham paalagt, hvis de tidligere overgaaede Domme vare komne for Dagen*). Fdns. § 20.

4) Det er ikke blot Tyvsdomme, men ogsaa Domme, hvorved En er kjendt skyldig i de fleste andre i Fdn. 11 April 1810 omhandlede Forbrydelser, der i Gjentagelsestilfælde have samme Virkning som en egentlig Tyvsdom. Fdns. § 79 (§ 284).

5) Naar en Fange undviger af Straffeanstalten og derefter begaaer en ny Forbrydelse, skal, efter Fdn. 11 Marts 1818 § 2, om denne nye Forbrydelse ogsaa er af anden Art end den, hvorfor han var dømt, den ham forhen paalagte Straf have samme Virkning til at skjærpe Straffen for den nu be-

*) Jvfr. ældre Domme i J. M. T. f. 1802, 8 H. S. 121—140, J. A. Nr. 9 S. 1—6, Nr. 23 S. 17—19, J. T. 13 B. 2 H. S. 104—114, 18 B. 1 H. S. 172—179 og 30 B. S. 43—46. Senere Domme i J. U. 2 Aarg. S. 148—151 og 212 215, jvfr. 256.

gaaede Forbrydelse, som om den havde været af samme Art, og naar en Fange, der alt er straffet med Brændemærke, undviger og begaaer en ny Forbrydelse, som, efter de almindelige Love og uden Hensyn til de ham forhen overgaaede Domme*), vilde medføre Hendømmelse til offentligt Arbeide, bør han, efter samme Anordnings § 3, have sit Liv forbrudt.

6) Naar Livsfanger i Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset i Kjøbenhavn gjøre sig skyldige i Forbrydelser, der, efter de almindelige Love, straffes med offentligt Arbeide, altsaa ogsaa i Tyverier, ansees de med Straf af Kat, Tamp eller Riis i 2 Dage, 27 Slag hver Dag, eller eensomt Fængsel indtil 6 Maaneder, hvortil endnu kan føies Strafarbeidets forholdsmæssige Skjærpelse. Plak. 31 Aug. 1813 § 13, jvfr. Plak. 1 Febr. 1826.

§ 237.

Undtagne Tyverier ere de, der belægges med mindre Straf end den for Tyverier i Almindelighed foreskrevne. Dette kan have sin Grund deels i Personen, af hvem Tyveriet begaaes, og deels i Tyveriets Gjenstand.

Undtagne Tyverier paa Grund af Personen ere de, der begaaes af Børn mellem 10 og 15 Aar. Dette Tyveri straffes første Gang enten med Riis af Slutteren under Fogdens Opsyn eller med Fængsel fra 1 til 4 Uger. Ved Valget af disse Strafarter bør det fornemmelig komme under Overveielse, hvilken af disse der efter de personlige Egenskaber og Forhold kan antages at være det virksomste og hensigtsmæssigste Middel til Barnets Forbedring, ligesom der ogsaa bør tages særdeles Hensyn til, om der paa Stedet haves et Fængsel, hvor Barnet ei alene kan være befriet for

*) Jvfr. Bibl. f. dansk Lovk. 1 B. S. 143—144.

skadeligt Samkvem med Andre, men ogsaa have passende Beskjæftigelse og være under tilborligt Tilsyn. Men er et særdeles strafværdigt Tyveri begaaet af et Barn, der mere nærmer sig 15 end 10 Aars Alderen, og derhos dette Barns Udvikling og de øvrige Omstændigheder tale for en høiere Grad af Tilregnelse, bliver det enten at ansee med en alvorlig Revselse af Riis, efter Omstændighederne fordeelt paa 2 Dage, dog ingensinde ad Gangen over 25 Slag, hvorved naturligviis bør paasees, at dets Sundhed ikke lider, eller med Fængselsstraf indtil 8 Uger. Fdns. § 26. Det sees heraf, at der ikke med Hensyn til Tyverier, begaaede af Børn, gjøres anden Forskjel mellem simple og kvalificerede Tyverier, end at de sidste kunne ansees med en noget høiere Straffegrad end i Almindelighed foreskrevet.

Anden Gang begaaet Tyveri af Børn under 15 Aar straffes som et af dem første Gang begaaet særdeles strafværdigt Tyveri, nemlig med en alvorlig Revselse af Riis eller Fængselsstraf indtil 8 Uger; men dersom denne Straf allerede er anvendt paa Barnet, kunne efter Omstændighederne begge disse Straffe i Forening paalægges det. Fdns. § 27, 1ste Membrum.

Tredie Gang eller oftere begaaet Tyveri af et Barn under 15 Aar ansees med Strafarbeide indtil 2 Aar. Fdns. § 27, 2det Membrum.

Iøvrigt bør det, naar Børn findes skyldige i Tyveri, tages under nøie Overveielse, om der ikke af Forældrene eller Andre, hvem Forsorg for Barnet paaligger, maatte være viist en saadan Mangel paa behørig Omhu for dets Sædelighed, at et særdeles Tilsyn fra det Offentliges Side eller en anden Foranstaltning maatte være fornøden for at frelse det fra videre Fremgang paa Lastens og Fordærvelsens Bane, hvorom Dommeren har at henvende sig til de Autoriteter, som Tilsyn med Opdragelsesvæsenet tilkommer. Hvis Forhold og Omstændigheder gjøre det antageligt, at det Barn, der første Gang befindes i Tyveri, ved anden Foranstaltning,

som kan træffes, vil rettes og forbedres uden at lide den derfor bestemte Straf, skal derom gjøres Indberetning til Kancelliet, som er bemyndiget til at frafalde Paatalen. Fdns. § 28.

Hvorledes en anden Straf ifølge Fdns. § 29 kan substitueres, naar unge Mennesker mellem 15 og 18 Aar begaae Tyveri, er omhandlet ovenfor (§ 223), men et saadant Tyveri kan ikke henføres til de undtagne Tyverier.

Anm. 1. Det var ved Udarbeidelsen af Udkastet til Fdn. 11 April 1840 taget under Overveielse, om der ikke fra de almindelige Bestemmelser om Tyveriers Afstraffelse burde gjøres en Undtagelse med Hensyn til de Tyverier, som begaaes imellem Forældre og Børn eller andre Nærvaarørende, som leve i Familiesamfund med hinanden, men der fandtes dog overveiende Betænkelighed herved. Jydske Stænder-Tidende for 1838, 1ste Række S. 258—259 og K. T. f. 1840 S. 449, Noten.

Anm. 2. Den særegne Bestemmelse i Rskr. 11 Aug. 1786 for Island, hvorefter uoplyste Drenge indtil 18 Aar for første Gang begaaet Tyveri ikke skulde ansees med ordentlig Tyvsstraf, er bortfalden ved Fdn. 24 Jan. 1838 §§ 1 og 8.

§ 238.

Om undtagne Tyverier paa Grund af Forbrydelsens Beskaffenhed bestemmer Fdn. 11 April 1840 § 30, at da der gives Handlinger, der, skjøndt de efter deres Form maae henføres under det almindelige Begreb om Tyveri, dog paa Grund af Gjenstandens Ubetydelighed, i Forbindelse med dens øvrige Beskaffenhed eller formedelst særdeles Forhold, ikke i den almindelige Forestilling fremtræde som en saadan Forbrydelse og derfor heller ikke vidne om den paa at tilvende sig Andres Gods rettede Villie, der hører til Tyveriets sande Væsen, saasom naar Frugter paa anden Mands Mark eller i dennes Have, eller Føde- eller Drikke-

varer borttages til umiddelbar Fortæring eller dog af ubetydelig Værdi, uden at der i den Maade, hvorpaa den Paagjeldende har banet sig Adgang til de Steder, hvor bemeldte Frugter eller Varer fandtes, er Noget, som udelukker Handlingen fra den foranførte mildere Bedømmelse, er det, i Overensstemmelse med den Grundsætning, der allerede forhen med Hensyn til nogle enkelte Tilfælde har viist sig i flere Lovsteder, f. Ex. L. 6—17—30 jvfr. 31, fastsat som almindelig, saavel for disse som for andre Tilfælde af lignende Natur, gjeldende Regel, at de ikke skulle behandles som Tyveri, eller uden paa dens Forlangende, som derved finder sig forurettet, gjøres til Gjenstand for Undersøgelse eller Paatale *). Men naar en saadan Handling paaklages, bliver Sagen at behandle politiretsviis, og den Paagjeldende, som findes skyldig, at ansee enten med en Bod indtil 20 Rdl. Sølv eller efter Omstændighederne med Fængsel indtil 14 Dage **).

Anm. Om ulovlig Skovhugst og anden Skovforbrydelse, hvorom Fdn. 11 April 1840 § 31 bestemmer, at det indtil videre vil have sit Forblivende ved de derom givne særegne Anordninger, vil blive handlet nedenfor.

---

*) Af ældre Domme, hvorved saadanne Handlinger ikke ere betragtede som Tyverier, kunne mærkes følgende: i J. A. Nr. 16 S. 145—147, J. T. 14 B. 2 H. S. 208—209, 17 B. 2 H. S. 240—241, 18 B. 1 H. S. 152—155, 26 B. S. 308—309, og 351—352, 27 B. 1 H. S. 75—78, jvfr. 28 B. S. 109—111 og 32 B. S. 48—50, Forsete f. 1824 S. 345—317 og J. U. 1 Aarg. S. 303.

**) Dog, hvis et Forhold af foranførte Beskaffenhed, enten fordi det i Begyndelsen har havt Udseende af en større Brøde eller formedelst sin Forbindelse med andre Handlinger, der egnede sig til offentlig Undersøgelse, er blevet Gjenstand for en saadan, bliver den Straf, som den Paagjeldende derved har paadraget sig, at bestemme ved den Dom, som afsiges under den desangaaende anlagte Justitssag, forsaavidt ikke vedkommende Eier har frafaldet Paatale. Fdns. § 30 in fine.

§ 239.

Attentatet paa Tyvsforbrydelsen belægges med $\frac{1}{3}$ indtil $\frac{2}{3}$ af den Straf, som den fuldendte Forbrydelse vilde have medført, saaledes at hvor Straffen for denne vilde have været Arbeide paa Livstid, ansees 6 Aars Arbeide som $\frac{1}{3}$ deraf. Fdns. § 80. De nærmere Regler herom, der ere fælles for alle de i Fdn. 11 April 1840 nævnte Forbrydelser, ville først blive omhandlede nedenfor (§ 285).

Hvad Medhjelperne i Tyvsforbrydelsen angaaer, da skjelner Fdn. 11 April 1840 imellem den Understøttelse, der gaaer forud for eller finder Sted under Tyveriets Udførelse, og den efterfølgende. Den foregaaende og samtidige Understøttelse straffes lige, nemlig ligesom Tyvshandlingen selv, hvorimod den efterfølgende Understøttelse i Almindelighed straffes betydeligt mildere.

Om den foregaaende og samtidige Understøttelse af Tyvsforbrydelsen handler Fdns. § 21, der bestemmer, at de, som under Udførelsen af Tyverier ere, om det endog blot er ved deres Tilstedeværelse for at holde Vagt og understøtte Tyvens Mod, behjelpelige til at befordre Tyveriernes Fuldbyrdelse eller bortrydde Hindringerne, saavelsom og de, der ved at forføre, tilskynde, give Anviisning, forsyne med Værktøi, aabne Tyven Udsigt til at gjemme eller afsætte sine Koster, eller paa nogen anden lignende Maade ved foregaaende Handlinger medvirke til en saadan Forbrydelse, skulle straffes, som om de selv havde stjaalet, saaledes at der ved Straffens Bestemmelse tages Hensyn saavel til de Tyveriers Størrelse, Antal og Beskaffenhed, hvortil de have medvirket, som til Medvirkningens Grad, saa og til alle de øvrige Omstændigheder, der, i Overensstemmelse med Fdns. §§ 2 til 4 (§ 223), bør have Indflydelse paa Straffens Størrelse. Det tilføies derhos, at da der saaledes ved Straffens Bestemmelse bør tages Hensyn saavel til Graden af den Skyldiges Medvirkning som til de øvrige Omstændigheder,

der medføre, at Forbrydelsen i større eller ringere Grad kan tilregnes ham, følger deraf, at han snart kan blive anseet med høiere Straf end den, som vil blive at paalægge den umiddelbare Gjerningsmand (f. Ex. naar Forældre tilskynde deres Børn til at stjæle, eller iøvrigt Gjerningsmandens Alder, Umodenhed, eller det Forhold, hvori han staaer til den, der medvirker til Forbrydelsen, maa give den Sidste en særdeles Indflydelse paa ham), snart med ringere (saasom hvis Forbrydelsen blev udført i et større Omfang eller med mere skjærpende Omstændigheder, end den, der fremkaldte eller befordrede samme, kunde have gjort Regning paa). Af disse Bestemmelser sees, at ikke blot den physiske men ogsaa den psychologiske Aarsag, og af den sidste saavel Bi- som Hovedaarsagen, ansees som om han selv havde stjaalet, hvorimod der ved Straffegradens Fastsættelse kan tages behørigt Hensyn til den forskjellige Strafskyld.

§ 240.

Den efterfølgende Understøttelse af et Tyveri eller Hæleri i streng Forstand straffes i Almindelighed meget mildere end selve Tyveriet. I et enkelt Tilfælde ansees dog Hæleren som om han selv havde stjaalet, ligesom han omvendt, under visse Betingelser, kan afsone sin Brøde med Bøder eller endog ganske fritages for Straf. Som Følge heraf kan der skjelnes mellem simpelt, kvalificeeret og undtaget Hæleri.

Simpelt Hæleri. Herom bestemmer Fdn. 11 April 1810 § 22, at den, der uden noget Slags foregaaende Aftale eller Overenskomst gjør sig medskyldig i et allerede fuldbyrdet Tyveri, enten ved at tilforhandle sig eller paa anden Maade modtage de Koster, hvorom han vidste eller formodede, at de vare stjaalne, saavelsom den, der lægger Dølgsmaal paa Koster, der efterlyses som Eieren ulovligen frakomne,

bliver at ansee i Analogi af de angaaende selve Tyveriets Afstraffelse givne Bestemmelser, dog med en forholdsmæssig Nedsættelse i Straffen. Denne skal, hvis der ikke forhen er overgaaet den Paagjeldende Dom for lige Forbrydelse, i Forhold til de Forbrydelsers Størrelse, Mængde og Beskaffenhed, hvori han har taget Deel, samt Graden i selve denne Deeltagelse, i Forbindelse med de øvrige Omstændigheder, som forhøie eller nedsætte hans Strafskyld, være fra 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød til 2 Aars Strafarbeide. I Gjentagelsestilfælde voxer Straffen i et stedse stigende Forhold, og denne Forbrydelse ansees i det Hele saaledes:

Første Gang fra 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød til 2 Aars Strafarbeide.

Anden Gang fra 4 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød til 4 Aars Strafarbeide.

Tredie Gang fra 2 til 8 Aars Strafarbeide.

Fjerde Gang fra 4 til 16 Aars Strafarbeide.

Femte Gang fra 8 Aar til Strafarbeide paa Livstid.

Sjette Gang Strafarbeide paa Livstid.

Børn under 1 Aar straffes ikke for Hæleri.

§ 241.

Som kvalificeret Hæleri betragtes det, naar Nogen gjør Vane eller Næringsvei af at tilforhandle sig eller paa anden lignende Maade at modtage stjaalne Koster, og han saaledes, skjøndt uden nogen udtrykkelig Aftale, har givet Tyvene Opmuntring til at stjæle ved at aabne dem Leilighed til at blive af med deres Koster. Den Paagjeldende straffes da, som om han selv havde stjaalet. Fdns. § 24.

§ 242.

I et enkelt Tilfælde er den efterfølgende Meddeelagtighed i en Tyvsforbrydelse anseet meget mildt og kan saaledes betragtes som et undtaget Hæleri. Da der nemlig kunne tænkes Tilfælde, hvori Nogen, som redelig er kommen i Besiddelse af stjaalne Koster, dog lægger Dølgsmaal paa samme, naar de efterlyses som Eieren ulovligen frakomne, uden at

han derved har havt til Hensigt at fravende Eieren sit Gods, men kun har ladet sig bestemme af øieblikkelig Forlegenhed eller Frygt, saa bør han, naar Omstændighederne vise dette, kun ansees med en passende Pengebod eller en kort Tids Fængsel, og efter Sagens Beskaffenhed vil han endog kunne forskaanes for al Straf, dersom han selv siden af egen Drift er kommen frem med de Koster, hvis Besiddelse han fra først af urigtigen fragik. Fdns. § 23.

En med Hæleri nærbeslægtet Forbrydelse er det, naar Nogen findes i Besiddelse af stjaalet Gods, uden at saadanne Omstændigheder ere forhaanden, at han kan dømmes som skyldig i Tyveri, Hæleri eller ulovlig Omgang med Hittegods (L. 6—17—10 og 11 og Fdn. 8 Septb. 1811 § 6), men han dog maa ansees overbeviist om nogen Mislighed eller Uforsigtighed ved Kosternes Erhvervelse. Han skal da ansees med Bøder indtil 50 Rbdlr. Sølv eller med Fængsel indtil 4 Uger, eller under særdeles skjærpende Omstændigheder med Fængsel paa Vand og Brød indtil 4 Gange 5 Dage, og skal der ved Anvendelsen af denne Regel iblandt Andet tages Hensyn til Kosternes Værdi saavel i og for sig, som i Forhold til den Paagjeldendes Kaar og til den Priis, han derfor har givet, ligesom det vil være en særdeles skjærpende Omstændighed, hvis den Tiltalte forhen er funden skyldig i Tyveri, Hæleri eller nogen anden af de Forbrydelser, som ved Fdn. 11 April 1810 ere satte ved Siden deraf (§ 284). Plak. 21 Septbr. 1811 § 1. (K. T. 1811 S. 817—822). Hvor denne Straf anvendes, finder ingen særskilt Mulkt Sted efter Fdn. 27 Juli 1742 eller de øvrige Anordninger, der forbyde at kjøbe af visse Personer. (§ 166). Bøderne tilfalde i Kjøbenhavn Politikassen og ellers i Kjøbstæderne Byens og paa Landet Amtets Fattigvæsen, og Sagerne behandles politiretsviis, naar de ikke staae i Forbindelse med andre Forbrydelser, der henhøre under kriminel Forfølgning. Plak. 21 Septbr. 1811 §§ 2 og 3.

Naar Nogen under samme Sag findes skyldig i Tyveri

og Hæleri, gjelde de samme Regler, som naar han paa eengang findes skyldig i forskjellige Arter af de i Fdn. 11 April 1840 omhandlede Forbrydelser. Fdns. § 78 (§ 283).

§ 243.

Naar Nogen efter hinanden findes skyldig i Tyveri og Hæleri, bliver Tyvsforbrydelsen altid at betragte som Hæleri, forsaavidt dette medfører en større Straf, end naar den kun betragtedes som Tyveri. Naar altsaa en Tyvshæler forhen er straffet for Tyveri, blive de ham saaledes overgaaede Domme at tage i Betragtning til Straffens Skjærpelse paa samme Maade, som om han derved var befunden i Hæleri. Er den, der nu skal dømmes som Tyv, forhen funden skyldig i Hæleri, kan han i intet Tilfælde dømmes mildere, end om den nye Forbrydelse blot bestod i Hæleri; men dersom den Straf, hvortil han som Tyv vilde være at dømme, allerede er større end den, der fra foranførte Synspunkt kunde paalægges ham, bliver hiin ældre Dom, ved Bestemmelsen af Straffen for det af ham begaaede Tyveri, alene at tage i Betragtning i Overensstemmelse med Fdn. 11 April 1840 § 3 Nr. 7 (§ 223). Fdns. § 25*)

Det er iøvrigt nu ikke blot foregaaende Domme for Tyveri og Hæleri, der, ved gjentagen Forbrydelse, have lige Virkning med Domme, hvorved Nogen er kjendt skyldig i disse Forbrydelser, men det Samme gjelder, efter Fdn. 11 April 1840 § 79, om Domme, hvorved Nogen er kjendt skyldig i Ran og Røveri, virkelige Bedragerier og Forfalskninger (§ 284).

§ 244.

De, der ere medskyldige i Hæleri, straffes efter de for Deelagtighed i Tyvsforbrydelsen (§ 239—242) foreskrevne Regler. Fdns. § 77 (§ 282).

Ligeledes belægges Attentatet paa denne Forbrydelse

---

*) Ældre Domme, hvori det samme Princip allerede er fulgt, i J. M. T. f. 1803, 2 B. 8 H. S. 173—174 og 10 H. S. 289—299, J. A. Nr. 9 S. 86—87 og Nr. 12 S. 148—151, J. T. 13 B. 1 H. S. 51—55 og 115 119, 25 B. S. 129—130 og 186—190, 29 B. S. 175—178 samt Forsete f. 1824 S. 348—351.

med $\frac{1}{3}$ indtil $\frac{2}{3}$ af den for det fuldendte Hæleri fastsatte Straf. Fdns. § 80 (§ 285).

Anm. Om Besiddelses- og Brugs-Tyveri vil blive handlet nedenfor. (§§ 249—250).

Fem og tyvende Kapitel.

Om Ran og Roveri.

§ 215.

Danske Lov omhandler i to særskilte Kapitler Ran og Roveri (L. 6—15 og 6—16). Forskjellen imellem dem bestaaer deri, at Ran (rapina) er en, uden Vold eller Trudsel om Vold, udovet uberettiget Besiddelsestagelse af en i en Andens Værge værende Ting*), og Roveri (latrocinium) en lige Besiddelsestagelse, udovet ved Vold eller Trudsel om Vold.

Denne Adskillelse bestaaer vel endnu efter Fdn. 11 April 1810, men da begge Forbrydelser i Virkeligheden grændse nær til hinanden, og et Ran kan være udovet under Betingelser, der gjore, at det meget nærmer sig Roveri, er der ogsaa i Straffebestemmelserne for begge Forbrydelser hertil taget Hensyn, og Ran og Roveri danne saaledes ikke længer to saa affondrede Klasser af Forbrydelser, som forhen, men maae nu behandles under Eet.

Om Ransforbrydelsen**) bestemmer Fdns. § 32, at de Handlinger, som i Loven henføres til Ran, skulle, forsaavidt de bestaae i Borttagelse af rørlige Ting***), for

---

*) Sibbern: Om Begrebet om Ran og Straffene herfor i J. A. Nr. 27 og 28 S. 243—256.

**) Ældre Domme, hvorved Nogen er ansect for Ran, findes i J. A. Nr. 22 S. 61—67, J. T. 5 B. 2 S. 136—139, 6 B. 1 H. S. 17—19, 12 B. 1 H. S. 146—147, 15 B. 2 H. S. 147—50, 18 B. 2 H. S. 314—316 og Forsete f. 1822 S. 133—136.

***) Dette gjelder om Lovens Haandran (6—15—2), Boran (6—15—3), Hjordran eller Markeran (6—15—4) og Agerran (6—15—5 cfr 6 til 8). Jvfr. L. 6—15—11 til 16. Det har været omtvistet, om de Ord i L. 5—15—15: „Da vorder han ei derfor Ransmand" gik paa Skovens Eier eller paa Ransmanden, og der kan anføres Grunde for begge Meninger, men den hele Undersogelse er ikke

Fremtiden i alle Maader behandles efter Bestemmelserne for Tyveri. Som Følge heraf bliver et saadant Ran, hvorfor Loven bestemte Straf af infamante tre Mark, Igjeld og Tvigjeld, nu at straffe enten som simpelt, kvalificeret eller undtaget Tyveri, efter de forskjellige Betingelser, under hvilke det er udøvet, og atter forskjelligt, eftersom det er begaaet første, anden, tredie, fjerde eller femte Gang. Hvad de Tilfælde angaaer, hvori egenmægtig Behandling af Andres urørlige Ting efter Loven straffes som Ran, da, ligesom saadant Forhold efter sin Natur maa henføres til Vold paa Andres Eiendele, bliver Straffen derfor at bestemme efter Grundsætningerne for dette sidste Slags Forbrydelser. Det Samme bør og være Reglen i det i L. 6—15—19 omhandlede Tilfælde, naar Intet er blevet borttaget af den, der paa den i Artiklen ommeldte Maade har krænket Veifreden. Fdns. § 32. Er derimod Noget borttaget, bliver Handlingen at straffe som Tyveri.

Dersom Nogen, for at frarane en Anden hans Gods, vel har brugt Magt eller Trudsel, men samme dog har været saaledes beskaffen, at der aldeles ingen Anledning har været til at befrygte nogen egentlig Mishandling, f. Ex. naar Nogen blot har snappet eller slaaet en Ting ud af en Andens Hænder eller brugt Trudsler, som der ikke var Anledning til at antage, at han kunde eller vilde sætte i Værk, saa bliver denne voldsomme Adfærd at tage i særdeles Betragtning ved den nærmere Bestemmelse af den i Fdns. § 32 hjemlede Straf, under omhyggeligt Hensyn til alle de Omstændigheder, som forøge eller nedsætte dens Strafbarhed. Fdns. § 33. En saadan Trudsel

længer af nogen Vigtighed. Det Samme gjelder om det Spørgsmaal, hvorledes L. 6—15—3 lod sig forene med L. 6—11—2, og L. 5—13—9 med L. 6—14—4. Det i L. 6—15—9, jvfr. Art. 10 og 11, omhandlede Ran henhører derimod ikke under den ovenanførte Bestemmelse, men denne Lovartikel ansees som aldeles obsolet. Norskilde Stænder-Tid. f. 1838 2den Række S. 2458.

eller Magts Anvendelse, der ingen egentlig voldsom Charakteer har eller lader nogen Fare for den Forurettedes Person befrygte, har Lovgiveren ikke anseet tilstrækkelig til at forandre Ransforbrydelsens Natur eller til at henføre den under Begrebet om Røveri, hvorimod dette kun er en graverende Omstændighed ved Straffens Bestemmelse.

§ 246.

Røveri er en ved personlig Vold eller Trudsel om samme udøvet uberettiget Besiddelsestagelse af en i en Andens Værge værende Ting*). Af denne Forbrydelse gives der, efter Fdn. 11 April 1840, forskjellige Arter, som særligen maae omhandles:

1) Ringeste Grad. Naar Nogen ved virkelig tilføiet personlig Overlast eller ved Trudsler med personlig Vold, af anden Beskaffenhed end de i Fdns. § 33 forudsatte (§ 245), skiller anden Mand ved Penge eller Gods, hvoraf denne er i Besiddelse, bliver han, saafremt ingen af de Omstændigheder ere tilstede, som i Medhold af det Følgende ville paadrage ham høiere Straf, at ansee med Strafarbeide fra 4 til 8 Aar. Fdns. § 34, første Membrum. Straffens Minimum er her lig Maximum af Straffen for første Gang begaaet simpelt Tyveri, og dens Maximum lig Maximum for anden Gang begaaet simpelt Tyveri.

*) Ældre Domme, hvorved Nogen er straffet for Røveri, findes i J. A. Nr. 7 S. 50—53, Nr. 16 S. 6—9, jvfr S. 9—13, Nr. 17 S. 115—117, N. J. A. 23 B. S. 56—61, J. T. 2 B. 1 H. S. 115—123, 4 B. 2 H. S. 239, jvfr. 4 B. 1 H. S. 53—59, 8 B. 1 H. S. 193—195, jvfr. 10 B. 2 H. S. 167, 15 B. 2 H. S. 64—66, 18 B. 2 H. S. 310—313, 23 B. S. 145—149, 25 B. S. 55—58, 28 B. S. 183—187 og S. 212—214, 30 B. S. 7—16 og 109—114 og 36 B. S. 231—235, Forsete for 1822 S. 430—432, og K. T. f. 1819 S. 699—705 og f. 1836 S. 561—573.

2) Anden Grad. Men dersom Forbryderen ved Indbrud eller paa anden Maade, der i Fdns. § 12 er sat ved Siden af Indbrud (§ 231), er trængt ind i anden Mands Bolig, eller hvis iøvrigt Tiden eller Stedet, hvor det røveriske Anfald foregaaer, Fleerheden af de Personer, som deri tage Deel, de Vaaben, hvormed den eller de Skyldige ere forsynede, eller som endog til Handlingens Udførelse ere benyttede, eller andre Omstændigheder give Forbrydelsen en særdeles Grad af Farlighed, eller dersom virkelig Mishandling er udøvet, saasom ved at binde, kneble eller saare Nogen, er Straffen Arbeide fra 8 til 16 Aar eller efter Sagens Beskaffenhed paa Livstid, Alt i Forhold til det mere eller mindre farlige Forsæt, som ved det hele røveriske Foretagende er lagt for Dagen, samt den Grad, hvori samme er kommet til Udførelse. Fdns. § 34, andet Membrum. Straffens Minimum er her lig Maximum for anden Gang begaaet simpelt Tyveri, og dens Maximum af 16 Aar lig Maximum for tredie Gang begaaet simpelt Tyveri og det grovere Indbrudstyveri, ligesom offentligt Arbeide paa Livstid under særdeles kvalificerede Omstændigheder kan vælges her ligesom for det groveste Indbrudstyveri.

3) Tredie Grad. Under særdeles skjærpende Omstændigheder, og navnligen naar enten betydelig Mishandling er tilføiet Nogen, eller de brugte Vaaben eller andre Omstændigheder vidne om, at Forbryderen har været beredt paa til sin Hensigts Fremme at gaae til slig Yderlighed, bliver Kagstrygning at forene med Arbeidsstraffen for Livstid. Fdns. § 34, tredie Membrum.

4) Fjerde Grad. Er ved det røveriske Anfald Livet berøvet Nogen, eller der er tilføiet ham en Mishandling af det Slags, som Fdn. 4 Oktbr. 1833 § 2 omhandler (§ 194 Nr. 2), skal den Skyldige have sit Liv forbrudt; men dersom Gjerningen var forbunden med en umiddelbar morderisk Beslutning, bliver, eftersom denne er bleven udført eller ikke,

L. 6—9—12 eller 6—6—22 at anvende (§ 178 og § 188). Fdns. § 34, fjerde Membrum.

5) Dersom Røveri maatte være udøvet imod Posten (§ 228) eller paa dem, som Skibbrud eller anden saadan Ulykke er overgaaet (§ 230), bliver Saadant altid ved Straffens Bestemmelse at tage i Betragtning som en særdeles skjærpende Omstændighed, saa at enten den ellers forskyldte Straffetid forlænges, eller at Kagstrygning forenes med Strafarbeide for Livstid, naar dette allerede ved Forbrydelsens øvrige Beskaffenhed var forskyldt. Fdns. § 35.

6) Dersom den, der fratager en Anden hans Gods, har udøvet saadan Vold eller Trudsel, som Fdns. § 31 omhandler, for at sætte sig istand til at fuldbyrde Borttagelsen eller bringe det tagne Gods i Sikkerhed, bliver han at straffe i Overensstemmelse med bemeldte Paragraph, uden Hensyn til om han ved at begynde paa Forbrydelsen allerede havde været sindet at benytte slige Midler eller ikke. Fdns. § 36.

7) Dersom Nogen ved Vold eller Trudsler aftvinger Nogen en Forskrivning, Kvittering eller andet Dokument, som kan paadrage ham eller Andre Forpligtelser, eller skille ham eller Andre ved Rettigheder, bliver han i alle Maader at ansee, ligesom om han umiddelbart havde berøvet en Anden Penge eller Gods. Fdns. § 37.

Det sees iøvrigt let, at de tre førstnævnte Arter af Røveri kun i Graden af den udøvede Vold og Handlingens Farlighed skjelne sig fra hinanden, og at det derfor undertiden kan være tvivlsomt, om et begaaet Røveri skal henføres til den ene eller den anden Klasse, men dette er, med Hensyn til de valgte Minima og Maxima af Straf, af mindre Vigtighed.

§ 247.

Hvad Sørøveri angaaer, da bestemmer Fdn. 11 April 1840 § 31 in fine, at Fdn. 20 April 1825 §§ 1 og 2, der handler om Sørøveri i Vestindien, derpaa bliver at

anvende ogsaa i Danmark*). Efter denne Anordnings § 1 skal Enhver, der befindes at have indladt sig i en Forbindelse, der har Udredningen af et Sørøverfartøi til Gjenstand, eller at have gjort Tjeneste paa et saadant, saa og Enhver, der har anviist Sørøverne et Bytte, eller paa anden lignende Maade væsentligen befordret eller søgt at befordre Sørøveri, straffes med Galgen, og skal denne Straf for den, der overbevises at have været Ophavsmand til Forbindelsen eller Anfører paa Sørøverfartøiet, saavelsom og for dem, der, i Tilfælde af at det er kommet til et virkeligt Foretagende imod et Skib, have deeltaget i Mord eller personlig Mishandling, skjærpes saaledes, at den Skyldige paa en af Generalgouverneuren i Vestindien dertil valgt Udkant af Landet hænges i en Jernkjæde, uden at Kroppen fra Galgen nedtages og jordes. Istedetfor denne skjærpede Livsstraf træder dog, efter Fdn. 11 April 1810 § 34, udenfor de vestindiske Kolonier den i L. 6—9—12 bestemte Straf at steiles. Derimod fastsætter Fdn. 20 April 1825 § 2, at de, der, paa en mindre virksom Maade, have gjort sig medskyldige i Forbrydelsen, skulle ansees med Fæstningsarbeide paa nogle Aar eller efter Omstændighederne paa Livstid.

Anm. Forordningens øvrige Bestemmelser vedkomme os ikke her, da de kun angaae Rettergangsmaaden i disse Sager, dog kan det erindres, at Generalgouverneuren, efter Fdns. § 5, er bemyndiget til strax at foranstalte Lands-Overrettens Dom fuldbyrdet, naar han ingen Anledning finder til at indstevne Sagen for Høiesteret (jvfr. Rskr. 20 April 1825), ligesom det ogsaa maa mærkes, at Generalgouverneuren ved Fdns. § 6 er bemyndiget til efter Omstændighederne at fritage en i et Sørøveri medskyldig Person for al Tiltale og Straf, naar han ved Angivelse eller paa anden Maade bidrager til at hindre Forbrydelsen (§ 68).

---

*) Jvfr. Kanc. Cirkl. 26 Septbr. 1829 og Dom i Forsete for 1823 S. 379—389.

§ 248.

De, der ere medskyldige i Ran og Røveri straffes efter de samme Regler, som de, der ere meddeelagtige i Tyveri. Frn. 11 April 1840 § 77 (§§ 239—242 og § 282).

Ligeledes straffes Attentatet paa disse Forbrydelser paa samme Maade som Attentatet paa Tyveri og Hæleri med $\frac{1}{3}$ indtil $\frac{2}{3}$ af den for den fuldendte Forbrydelse foreskrevne Straf. Frns. § 80 (§ 285).

Om Gjentagelsen af de herombandlede Forbrydelser, enten alene eller i Forbindelse med andre Eiendomsforbrydelser, vil blive handlet nedenfor. Frns. § 78 og 79 (§§ 283—284).

Sex og tyvende Kapitel.

Om Besiddelses- og Brugs-Tyveri.

§ 249.

Under Besiddelsestyveri indbefattes efter Frn. 11 April 1840 § 39 enhver ulovlig Borttagelse af den En selv tilhørende Ting, om dette end ikke skeer hemmeligt eller i svigagtig Hensigt, og Begrebet er derefter saa omfattende, at det ogsaa indbefatter Besiddelsesran og Besiddelsesrøveri. Som Følge heraf straffes denne Handling ogsaa aldeles forskjelligt, eftersom den foretages uden svigagtig Hensigt, i hvilket Fald den kun er at betragte som en Art Selvtægt, eller i saadan Hensigt, hvorimod Besiddelsestyveri efter L. 6—17—12 straffedes som andet Tyveri*). Den, der paa ulovlig Maade

*) Ældre Domme i J. T. 25 B. S. 117—118 og 27 B. 2 H. S. 329—330. Jvfr. 3 B. 2 H. S. 218—221.

sætter sig i Besiddelse af en ham selv tilhørende Ting, skal, forsaavidt dermed ikke maatte være forbunden nogen svigagtig Hensigt, ansees med Bøder fra 2 til 20 Rbd. Sølv efter Omstændighederne. Men i Tilfælde af at en svigagtig Hensigt dermed er forbunden, saasom naar Nogen hemmelig sætter sig i Besiddelse af Ting, som han til en Anden har pantsat, eller den, som har udlaant sin Ting, hemmelig tager den tilbage og vil kalde Laantageren til Ansvar for samme, ansees den Skyldige med den Straf, som saadant Bedrageri, efter de dermed forbundne Omstændigheder, i Overensstemmelse med Fdn. 11 April 1810 kan paadrage. Hvis Nogen, for at sætte sig i Besiddelse af sit Eget, har udøvet Vold, bliver han herfor tillige at ansee efter den udøvede Volds Beskaffenhed. Fdns. § 39.

Anm. Om Budet i Fdn. 29 Oktbr. 1794 § 42, der bestemmer en Straf af respektive 30 eller 60 Rbd. for den, der tager sine af en Anden optagne Kreaturer tilbage, eftersom dette skeer paa Marken eller de udtages af Optagerens Huus, Fold eller andet indelukkede Sted, herved er forandret, er dog tvivlsomt.

§ 250.

Brugstyveri har ligeledes efter Fdn. 11 April 1810 § 40 et saadant Omfang, at det ikke blot indbefatter den hemmelige, men ogsaa den aabenlyse Borttagelse af en Andens Ting, for at bruge den, og er saaledes derunder indbegreben ogsaa Brugsran paa rørlige Ting. Det bestemmes herom, at naar Nogen paa ulovlig Maade har sat sig i Besiddelse af en Andens Ting, men det efter Omstændighederne maa antages, at han ikke har villet tilegne sig den eller skille Eieren derved, men ikkun villet benytte sig af samme til et bestemt Brug, bliver han efter Sagens Beskaffenhed og navnlig med Hensyn til, hvorvidt Eieren derved har været udsat for

noget særdeles Tab ved Tingens Forringelse eller i andre Maader, at ansee med Bøder fra 2 til 20 Rbd. eller Fængsel paa Vand og Brød indtil 8 Dage. Fdns. § 40*).

Syv og tyvende Kapitel.

Om Bedrageri og Falsk.

§ 251.

Danske Lov havde ingen almindelig Straffebestemmelse for Bedrageri, hvorimod der paa enkelte Steder i Loven forekomme herhidhørende Bestemmelser. Derimod handlede L. 6—18 om Falsk og bestemte særskilt Straf for forskjellige Arter af denne Forbrydelse. Det har været omtvistet, om Falsk udgjorde en fra Bedrageri forskjellig Forbrydelse, og forsaavidt der ved Falsk blot forstodes reelt Falsk, synes man, med særdeles Hensyn til Bestemmelserne i L. 6—18, at kunne definere denne Forbrydelse ved en Handling, hvorved man i retstridig Hensigt giver en legemlig Ting Udseende af at være det den ikke er, eller vidende benytter en Ting, som af en Anden er givet et saadant Udseende**).

Det saakaldte personelle Falsk lader sig derimod ikke betegne paa en lignende Maade, men udgjør kun en særlig Art af Bedrageri. I Fdn. 11 April 1810 er nu Bedrageri

*) Herved er L. 6–17—10 ophævet. Jvfr. ældre Domme i J. T. 17 B. 2 H. S. 273–275 og 20 B. 1 H. S. 12—15 og Dom i J. U. 2 Aarg. S. 719–20, jvfr. S. 361—65.

**) Sibbern: Om Begrebet om Falsk og Sammes Straf i J. A. Nr. 27—28 S. 183—212. Jvfr. Ørsted: Om Tyveri S. 33—34 og N. J. A. 21 B. S. 23—24.

og Falsk omhandlede i umiddelbar Forbindelse med hinanden, og den Adskillelse i Begrebet, der tidligere maatte have fundet Sted imellem disse to Forbrydelser, er nu ikke længer af nogen praktisk Betydning. Vi ville derfor i dette Kapitel under Eet afhandle begge Forbrydelser under de forskjellige Klasser, der opstilles i den nævnte Anordning.

Under Bedrageri i dette Ords vidtloftigste Betydning kan indbefattes enhver Handling, hvorved Nogen i retstridig Hensigt undertrykker eller fordreier Sandheden, men i en mere indskrænket Betydning forstaaes derunder blot det egentlige Eiendomsbedrageri, det er en Handling, hvorved Nogen forsætligen undertrykker eller fordreier Sandheden, for derved at krænke Andres Eiendomsrettigheder. Dette kan igjen skee enten ved at give en legemlig Ting Udseende af at være det den ikke er, i hvilket Tilfælde Handlingen bliver det egentlige Falsk, eller uden dette, da den er et simpelt Bedrageri, en Adskillelse, der dog, som bemærket, nu er af liden Vigtighed. Fdn. 11 April 1840 har iovrigt ikke indladt sig paa at opstille nogen almindelig Definition paa Bedrageri, men har enkeltviis omhandlet de betydeligste Arter af samme, og dernæst givet en almindelig Bestemmelse om de ulovbestemte Arter af denne Forbrydelse*). Vi folge nu den i selve Anordningen brugte Orden, dog at vi, til større Letteelse for Læserne, afhandle disse Bestemmelser under fire Afsnit, nemlig: 1) Om Bedragerier i Almindelighed og de forskjellige Arter af samme (§§ 252—264), 2) om Forfærdigelsen og Afbenyttelsen af falske Dokumenter (§§ 265—274), 3) om falsk Myntning og falske Bankosedlers Forfærdigelse, m. m. (§§ 275—279), og 4) om adskillige almindelige Bestemmelser om Bedrageri og Falsk (§§ 280—287).

*) Grundene hertil findes udviklede i Motiverne til Lovudkastet i Jydske Stænder-Tid. for 1838, 1ste Række S. 262—266.

Første Afsnit.

Om Bedrageri i Almindelighed og de forskjellige Arter af samme.

§ 252.

Svigagtig at fravende Andre Penge og Gods er den første Art af Bedrageri, som Fdn. 11 April 1840 omtaler. Det bestemmes herom i Fdns. § 41, at den, som ved at udgive sig for en anden Person end den, han er, eller ved falskeligen at foregive sig at gaae en Andens Ærinde og af denne at være bemyndiget til at modtage Varer, Penge og deslige, eller ved andre lignende svigagtige Midler fravender en Anden Penge eller Gods, skal straffes i Overensstemmelse med Fdns. § 1 og de for dennes Anvendelse foreskrevne Regler, altsaa med simpel Tyvsstraf, nemlig i de ringere Grader Fængsel paa Vand og Brød fra 2 Gange 5 til 6 Gange 5 Dage og ellers Strafarbeide indtil 4 Aar. (§ 223).

Den heranførte Bestemmelse har i Fdns. § 42 modtaget adskillige nærmere Anvendelser, idet den nemlig er erklæret anvendelig paa:

1) den, som underslaaer noget et Stervbo tilhørende Gods, eller en samme tilkommende Fordring, eller paa anden saadan Maade besviger Nogen ved forsætlig at fordølge, hvad han er pligtig at opgive*);

2) den, som mod bedre Vidende og for at fravende en

---

*) L. 5—2—89 om Arvesvig er herved ophævet. Jvfr. ældre Domme i J. T. 10 B. 2 H. S. 159—160, jvfr. 6 B. 1 H. S. 21—30, 12 B. 2 H. S. 127—131, 21 B. S. 145—149, 26 B. S. 260—267 og 294—296, 28 B. S. 315—319, 31 B. S 15—19, 31 B. S. 314—319 og 327—333, 35 B. S. 27—29, J. U. 1 Aarg. S 389—393 og 475—477. Dom efter Fdn. 11 April 1840 § 42 i J. U. 1 Aarg. S. 804—806.

Anden, hvad der lovlig tilkommer denne, fragaaer Modtagelsen af hvad der er ham betroet til Laan (Penge eller Andet), Leie, Forvaring, Pant eller i andre Maader, saaledes at enten det Modtagne selv skulde tilbagegives eller noget Andet istedetfor samme betales*);

3) den, der svigagtigen nægter den Tilbagegivelse eller Betaling, som har fundet Sted af hvad han har havt at fordre af en Anden;

4) den, der fremfører opdigtede Fordringer i et Stervbo eller ved anden Leilighed, hvor de formedelst de Vedkommendes Mangel paa Kundskab om Omstændighederne kunne ventes at sættes igjennem;

5) den, der svigagtig modtager Penge eller Gods, som en Anden, paa Grund af urigtig Kundskab til Omstændighederne, troer sig pligtig at betale eller afgive til ham;

6) den, der berøver en Anden Midlerne til at gjøre en lovlig Fordring gjeldende eller til at værge sig imod en urigtig Fordring ved at fravende ham Dokumenter eller tilintetgjøre disse eller gjøre dem ubrugelige.

Det tilføies dog derhos, at det ingensinde skal tjene som Beviis til at fælde Nogen som skyldig i Svig, at han ikke med Eed vil fralægge sig en Fordring eller en Indsigelse eller paa saadan Maade bekræfte en af ham fremsat Fordring eller Indsigelse.

§ 253.

Ulovlig Disposition over Andres Gods og dermed beslægtede Handlinger. Herom bestemmer Fdns. § 43, at den, der ulovlig afhænder eller paa anden saadan svigagtig Maade, hvorved rette Eiers Eiendomsret kunde gaae tabt, tilegner sig, hvad der er ham betroet til Laan, Leie,

*) L. 5—8—3 og 4 og Fdn. 1 Novbr. 1805 § 159 er herved forandret.

Forvaring, Bestyrelse, Pant, saa og den, der sælger eller paa anden Maade afhænder eller pantsætter Gods, der ikke er ham tilhørende, eller hvorover han tidligere har overdraget anden Mand en Rettighed, som er uforenelig med den, der ved hiin Handling skulde stiftes*), ligeledes skal straffes i Overensstemmelse med Fdns. § 41, altsaa med simpel Tyvsstraf. Dette bliver og at anvende paa den, som bortflytter, afhænder eller pantsætter arresteret eller udlagt Gods**), saa og paa den Fæster eller Forpagter, som svigagtig forvansker den ham overleverede Besætning og Inventarium m. m.

§ 254.

Forødelse af Andres Midler omhandles i Fdns. § 41, hvorefter almindelig Tyvsstraf ogsaa er anvendelig paa den, der til eget Brug anvender Penge, som han for Andre har modtaget, eller som ere ham overgivne til Forvaring eller til en bestemt Anvendelse; dog dersom det ikke er ved at bryde Segl eller Laas for de fremmede Penge, at han har sat sig i Stand til at benytte dem, og han heller ikke svigagtigen har fragaaet Modtagelsen, bortfalder alt Strafansvar, hvis han, inden Dom i første Instants overgaaer ham, erstatter, hvad han saaledes har forbrugt. Det

---

*) L. 5—3—11, 5—7—15 og 5—8—12 er herved ophævet. Jvfr. ældre Domme i J. M. T. f. 1802 1 B. 2 H. S. 147—151, f. 1803 2 B. 9 H. S. 228—231, i Forsete f. 1822 S. 601—604 og 670—674, J. A. Nr. 4 S. 71—85, J. T. 2 B. 2 H. S. 193—196, 5 B. 2 H. S. 165—170, 10 B. 1 H. S. 91—97, 11 B. 2 H. S. 262—266, 19 B. S. 5—10, 26 B. S. 314—317, 29 B. S. 65—68, 31 B. S. 206—208, J. U. 1 Aarg. S. 336—338 og i Bibl. f. dansk Lovk. 1 B. S. 510—513.

**) Ældre Domme i J. U. 1 Aarg. S. 107—108 og 109 og 2 Aarg. S. 788—789.

tilføies derhos, at det iøvrigt, forsaavidt saadan Fordelse af anden Mands Midler ikke har været forenet med de ovenmeldte skjærpende Omstændigheder, altid skal staae i den Skadelidendes Magt, om han vil have Sagen forfulgt; den Skyldige skal i saa Fald ei heller kunne undergives Arrest, uagtet samme ellers ifølge den af ham begaaede Forseelses Beskaffenhed maatte være anvendelig, medmindre dette tillige er begjært af den Forurettede, ligesom denne og, indtil Dom er afsagt, kan frafalde Sagens fortsatte Forfølgning. Som Følge af foranførte Bestemmelse er Fdn. 4 Marts 1690 ikke længer anvendelig mod private Regnskabsbetjente. Jvfr. iøvrigt nu Fdn. 8 Juli 1840 (§ 103).

§ 255.

Svigagtig Forandring af Grændseskjel. Den, som for at udvide sin Eiendom eller skaffe den paa en Andens Bekostning en fordeelagtig Egenskab optager eller flytter Skjelsteen eller andet Mærke*), der betegner Grændsen for de forskjellige Eiendomme eller de dermed forbundne Rettigheder, ansees i Overensstemmelse med Fdns. § 41, altsaa med simpel Tyvsstraf. Fens. § 45. Jvfr. iøvrigt Bestemmelsen i Fdns. § 50 (259).

§ 256.

Bedrageri, udøvet ved overtroiske Kunster, belægges ogsaa med almindelig Tyvsstraf. Dersom nemlig Nogen ved saadanne indbildte og overtroiske Kunster, som omtales i L. 6—1—10 til 13**), bedrager Almuen eller

*) L. 6—18—1 og Fdn. 18 April 1781 § 48 er herved ophævet.

**) L. 6—1—10 og 11 handle om dem, som bruge nogen galne indbildede Kunster, med Forsæt at ville forgiøre og skade en Anden (jvfr. Kirkeritualet af 25 Juli 1685 Kap. 6 Art. 3); L. 6—

Andre, som maatte være daarlige nok til saaledes at lade sig bedrage, bliver ogsaa Fdns. § 41 derpaa at anvende, men ved Straffegradens Bestemmelse bliver ikke blot det Pengetab, som derved paaføres de Bedragne, men ogsaa slig Fremgangsmaades øvrige fordærvelige Følger at tage i Betragtning*). Ligeledes bliver ved Anvendelsen af Fdns. § 41 paa Spig, begaaet i Spil, særdeles Strenghed at iagttage med dem, som paa saadan Maade have bedraget Ungdommen eller Almuesfolk*). Fornævnte Lovens Artikler og i Forbindelse med disse den i Fdn. 30 Marts 1827 § 4 givne Bestemmelse bortfalder saaledes for Fremtiden. Fdns. § 46.

§ 257.

Alle de ovennævnte Bedragerier (§§ 252—256) ansees med simpel Tyvsstraf. Derimod er der to Arter Bedrageri, som tildeels belægges med en meget mindre Straf, nemlig Brug af falsk eller urigtig Maal og Vægt og Vareforfalskning.

Om falsk og urigtig Maal og Vægt handler

1—12 om dem, der befindes med Signen, Manen, Maalen, Jaienvisning, visse Dages Udvælgelse, Charakterers Misbrug at omgaaes og i saadanne mistænkelige Kunster kyndige og forfarne at være og dem øve og bruge; L. 6—1—13 om dem, der ere saadanne Folks Medvidere og deres Raad og Kunster til sig eller Andre bruge eller bruge lade. Jvfr. ældre Domme i J. A. Nr. 15 S. 8, Nr. 20 S. 78—85, N. J. A. 4 B. S. 56—63, jvfr. 8 B. S. 146, J. T. 3 B. 1 H. S. 101—103, 13 B. 1 H. S. 68—72, 21 B. S. 107—108, 27 B. 2 H. S. 330—331, Ferierie for 1822 S. 449—470 og for 1824 S. 358—362.

*) Jvfr. ældre Domme i J. M. T. f. 1802 1 B. S. 40—50, J. A. Nr. 11 S. 140—145 og J. U. 1 Aarg. S. 207—208.

Fdn. 11 April 1840 § 47*), og efter samme maa der skjelnes imellem følgende Handlinger:

1) Befindes Maal- og Vægtredskaber at være, med Hensigt til ved sammes Hjelp at kunne forurette Andre, dannede af større eller mindre Indhold end det forordnede, hvortil det og hører, naar de lovlige Maal- og Vægtredskaber ere blevne forsætlig forandrede, være sig ved Hjelp af Stavers Indsættelse eller Bundens Flytning i Tønder eller Skjepper, ved Metalmaals Ud- eller Indhamring, Vægtlodders Formindskelse eller Forøgelse, eller i andre Maader, da skal saavel den, der har forfærdiget sligt falsk Maal og Vægt eller forfalsket det rette, som den, der har ladet dette gjøre, eller som vidende betjener sig af saadanne falske Maal- eller Vægtredskaber, straffes efter Fdns. § 41, altsaa som for andre Bedragerier med almindelig Tyvsstraf. Fdns. § 47, første Membrum.

2) Dersom ellers Vægt eller Maal benyttes, som ikke lovlig er justeret, eller som ved Tid og Brug er blevet forandret, eller dersom Nogen ved Brugen af Vægt og Maal forurretter dem, med hvem han handler, ansees den Skyldige første Gang med Bøder. Disse blive ordentligviis at bestemme fra 2 til 20 Rbd. Sølv; dog maae Bøderne i det sidstnævnte Tilfælde ikke sættes ringere end til det Dobbelte af det Beløb, som det efter Rimelighed kan antages, at der ved slig Mislighed er fravendt Andre, uden at de ovennævnte 20 Rbd. forsaavidt skulle være en Grændse. Gjentages en af bemeldte Forseelser, blive høiere Bøder eller, efter Sagens Beskaffenhed, Forbrydelse af Borgerskab eller anden Adkomst til Næringsbrug, Fængsel paa Vand

*) Herved er L. 3—10—4 og de hidhørende Straffebestemmelser i Fdn. 10 Jan. 1698 ophævede. Ogsaa Fdn. 18 Juni 1781 for Island maa, hvad Straffebestemmelserne i §§ 17 og 19 angaaer, ansees derved forandret. Jvfr. Fdn. 13 Aug. 1790 § 7 for Færøerne.

og Brød eller andet Fængsel at anvende. Den Næringsbruger, der tredie Gang er funden i saadan ulovlig Omgang, bliver altid at ansee med Borgerskabs eller anden Næringsrettigheds Fortabelse. Fdns. § 47, andet Membrum.

3) Den Mand, i hvis Værge det ulovlige Maal eller Vægt er fundet, og i hvis Handel eller Næring samme er benyttet, skal ansees som foranført, naar ikke Omstændighederne gjøre det antageligt, at han har været uvidende derom, i hvilket Tilfælde han dog for sit slette Tilsyn kan ansees med Bøder indtil 10 Rbd. Sølv. Med lige Mulkt ansees den, i hvis Handel eller Næring Forurettelse forefalder ved Brug af Vægt og Maal, naar Veiningen og Maalingen er udført af hans Folk, saaledes at det ikke med Sikkerhed kan antages, at Misligheden er foregaaet med hans Vidende, men dog Mangel paa behørigt Tilsyn efter Omstændighederne kan tilregnes ham. Fdns. § 47, tredie Membrum.

Anm. Plak. 28 Oktbr. 1829 § 15 om Straf første Gang af 20 Rbds. Mulkt og i Gjentagelsestilfælde af Fængsel paa Vand og Brød for Forandring af et Fartøi, saa at det ikke stemmer med Ahmingen, kan her og mærkes.

§ 258.

Med Hensyn til Vareforfalskning*) skjelnes imellem følgende Tilfælde:

1) Naar Nogen falskelig forsyner Varer eller andre Gjenstande med et Stempel eller Mærke, der skal indeholde en offentlig autoriseret Borgen for sammes Ægthed eller Godhed, eller den, som er bemyndiget til at an=

---

*) Herved ere L. 6—18—1 og de hidhørende Straffebestemmelser i forskjellige ældre Laugsartikler forandrede. Jvfr. ældre Domme i J. T. 1 B. 2 H. 193—196 og 2 B. 1 H. S. 168—172.

bringe sligt Stempel eller Mærke, forsætligt misbruger samme ved at anbringe det paa Gjenstande, der ikke have den Egenskab, som derved skal udtrykkes, straffes han efter Fdns. § 41, altsaa med almindelig Tyvsstraf. Fdns. § 48, første Membrum.

2) Det Samme gjelder og om den, der svigagtigen tilvender sig sligt Stempel eller Præg paa forfalskede Varer, navnlig naar en Guldsmed udfylder noget huult Guld- eller Sølvarbeide med Bly eller Andet, eller sammenlodder Metal af ringere Værdi med det bedre, saa at det, som falder til Prøve, findes forsvarligt, medens det, som er indenfor, er af slettere Beskaffenhed*). Fdns. § 48, andet Membrum.

3) Med lige Straf bliver og enhver Anden at ansee, der sælger falske eller forfalskede Varer, naar denne Forbrydelse udøves i noget betydeligt Omfang, og er det en skjærpende Omstændighed, naar Varerne urigtigt ere blevne forsynede med et Stempel eller Mærke, der betegner en Fabrikant eller Handlende, hvis Navn skulde bidrage til at skaffe Søgning og Tillid. Fdns. § 49, første Membrum.

4) Ere Varerne i det under Nr. 3 nævnte Tilfælde af ikke mindre god Beskaffenhed end de, som det misbrugte Stempel eller Mærke vilde antyde, bliver foranførte Fremgangsmaade at ansee med efter Omsætningens Størrelse og de øvrige Forhold lempede følelige Bøder. Fdns. § 49, andet Membrum.

5) Sædvanlig Tyvsstraf bliver altid at anvende, og det med Strenghed i Straffegradens Bestemmelse, naar saadan Forfalskning af Varer har fundet Sted, at Andres Liv eller Sundhed derved er sat i Fare, og efter Sagens Beskaffenhed kan

---

*) Herved ere de tilsvarende Bestemmelser i Guldsmedlaugets Artikler af 7 Novbr. 1685 forandrede. Jvfr. ældre Domme i J. T. 9 B. 1 H. S. 168—172, 31 B. S. 172—179 og 33 B. S. 314—318.

der endog paalægges den Skyldige en Straf, som gaaer udenfor den i Fdn. 11 April 1840 § 1 fastsatte høieste Straffegrad af 4 Aars offentligt Arbeide, hvorved Grundsætningerne i Fdn. 4 Oktbr. 1833 blive at tage i Betragtning. Fdns. § 49, tredie Membrum.

6) Med Hensyn til andre i Smaahandelen forefaldende Vareforfalskninger, ved hvilke kun ubetydeligt Tab tilføies Nogen, bliver derimod Undtagelse at gjøre fra den oven foreskrevne Regel, saa at den Skyldige, istedetfor at lide sædvanlig Tyvsstraf, kun ansees saaledes som Fdns. § 47 har bestemt for den, der ved Brugen af Vægt og Maal foruretter Andre (§ 257), ligesom og da Alt, hvad der er anordnet om Huusbondens Ansvar for sine Folk, paa slig Forseelse maa anvendes. Fdns. § 49, fjerde Membrum.

§ 259.

Bedragerier, som ansees med mildere Straf Straf end den sædvanlige. Skjøndt den almindelige Regel er, at de ovennævnte Bedragerier (§§ 252—256) belægges med sædvanlig Tyvsstraf, kan dog under formildende Omstændigheder Undtagelse herfra finde Sted. Ligesom nemlig Brug af urigtig Maal og Vægt og Vareforfalskning, under visse Betingelser, paa Grund af den mindre betydende Skade, som de medføre, og den mindre strenge Maade, hvorpaa de pleie at betragtes, er anseet med en mildere Straf end den for Bedrageri i Almindelighed foreskrevne (§§ 257—258), saaledes maa Undtagelse ogsaa gjøres fra de almindelige Regler i Fdn. 11 April 1840 §§ 41—46 (§§ 252—256), naar de der ommeldte Handlinger ere udøvede i en saa lidet betydende Grad og under saadanne særdeles Omstændigheder, at samme, baade med Hensyn til deres Følger og til det Sindelag, som den Paagjeldende derved har lagt for Dagen, have en mærkelig ringere Grad af Strafværdighed end den, Forbrydelsen efter sin almindelige Natur fører med sig. Dette vil

t. Ex. finde Anvendelse, naar den, som har pantsat noget ham betroet Gods, kjendelig har været beredt paa at løse det tilbage, saaledes at hverken Eieren eller Panthaveren derved skulde lide Tab*), eller den, der har solgt anden Mands Gods, dermed har forbundet en saadan aabenlys Fremgangsmaade, at det kan sees, at han dog ikke har villet unddrage sig for at give Vedkommende Erstatning; hvorimod i slige Tilfælde efter Omstændighederne enten en kort Tids Fængsel paa Vand og Brod eller andet Fængsel eller under særdeles formildende Omstændigheder Boder kunne træde istedetfor hiin Straf. Paa lige Maade vil den i Fdns. § 45 (§ 255) for den der omhandlede Forbrydelse fastsatte Straf være at formilde, naar den er udøvet paa en saadan Maade og under saadanne Omstændigheder, at det klarlig skjønnes, at den Skyldige ei kunde vente, at den af ham foretagne Forandring med Eiendommen kunde blive skjult, og hans Handling saaledes mere har Præg af Selvraadighed end af Attraa efter ved det brugte Middel at berøve en Anden Beviset for sin Ret. Dog bør den Skaansel, der bør vises i foranførte og andre Tilfælde, som dermed kunne sættes ved Siden, ikke lettelig finde Sted imod den, der forhen har gjort sig skyldig i enten lignende Forseelse eller endog i en saadan Forbrydelse, at han derved har paadraget sig enten Straf efter Fdns. § 1 eller anden lige eller større Straf. Fdns. § 50.

Anm. Reglm. for Grindefangsten paa Færøerne af 1 Nov. 1832 §§ 27 og 28 kan her erindres.

§ 260.

Med de foregaaende Bedragerier beslægtede Forbrydelser. Herom bestemmer Fdns. § 51, at saadanne svigagtige Handlinger, der ikke indbefattes under de i de fore-

*) Jvfr. Reglm. 1 Juni 1808 § 81.

gaaende Paragrapher udtrykkelig omhandlede og heller ikke fuldkomment kunne sættes ved Siden af samme, t. Ex. naar Nogen bortleier det, som ikke er ham tilhørende, eller som han til en Anden forud har bortleiet, uden at Saadant kan undskyldes med Feiltagelse eller et urigtigt Begreb om hans Raadighed over Tingen, eller naar Nogen benytter Opdigtelser eller endog urigtige Attester, for dermed at understøtte Indgreb i Nærings- eller deslige Rettigheder*), forudsat, at heri ikke indeholdes en særlig Forbrydelse (f. Ex. Efterskrift af Andens Haand), blive efter deres Beskaffenhed at ansee enten med forholdsmæssige Bøder eller Fængsel paa Vand og Brød eller andet Fængsel**).

Hvad Paatalen af Bedragerier angaaer, da er denne i Almindelighed offentlig. Med Hensyn til de nysnævnte i Fdn. af 11 April 1810 § 51 omhandlede Forseelser er det dog bestemt, at disse ikke blive at paatale uden efter den Forurettedes Begjæring, men bør dog, naar denne forlanger det, undersøges og paakjendes efter de for offentlige Politisager gjeldende Regler ***). Paa denne Maade bør og de Tilfælde behandles, for hvilke Fdns. § 50 (§ 259) har hjemlet en nedsat Straf, dog at det, hvad disse angaaer, ikke ubetinget beroer paa den Forurettede, om Paatale skal finde Sted eller ikke, men at det, naar denne ønsker, at Sagen maa bortfalde, bliver at indstille til vedkommende Øvrigheds Resolution, hvorvidt dette kan tilstedes, eller om det til Haandhævelsen af den for den indbyrdes Samhandel saa vigtige gjensidige Tro og Love er nødvendigt, at Sagen desuagtet forfølges. Navnligen bør selv de mindre betydende Forseelser mod Fdns. § 47 (§ 257) saavelsom de i Slutningen af Fdns. § 49 omhandlede mindre betydende Vare-

---

*) Jvfr. Fdn. 27 Jan. 1804 § 7.

**) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 69—71.

***) Ældre Dom i J. T. 36 B. S. 13—15.

forfalskninger (§ 258) fremdeles være Gjenstand for Politiets Opmærksomhed og Forfolgning, uden Hensyn til, hvorvidt det maatte begjæres af nogen enkelt Mand eller ikke. Fdns. § 52.

§ 261.

Asſurance-Svig*). Herom gjelde nu folgende Regler:

1) Den, som med Hensyn til Sø- eller Brand-Asſurance gjør sig skyldig i svigagtig Omgang, bliver i Almindelighed at straffe i Overensstemmelse med Fdn. 11 April 1840 § 1 (cfr. § 41), saaledes at ved Straffens Bestemmelse tages særdeles Hensyn til det Skammelige og Fordærvelige i at misbruge saadanne velgjørende Indretninger til egennyttige Hensigters Opnaaelse. Fdns. § 53, første Membrum.

I dette Tilfælde er Straffen altsaa som for simpelt Tyveri fra 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød til 4 Aars offentligt Arbeide.

2) Naar Svigen er af det betydeligere Slags, kan Straffen skjærpes indtil 8 Aars Arbeide, hvilket er ligt med Maximum af Straffen for anden Gang begaaet simpelt Tyveri. Som Exempler paa saadan grovere Svig nævner Fdns. § 53, andet Membrum:

a) naar Nogen har tegnet Asſurance paa Gods, som han ikke har agtet at indskibe eller paa anden Maade underkaste den Fare, der var Forsikringens Gjenstand;
b) naar han ved Forsikring paa flere Steder har søgt at

---

*) Ved de ovenanførte Bestemmelser i Fdn. 11 April 1840 ere Straffebudene i L. 4—6—6 og 9, i Oktroien af 1 Juli 1746 § 6, Oktroien af 11 Mai 1778 § 13 og Oktroien af 4 April 1798 §§ 10 og 13 og i Brandforsikkrings Anordningen af 29 Febr. 1792, for Kjøbstæderne § 9 og for Landet § 10 samt Plak. 7 April 1819 forandrede. Jvfr. Dom i J. T. 28 B. S. 136—139.

skaffe sig Fordeel ved den Skade, der maatte tilstøde den forsikrede Gjenstand;

c) naar han har forsikkret, hvad der ham vitterligt allerede var foregaaet;

d) naar han har lagt Dølgsmaal paa Omstændigheder, der vilde have havt Indflydelse paa den attraaede Assurances Indvilgelse;

e) naar han, uden dog at være beviislig skyldig i en Brøde der efter det Følgende medfører større Straf, modvillig har medvirket til at forøge Skaden,

f) eller naar han ved at opgive den lidte Skades Omfang og Størrelse kjendelig og forsætlig er afvegen fra Sandheden.

3) Hvis Nogen, for at besvige Forsikkreren forsætlig, sætter Ild paa Huus, bliver han, om han end selv er Eier af samme, at straffe som Mordbrænder (§§ 288—290). Ligeledes finder Livsstraf Sted, naar Skib i et lige Øiemed forsætlig tilsættes under saadanne Omstændigheder, at Nogens Liv derved sættes i Fare. Fdns. § 53.

4) Under andre Omstændigheder bliver derimod denne sidste Misgjerning at straffe med Arbeide idetmindste i 10 Aar, og, efter Forbrydelsens Grovhed, endog paa Livstid.

De her anførte Bestemmelser ere lige anvendelige, enten Forsikring er tegnet hos en af de til at tegne Forsikkring privilegerede Indretninger, eller hos nogen Anden i eller udenfor Kongens Lande*). Fdns. § 53.

---

*) Paa Bedragerier imod Livsassurance-Indretninger ere de ovenstaaende Bestemmelser ikke anvendelige, men denne Forbrydelse maa ansees efter de almindelige Love for Bedrageri. Jvfr. Motiverne i Jydske Stænder-Tid. for 1838, 1ste Række S. 280.

§ 262.

Svig i Opbuds- og Fallit-Tilfælde og andre dermed beslægtede Handlinger*). Med Hensyn hertil blive følgende Tilfælde at adskille:

1) Simpel svigagtig Fallit. Naar Nogen, hvis Bo er taget under Behandling eller forudsees at maatte komme under Behandling som Opbuds- eller Fallitbo, forstikker sit Gods eller til Skade for Boet afhænder samme, hemmelig inddriver sine Fordringer eller skaffer Beviserne for samme tilside eller i andre Maader fordølger disse, eller han meddeler Gjeldsbreve for Summer, som han ei er skyldig, eller Kvitteringer for hvad der ei er betalt, eller han iøvrigt foretager Noget, der gaaer ud paa, at urigtige Fordringer paa Boet gjøres gjeldende, eller dettes lovlige Eiendele eller Fordringer ikke komme samme tilgode, straffes han efter Fdn. 11 April 1840 § 41, saaledes at der ved Straffegradens Bestemmelse tages særdeles Hensyn til de fordærvelige Følger, som sligt uredeligt Forhold medfører, endog for den almindelige Kredit**). Fdns § 54, første Membrum. Straffen herfor er altsaa fra 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød indtil 4 Aars Strafarbeide. Jvfr. Plak. 10 April 1841 § 4.

Den samme Straf er anvendelig paa den, der, vidende om Opbudet eller Fallitten, har til Skade for Boet indladt sig med den Opbydende eller Fallerende i en saadan Handling, saa og paa den, der, vidende om en Persons Umyndiggjørelse, søger at benytte Mangelen af den foreskrevne Kundgjørelse for at erhverve Rettigheder imod ham. Naar Dokumentets Antedatering eller andre lignende Misligheder benyt-

---

*) Ved disse Bestemmelser ere Straffebudene i Fdn. 28 Oktbr. 1702 og 18 Novbr. 1757 ophævede. Jvfr. ældre Domme i J. A. Nr. 4 S. 1—20, Nr. 10 S. 72—80 og Nr. 14 S. 122—123. Jvfr. Dom i J. T. 28 B. S. 171—178.

**) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 18—22, jvfr. S. 239—240.

tes for at opretholde en af en umyndiggjort Person eller af Nogen, som har gjort Opbud eller Fallit, foretagen kontraktmæssig Handling, skal dette være en særdeles skjærpende Omstændighed ved Straffegradens Bestemmelse. Hvorvidt den Umyndiggjorte selv kan paadrage sig Strafansvar, naar han inden den derom skete Kundgjørelse udøver en ham ei længer tilkommende Raadighed over sit Gods, eller benytter Antedatering eller anden Mislighed for at give sit Foretagende Udseende af at være skeet i hans Myndighedstilstand, vil beroe paa ethvert Tilfældes særegne Beskaffenhed. Plak. 10 April 1841 § 4.

2) Som simpel svigagtig Fallit ansees det og, naar Nogen paa en Tid, da han maatte forudsee sit forestaaende Opbud eller Fallit, svigagtig optager nye Forstrækninger eller udsteder nye Panteforskrivninger, som ville give enkelte af hans Kreditorer Fortrin for de øvrige, eller benytter de Midler, som han har ihænde, til at forskaffe enkelte Kreditorer Betaling paa de øvriges Bekostning, saa og paa den, der, udenfor Tilfælde af Opbud eller Fallit, foretager sig Proformaafhændelser, Proformapantsættelser eller benytter opdigtede Fordringer for at betage sine Kreditorer Midlerne til at erholde, hvad dem tilkommer. Dog kan ved Straffegradens Bestemmelse efter Omstændighederne en større Lempelighed finde Sted end den, som Anvendelsen af Fdns. § 54 tilsteder. Fdns. § 55*).

3) Befindes det, at Nogen før sit Opbud eller Fallissement, hvorved der især skal tages Hensyn til de nærmeste 6 Uger, har foretaget sig saadanne Handlinger, der i en mærkelig Grad forøge Boets Gjeld eller formindske Midlerne til dens Dækning, skal det, saavel ved nøie at gjennemgaae hans Bøger og Papirer, som og i fornødent Fald ved Forhør over ham saavelsom Andre, der desangaaende kunde give Oplysning, undersøges, hvorvidt saadanne Omstændigheder have

*) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 209—212.

fundet Sted, at han kan antages at have handlet uden uredelig Hensigt. Men skulde det derved befindes, at han, ved at forfalske eller bortskaffe sine Handelsbøger eller føre dem saaledes, at den Oplysning om hans Tilstand og Handlinger, som disse burde give, mangler, eller paa andre deslige Maader forsætlig har lagt Hindringer iveien for saadan Undersøgelse, dømmes han efter den første Deel af Fdns. § 54. Fdns. § 56, første Membrum.

4) Dersom det efter Omstændighederne ei kan antages, at Fallenten har havt et saadant svigagtigt Forsæt, men han dog findes at have gjort sig skyldig i grove Uordener ihenseende til Førelsen af sine Handelsbøger, bliver han at ansee med Straf af Fængsel fra 1 til 6 Maaneder. Fdns. § 56, andet Membrum.

5) Kvalificeret svigagtig Fallit er det, naar Nogen skulde have viist en saa høi Grad af Uredelighed, at han, uden at have været i den Nødvendighed at opgive sit Bo eller at standse med Betaling, har ved saadanne Midler, som de foranførte, givet det Udseende af, at hans Bo var utilstrækkeligt til hans Kreditorers Fyldestgjørelse, og han saaledes alene har gjort Opbud eller er gaaet fallit for at berige sig paa sine Kreditorers Bekostning. Straffen herfor er offentlig Arbeide fra 5 til 10 Aar. Fdns. § 54, andet Membrum.

6) En med den her omhandlede Svig beslægtet Handling er det, naar det befindes, at den, hvis Bo er kommet under Opbuds- eller Fallitbehandling, ved ødsel, uregelmæssig Levemaade, ved høit Spil eller andre vovelige og til hans Formue og Indtægtskilder i intet Forhold staaende Foretagender saaledes har ødelagt sin Formue, at det hans Kreditorer paaførte Tab væsentlig maa hidledes af en saadan letsindig Adfærd, uden at iøvrigt nogen egentlig svigagtig Omgang kan overbevises ham. Herfor bliver han, efter Graden af det Utilbørlige i hans Forhold og med Hensyn til det hans Kreditorer derved paaførte Tab, at straffe med Fængsel indtil

2 Aar, hvorhos han bør være uberettiget til paany at drive den Handel eller Næring, hvortil han forhen havde Hjemmel, ligesom han heller ikke maa stedes til at drive en Næring af mindre Betydenhed, uden at dertil er erhvervet Kancelliets særdeles Tilladelse. Iøvrigt kan den Omstændighed, at den Opbydende eller Fallerende i Medhold af det Foranforte maatte blive straffet med Fængsel, ikke betage hans Kreditorer deres Ret til under de i Loven hjemlede Betingelser at paastaae ham, dog først efter Udløbet af Straffetiden, hensat i Gjeldsfængsel. Fdns. § 57*).

§ 263.

Den, som ikke oplyser Hittegods, ansees, efter de med hans Fremgangsmaade forbundne Omstændigheder, med ⅓ til ⅔ af Straffen for simpelt Tyveri, første Gang begaaet, saaledes at 3 Dages Fængsel paa Vand og Brød bliver den ringeste Grad af Straffen, undtagen forsaavidt Bestemmelserne i Fdns. § 30 og § 50 (§ 238 og § 259) maatte føre til en lempeligere Straf. Fdns. § 58, første Membrum**). Minimum af den ordinaire Straf er altsaa 3 Dages Fængsel paa Vand og Brød og dens Maximum offentligt Arbeide i 2 Aar og 8 Maaneder.

---

*) Herved er Straffebestemmelsen i Fdn. 28 Oktb. 1702 § 3 ophævet.

**) L. 5—9—2 og Plak. 7 Aug. 1752 er herved ophævet. Jvfr. ældre Domme i J. A. Nr. 30 S. 160—166, i Forsete for 1822 S. 148—150, 209—231 og 631—634, f. 1823 S. 155—166 og 539—548, og f. 1824 S. 239—240; i N. J. A. 4 B. S. 93—98, 6 B. S. 32—38, 11 B. S. 159—160, og 19 B. S. 94—104; J. T. 10 B. 2 H. S. 168, jvfr. 8 B. 2 H. S. 143—145, 12 B. 1 H. S. 16—20 og 2 H. S. 123—127, 17 B. 2 H. S. 238—249, 20 B. 2 H. S. 340—343. 26 B. S. 217—220, 27 B. 1 H. S. 171—175, 29 B. S. 128—131, 33 B. S. 191—194, og i J. U. 1 Aarg. S. 753—754.

Den, som underslaaer eller paa anden uredelig Maade behandler strandet Gods, straffes som for Tyveri i Skibbrudstilfælde (§ 230), altsaa fra 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød indtil 12 Aars offentlig Arbeide. Fdn. 11 April 1840 § 58, andet Membrum, jvfr. Fdn. 28 Decbr. 1836 § 37 Nr. IV.

§ 264.

Om Besvigelse af Told- Stempelpapiirs- Post- og andre Statsindtægter bestemmer Fdn. 11 April 1840 § 59, at det derom indtil videre vil have sit Forblivende ved de mildere Straffe, som ere hjemlede i de disse Gjenstande omhandlende særegne Anordninger. Herom henvises til det ovenfor Anførte (§§ 84—89). Det Samme gjelder om Tiendesvig, hvorfor Straffen, efter Fdn. 8 Jan. 1810 § 22 (der maa antages i det Hele at have ophævet L. 2—23—7*), er at bøde dobbelt Saameget, som den besvegne Tiendetager beviser, enten med Tiendebøger eller paa andre Maader, at den høieste Tiende af den Kornart, ved hvilken Tiendesvigen er begaaet, har for det Aar beløbet sig til for en Gaard af lige Hartkorn i samme Sogn**). Dog tilføier Fdn. 11 April 1840 § 59 udtrykkeligen, at hvis Besvigelsen i de forannævnte Tilfælde skeer ved en Handling, som efter denne Anordning udgjør en særegen Forbrydelse, f. Ex. ved Benyttelsen af falske Dokumenter, bliver ogsaa denne Anordning at anvende***).

---

*) Ørsted: N. J. A. 25 B. S. 154.

**) For Island er Straffen for Tiendesvig at betale det Forsvegnes tredobbelte Værdi. Plak. 1 Septbr. 1786.

***) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 31—35 og S. 128.

Andet Afsnit.

Om Brugen af falske Dokumenter.

§ 265.

Istedetfor at L. 6—18—6*) indeholdt en almindelig Straf for at efterskrive anden Mands Haand, uden at der skjelnedes imellem de forskjellige Dokumenter, der vare efterskrevne, hvorimod der kun fordredes, at Dokumentet var brugt til egen Nytte og anden Mands Skade, har Fdn. 11 April 1840 fastsat forskjellige Straffe med Hensyn til de forskjellige Dokumenter, eftersom disse enten ere forsynede med efterskrevne eller fingerede Navne eller forfalskede.

Den første Klasse omfatter de Dokumenter, der efter deres Indhold skulle paadrage den, i hvis Navn de ere udstedte, pekuniære Forpligtelser eller medføre Tabet af Rettigheder eller dog indeholde en Disposition over hans Formue. Med Hensyn til disse Dokumenter skjelnes der atter imellem dem, hvorved kun den Enkelte kan lide, og dem, hvorved den almindelige Kredit udsættes for Fare. Reglerne derom ere følgende:

---

*) Af ældre Domme, hvori Straf efter L. 6—18—6 og 7 eller en arbitrair Straf for Dokumenters Efterskrivning eller Forfalskning er anvendt, mærkes følgende: i J. M. T. f. 1802 S. 115—117, 257—258 og 315—350, f. 1803 S. 338—344, J. A. Nr. 3 S. 122—127, Nr. 10 S. 148—153, Nr. 13 S. 117—122, Nr. 20 S. 11—15, Nr. 21 S. 18—23, Nr. 29 S. 28—32, N. J. A. 25 B. S. 48—52, J. T. 3 B. 2 H. S. 235—238, 4 B. 1 H. S. 59—62, 2 H. S. 238—239, 10 B. 1 H. S. 97—102 og 173—181, 11 B. 1 H. S. 150—152, 12 B. 1 H. S. 37—41, 23 B. S. 131—135, 24 B. 1 H. S. 114—117, 27 B. 1 H. S. 176—178, 2 H. S. 253—255, 29 B. S. 179—185 og 32 B. S. 97—101, Forsete f. 1823 S. 131—142, Bibl. f. dansk Lovk. 2 B. S. 185—187. Jvfr. J. U. 1 Aarg. S. 533—534 og 573, og 2 Aarg. S. 142—144.

a) Den, som falskelig efterskriver anden Mands Navn under noget Testament, Kontrakt, Gjeldsbrev, Transport, Kvittering, Anviisning, Kaution, Fuldmagt, Kreditiv eller andet lignende Dokument, ansees med Strafarbeide fra 3 til 10 Aar efter Forbrydelsens Beskaffenhed*). Fdns. § 60, første Membrum.

b) Men er det en Statsforskrivning eller en Vexel eller andet saadant til almindeligt Omløb bestemt Gjeldsbrev, med Hensyn til hvilket Forbrydelsen er begaaet, bliver en længere Straffetid efter Omstændighederne indtil 16 Aar at bestemme. Fdns. § 60, andet Membrum.

§ 266.

Den anden Klasse indbefatter saadanne Dokumenter, der ikke just gaae ud paa at paadrage den foregivne Udsteder Forpligtelser, men der enten som bindende Forskrift eller som juridisk Beviis ville, betragtede som ægte, faae en afgjørende Indflydelse enten til Forurettelse for enkelte Borgere eller til Skade for det Offentlige. Fdns. § 61 bestemmer derom, at dersom Nogen, paa lige Maade som i Fdns. § 60 omtalt (§ 265), frembringer en falsk Kollegial- eller Øvrigheds-Resolution, en Retsakt eller noget andet offentligt Dokument, der, hvis Underskrifterne vare rigtige, vilde indeholde en Afgjørelse af de Vedkommendes Anliggender eller en anden bindende Regel for deres Handlinger, eller og udgjøre et juridisk Beviis, bliver den Skyldige at straffe med 3 til 16 Aars Arbeide, saaledes at der ved Straffegradens Bestemmelse tages særdeles Hensyn saavel til Gjenstandens Vigtighed, som til den meer eller mindre indgribende Indflydelse, Dokumentet efter dets Beskaffenhed maatte have paa denne Gjenstands Afgjørelse, og bliver denne Bestemmelse ikke uanvendelig, fordi Dokumentet, dets Ægthed forudsat, dog

*) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 328–332.

ikke vilde været af en saa bindende Beskaffenhed, at den deri indeholdte Bestemmelse jo ved Paaankning eller Klage kunde været Forandring underkastet, ei heller derved, at der iøvrigt i dets Form eller Indhold maatte være en eller anden Feil, som kunde have betaget samme sin Gyldighed; men det er nok, at Dokumentet efter sin Hensigt har en saadan Betydning som foranført.

Den herombhandlede Straf eller Straf efter Fdns. § 60 bliver nu at anvende paa den Retsskriver, der forfalsker Tingbøgen eller Protokollen eller giver falske Tingsvidner ud, istedetfor den i L. 1—8—8 herfor foreskrevne Straf at miste Ære, Haand og Boeslod. Fdns. § 76 in fine.

§ 267.

Den tredie Klasse af falske Dokumenter omfatter dem, der efter deres Beskaffenhed ikke henhøre til de i Fdns. §§ 60 og 61 (§§ 266 og 267) omhandlede, eller hvor der, skjøndt dette er Tilfældet, dog ingen synderlig Farlighed har været forbundet med samme. Herom bestemmer Fdns. § 62, første Membrum, at dersom Nogen meddeler falske Underskrifter under Dokumenter, der ikke ere af saa stor Betydenhed som de i Fdns. §§ 60 og 61 nævnte, eller dersom Dokumentet vel kan henføres under en af disse Paragrapher, men enten formedelst Gjenstandens særdeles Beskaffenhed eller paa Grund af Dokumentets øiensynlige Mangler har været mindre farligt og skadeligt, kan efter Sagens Omstændigheder Straffen bestemmes under den i Fdns. § 60 nævnte mindste Grad af 3 Aars Strafarbeide. I dette Tilfælde kan dog, som det Paafølgende viser, Straffen ikke sættes lavere end til offentligt Arbeide, i ringeste Grad i 8 Maaneder.

Kun ved Anbefalinger eller Skudsmaal kan Straffen gaae ned til Fængsel paa Vand og Brød, da Fdns. § 62, andet Membrum, tilføier, at hvis Dokumentet blot gaaer ud paa at anbefale Nogen til en eller anden Under-

stottelse eller paa at afgive et fordeelagtigt Vidnesbyrd om en Persons Forhold, kan Straffen efter Omstændighederne, og navnligen hvis den Skyldige hører til den mindre oplyste Almue, endog gaae ned til en af de høiere Grader af Fængsel paa Vand og Brød. Men er Dokumentet af noget større Betydenhed, bør, selv under de iøvrigt meest formildende Omstændigheder, Strafarbeide finde Sted, og i det Hele bør der ved Anvendelsen af denne og de to nærmest foregaaende Paragrapher stedse tages Hensyn til den høie Grad af Vigtighed, som det har saavel for den borgerlige Orden som for de Enkeltes Rettigheder og den gjensidige Tillid i den borgerlige Samhandel, at der kan stoles paa Ægtheden af de Underskrifter, hvorpaa et Dokuments forpligtende eller beviisende Kraft skal grundes *).

§ 268.

Hvad der gjelder om falske Underskrifter paa et Dokument, gjelder ogsaa om Udfylding af Blanketdokumenter, som rette Vedkommende have underskrevet. Naar nemlig den, i hvis Navn et Dokument er udstedt, vel selv har underskrevet samme, men Dokumentet dog ikke endnu har været bestemt til at udgives, og en Anden, ved svigagtig at forsyne det med Segl eller udfylde de aabne Steder, har givet det den Fuldendelse, som behøvedes, for at det kunde benyttes, bliver denne at ansee, som om han falskelig havde underskrevet det. Fdns. § 63. For denne Forbrydelse vil Straffen altsaa efter det Nysanførte (§§ 265—267) blive forskjellig efter Dokumentets forskjellige Beskaffenhed.

§ 269.

Det Samme gjelder ved Dokumenters Forfalsk-

---

*) Dom i J. U. 1 Aarg. S. 894—895.

ning, naar nemlig Nogen svigagtig forandrer Indholdet af et Dokument. Dog hvis Forfalskningen skulde være saa kjendelig, at Ingen uden aabenbar Uforsigtighed derved kunde skuffes, kan Straffen nedsættes efter Omstændighederne indtil det Halve af den, som i Medhold af Fdns. §§ 60, 61 og 62, eftersom Dokumentet hører under den ene eller anden af disse Paragrapher, vilde fundet Sted. Fdns. § 64. Minimum af Straffen for Dokumenters Forfalskning, der henhøre under Fdns. §§ 60 og 61 (§§ 265—266), kan saaledes blive offentligt Arbeide i 18 Maaneder, og forholdsmæssig mindre Straf, naar Dokumentet henhører under Fdns. § 62 (§ 267).

§ 270.

At efterskrive Kongens Navn eller forfalske et med Kongens Underskrift forsynet Dokument straffes med offentligt Arbeide paa Livstid. Fdns. § 65.

§ 271.

Fdns. § 66 gaaer ud paa at bestemme, naar de ovennævnte Forbrydelser skulle ansees som fuldendte. Det hedder nemlig herom, at de i Fdns. §§ 60—65 foreskrevne Straffe dog ikke i deres fulde Omfang ere anvendelige, saalænge der aldeles ikke er gjort den tilsigtede Brug af det falske Dokument. Derimod er det ingenlunde nødvendigt, at Nogen virkelig derved er bleven skuffet, ei heller at Falskneren selv har forevüst Dokumentet for den, paa hvem det var bestemt at virke, men Forbrydelsen maa agtes for fuldbyrdet, saasnart han har givet Dokumentet fra sig til Benyttelse af en Anden. Saalænge derimod dette ikke er Tilfældet, kan Falskneriet kun ansees som attenteret, og maa belægges med en forholdsmæssig mindre Straf. Fdns. § 66, første Membrum.

Den, som benytter sig af et falsk Dokument, som en Anden falskelig har skrevet eller forfalsket, skal, hvis han har tilskyndet eller formaaet den Anden hertil, straffes, som om han selv havde udført disse Handlinger; i modsat Fald kan derimod denne Straf efter Omstændighederne nedsættes, dog ikke dybere end til to Trediedele. Fdns. § 66, andet Membrum. I sidste Tilfælde kan Straffen altsaa, hvor Dokumentet henhører under Fdns. §§ 60 og 61 (§§ 265—266), gaae ned til 2 Aars offentligt Arbeide, og til en forholdsmæssig mindre Straf, hvor Dokumentet hører under Fdns. §§ 62 og 64 (§§ 267 og 269). Hvor Dokumentet hører under § 65 (§ 270), kan Straffen gaae ned til 12 Aars offentligt Arbeide, efter Fdns. § 80, hvor 6 Aars Arbeide ansees som ⅓ Deel af Strafarbeide paa Livstid.

§ 272.

Fdn. 11 April 1840 § 67 har saadanne Falsa til Gjenstand, som gaae ud paa at krænke andre Rettigheder end Eiendomsretten, for hvilke det dog ikke er fundet fornødent at foreskrive særegne Straffebestemmelser, hvorimod det kun er udtalt, at de foregaaende Paragrapher paa dem ere anvendelige.

Det hedder nemlig herom, at dersom et falsk Dokument er af en saadan Beskaffenhed, at det, naar det tages for ægte, maatte forvolde nogen enkelt Mand et større Onde end blot Formuestab eller og forstyrre den offentlige Orden eller lægge Hindring iveien for den kongelige Tjeneste, bliver der ikke blot ved Straffegradens Bestemmelse efter de forestaaende Paragrapher hertil at tage Hensyn, men, dersom det Onde, der ved Forbrydelsen var tilsigtet, skulde være saa betydeligt, at selv den høieste i disse Paragrapher hjemlede Straf ikke kan ansees tilstrækkelig, bliver Strafarbeide paa Livstid at sætte istedet; ligesom det følger af sig selv, at hvis det begaaede Falsk med Hensyn til det derved tilsigtede Onde

skulde udgjøre en særegen Forbrydelse, hvorved en endnu større Straf var forskyldt, bliver denne at anvende.

§ 273.

Naar Nogen forfærdiger eller benytter et under opdigtede Navne udstedt Dokument, bliver han at ansee med Hensyn til de Straffebestemmelser, der efter Dokumentets Beskaffenhed og Hensigt vilde fundet Anvendelse, saafremt en Andens Navn falskelig var efterskrevet. Dog blive disse ikke i saadanne Tilfælde at anvende i deres fulde Strækning, men Straffen bliver, eftersom den med et sligt Forhold forbundne Farlighed og Skadelighed, ifølge de samme ledsagende Omstændigheder, meer eller mindre fjerner sig fra den, som Dokumenter med falske Underskrifter føre med sig, at nedsætte indtil det Halve. Iøvrigt er denne Paragraph ikke anvendelig paa Proformaverxler, med Hensyn til hvilke det forbliver ved Fdn. 18 Mai 1825 § 3 (§ 85). Fdns. § 68.

Grunden til at den heromhandlede Forbrydelse straffes saameget mindre er, at den er mindre farlig; her er nemlig ingen Person, hvis Navn er misbrugt, og som kunde lide under Forbrydelsen, og Tredjemand er mindre udsat for at bedrages ved et saadant Dokument end ved et, der er forsynet med Navns Underskrift af en virkelig Person, til hvilken Tillid kan haves.

§ 274.

Naar Personer, der af det Offentlige ere satte til at vaage over Andres Velfærd, misbruge deres Stilling til bedragerisk Forhold, kan Straffen for dem under særdeles graverende Omstændigheder voxe til det

Dobbelte*). Fdns. § 69 bestemmer derom, at naar Embedsmænd, Værger, Kuratorer eller Andre, som enten Statens eller Enkeltmands Anliggender under offentligt Tilsyn ere betroede, misbruge den Leilighed, som deres Stillinger give dem, til bedrageriske Foretagender, bliver ikke blot den Bestemmelse, hvorunder Forbrydelsen efter sin Beskaffenhed kan henføres, at anvende med større Strenghed end imod Andre, der begaae lige Forbrydelser (hvilket ogsaa i Henhold til Fdns. § 3 Nr. 4 og 5 skal gjelde, naar private Betjente saaledes besvige den, som har betroet dem sine Anliggender); men hvis deres Brøde er af den Betydenhed, at selv den høieste Grad af den Straf, som hiin Bestemmelse maatte hjemle, ikke findes at svare til dens Grovhed, bliver en høiere Straf, efter Omstændighederne indtil det Dobbelte af hiin, at anvende. Hvad de i Parenthesen nævnte private Betjente angaaer, da kan Straffen for dem dog, som Konterten viser, ikke gaae ud over den ordinaire Strafs Maximum, hvilket kun gjelder om Embedsmænd og Andre, som fremmed Gods er betroet under offentligt Tilsyn. Med Hensyn til Straffen for de Embeds- og Bestillingsmænd, der forøde de dem i denne Egenskab betroede Midler, bestemmer Fdns. § 69 in fine, at der skal forholdes efter de særegne Bestemmelser, som derfor ere eller maatte blive givne, og denne Straf er nu nærmere fastsat i Fdn. 8 Juli 1840, hvorom er handlet ovenfor (§ 103).

---

*) Herved er L. 3—17—24 og 6—4—12 forandret. Jvfr. ældre Domme i J. A. Nr. 9 S. 63—67, N. J. A 5 B. S. 51—60, 24 B. S. 34—39, 26 B. S. 125—134 og J. T. 21 B. S. 170—180, 7 B. 2 H. S. 88—93 og 10 B. 2 H. S. 162.

Tredie Afsnit.

Om falsk Myntning og falske Bankosedlers Forfærdigelse*).

§ 275.

For Eftergjoring eller Forfalskning af Landets egen eller af fremmed Mynt og af Nationalbankens Repræsentativer, samt for Meddeelagtighed i denne Forbrydelse er der i Fdn. 11 April 1810 fastsat forskjellige Straffe, lempede efter Forbrydelsens forskjellige Beskaffenhed.

Den, som eftergjor Kongens Mynt eller Nationalbankens Sedler eller Tegn, ansees med Strafarbeide fra 6 til 16 Aar eller, hvis Forbrydelsen er særdeles betydelig, for Livstid**). Ved Valget af denne Straf bliver der at tage noie Hensyn til det Omfang, hvori, samt den Kunstfærdighed og Planmæssighed, hvormed Forbrydelsen er udøvet, og denne skal betragtes som fuldfort, saasnart nogen til Udgivelse bestemt Mynt eller Seddel er bleven forfærdiget, om end samme ikke er bleven udgiven.

---

*) Ved de efterfolgende Straffebestemmelser er saavel L. 6—18—2, som Plak. 28 Decbr. 1813 § 3, 11 Aug. 1814 § 3, 28 Febr. 1816 § 3, Fdn. 2 Juli 1819 § 3, Plak. 5 Novbr. 1831 § 8 og 27 Jan. 1836 § 9 ophævede. — Jvfr. ældre Domme i K. T. f. 1798 S. 107—108, f. 1818 S. 745—753, f. 1819 S. 795—800, f. 1820 S. 371—379, i J. A. Nr. 5 S. 122—126 og Nr. 29 S. 28—32, N. J. A. 4 B. S. 83—88, 15 B. S. 161—162, jvfr. 11 B. S. 1—4, 11 B. S. 87—90 (jvfr. J. M. T. f. 1802 8 H. S. 109—110), J. T. 7 B. 2 H. S. 117—120, 12 B. 1 H. S. 20—22, 24 B. 1 H. S. 176—179, 25 B. S. 127—128, 26 B. S. 267—270, 28 B. S. 179—183 og 308—311, 29 B. S. 39—42, 33 B. S. 285—290 og 36 B. S. 219—221, Bibl. f. dansk Lovk. 2 B. S. 177—179 og 268—271, J. U. 1 Aarg. S. 51—52, 30—33, 316—323, 628—630 og 671.

**) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 387—388.

Er Forbrydelsen ikke tilfulde bleven fuldført, bliver der at forholde efter Fdns. § 80 (§ 285), dog at de deri indeholdte Forskrifter med særdeles Strenghed komme til Anvendelse*). Fdns. § 70.

§ 276.

Ihenseende til Medvirkningen til denne Forbrydelse skjelnes der imellem den mere og den mindre betydelige Understøttelse. En saadan Medvirkning, der er af en sær indgribende Natur, saasom naar Nogen forarbeider Plader, Stempler eller andre til Penges Forfærdigelse indrettede Redskaber eller det til Sedlerne brugelige Papir, eller paa anden Maade skaffer Falskneren disse Midler til Forbrydelsens Udførelse, eller naar Nogen forud forener sig med Falskneren om at afsætte de falske Mynter eller Sedler, som af ham forarbeides, ansees ligefrem efter Fdns. § 70, altsaa med Strafarbeide fra 6 til 16 Aar eller paa Livstid. Fdns. § 71, første Membrum.

Hvis Nogen derimod paa en mindre betydende Maade har medvirket til hiin Brøde, bliver vel Fdns. § 70 iøvrigt at anvende, men dog med en forholdsmæssig Forkortelse af Straffetiden, hvilken, naar den Hjelp, som han har ydet Falskneren, foruden at være af liden Betydenhed, er saaledes beskaffen, at det ikke vilde være vanskeligt at have erholdt samme andensteds, og hvis derhos ingen Deel i den af Forbrydelsen følgende eller derved tilsigtede Fordeel er ham lovet, under ellers formildende Omstændigheder endog kan nedsættes til 1 Aar. Fdns. § 71, andet Membrum.

§ 277.

For dem, der afsætte falske Penge, gjelde følgende Straffebestemmelser:

*) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 488—490.

1) Den, som, uden nogen inden de falske Penges Forfærdigelse derom truffen Aftale, er behjelpelig i at afsætte disse, ansees efter det Omfang, hvori dette er skeet, samt Sagens øvrige Omstændigheder, med 2 til 6 Aars Strafarbeide. Fdns. § 72, første Membrum.

2) Er derimod selve Forfærdigelsen af de falske Penge foregaaet i Udlandet, saaledes at Ingen som Hovedmand derfor kan drages til Undgjeldelse efter de danske Love, bliver den, der her i Riget besørger Afsætningen af deslige Penge, at ansee efter Fdns. § 70, altsaa som selve Falskmyntneren med offentligt Arbeide fra 6 til 16 Aar eller paa Livstid. Fdns. § 72, andet Membrum.

3) For den, som udgiver falske Penge, hvormed han selv er bleven skuffet, er Straffen forskjellig, eftersom han vidste eller blot formodede, at de vare falske.

a) Udgiver han dem, efterat han er kommen til Kundskab om deres Falskhed, bliver Straffen Fængsel paa Vand og Brød idetmindste i 2 Gange 5 Dage eller Strafarbeide indtil 1 Aar.

b) Dersom der derimod alene var givet ham Anledning til at formode Pengenes Falskhed, bliver saadan Forseelse at afsone enten med Bøder i Forhold til den saaledes udgivne Sum eller med nogen Tids Fængsel paa Vand og Brød eller andet Fængsel*). Fdns. § 72, tredie Membrum.

§ 278.

Den, som her i Riget eftergjør fremmede Mynter eller Pengesedler, skal, om de end ei ere bestemte til Udgivelse her i Riget, ansees med Strafarbeide fra 3 til 10 Aar, og den, som har deeltaget i sligt Falsk, bliver efter denne Deelagtigheds Beskaffenhed at ansee, i Lighed med

*) Dom i J. U. 2 Aarg. S. 251—253.

hvad der er foreskrevet i Fdns. §§ 71 og 72 (§§ 276—277), for en saadan, dog at Straffen i ethvert Tilfælde bliver mildere end den, der vilde fundet Sted, hvis Landets egne Penge havde været Gjenstanden, og i Almindelighed bestemmes saaledes, at den svarer til det Halve af denne. Fdns. § 73.

§ 279.

Den, som forfalsker Kongens Mynt eller Nationalbankens Repræsentativer, hensættes til Strafarbeide i 2 til 6 Aar efter Forbrydelsens Grad. Fdns. § 74, første Membrum.

Den, som forfalsker fremmede Penge, straffes med offentligt Arbeide fra 1 til 3 Aar. Fdns. § 74, andet Membrum.

De, der gjøre sig medskyldige i nogen af disse Forbrydelser, ansees i Forhold hertil og til de i Fdns. §§ 71 og 72 (§§ 276—277) fastsatte Straffe. Fdns. § 74, tredie Membrum.

Anm. Som et Lovsted, der staaer i nogen Forbindelse med den herombandlede Materie, kan mærkes L. 5—3—39, der forbyder her i Riget deels at kjøbe, handle eller afbetale Noget med anden Mynt, end den af Kongen tilladte, og deels at vrage den af Kongen udgivne Mynt eller den for ringere eller høiere Priis udgive eller indtage, end den er ansat til, under Straf at betale dobbelt saameget, som Summen er. Jvfr. Fdn. 13 Mai 1762. Den første Deel af dette Lovsted er ophævet ved de nyere Anordninger om Pengevæsenet, navnlig Fdn. 5 Jan. 1813 § 9. Jvfr. Fdn. 26 Septbr. 1811 § 9. Den anden Deel kan heller ikke længer komme til Anvendelse efter den i selve Lovgivningen gjorte Forskjel imellem rede Sølv, Sølv og Repræsentativer (Aabent Brev 6 April 1818). Plak. 28 April 1813 §§ 3 og 5, 28 Decbr. 1813 § 4, 11 Aug. 1814

§ 4 og 28 Febr. 1816 § 4 samt Fdn. 31 Juli 1818 § 7 kunne iøvrigt her mærkes, saa og Fdn. 20 Marts 1770. De i adskillige ældre Anordninger indeholdte Forbud mod Gulds, Sølvs og Skillemynts Udførelse fra Riget ere ophævede ved Plak. 10 Juni 1814. — I eget Navn at sætte Pengerepræsentativer i Omløb, som hyppigt fandt Sted under Krigen formedelst den daværende Mangel af Skillemynt (jvfr. Kanc. Cirkl. 24 Febr. 1816), kan være stridende imod Stempelpapirs-Anordningerne, men er ingen Forbrydelse imod Myntregalet. — Hvorvidt de, der have været saa uheldige at modtage falske Banksedler i Betaling, kunne vente herfor at erholde Erstatning, kan sees af Rkm. Skr. 8 April 1815 og Kanc. Skr. 5 Novbr. 1816.

Fjerde Afsnit.

Almindelige Bestemmelser.

§ 280.

Ulovbestemte Bedragerier straffes i Analogie med de lovbestemte*). Fdn. 11 April 1840 § 76 bestemmer nemlig, at da det ikke er gjerligt ved almindelig Lov at afsondre alle de mangfoldige Arter af Bedragerier, som lade sig udføre, saa skal ethvert unævnt Bedrageri straffes i Lighed med det af de ovennævnte, hvormed det efter sin Beskaffenhed og i Medhold af de Grundsætninger, som herske i foranførte

*) Af ældre Domme kunne mærkes de, der findes i J. A. Nr. 7, N. J. A. 4 B. S. 83—88, 15 B. S. 39—44, J. T. 3 B. 1 H. S. 116—121, jvfr. 4 B. 2 H. S. 233 og 3 B. 2 H. S. 233—238 samt Forsøte f. 1821 S. 278—298; J. T. 6 B. 1 H. S. 24—30, 18 B. 2 H. S. 303—310, 19 B. S. 22 B. 2 H. S. 258—261, 26 B. S. 227—229 og S. 309—314, 29 B. S. 134—136, 30 B. S. 70—74, Bibl. f. danst Lovk. 1 B. S. 499—502 og J. U. 1 Aarg. S. 469—475.

Bestemmelser, nærmest kan sammenlignes. Iovrigt træde de i denne Anordning foreskrevne Straffe istedetfor dem, som for de i samme omhandlede Bedragerier ere fastsatte i ældre Love, hvilke saaledes sættes ud af Kraft. Det maa imidlertid noie iagttages, at Fdn. 11 April 1840 nærmest har Hensyn til de svigagtige Handlinger, der efter deres Natur enten udelukkende eller dog i Almindelighed gaae ud paa at berøve Andre deres Eiendom, men ikke omfatter saadanne, hvorved andre Statens eller Enkeltmands Rettigheder krænkes, eller som dog efter deres Natur ligesaavel kunne sigte til en saadan Krænkelse som til Indgreb i Eiendomsretten, men at kun enkelte deslige Forbrydelser ere inddragne under denne Anordning, fordi Sammenhængen med dem, der udgiøre dennes Gjenstand, fordrer det. Saaledes vil t. Ex. Bestikkelse, falske Attesters Udstedelse og andre Uredeligheder, hvori Embedsmænd maatte gjøre sig skyldige, forsaavidt samme ikke kan henføres under de i Fdn. 11 April 1840 omhandlede særlige Bestemmelser, fremdeles indtil videre blive at ansee efter de hidtil gjeldende Love, dog at der, forsaavidt disse ikke indeholde aldeles noiagtige Straffebestemmelser, tillige bør tages Hensyn til Grundsætningerne i denne Anordning (§§ 102—104). Saa blive og i Særdeleshed de i Fdns. §§ 60 og 61 fastsatte Straffe at sætte istedetfor den, som Lovens 1—3—8 har anordnet (§ 266), ligesom i ethvert Tilfælde, hvor nogen Anordning har henviist til den Straf, Loven sætter for Falsk, nu den Straf bliver at anvende, som Fdn 11 April 1840 har bestemt for den Art Falsk, hvortil der ved slig Henviisning maa antages at være sigtet*).

---

*) Som saadanne Anordninger kunne mærkes Fdn. 7 Marts 1757 § 7 (om Forfalskning af islandske Søpas), jvfr. Fdn. 1 Mai 1747 § 11 (om Forfalskning af islandske Søpas); Fdn. 13 Febr. 1775 § 4 (om Bissekræmmeres falske Passe og Attester); Fdn. 13 Marts 1812 § 7 (om Proforma Kjøbebreve for at besvige Skibs-

§ 281.

Som Handlinger, der kunne henføres til et Slags Bedrageri, kunne mærkes Eftertryk af Bøger og Efterstik af Kunstværker.

For Eftertryk af Bøger*) fastsætter Fdn. 7 Jan. 1741 Straf af alle Exemplarers Konfiskation og anden vilkaarlig Mulkt, hvilket ved Fdn. 7 Mai 1828 (udvidet til Island og Færøerne ved Kanc. Skr. 23 Mai 1829 og til Vestindien ved Rskr. 6 April 1831 Nr. 4) er bestemt ogsaa at skulle være anvendeligt med Hensyn til Skrifter, hvortil fremmede Staters Undersaatter have Forlagsret, forsaavidt et lige Forbud gjelder i disse Stater for de af danske Undersaatter forlagte Skrifter. Jvfr. Patent 5 April 1828 og Plak. 9 Juni 1831. Det maa iøvrigt vel antages, at hiin Anordning kun handler om simpelt Eftertryk, det er et saadant, der træder aabenlyst frem, hvilket navnlig Bestemmelsen i Fdn. 7 Mai 1828 bestyrker, og at Handlingen derimod, naar

---

afgift); Fundats 30 Aug. 1775 § 8 (om falske Dokumenter for at optages i Enkekassen); Fdn. 21 Marts 1705 § 16 (om falske Attester i Skibbrudstilfælde for at besvige Reder eller Befragter); Fdn. 30 Novbr. 1778 Kap. 1 § 6 (om falske Attester i Kvægsygetilfælde). Endnu kunne erindres som herhid hørende Anordninger: Fdn. om Betlere 5 Mai 1683 § 14 og Plan 1 Juli 1799 § 138, Fdn. om Kvarantainevæsenet 8 Febr. 1805 § 39 Nr. 7, Fdn. om Klager og Ansøgninger 15 Decbr. 1820 §§ 4 og 7 (§ 75), Fdn. om Cholera 19 Juni 1831 § 49, Fdn. om Skudsmaalsbøger 5 Septbr. 1832 § 7. Jvfr. Fdn. om Lægbøger 10 Jan. 1810 § 7. Jvfr. ogsaa Plak. om Befordringsvæsenet 1 April 1831 § 5 Lttr. i. Fdn. 10 April 1841 § 4 kan her ligeledes mærkes.

*) Ørsted: Om Eftertryk i J. T. 7 B 2 H. S. 163—220 og N. J. A. 21 B. S. 17—19, Noten. Jvfr. K. T. f. 1815 S. 489—492 og Patent for Hertugdømmerne 23 Marts 1839 i K. T. f. 1839 S. 293—296. Jvfr. ogsaa kgl. Resol. 16 Marts 1816 og Kanc. Skr. 22 Juni 1824.

den foretages paa en underfundig Maade, saaledes at Værket paatrykkes den rette Forlæggers og Bogtrykkers Navn m. m., bør straffes som et formeligt Bedrageri, altsaa med sædvanlig Tyvsstraf.

En med Eftertryk beslægtet Forseelse er ulovlig Eftergjørelse af Andres Kunstarbeider. Den, som ved Overtrædelse af de i Fdn. 13 Decbr. 1837 §§ 1—4 herom foreskrevne Bestemmelser krænker Vedkommendes Eneret, bør, foruden at give den Beskadigede en tilstrækkelig Erstatning, bøde fra 50 til 200 Rbd., hvilken Mulkt dog kan nedsættes til 20 Rbd., naar den Skyldige ikke har benyttet det af den Berettigede paa sit Arbeide satte Stempel. Alle ulovligt forarbeidede Exemplarer bør derhos konfiskeres. Den, der forhandler saadanne lovstridigen eftergjorte Kunstsager, skal bøde fra 10 til 50 Rbd. Fdns. § 5. Jvfr. Bekjendtgjørelse 6 April 1831 om Efterstik af de af Generalkvarteermesterstaben udgivne topographiske Kort over Danmark.

§ 282.

Om Meddeelagtighed i de ovenomhandlede Forbrydelser gjelde de samme Regler, der i Fdn. 11 April 1840 §§ 21 og 22 ere foreskrevne om Meddeelagtighed i Tyveri (§§ 239—240), forsaavidt ikke særegne Regler derom ere fastsatte. Som Følge heraf straffes den foregaaende Understøttelse, saavel den psychologiske som den physiske, og den Meddeelagtighed, som finder Sted under selve Forbrydelsens Udførelse, som selve Hovedvirksomheden, hvorimod den efterfølgende Understøttelse belægges med den for Hæleri foreskrevne Straf. Fdns. § 77.

§ 283.

Om Sammenstød af flere Forbrydelser under en og samme Sag bestemmer Fdn. 11 April 1840 § 78, at naar Nogen under samme Sag findes skyldig i forskjellige

Arter af de Forbrydelser, som ere Gjenstand for denne Anordning, bliver, ligesom naar flere Forbrydelser af samme Art ere begaaede, Straffen at bestemme under Eet for samtlige de udøvede Forbrydelser, der saaledes alle medvirke til at bestemme Straffens Størrelse. Dog bør denne ordentligviis holde sig indenfor Grændserne af den blandt de paagjeldende Bestemmelser, der hjemler den høieste Straf. Kun, hvis saa grove Forbrydelser af forskjelligt Slags, saasom Tyveri, Bedrageri, Falsk, maatte være begaaede, at selv den længste Straffetid, som for nogen af disse i Medhold af den Paragraph, som paa samme er anvendelig, kunde fastsættes, maatte findes utilstrækkelig, bliver dertil at føie et Tillæg, som dog ei maa overstige det Halve af hiin Straffetid. Forsaavidt den ved nogen af de begaaede Forbrydelser paadragne Straffetid ikke, i Medhold af den Regel, som indeholdes i Frdns. § 82, taaler saadan Forlængelse, idet den nemlig vilde komme til at overskride 16 Aar, vil Strafarbeide paa Livstid finde Sted.

§ 281.

Om Sammenstød af flere af de ovennævnte Forbrydelser efter foregaaende Straffedom bestemmer Frdns. § 79, at Domme, hvorved Nogen, i Medhold af Bestemmelserne i Frdns. §§ 32—38 (§§ 245—246), 41—49 (§§ 252—258), 53—56 (§§ 261—264), 60—76 cfr. § 77 (§§ 265—280, cfr. 282), er for de der omhandlede Forbrydelser anseet med Straf som for Tyveri eller endog med høiere Straf, ogsaa skulle, hvor der spørges om Straffen for gjentagen Forbrydelse, have lige Virkning med en Tyvsdom, hvad enten det er samme Forbrydelse, som flere Gange er gjentagen, eller den Paagjeldende har afverlet mellem flere af hine Forbrydelser, saa og, naar den, som findes skyldig i en af disse, forhen er dømt som Tyv, eller omvendt den, som skal dømmes i saadan Egenskab, forhen i Overensstemmelse med Frdn. 11 April 1840 er dømt for nogen af de oven-

meldte Forbrydelser*). Hertil er imidlertid foiet den vigtige nærmere Bestemmelse, at denne Regel i sin hele Strækning kun er anvendelig, naar hverken den ringeste eller den hoieste Grad af Straf, som hjemles i den Bestemmelse, hvorunder den Paagjeldende er domt, staaer under den i Fdns. § 1 fastsatte, saa at det ikke er nok, at den i det givne Tilfælde den Paagjældende idomte Straf er lige med en af de Straffegrader, som indeholdes under sidstmeldte Paragraph (Minimum: 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brod; Maximum: 4 Aars Strafarbeide). Som Folge heraf kan en Dom, hvorved Nogen i Overensstemmmelse med Fdns. § 72 er anseet for at have udgivet falske Penge, hvormed han forst selv var bleven skuffet, ikke have den foranforte Virkning, uagtet den ham for denne Forseelse idomte Straf maatte være en saadan, hvormed og et Tyveri efter Fdns. § 1 kunde været affonet. Med Hensyn til slige Tilfælde samt til andre Forseelser, hvorfor Fdn. 11 April 1840 bestemmer mildere Straf end for Tyveri, dog med Undtagelse af Tyvshæleri, hvorfor Fdns. §§ 22 og 23 (§ 210 og § 213) indeholde særegne Regler, bliver vel den Dom, som forhen er overgaaet Nogen for saadan Brode, at tage i Betragtning ved Straffegradens Bestemmelse for gjentagen Brode af lignende Slags, saavelsom naar ellers Forbrydelse mod denne Anordning er begaaet, ligesom og de den Paagjeldende forhen for nogen af disse overgaaede Domme bor komme i Betragtning ved Valget af Straffegraden for hine Forseelser, Alt i Overensstemmelse med Grundsætningerne saavel i Fdn. 11 April 1840 som i de ovrige Love, men uden dog at have en saa bestemt og omfattende Virkning som den i den forste Deel af nærværende Paragraph hjemlede. Imidlertid bor den Brode, som omhandles i Fdns. § 58, nemlig ikke at oplyse Hittegods (§ 263), forsaavidt dennes alminde-

*) Casse: Bemærkning om Forstaaelsen af § 79 i Fdn. 11 April 1840 i N. J. T. 1 B. 1 H. S. 188—192.

lige Regel kommer til Anvendelse, have lige Virkning med Tyvshæleri efter Fdns. §§ 22 og 25 (§ 240 og § 243). Iøvrigt blive ogsaa Bestemmelserne i Fdns. §§ 19 og 20 (§ 236) at anvende med Hensyn til samtlige i denne Anordning omhandlede Forbrydelser.

§ 285.

Om Attentatet bestemmer Fdn. 11 April 1840 § 80, at naar Nogen har foretaget Handlinger, som indeholde Forsøg paa en af de i denne Anordning omhandlede Forbrydelser, men han dog ei har faaet udført Alt, hvad der hører til denne Forbrydelses fuldstændige Fuldbyrdelse, skal een Trediedeel indtil to Trediedele af den Straf, som den fuldendte Forbrydelse efter alle med samme forbundne Omstændigheder vilde have medført, finde Sted, i Forhold til som den Skyldige er kommen Fuldbyrdelsen mere eller mindre nær*). Hvis den Straf, i Forhold til hvilken den forsøgte Forbrydelse skal ansees, er Strafarbeide paa Livstid, skal 6 Aars Arbeide ansees som en Trediedeel deraf. Ihenseende til Anvendelsen af den her angivne Regel er der i Fdns. § 80 foreskrevet følgende nærmere Bestemmelser:

1) Da de den Skyldige forhen overgaaede Domme høre til de ovenberørte Omstændigheder, med Hensyn til hvilke Straffen ogsaa for den ufuldendte Forbrydelse bliver at udmaale, vil f. Ex. den, der, efter forhen engang at være dømt som Tyv, findes skyldig i et forsøgt Tyveri, være at dømme med Hensyn til Fdns. § 13, skjøndt kun til en saadan Deel af den der bestemte Straf, som den foranførte Bestemmelse tilsiger.

2) Dersom Nogen, der er befunden i fuldendt Forbrydelse, forhen for et Forsøg paa en saadan Forbrydelse har været dømt til en Straf, der ligger indenfor Grændsen af den, hvormed han for fuldendt Forbrydelse kunde have været

*) Domme i J. U. 2 Aarg. S. 103—107 og S. 287—291.

anseet, vil han blive at straffe efter den for Forbrydelsens Gjentagelse gjeldende Bestemmelse.

3) Saafremt Nogen har tilsigtet en større Forbrydelse, men kun en ringere er bleven fuldbyrdet (saasom naar Nogen ved Forførelse, Tilskyndelse eller andre af de i Fdns. § 21 betegnede Midler har søgt at bevirke et Tyveri af det Slags, der henhører under Fdns. §§ 6—12, men Tyveriet ei er blevet udført under saadanne Omstændigheder, som disse Paragrapher forudsætte (§§ 225—231), bliver han at ansee efter den ovenanførte Regel, medmindre den Bestemmelse, som paa den fuldbyrdede Forbrydelse er anvendelig, medfører større Straf.

§ 286.

Naar Børn imellem 10 og 15 Aar begaae nogen af de ovenfor omhandlede Forbrydelser, blive de Bestemmelser, som Fdn. 11 April 1810 §§ 26 til 28 indeholde for Børn i denne Alder, der gjøre sig skyldige i Tyveri (§ 237), paa dem at anvende, dog at der ikke blot bliver at see paa den for disse bestemte Strafs Forhold til Straffen for Tyveri, men tillige at tage Hensyn til de begaaede Forbrydelsers egen Beskaffenhed, hvorefter Tilregneligheden af enkelte saadanne Forbrydelser, skjøndt de iøvrigt ikke ere ringere end Tyveri, dog ikke kan antages at indtræde i en saa tidlig Alder, som den, hvori denne Forbrydelse bliver at tilregne. (§ 15). Fdns. § 81*).

Med Hensyn til unge Mennesker imellem 15 og 18 Aar bliver Fdns. § 29 (§ 223) anvendelig, naar de begaae nogen af de foranførte Forbrydelser. Fdns. § 81 in fine.

Naar en umyndig Person, skjøndt over kriminel Lavalder, forhen havde gjort sig skyldig i Efterskrivelse af sin Kurators Haandskrift eller i Brugen af falske Døbeattester,

*) Børn under 15 Aar ere tidligere ikke straffede for Arvesvig. Dom i J. T. 12 B. 2 H. S. 129—130.

for at godtgjøre sin Myndighed og saaledes stifte et Pengelaan, eller i anden lignende Mislighed, antoges han, paa Grund af Bestemmelsen i Frd. 26 Oktbr. 1804, ikke derfor at kunne straffes*). Dette er imidlertid forandret ved Plak. 24 April 1839. Naar nemlig den, der har indladt sig i Kontraktsforhold med en Umyndig, nu paaberaaber sig, at denne har foreviist ham Dokumenter, hvorefter han vilde været myndig, skal der af Øvrigheden anstilles en nøiagtig Undersøgelse af Sagens hele Sammenhæng, og dersom det derved godtgjøres, at Medkontrahenten selv har været vidende om Dokumenternes Urigtighed eller dog har maattet have Formodning derom, skal den Umyndige eller Mindreaarige ikke drages til Ansvar hverken til Straf eller til Skadeserstatning. Leder Undersøgelsen ikke til at tillægge Medkontrahenten slig Mislighed, skal den Umyndige eller Mindreaarige dømmes til Straf efter Lovens almindelige Forskrifter. Justitsvæsenet har ogsaa, om det end ikke attraaes af Medkontrahenten, at forfølge den Mindreaarige eller Umyndige til Straf, hvis han dertil har kvalificeret sig, og ligeledes at drage Medkontrahenten til Ansvar, saafremt han er skyldig i beviislig Svig. Plaks. § 3**). Udenfor det herombhandlede Tilfælde kan Mangel af Fuldmyndighed aldeles ikke ophæve Straffelovenes Anvendelse paa dem, der udfærdige eller benytte falske Dokumenter eller gjøre sig skyldige i anden svigagtig Omgang, naar de have den Alder og de øvrige Egenskaber, som udkræves til at begrunde Strafteansvar. Plaks. § 4. Jvfr. Plak. 10 April 1841 (§ 262).

§ 287.

Ihenseende til Straffestedet gjelder om alle de i Frd. 11 April 1840 omhandlede Forbrydelser den ovenfor (§

*) Jvfr. Høiesteretsdomme af 21 Oktbr. 1833 og 26 Juli 1836 i R. T. f. 1839 S. 318–349.

**) Jvfr. tidligere Frd. 11 Mai 1751 § 1. Se iøvrigt R. T. f. 1839 S. 353—357.

51) angivne Regel, at naar Straffetiden er 5 Aar eller derunder, bliver Stedet ordentligviis Forbedringshuset, og i modsat Fald for Mandspersoner over 20 Aar Rasphuset eller Fæstningen og for Fruentimmer og Mandspersoner under 20 Aar Tugthuset. Hvor ved Anvendelsen af de i Anordningen foreskrevne Regler en længere Tids Strafarbeide vilde udkomme end 16 Aar, bliver den Skyldige at domme paa Livstid. Fdns. § 82.

Anm. Skjøndt det ikke egentlig vedkommer os paa dette Sted, men hører hjemme i den kriminelle Proces, kan det dog erindres, at den Kjøbenhavns Politiret ved Fdn. 5 Juli 1793 § 15 tillagte Myndighed til at paakjende Sager, der angaae første Gang begaaet simpelt Tyveri, ikke skal kunne udstrækkes til de Tilfælde, hvor denne Ret i Medhold af Fdn. 11 April 1840 finder Anledning til at anvende en større Straf end 2 Aars Forbedringshuusarbeide. Det Samme skal gjelde med Hensyn til de Bedragerier, der efter de hidtil gjeldende Regler kunne være Gjenstand for Politirettens Paakjendelse Hvis det imidlertid ved en i Medhold heraf ved Politiretten paakjendt Sags Indankning for Hoiesteret af denne Domstol findes, at den Paagjeldende har forskyldt en Straf, som ligger udenfor hiin Grændse, skal Sagen dog ikke henvises til Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten, men dens Realitet bliver af Hoiesteret at paakjende. Endelig skal Politirettens Myndighed til at paakjende Sager angaaende Tyvshæleri være indskrænket til første Gang begaaet Forbrydelse. Fdn. 11 April 1840 § 83.

Otte og tyvende Kapitel.

Om Brandstiftelse*).

§ 288.

D. L. 6—19, der handlede om Mordbrand og Hedebrynde, og hvis 1ste Artikel autentisk var fortolket ved Plak. 7 April 1819, der ved Rskr. 30 Mai 1823 er udvidet til

*) Ældre Domme om Mordbrand findes i K. T. for 1815 S. 397-101 og 545-553, for 1816 S. 217-225 og 281-288, for

Vestindien, er nu aldeles ophævet ved Fdn. 26 Marts 1841, der forandrer og nærmere bestemmer Straffen for Brandstiftelse **). Efter denne Anordning skjelnes mellem forsætlig og uagtsom Brandstiftelse, saaledes som allerede var Tilfældet i L. 6—19—1 og 6—19—2.

Den forsætlige Brandstiftelse (Mordbrand) belægges nu med en meget forskjellig Straf, deels efter Gjenstanden, hvorpaa der sættes Ild, og deels efter Maaden, hvorpaa Brandstiftelsen udføres. Ihenseende til Gjenstanden skjelnes der nemlig imellem Huus og Skib paa den ene og Skov, Tørvemoser, Brændestabler, Korn og Høstakke og andre mindre betydelige Gjenstande paa den anden Side, ligesom det dernæst, hvad Huus og Skib angaaer, atter kommer i Betragtning, om det er egen eller fremmed Eiendom. Ihenseende til Udførelsesmaaden kommer det væsentlig i Betragtning, om Brandstiftelsen er forbundet med det bestemte Forsæt, at Nogen derved skal indebrænde, eller dog foretaget under Omstændigheder, hvorved Andres Liv udsættes for

---

1817 S. 129-139, for 1818 S. 265-269, for 1819 S. 153-163, 185-189, 260-266 og 651-663, for 1820 S. 97-110 (J. T. 2 B. 2 H. S. 105-110 og 4 B. 2 H. S. 230), for 1822 S. 25 -34 og 357-372, for 1827 S. 561-573, for 1830 S. 955-983 og 986-998, for 1833 S. 169-188, for 1834 S. 201-211, for 1840 S. 597-608 og 1225-35 og for 1841 S. 65-87, 140-144 og 281-286; J. A. Nr. 6 S. 152-154 og Nr. 22 S. 33-36; N. J. A. 11 B. S. 109-127; J. T. 1 B. 2 H. S. 230 jvfr. 2 B. 2 H. S. 105-110, 11 B. 2 H. S. 283-286, 13 B. S. 97 -102, 25 B. S. 190-199 og 28 B. S. 327-331; J. U. 1 Aarg. S. 18-21, 217, 297-300, 374-375, 439-440, 442-444, 535-536, 734-737, 775-781 og 2 Aarg. S. 445-447, 441-442 og S. 796; Forsete for 1823 S. 398-404 og for 1824 S. 193-208 og 298-304.

**) Udkastet til denne Anordning og Forhandlingerne om Samme i Stænderforsamlingerne findes i Roeskilde Stænder-Tidende for 1840 S. 56—82, 722—850 og 797—816 samt Petitionerne S. 7—13 og i Viborg Stænder-Tidende for 1840, S. 581-606 og 772-791 samt Petitionerne S. 38—41. Selve Anordningen og Motiverne til Samme findes i K. T. f. 1841 S. 256—279.

aabenbar Fare, eller hvorved en udstrakt Ødelæggelse har været tilsigtet, i hvilket Fald Livsstraf i Reglen bliver at anvende, uden Hensyn til Gjenstandens Beskaffenhed, eller den ikke er foretaget med saadant Forsæt eller under saadanne Omstændigheder, i hvilket Fald mindre Straf indtræder efter Gjenstandens forskjellige Beskaffenhed, hvilken Straf dog altid er offentligt Arbeide. Attentatet straffes naturligviis mindre end den fuldendte Brandstiftelse, og Medhjelperne ansees forskjelligt efter deres forskjellige Virksomhed. Er Forbryderen et Barn mellem 10 og 15 Aar anvendes en forholdsmæssig mindre Straf, der i intet Fald kan overskride 5 Aars offentligt Arbeide.

Den grovete Art af Brandstiftelse omtales i Fdns. §§ 1—3. Efter Fdns. § 1 og 3 skal nemlig den, som sætter Ild paa Huus eller Skib, hvad enten det er hans eget eller en Andens, straffes paa Livet, naar Forbrydelsen enten er udøvet i det Forsæt, at Nogen derved skulde indebrænde, i hvilket Tilfælde den Skyldige, naar Nogen virkelig ved Ildebranden omkommer, endog bliver at straffe som for Mord (§ 177), eller den har været forbunden med saadanne Omstændigheder, der klarligen vise, at den Skyldige har maattet indsee, at han ved sin Gjerning udsatte Andres Liv for aabenbar Fare. Det vil i denne Henseende især være en mod Gjerningsmanden talende Omstændighed, naar Forbrydelsen er begaaet til en Tid, da Husets Beboere, efter hvad de sædvanlige Forhold medføre, eller efter hvad der var Gjerningsmanden særlig bekjendt, vare gaaede til Sengs.

Ogsaa bliver, efter Fdns. § 2, Livsstraf at anvende, naar Brandstiftelsen, uden paa en saa bestemt Maade, som Fdns. § 1 forudsætter, at have udsat enkelte Personer for Livsfare, har været af en saadan Beskaffenhed, at den maa antages at have sigtet til at befordre Opror, Plyndring eller andre saadanne Samfundsfreden forstyrrende Uordener, eller til at forvolde en udstrakt Ødelæggelse, f. Ex. naar Ild er anlagt paa flere Steder, fornemmelig naar dette Foretagende er grundet

paa Overenskomst mellem Flere, eller naar den Eiendom, der var Forbrydelsens nærmeste Gjenstand, eller det Middel, der blev brugt til at bevirke Branden, var af en saadan særdeles Beskaffenhed, at den Skyldige maatte kunne forudsee, at Brand og Ødelæggelse derfra let kunde udbrede sig til flere Eiendomme.

Kun naar den, der har foraarsaget en Ildebrand, der ellers vilde være at behandle efter Fdns. § 1, har, ved at vække det antændte Huses Beboere, forebygget, at disse indebrændte, vil, istedetfor den der bestemte Livsstraf, Strafarbeide enten paa Livstid eller paa en vis Tid, dog ikke kortere end 8 Aar, være at anvende. Det Samme gjelder og, naar den Skyldige i Tilfælde, der henhøre under Fdns. § 2, paa en afgjørende Maade har bevirket, at Forbrydelsen ikke bliver skadelig i den Grad, som den ellers efter sin Beskaffenhed maatte befrygtes at ville blive. Fdns. § 8.

Ved Huus forstaaes ikke blot de ganske eller tildeels beboede eller til Beboelse indrettede Bygninger, med de dertil hørende Udhuse, men ogsaa Kirker, Møller, Fabrikker, Magazinbygninger og alle andre, som kunne sættes ved Siden deraf. Derimod indbefattes derunder ikke ubetydelige Hytter eller Skure, hvori kun Ting af ringe Værdi opbevares, naar de ere saa langt fra vigtigere Bygninger, at disse ikke derved sættes i Fare. Skulde det imidlertid indtræffe, at Ildspaasættelsen paa en saadan ringe Hytte havde de Egenskaber, som Fdns. § 1 forudsætter, vil denne derpaa være at anvende. Fdns. § 7.

Forbrydelsen er fuldbyrdet, saasnart der er opstaaet Ild i den Gjenstand, hvis Antændelse udgjør Forbrydelsen, uden Hensyn til om den har grebet mere eller mindre om sig, og skjøndt den slukkes, uden at have gjort nogen betydelig Skade. Saalænge der derimod ikke har viist sig Ild i selve Gjenstanden, er Forbrydelsen kun attenteret og belægges da ikke med den fulde Straf. Fdns. § 13. (§ 293).

§ 289.

Den anden og mindre grove Art af Brandstiftelse omfatter tvende Tilfælde, eftersom Ildspaasættelsen skeer paa Andres eller paa eget Huus eller Skib.

Den, som, udenfor de nysnævnte (§ 288) i Fdns. §§ 1—3 omhandlede Tilfælde, sætter Ild paa anden Mands Huus eller Skib, straffes efter Forbrydelsens større eller mindre Farlighed og den større eller mindre Grad af Ondskab, Gjerningsmanden har lagt for Dagen, med Strafarbeide enten paa Livstid eller paa en Tid af i det mindste 8 Aar, og udelukkes denne Bestemmelses Anvendelse ikke derved, at Gjerningsmanden som Fæster eller paa anden Maade har Brugs- og Beboelses-Ret til Huset. Fdns. § 4.

Den, som sætter Ild paa eget Huus eller Skib, uden at Forbrydelsen kan henføres under Fdns. §§ 1—3, bliver ogsaa at ansee med den nysnævnte Straf efter Fdns. § 4, saafremt Eiendommen eller det deri værende Gjerningsmanden tilhørende Gods har været forsikkret eller der i Huset har været andre Beboere, hvis Eiendele derved blive udsatte for Opbrændelse, eller ogsaa andre nærliggende Bygninger eller Skibe have været udsatte for kjendelig Fare. Hvis Forbrydelsen hverken umiddelbar har været til Fornærmelse for Andre eller sat disse i Fare, men Gjerningsmanden kun har villet gjøre sig Fordeel ved den Medlidenhed, som den ham overgaaede Brand skulde opvække, eller havt anden saadan mindre strafværdig Hensigt, vil en fter Omstændighederne ringere Grad af Straffen finde Sted; dog kan denne ikke nedsættes dybere end til 2 Aars Strafarbeide. Fdns. § 5.

Disse Straffe kunne dog nedsættes, naar Forbryderen ved sine virksomme Bestræbelser i nogen mærkelig Grad har forebygget den Skade, som Handlingen ellers vilde medføre, og kan Straffen, naar iøvrigt Omstændighederne ere af det meest formildende Slags, i de her omhandlede Tilfælde ned-

sættes til det Halve af den i Fdns. §§ 4 og 5 foreskrevne. Fdns. § 8, sidste Membrum.

Straffestedet er Forbedringshuset, naar Straffetiden er under 5 Aar, og ellers for Mandfolk over 20 Aar Fæstningen eller Rasphuset og for Fruentimmer og Mandfolk under 20 Aar Tugthuset, efter de i Fdn. 11 April 1810 § 82 foreskrevne Regler (§ 51). Fdns § 15.

§ 290.

Den tredie og mindst grove Art af Brandstiftelse er den, som begaaes paa andre Gjenstande end Huus og Skib, i hvilken Henseende der atter skjelnes imellem forskjellige Arter af saadanne Gjenstande, ligesom det ogsaa kommer i Betragtning, om det er Andres eller egen Eiendom.

Er det nemlig anden Mands Skov, Torvemose, Hede eller Ager, eller Brændestabel, Tommer- eller Brændeforraad, Korn- eller Hostakke eller andre lignende Gjenstande, hvorpaa der sættes Ild, straffes Forbryderen, i Forhold til Handlingens Skadelighed eller Farlighed samt de øvrige Omstændigheder, der have Indflydelse paa Gjerningsmandens Strafskyld, med 5 til 10 Aars Strafarbeide. Saafremt de Ting, der have været Gjenstand for en saadan Ildspaasættelse, tilhørte Gjerningsmanden selv, bliver der at forholde efter Analogien af de i Fdns. § 5 givne Bestemmelser (§ 289). Dersom den paa slige Gjenstande satte Ild var bestemt til at udbrede sig til Huus eller Skib, bliver den Skyldige, hvis det derved virkelig er blevet antændt, at straffe, som om han ligefrem havde sat Ild paa samme, men i modsat Fald som den, der havde tilsigtet slig Ildebrand. Foranførte Hensigt maa altid antages, naar de med Sagen forbundne Omstændigheder vise, at den Skyldige har maattet indsee, at Ilden, saafremt en eller anden Hændelse ikke forhindrede det, maatte forplante sig til Huus eller Skib. Fdns. § 6.

Kunne de Gjenstande, paa hvilke der lovstridigen sættes Ild, ikke med Hensyn til deres Betydenhed eller Fare for Ildens videre Udbredelse sættes ved Siden af de nysnævnte, bliver en ringere Straf end den i Fdns. § 6 fastsatte at anvende. Dette skal ogsaa gjelde, naar Gjenstanden vel hører til de ommeldte, men er af en sær ringe Betydenhed, og Omstændighederne have været af den Beskaffenhed, at ingen videre Fare derfra er opstaaet. Det Samme er Reglen, naar der sættes Ild i smaa aldeles ubetydelige Hytter eller Skure, der ere langt fra vigtigere Bygninger, naar ikke Ildspaasættelsen, efter sin øvrige Beskaffenhed, henhører under Fdns. § 1 (§ 288). Fdns. § 7.

For Vestindien er det ved Fdn. 23 Jan. 1839 bestemt, at ligesom L. 6—19—1, hvorefter Straffen er at miste Livet og enten steiles eller brændes, er anvendelig paa den, der med Villie sætter Ild paa de til Plantagerne hørende Bygninger, saasom Møller, Kogehuse, Kyringhuse, enten slig Udaad udøves hemmeligt eller aabenbart, og enten Ilden umiddelbart er anlagt paa deslige eller andre Huse, eller den først er sat paa Magosstakke, Sukkerstykker eller anden Plantning, saaledes skal og samme Straf finde Sted, om det end ikke er oplyst, at den, der middelbart har sat Ild paa saadanne Huse, har havt den bestemte Hensigt at antænde disse, naar det, formedelst deres Nærhed og de øvrige Omstændigheder, er klart, at han maa have forudseet, at Ilden fra de antændte Ting let maatte udbrede sig til Husene. Sættes der derimod Ild paa Magosstakke, Sukkerstykker eller andre Plantninger under de modsatte Omstændigheder, bliver Straffen, efter Forbrydelsens større eller mindre Skadelighed og Farlighed, Fæstnings- eller Tugthuusarbeide enten paa Livstid eller paa visse, dog ikke under 10 Aar.

Anm. 1. Ved Plak. 27 Novbr. 1839 § 6 er det danske Kancelli bemyndiget til af Landbygningernes Brandforsikringsfond at udsætte en Belønning fra 50 til 500 Rbd.

for den, der, naar Ild er paasat paa nogen under denne Brandforsikkring assureret Bygning, meddeler saadanne Oplysninger, der lede til Brandstifterens Opdagelse og Domfældelse.

§ 291.

Om Medhjelperne i denne Forbrydelse har Anordningen følgende Straffebestemmelser:

Enhver, som under Udførelsen af nogen af de ovennævnte Forbrydelser har medvirket til samme, straffes, ligesom han selv med egen Haand havde udøvet den Gjerning, der nærmest foraarsager eller er bestemt til at foraarsage Branden. Det Samme gjelder med Hensyn til den, som ved Løfter, Trudsler eller andre Forestillinger har forledet Nogen til en Forbrydelse af foranførte Slags. Iøvrigt medfører al Medvirkning til Forbrydelsen Forpligtelse til den derved forvoldte Skades Erstatning. Fdns. § 9.

Hvo, som paa anden og mindre virksom Maade har medvirket til nogen af de ommeldte Forbrydelser, saasom ved at give Brandstifteren Anviisning eller Opmuntring til Udførelsen af det allerede fattede Forsæt, eller dertil forsyne ham med Midler, ansees med Strafarbeide fra 5 til 10 Aar, naar selve den Forbrydelse, hvortil han saaledes har medvirket, vilde medføre Livsstraf eller Strafarbeide paa Livstid. Forsaavidt selve Forbrydelsen kun vilde medføre tidsbestemt Strafarbeide, vil Straffetiden blive forholdsmæssig at nedsætte indtil det Halve, ligesom og en lignende Nedsættelse vil finde Sted, saafremt selve Forseelsen, i Medhold af Fdns. § 7, kun maatte egne sig til at ansees med en ringere Straf. Fdns. § 11.

Iøvrigt er det bestemt, at naar Nogen efter en Eiers Begjæring eller med hans Samtykke sætter Ild paa dennes Eiendom, bliver han, forsaavidt der iøvrigt efter Gjerningens Beskaffenhed er Forskjel paa Straffen, eftersom det er egen

eller fremmed Eiendom, hvorpaa Forbrydelsen udøves, kun at ansee, som om han havde sat Ild paa sin egen Eiendom. Fdns. § 10.

§ 292.

Naar et Barn imellem 10 og 15 Aar begaaer nogen af de Forbrydelser, der, efter de foregaaende Bestemmelser, blive at ansee enten med Dødsstraf eller med Strafarbeide paa Livstid eller paa 8 Aar eller længere Tid, bliver det i Forhold til dets Alder og Udviklingsgrad samt den mere eller mindre bestemte onde Villie, som det har lagt for Dagen, saavelsom Forbrydelsens egen Beskaffenhed, paa en kortere eller længere Tid at hensætte i en Straffeanstalt, hvor der bliver at drage vedbørlig Omsorg for et saadant Barns Opdragelse og Forbedring. Naar Barnet af Ældre er blevet forledet til at udføre Forbrydelsen, vil dette komme i særdeles Betragtning som Grund til at vælge en kortere Straffetid. Hvis Barnet selvstændig har fattet det Forsæt at begaae Forbrydelsen, og i Beslutningen og Udførelsen har røbet en bestemt ond Villie, kan Straffetiden, naar Forbrydelsen tillige er særdeles grov, endog gaae til 5 Aar. Men dersom et Barn i den nævnte Alder har begaaet en Forbrydelse, hvorfor Straffen efter foranførte Bestemmelser vilde være ringere end Strafarbeide paa 8 Aar, bliver det at behandle efter Fdn. 11 April 1840 §§ 26—28 som et Barn, der gjør sig skyldig i Tyveri (§ 237). Fdns. § 12.

§ 293.

Om Attentatet paa de herombhandlede Forbrydelser handler Fdns. § 13, hvorefter Forbrydelsen ikke er at ansee som fuldbyrdet, og den fulde Straf saaledes heller ikke anvendelig, saalænge der ikke har viist sig Ild i selve den Gjen-

stand, hvis Antændelse udgjør Forbrydelsen, om der end er opkommet Ild i de Ting, hvorfra Ilden skulde udbrede sig til denne Gjenstand. Den Skyldige bliver imidlertid i dette Tilfælde at ansee med en Straf, som kommer den for den fuldbyrdede Misgjerning nær, nemlig med Strafarbeide paa Livstid, naar den fuldbyrdede Forbrydelse vilde medføre Dødsstraf; med lige Arbeide fra 10 til 15 Aar, hvis den fuldbyrdede Misgjerning vilde paadrage ham Frihedens Tab for Livstid; og, hvis der for samme kun vilde finde Frihedstab i en vis Tid Sted, bliver denne at nedsætte indtil ⅔. Den, der har viist virksom Bestræbelse for at faae nogen af de ommeldte Forbrydelser udført, uden at være kommen Fuldbyrdelsen saa nær som foranført, bliver, med Hensyn til om han er kommen mere eller mindre vidt i sin forbryderiske Virksomhed, at ansee med en forholdsmæssig ringere Straf.

§ 294.

Med Hensyn til uagtsom Brandstiftelse*) har Frdn. § 14 bestemt, at det ihenseende til de foretagne eller efterladte Handlinger, for hvilke der paa Grund af den Brandfare, som de medføre, ved Anordningerne er sat Straf, forbliver ved disse Anordningers Bud (§ 163). Men forsaavidt der enten ved disses Overtrædelse eller iøvrigt ved aabenbar Tilsidesættelse af den Agtsomhed, som almindelig Forsigtighed kræver, er foraarsaget nogen Ildsvaade, bliver den Skyldige at ansee med forholdsmæssig Straf af Fængsel paa Vand og Brød eller andet Fængsel, hvilken Straf dog bortfalder, hvis han kan gjøre Udveie til at erstatte den gjorte Skade. Saafremt den foretagne Handling paa en saa iøinefaldende Maade har medført Brandfare, at denne ikke har kunnet undgaae Gjerningsmandens Opmærksomhed, saa kan han for denne sin Fremfusenhed og grove Ligegyldighed

*) Ældre Dom i J. T. 17 B. 1 H. S. 145—149.

for sine Medborgeres Velfærd efter Sagens Beskaffenhed underkastes høiere Straf indtil eet Aars Strafarbeide, dog vil ogsaa i dette Tilfælde Straffen kunne formildes eller endog efter Omstændighederne aldeles bortfalde, naar Erstatning for Skaden tilveiebringes.

Ni og Tyvende Kapitel.

Om Vold og Herværk.

§ 295.

L. 6—14 overskrives om Vold og Herværk, og dens 1ste Artikel bestemmer, at hvo, som gjør Vold og Herværk, skal betale Skaden og bøde desforuden trende 40 Lod Sølv. Dette er de saakaldte Voldsbøder, der ligeledes omtales i L. 6—9—2, 9 og 24. Efter Loven straffedes saaledes Vold imod Personer og Vold paa Gods med samme Straf, undtagen forsaavidt der i første Tilfælde, efter den forskjellige Legemsbeskadigelse, endnu kunne komme andre Bøder til efter L. 6—7 og 6—9. Dette er imidlertid forandret ved Frdn. 4 Oktbr. 1833 om Legemsbeskadigelser, hvorefter ulovlige Angreb paa en Andens Person nu kun i de sjeldnere Tilfælde kunne affones med Bøder, hvorimod de i Almindelighed blive at ansee med Fængsel paa Vand og Brød eller offentligt Arbeide (§ 193—199). Hvad derimod Vold paa Gods eller Herværk angaaer, da staaer forsaavidt Lovens Bestemmelser endnu ved Magt, og denne Handling, der kan defineres at være en med Forsæt paa en aabenbar Maade foretagen retstridig Behandling af en Andens Ting, straffes saaledes i Reglen endnu med Voldsbøder, trende 40 Lod Sølv.

At Herværks Forbrydelsen ikke kan begaaes af Uagtsomhed,

følger ligefrem af det konventionelle Begreb om samme, ifølge hvilket der til denne Forbrydelse, som til alle andre Eiendomsindgreb (§ 220), nødvendigt kræves forsætlig ond Villie, hvilket ogsaa bestyrkes ved L. 6—14—12, 15 og 18. At Handlingen, for at kunne kaldes Herværk, tillige maa være skeet paa en aabenbar Maade, kan neppe heller kaldes i Tvivl. Ligesom ogsaa dette ligger i det vedtagne Begreb om denne Forbrydelse og understøttes ved Etymologien til Ordet: Herværk, saaledes bestyrkes det ved ikke faa Bestemmelser i Lovgivningen. Allerede den Omstændighed, at Loven aldeles sætter Volds- og Herværks-Forbrydelsen i Klasse med hinanden og endogsaa bruger Ordet Vold til dermed at betegne Herværk, tilkjendegiver dette, da Voldsforbrydelsen, efter sin Natur, ikke kan udøves paa en hemmelig Maade, men endmere bestyrkes det ved L. 6—14—3, som ubetinget erklærer den Borttagelse af Gods, som skeer ved denne Leilighed, for Ran, og ikke, som i L. 5—13—9 og 6—15—15, for efter Omstændighederne enten Ran eller Tyveri. Hertil kommer, at de fleste Arter af Herværk, Loven omtaler, ere af den Natur, at de nødvendigt forudsætte, at Handlingen skeer aabenbart, hvilket navnlig er Tilfældet med de i L. 6—14—5, 6, 7, 10, 11, 15 og 19 omhandlede Arter, ligesom ogsaa Straffen for en saadan hemmelig Ødelæggelse af en Andens Ting, i Særdeleshed naar den sammenlignes med Straffen for Tingens hemmelige Borttagelse (Tyveri), vilde være altfor mild, dersom den kun skulde bestaae i trende 40 Lod Sølv. Dette bestyrkes ved Anordningen om Politiets Administration i Bergen af 21 Jan. 1710 Post VI § 6, der forudsætter, at den, som tiltales for Herværk, har forøvet Handlingen af Modtvillighed. Naar altsaa Nogen paa en hemmelig Maade ødelægger en Andens Ting, er dette en ulovbestemt Forbrydelse, hvorfor han, i Analogie af Straffen for Tyveri, maa ansees med en, efter Sagens øvrige Omstændigheder og navnlig Vigtigheden og Værdien af den ødelagte Gjenstand, forholdsmæssig Straf, der dog, efter Forbrydelsens Natur, ikke synes

at kunne blive ringere end nogen Tids offentligt Arbeide eller Fængsel paa Vand og Brød*). At Herværksforbrydelsen iøvrigt vel kan skee i den Hensigt derved at skaffe sig en eller anden Fordeel, følger af det ovenfor Anførte (§ 221**).

§ 296.

Som Exempler paa Herværk nævner Loven selv følgende:

1) L. 6—14—2 til 4 erklærer det for Herværk, naar Nogen med Raads Raad gaaer i anden Mands Huus og bryder Huus og der udtager Fæ eller Kostér, eller naar Nogen farer i anden Mands Bigaard og tager Bier bort eller dræber dem.

2) L. 6—14—5 fastsætter, at naar Nogen bryder det Huus op uden Tingsdom, som anden Mand eier, enten det er bygt paa hans egen eller paa anden Eiers Jord, da er det Herværk imod den, som Huset eier, hvilket, efter L. 6—14—6, ogsaa gjelder om al den Bygning eller Skjul, som Nogen til sit Kvæg kan have opsat, samt Gjerder og deslige.

3) Det er ligeledes Herværk, naar Nogen hugger eller opbryder almindelige Broer eller Tingstok, eller naar Nogen hugger Fiskegaard eller Garn isønder, førend de med Loven opdeelte ere, eller spilder anden Mands Plov, Harve, Trumle,

*) For hemmeligt at have overheldet en Andens Klæder med Skedevand have Domstolene anvendt Fængsel paa Vand og Brød. Dom i J. T. 33 B. S. 189—191. — Jvfr. Dom i J. T. 28 B. S. 112—114, hvor en af Hevnelyst fremkaldt hemmelig Borttagelse og Tilintetgjørelse af nogle Gadelamper er straffet med lige Fængsel i 3 Gange 5 Dage.

**) Herværks-Forbrydelsen er kun Gjenstand for privat Forfølgning. Domme i J. A. Nr. 23 S. 7—10 og J. T. 35 B. S. 9—12.

eller hugger Sele, Tomme, Skagler eller deslige isonder for Bonden i hans Arbeide. L. 6—14—8 til 10*).

4) Hugger eller stikker Mand i anden Mands Bord, Vægge, Dørre, Bislag (Udbygning foran Gadedøren), Vinduer, Vinduesskreder (Vinduesskodder) eller andet hans Boskab, eller og slaaer hans Vinduer ud eller ind, da skal han betale Skaden og desforuden bøde trende 40 Lod Sølv. L. 6—9—6. Jvfr. Plak. 6 Febr. 1722, hvorefter den, som i Viinhuse eller Vertshuse foretager Sligt, skal, foruden Voldsbøder, dømmes i Mulkt til de Fattige eller næste Hospital efter Sagens befundne Beskaffenhed. Jvfr. Fdn. 13 Jan. 1741 § 10.

5) Vil Nogen ikke flotte af Leiehuus, naar han lovlig udsagt er, til rette Fardag, eller bliver i det Huus besiddendes, som han ingen Ret har til, eller er engang fradømt, imod Eiermandens Villie, da skal han bøde sine Voldsbøder**). L. 6—14—7. Ligeledes bliver Eieren at idømme Voldsbøder, naar han egenmægtig udelukker Leietageren fra de leiede Værelser, forend Leiemaalet er ude***). Jvfr. Fdn. 8 Juni 1787 § 12. Ogsaa kan her mærkes L. 1—21—17, hvorefter den Arresterede, naar han drager af Arresten eller forflotter det arresterede Gods, og Arresten siden lovligen kjendes og Dommen gaaer ham imod, skal betale sine Voldsbøder, hvilket dog, forsaavidt Nogen bortflytter det arresterede Gods, er forandret ved Fdn. 11 April 1840 § 42, som derfor bestemmer sædvanlig Tyvsstraf (§ 252).

6) Hvo, som forsætlig dræber anden Mands Kvæg eller Bæster, skal bøde Skaden og trende 40 Lod Sølv. L. 6—20—2. Den samme Straf finder Sted, naar Nogen hugger eller stikker til ridende Mand og slaaer feil af Manden og rammer Hesten, og det enten Hesten kommer sig igjen eller

---

*) Dom i J. T. 28 B. S. 187—194.

**) Dom i J. A. Nr. 18 S. 171—174.

***) Dom i J. A. Nr. 14 S. 28—34. Jvfr. dog Dom i J. A. Nr. 5 S. 89—91.

vorder død eller lydt. L. 6—20—1. Hugger Mand i anden Mands Klæder, skal han betale Skaden og bøde trende 3 Lod Sølv. L. 6—20—1. Saarer Mand forsætlig eller i andre Maader beskadiger anden Mands Kvæg eller Bæster, skal han betale Skaden efter Dannemænds Sigelse, som den er stor til, og desforuden bøde trende 20 Lod Sølv eller mindre, eftersom Skaden er til. L. 6—20—3. At Straffen maa blive en ganske anden og større, naar Nogen hemmelig skamskænder Andres Kreature, følger af det ovenfor Anførte og bestyrkes ved Frdn. 26 Oktbr. 1742 og Rskr. 21 Juni 1750. Ligeledes synes en haardere Straf at maatte anvendes, naar Nogen paa en særdeles grusom Maade mishandler Kreature, og et saadant Dyrplageri vilde neppe kunne fritages for Straf, fordi Dyret tilhørte den Skyldige selv *).

7) Naar L. 6—9—7 og 8 bestemme, at den, som bestiger Kongens Huus, inden eller uden, som er befæstet med Muur, Grave eller Planker, eller som Port er for, og den, som i Kongens Gaard opslaaer Kjelderdørre eller andre Lukkelser, skal miste sit Liv, da er dette forandret ved Frdn. 4 Oktbr. 1833 § 31, der i det Hele har ophævet L. 6—9, og denne Handling maa nu belægges med en arbitrair Straf, ved hvis Fastsættelse deels Maaden, hvorpaa Handlingen er udøvet, deels Hensigten, hvori den er foretagen, og deels alle øvrige Omstændigheder maae tages i Betragtning.

8) Naar Nogen forsætlig inddriver løse Kreature eller tøirer dem paa anden Mands i Grøde staaende Korn- eller Kløver-Mark eller Slaae-Eng, eller slaaer tøirede Kreature løse, skal han, foruden at betale Optagelsespenge og erstatte

---

*) Domstolene have dog i et enkelt Tilfælde ikke anseet en Person, der havde overskaaret Kjønsdelene paa en en Anden tilhørende Jagthund, med større Straf end det Halve af den i L. 6—20—3 fastsatte Mulkt. Dom i J. A. Nr. 23 S. 7—10. Jvfr. dog K. T. f. 1828 S. 317. De Forbrydelser, som L. 6–20 omhandler, kunne paatales af det Offentlige.

Skaden, første Gang bøde 10 Rbd., anden Gang dobbelt, tredie Gang hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage, og siden, saaofte han gjentager Forseelsen, hver Gang dobbelt saa længe, hvilken Straf og den skal lide, som driver eller fører anden Mands Kreature ind paa sin Lod, for der at optage dem. Den, som tøirer paa anden Mands Græsmark, skal betale fiirdobbelte Optagelsespenge foruden Skadeserstatning, og første Gang 1 Rbd., anden Gang 2 Rbd. og saa fremdeles dobbelt. Fdn. 29 Oktbr. 1794 § 45. Naar Nogen gjør Gab eller Aabning paa Hegn, hvorigjennem Kreaturene kunne komme ind, uden beviislig Hensigt til at skade, bøder han første Gang 1 Rbd., anden Gang 2 Rbd., og skeer det tiere, skal han ansees som den, der forsætlig har villet skaffe Ufred, hvorfor Straffen er første Gang 10 Rbd., anden Gang dobbelt, tredie Gang Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage og siden stedse dobbelt. Den, der beskadiger Pile eller andre Træer eller Buske, Planteskoler, eller levende Gjerder, straffes ligeledes som den, der forsætlig har villet skaffe Ufred. Børn straffes for slig Ufred med Riis, første Gang hjemme, og skeer det oftere, i tvende Vidners Paasyn i den Forurettedes Gaard, og vægre Forældrene sig ved at straffe Børnene, skulle de belægges med den samme Straf, som om de selv havde forøvet den paaklagede Forbrydelse. Fdn. 29 Oktbr. 1794 § 22*). Jvfr. Plak. 15 Marts 1781. — De øvrige Straffebestemmelser i Hegnsforordningen vedkomme os ikke paa dette Sted, men herom maa henvises til Landboretten**). Jvfr. Fdn. 8 Septbr. 1812 om løsgaaende Hingster, Fdn. 21 Septbr. 1813 om løsgaaende Væddere, Fdn. 9 Juli 1817 og Plak. 14 Juli 1837. — Dog kan

---

*) Brud paa Hegnsfreden er ikke Gjenstand for offentlig Paatale. Dom i J. T. 28 B. S. 161—162.

**) Mandix's Landvæsensret 2 D. S. 260—268 i 2den Udgave og Tillægget S. 217—219.

det erindres, at L. 6—14—17 tillader veifarende Mand, ridende eller agende, saavelsom den, der driver sit Fæ, at bede dermed paa Fælled og paa Stub, enten det er om Nat eller Dag, hvorimod L. 6—14—18 forbyder ham at bede i Vong. Jvfr. L. 6—17—21.

9) Den, der beskadiger Milepæle, Træer, Afviisere, Veiviisere, Broer, Rækværker eller Andet paa Landeveien, straffes første Gang med en Mulkt fra 2 til 10 Rbd., anden Gang dobbelt og tredie Gang med Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage. Børn under 15 Aar straffes af deres Forældre med Riis, og ringere militaire Personer med anden korporlig Straf. Fdn. 13 Decbr. 1793 § 92.

10) Endnu kunne her mærkes Bestemmelserne om Træers Beskadigelse og Ødelæggelse i private og kongelige Skove i Fdn. 26 Jan. 1733 § 32 og Fdn. 18 April 1781 §§ 33, 34, 36 og 46 (§ 298), Straffebestemmelserne i Fdn. 19 Septbr. 1792 om Sandflugt (§ 165), og Bestemmelserne i Plak. 15 Juli 1801 (§ 159) og Fdn. 8 Novb. 1681 samt Plak. 26 Juli 1756 (§ 162).

§ 297.

I Loven vare flere Handlinger henførte til Ran, der i sig selv kun vare Arter af Vold og Herværk, da de nemlig blot bestaae i ulovlig Behandling af Andres især urørlige Ting. Herunder henhøre følgende Tilfælde:

1) L. 6—15—12 bestemmer, at naar En afpløier af anden Mands Ager over Reen, siden lovlig Reb gangen er, da er det Ran. Denne Handling, der tilsigter at skille den Anden ved en Deel af hans Eiendom, maa nu blive at straffe efter Grundsætningen i Fdn. 11 April 1840 § 45, jvfr. § 50 (§ 255). Var lovlig Reb derimod ei gangen, da bødedes Intet, naar den Pløiende turde beedige, at han ei pløiede videre, end han fandt pløiet for sig, men i modsat Fald

skulde han bøde, foruden saameget som kunde avles paa dette Jordstykke, tre Lod Sølv.

2) L. 6—15—13 fastsætter, at naar Nogen omploier anden Mands Sæd, da han har forbrudt sine tre Mark, omendskjøndt Jorden er hans egen.

3) L. 6—15—18 bestemmer, at naar Nogen sætter sit Huus paa den Jord, der er i anden Mands Hævd, endog at den er hans egen, og haver han den ei med Lov opdeelt, og faaer han siden Jorden til sig med nogen Lov, da bøde han til den, som Jorden i Hævd havde, tre Mark, fordi han ranede ham af hans Hævd, men til Huusbonden bøder han Intet. Jvfr. L. 6—15—17, hvorefter den, der bygger paa anden Mands Jord, og bliver søgt derfor til Tinge, skal være angerløs, naar han til første Ting retter for sig og borttager det Byggede og gjør sin Eed paa, at han meente, at det var hans egen Grund; tager han det derimod ikke op inden tredie Ting, men taaler Dom, skal han bøde sine tre Mark.

4) L. 6—15—19 bestemmer, at naar Mand finder Anden paa farende Vei og gjør ham udform, enten at han tager hans Heste eller Øg fra ham, eller vælter hans Vogn om og hindrer ham, saa han ei maa bortkomme med sine Koster, men forlader ham der, da er den, som gjorde det, Ransmand derfor, enten han fører de Koster bort eller han lader dem efterligge. Jvfr. L. 6—15—20 til 22.

Med Hensyn til disse Handlinger har nu Fdn. 11 April 1810 § 32, overensstemmende med Sagens Natur, fastsat, at hvad de Tilfælde angaaer, hvor egenmægtig Behandling af Andres urørlige Ting efter Loven straffes som Ran, da, ligesom saadant Forhold efter sin Natur maa henføres til Vold paa Andres Eiendele, bliver Straffen derfor at bestemme efter Grundsætningerne for dette sidste Slags Forbrydelser, og at det Samme bør være Reglen i det i L. 6—15—19 omhandlede Tilfælde, naar Intet er blevet borttaget af den, der paa den der ommeldte Maade har krænket Veifreden.

Forsaavidt altsaa de ovennævnte Handlinger, efter de Forandringer, der ere indtraadte i Landboforholdene, navnligen ved Jordernes Udskiftning, endnu kunne finde Sted, og de ikke i selve Loven ere ansete med en mindre Straf end Ransstraffen, ville de nu idetmindste blive at straffe med Voldsbøder, hvortil Straffen dog, efter Udtrykkene i Fdn. 11 April 1810 § 32, ikke behøver at indskrænke sig.

Tredivte Capitel.

Om ulovlig Skovhugst og andre Skovforbrydelser*).

§ 298.

Vi omhandle i et eget Kapitel ulovlig Skovhugst, der i Lovgivningen betragtes som en særegen Forbrydelse, der hverken kan henføres under Begrebet om Tyveri eller Herværk, og hvorom Fdn. 11 April 1810 § 31 bestemmer, at det, hvad denne og anden Skovbrydelse angaaer, indtil videre forbliver ved de derom givne særegne Anordninger.

Foreløbigen bemærkes, at under ulovlig Skovhugst ikke indbefattes hemmelig Borttagelse af skovet Brænde, da dette, saavel efter L. 6—17—26, som efter Fdn. 18 April

*) Nygaard: Nogle Bemærkninger om Skovforbrydelser og de derfor dikterede Straffe m. m. i J. T. 9 B. 2 H S. 65—99. Jvfr. Ørsteds Tillæg til denne Afhandling l. c. S. 110—113. — At en ny Skovanordning i længere Tid har været paatænkt, viser Kanc. Skr. 30 Novbr. 1816 og 29 Juni 1822. Jvfr. ogsaa Viborger Stænder-Tid. for 1838, 2 Række S. 501—3 og Roeskilde Stænder-Tid. for 1838, 2 Række S. 2141—56, samt for 1840 S. 1080—85.

1781 § 40, samt Plak. 8 Novbr. 1765, ansees og straffes som egentligt Tyveri. Kanc. Skr. 12 Mai 1821 *).

Ogsaa ulovlig Skovhugst blev, efter Loven, anseet som det, det i sig selv er, nemlig Tyveri og belagt med egentlig Tyvsstraf (L. 6—17—27 og 29 samt 6—15—15), men dette er ved Fdn. 26 Jan. 1733 og 18 April 1781 forandret derhen, at denne Forbrydelse nu saavel i private Skove, om hvilke den førstnævnte Anordning nu alene handler, som i de kongelige Skove, hvorom den sidstnævnte Forordning nu er den gjeldende, belægges med en langt mildere Straf.

Efter Fdn. 26 Jan. 1733 § 1, sammenholdt med §§ 31 og 32, er Straffen for ulovlig Skovhugst i private Skove Boder, efter Træernes forskjellige Beskaffenhed, fra 3 til 20 Rdlr., hvorhos tillades, naar den Skyldige Intet har at betale med og Forseelsen er saa ringe, at han ikke derfor kan ansees med 3 Rdlrs. Mulkt, at Boderne maae modereres, dog saaledes, at de altid ere dobbelt imod Forseelsens Værdi, og er iøvrigt, efter denne Forordning, Straffen altid den samme, da den i Gjentagelsestilfælde ikke fordobles. Den, der river Barken af Træerne eller Underskoven, skal, om han end er kommen til Skjels Alder, hvorved her kun forstaaes kriminel Lavalder (§ 15), efter Fdns. 32, piskes med Riis af Slutteren.

Straffen for ulovlig Skovhugst i de kongelige Skove er, efter Fdn. 18 April 1781 § 25, i Almindelighed ogsaa kun Boder, der endogsaa ere ringere end de i Fdn. 26 Jan. 1733 § 1 fastsatte, da det kun er for Egetræer, at Boderne ere bestemte til et Beløb fra 3 til 20 Rdlr., hvorimod de for andre Træer kun ere enten $\frac{2}{3}$ Dele eller for visse Træer endog kun $\frac{1}{3}$ Deel af dette Beløb. For rodmuldede eller top-

*) Domme i N. J. A. 6 B. S. 32—38 og J. T. 31 B. S. 1—4. Spørgsmaal om nogle Skoveffekter kunde henføres til skovet Ved. Dom i J. T. 31 B. S. 134—36 og J. U. 2 Aarg. S. 44—46. Jvfr. Nygaard i J. T. 9 B. 2 H. S. 76.

tørre Træer og for Vindfælder betales kun det Halve af de ellers fastsatte Bøder, og for Grene samt Underskov bødes det Borttagnes dobbelte Værdi. Derimod voxe Bøderne, efter Fdns. § 26, til det Dobbelte, naar en Person anden Gang begaaer Skovtyveri, og gjør han sig tredie Gang skyldig i samme Forbrydelse, da dømmes han ikke i Pengebøder men til Fæstningsarbeide, saaledes at en Forbrydelse, for hvilken første Gang skulde bødes 10 Rdlr., tredie Gang begaaet straffes med 6 Maaneders offentligt Arbeide eller nu 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og de andre Forbrydelser i Forhold dertil, saa at der arbeides tre Dage for hver Mark, der skulde være betalt i Bøder for første Gang begaaet Tyveri. Bøderne afsones nu ikke længere paa den i Fdns. § 27 foreskrevne Maade, men efter de almindelige Regler for Bøders Afsoning (§ 45). Plak. 26 Juli 1837 § 13. For at beskadige Træer i de kongelige Skove ved at bore i dem, rive Barken af dem og deslige, er Straffen bestemt til Bøder fra 3 Mark til 10 Rdlr., men hvis Træet gaaer ud, straffes Gjerningsmanden, som om han havde borttaget hele Træet. Fdns. § 33.

Skovtyverier, som begaaes om Søn- eller Hellig-Dage, skulle, rimeligviis fordi Skovene paa den Tid ere under mindre nøiagtig Bevogtning, ansees med egentlig Tyvsstraf. Fdns. § 31*). Børn, som begaae nogen af de i Forordningen anførte Forbrydelser, skulle ansees med Legemsstraf efter Om-

*) Borttagelsen af en nedblæst Green i de kongelige Skove paa en Søndag er anseet som en extraordinair Forbrydelse og kun straffet med en ringe Mulkt. Dom i J. T. 27 B. 1 H. S. 188—192. Borttagelse af Kvas og Afskjæring af nogle Hesselkjeppe er under lige Omstændigheder ikke betragtet som Gjenstand for Justitiens Paatale. Domme i J. T. 31 B. S. 81—85 og 35 B. S. 169—171. Afskjæring af Riis og Kviste er dog straffet efter Fdns. § 34. Dom i J. U. 1 Aarg. S. 50—51. — Jvfr. iøvrigt Dom i J. U. 1 Aarg. S. 330.

stændighederne og deres Alder*), og have Forældrene eller andre voxne Folk været Aarsag og givet Anledning dertil, skulle disse desuden straffes, som om de selv havde begaaet Forbrydelsen. Fdns. § 50. Jvfr. Kanc. Skr. 29 Juni 1822.

Naar kongelige Embedsmænd, som dog ikke ere Skov- eller Jagt-Betjente, begaae eller blot befordre ulovlig Skovhugst, straffes de første Gang med dobbelte Bøder, anden Gang med et halvt Aars Embedsindkomst og tredie Gang med Embedsforbrydelse. Fdns. § 28. Kongelige Skov- og Jagt-Betjente, som begaae eller ere Medvidere i Skovtyverier, skulle have deres Embede forbrudt. Fdns. § 29. Naar en Skovbetjent eller Hofskytte af Medlidenhed eller formedelst Overtalelse dølger noget Skovtyveri, som er blevet ham bekjendt, skal han første Gang betale dobbelte Skovbøder, anden Gang miste ½ Aars Løn og tredie Gang have sit Embede forbrudt, men har han ladet sig underkjøbe til at fortie Saadant, skal han strax afsættes fra sin Tjeneste. Fdns. § 30.

Da de i Fdn. 18 April 1781 fastsatte Straffebestemmelser i visse Tilfælde ere mildere end de i Fdn. 26 Jan. 1733 foreskrevne, og det synes synderligt, at Skovforbrydelser skulle straffes haardere i de private end i de kongelige Skove, have nogle Lovkyndige formeent, at den førstnævnte Forordning burde, saavidt dens Indhold tillod det, anvendes ogsaa paa de private Skove; men da Forordningen, efter dens Ord, alene gjelder om de kongelige Skove; da der kunne tænkes Grunde, hvorfor Lovgiveren kan have villet, at Skovforbrydelser i disse Skove tildeels skulle straffes mildere end i private Skove, eftersom hine i Almindelighed ere under strengere Bevogtning end disse; da Forordningen desuden i andre Punkter er strengere end Fdn. 26 Jan. 1733, og man dog neppe kunde udvide de mildere Straffebestemmelser uden tillige at udvide de strengere, samt da Rskr. 23 Juni 1797, der specielt udvider Forordningen til et enkelt ikke

*) Ørsted: J. T. 9 B. 2 H. S. 107—108.

kongeligt Skovanlæg, derved viser, at den ikke i Almindelighed er gjeldende for private Skove: kan denne Mening ikke følges, hvilket ogsaa saaledes er antaget i Kanc. Skr. 5 April 1817 og 12 Mai 1821*). Paa de frederiksværkske Skove er Fdn. 18 April 1781 derimod anvendelig. Kanc. Skr. 28 Juli 1829.

Foruden egentlig ulovlig Skovhugst omtaler L. 6—17—28 endnu en anden Skovforbrydelse, da den bestemmer, at naar Nogen betrædes i Skov med Heste og Vogn, og der har taget Læs enten af nedblæste Grene eller Fælder, som ham ikke ere udviste, skal han have forbrudt Heste og Vogn og desuden bøde sine tre Mark (§ 52). Efter Fdn. 26 Jan. 1733 § 32, sammenholdt med § 1, straffes den Skyldige derimod nu med at bøde 3 Rbd. og have forbrudt Vogn samt hvad Videre han har med at fare, eller, efter hvad nys er anført, med en Bøde, der ikke er under det Dobbelte af det Borttagnes Værdi, og anvendes disse Bøder, enten Borttagelsen er skeet læsseviis eller ikke. Efter Fdn. 18 April 1781 § 25 straffes Borttagelsen af Vindfælder og Grene i de kongelige Skove med Bøder, saaledes som ovenfor er anført, uden at nogen Forbrydelse af Vogn og Heste her finder Sted, og under visse Betingelser tillader Fdns. § 9 endog fattige Folk at opsamle smaat Kvas og tørre Grene i disse Skove.

Den, som bortstjæler Hegn, straffes som den, der forsætligen har villet skaffe Ufred, og Børn ansees i dette Tilfælde med Riis. Fdn. 29 Oktbr. 1791 § 22**). Derimod

*) Fdn. 18 April 1781, navnlig sammes § 31, er saaledes anseet uanvendelig paa de Sorø Akademi tilhørende Skove. Dom i J. U. 1 Aarg. S. 890—893.

**) Dom i J. T. 3 B. 2 H. S. 161—163. Denne Forseelse er kun Gjenstand for privat Forfølgning. Dom i J. T. 18 B. 2 H. S. 311—313 og i J. U. 1 Aarg. S. 80. Jvfr. Dom i J. T. 31 B. S. 99—101.

straffes den, som stjæler Noget af Ledene, Hængslerne, det, som de lukkes med, eller Ledestolperne, som for andet Tyveri. Fdn. 29 Oktb. 1794 § 9. Jvfr. Fdn. 18 April 1781 § 10 og 13 Decb. 1793 §§ 92 og 93*).

Endnu kan her, som noget med den nærværende Materie beslægtet, erindres, at naar Nogen uden Tilladelse opsanker Agern eller Bog i anden Mands Skov, da straffes han, efter L. 6—17—30, med at bøde tre Lod Sølv for hver Gang, han dermed antræffes. Da L. 6—17—31 i umiddelbar Forbindelse hermed bestemmer: „End Nødder maa han plukke saamange, som han der fortærer og ei videre", maa det udentvivl antages, at naar Nogen i anden Mands Skov plukker flere Nødder, end han der fortærer, kan han kun straffes efter den foregaaende Artikel med tre Lod Sølvs Bøder. I ethvert Fald maa denne Handling blive at behandle efter Grundsætningen i Fdn. 11 April 1840 § 30 (§ 238).

Anm. Om Processens Form i Skovforbrydelsessager handler nu Plak. 26 Juli 1837. Jvfr. ældre Domme i J. T. 18 B. 2 H. S. 341—343, 27 B. 2 H. S. 203—205, 29 B. S. 13—15 og 31 B. S. 99—101.

En og tredivte Kapitel.

Om ulovlig Jagt og Fiskeri og andre dermed beslægtede Forbrydelser.

§ 299.

Ligesom Fdn. 20 Mai 1810 om Jagten i Danmark har bestemt, hvem Jagtret tilkommer og under hvilke Betin-

*) Dom i N. J. A. 3 B. S. 98—101.

gelser den maa udøves, saaledes har den ogsaa fastsat en almindelig Straf for ulovlig Jagt og derhos bestemt (Fdns. § 38), at alle de om Jagten hidtil gjeldende Lovbestemmelser skulle være ophævede. Denne hele Materie, der efter L. 5—10—25 til 41 og Fdn. 18 April 1732 var meget indviklet og foranledigede endeel Tvivlsmaal, idet der skjelnedes imellem, om den ulovlige Jagt var udøvet i Kongens Vildbane eller paa Privates Eiendomme, og da igjen enten paa Fælled eller paa Enemærker, ligesom det kom i væsentlig Betragtning, af hvem Jagten var udøvet, er nu høist simpel*).

Straffen for ulovlig Jagt er nu Bøder fra 20 til 100 Rbd. Sølv, foruden særskilte Bøder, efter det forskjellige Vildt, som er skudt eller fanget. Fdn. 20 Mai 1810 § 27 bestemmer i saa Henseende, at Enhver, der gjør sig skyldig i ulovlig Jagt enten med Skydegevær eller paa anden Maade, saasom ved Brug af Hunde eller af Snarer og Fælder, m. m., bøder fra 20 til 100 Rbd. Sølv efter Omstændighederne, ved hvis Bedømmelse bliver at tage Hensyn til, om den ulovlige Jagt er udøvet af Flere i Forening, om Vedkommende forhen har gjort sig skyldig i ulovlig Jagt, om Geværet er en Vindbøsse eller af de saakaldte Stokbøsser, hvilke ere indrettede til at adskilles i flere Stykker og igjen med Lethed kunne sammensættes, med videre. Ligeledes skal den Skyldige, foruden at erstatte Værdien af Vildtet, forsaavidt dette ikke ufordærvet kan afleveres til den Jagtberettigede, være pligtig til, i Tilfælde af at han anholdes, at udlevere

---

*) Ældre Domme i J. A. Nr. 19 S. 78—86, J. T. 19 B. S. 116—120, 24 B. 1 H. S. 131—137 og 26 B. S. 220—221 og J. U. 1 Aarg. S. 915—949. Et Barn under 15 Aar straffes ikke for Overtrædelser af Jagtanordningerne, og Faderen heller ikke, naar han ei har givet Barnet Tilladelse til at jage paa andre Steder, end hvor han selv dertil var berettiget. Dom i J. T. 29 B. S. 143—155. En Person er frifunden for Tiltale, fordi han maatte forudsætte Eierens Samtykke til at jage. Dom i J. T. 34 B. S. 295—298.

til den, der anholder ham, Gevær, Hund, Skydetøi og øvrige Jagtredskaber, hvilket Alt, eller ialfald, om den Skyldige foretrækker det, sammes fulde Værdi, bør være forbrudt til Anholderen.

Er ved den begaaede ulovlige Jagt skudt eller fanget noget af efterstaaende Slags Vildt, da bødes desuden: for et Stykke Kronvildt, stort eller lidet, 40 Rbd. Sølv; for et Stykke Daavildt 30 Rbd.; for et Stykke Raavildt 20 Rbd.; for en Hare, Ræv, Odder eller Grævling 10 Rbd.; for en Maar eller Ilder 5 Rbd.; for en Svane eller en Fasan 15 Rbd.; for Vildgjæs, Urfugle, Agerhøns, Holzsnepper og Regnspover pr. Stykke 10 Rbd.; for Vildænder, Bekkasiner, Brokfugle, Pommerantsfugle, Bruushøns, Rodbeen, Staalsnepper, Vagtelkonger, Vagtler og Kramsfugle, ligeledes pr. Stykke 5 Rbd. Fdns. § 27. Denne Straf er anvendelig for ulovlig Jagt saavel i de kongelige Vildtbanedistrikter som udenfor samme. Fdns. § 32.

I ulovlig Jagt gjør Enhver sig skyldig, som jager paa Steder, hvor ham ingen Jagtret tilkommer, men at bestemme, hvem Jagtret efter vor Lovgivning tilkommer, hører ikke hjemme i Kriminalretten, hvorimod derom maa henvises til andre Steder i Retssystemet og navnlig til Landboretten. Fdn. 20 Mai 1840 har iøvrigt nu nøie bestemt dette, ligesom det i sammes § 17 er fastsat, at den Jagtberettigede, der paa egen Grund saarer noget Slags Vildt, ingen Rettighed har dertil, naar det falder paa en Grund, hvor han ikke har Adgang til Jagts Udøvelse*).

Ingen Jagtberettiget maa bruge Mynder til Jagt, medmindre Jagtretten er forenet med Besiddelsen af en Hovedgaard og kan udøves paa et Jagtdistrikt af idetmindste 200 Tønder Hartkorn. Overtrædelse deraf straffes som ulovlig Jagt, og skal enhver Jagtberettiget ikke alene i samme Sogn

*) Om Straffen for ulovlig Borttagelse af et i en Skov liggende skudt Dyr. Dom i J. T. 33 B. S. 191—194.

men ogsaa i de nærmest tilgrændsende Sogne være beføiet til at paatale samme. Fdns. § 19.

Paa Fællig, forsaavidt Flere ere der berettigede til Jagt, og paa de Jorder i de kongelige Vildtbanedistrikter, hvor Nogen har faaet Ret til at udøve Jagt (Fdns. § 2), er det dog Enhver forbudt enten selv eller ved Andre at udøve nogen Jagt, enten ved Skyden eller nogensomhelst Fangemaade, efter Krondyr, Daadyr, Raadyr og Harer fra den 1 Marts til 12 Septbr., efter Agerhøns fra den 1 Febr. ligeledes til den 12 Septbr., og efter Urfugle og Bekkasiner fra den 1 Febr. til den 1 August. Overtrædelse heraf straffes med den for ulovlig Jagt i Almindelighed foreskrevne Straf. Fdns. § 25.

Iøvrigt mærkes, at det er Enhver, skjøndt han iøvrigt ikke har Ret til at udøve nogen Jagt, uformeent, inden Grændserne af de ham enten tilhørende eller til Brug overladte Jorder ikke alene at fange og dræbe alle Slags Rovfugle saavelsom Heirer, Skarver og Raager ved, uden Brug af Skudvaaben, at ødelægge deres Reder og Yngel og ved at opstille Høgebure, men ogsaa med Fælder, der opsættes i Træer, ved Udrøgning, Udgravning at fange og dræbe Ildere, Maarer og Væseler; ligesom Enhver har Ret til i sin Gaard og sine Huse at opstille Fælder for at udrydde disse skadelige Dyr. Fdns. § 12. Ligeledes er det enhver ellers ikke til Jagt Berettiget uformeent, paa de ham tilhørende eller i Brug overladte Jorder at fange Kramsfugle ved at ophænge Doner, saavelsom ogsaa, dog uden dertil at benytte sig af Jagtgarn, at fange de saakaldte Sangfugle. Fdns. § 13. Dette gjelder ogsaa om Jorderne ligge i de kongelige Vildtbanedistrikter. Fdns. § 14.

Det staaer ogsaa Alle og Enhver frit for at udøve Jagt efter Fuglevildt paa Havet eller paa de fra Havet indgaaende Fjorde og Vige*), dog med Undtagelse af dem,

*) Ældre Dom i J. T. 13 B. 2 H. S. 39—43.

der enten ere Nogens Eiendomsret underkastede, eller hvor dog Jagten fra ældre Tider har været betragtet som ene tilkommende den eller dem, der ere berettigede til Jagten paa de, bemeldte Fjorde eller Vige tilgrændsende, Landjorder. Dog skal denne Rettighed ikke kunne udøves ved Vadning langs med saadanne Kyststrækninger, hvor Jagten tilkommer nogen Anden, og er det iøvrigt en Selvfølge, at fornævnte Rettighed aldeles ikke kan udstrækkes til, fra Søen at udøve Jagt ved Skyden ind paa den til Søen grændsende Landjord, hvor nogen Anden har Jagtrettigheden, og heller ikke til, fra saadan Landjord at udøve Jagt ved Skyden udad Søen til. Fdns. § 15.

§ 300.

For nogle enkelte Jagtforseelser ere særegne Straffe foreskrevne:

1) Ulovlig Borttagelse eller Ødelæggelse af det i Fdns. § 27 ommeldte Vildts Yngel eller Reder, saavelsom uberettiget Indsamling af alle Slags vilde Fugles Æg, ansees med en Mulkt af 5 til 10 Rbd. Sølv efter Omstændighederne. Fdns. § 28.

2) Enhver, som uden Hjemmel befatter sig med Fangst af Sangfugle eller forsætligen ødelægger deres Reder, bøder derfor hvergang fra 2 til 5 Rbd. Sølv, og er Paatalen forbeholdt vedkommende Jordbruger, hvem Mulkten desaarsag tilfalder. Fdns. § 13, jvfr. § 14. Herved er Plak. 14 Aug. 1742 bortfalden.

3) Ingen Jagtbetjent maa, uden Bemyndigelse af vedkommende Jagteier, sælge noget Slags Vildt under Mulkt af 10 Rbd. Sølv for hver Gang, han maatte overtræde dette Forbud, og skulde han forresten derved, eller ved Maaden, hvorpaa han er kommen i Besiddelse af saadant Vildt, have gjort sig skyldig i nogen anden ulovlig Handling, er det

en Selvfølge, at han desuden bliver derfor at ansee efter Anordningerne. Fdns. § 29, jvfr. § 32.

4) Ingen Uvedkommende maa med Skydegevær eller Jagthunde lade sig finde i Nogens Jagtdistrikt, medmindre hans lovlige Reise fører ham derigjennem, og bør da Geværet være uladt og Laasen samme fraskruet, saavelsom Hundene bundne. For Overtrædelse heraf bødes 10 Rbd. Sølv, og skal desuden Jagteieren være berettiget til at lade Hundene nedskyde. — Have derhos Hundene streifet omkring i Jagtdistriktet udenfor de almindelige Veie, forøges nysnævnte Mulkt til 20 Rbd. Sølv, hvilken sidste Mulkt ligeledes skal være anvendelig, naar nogen Uvedkommende med Skydegevær, om samme endog er uladt og Laasen fraskruet, eller med Jagthunde, om endog disse ere bundne, lader sig finde udenfor de almindelige Veie i Distriktet paa Steder, hvor Leilighed kunde gives til ulovlig Jagt. Fdns. § 30, jvfr. § 32. Jvfr. tidligere Plak. 4 Novbr. 1830*). — For at medtage løse Hunde ved Markarbeide er Straffen for hver Gang en Mulkt af 32 Skilling Sølv. Fdns. § 31.

5) Hvor Sandflugt findes, maa Ingen jage med Heste og Hunde, under Straf, ogsaa for den Jagtberettigede selv, af en Mulkt af 10 Rbd. Sølv til Amtets Fattigkasse. Den Ikkejagtberettigede straffes desuden for ulovlig Jagt. Fdns. § 16.

Alle Bøder efter Fdn. 20 Mai 1840 tilfalde, forsaavidt ikke anderledes er bestemt, den vedkommende Jagtberettigede. Fdns. § 35.

Anm. Sager om Jagtovertrædelser behandles i første Instants som private Politisager, medmindre der tillige er forøvet andre Forbrydelser, for hvilke er bestemt større Straf end Bøder, da Sagen i saa Fald i det Hele bliver at behandle som Delinkventsag. Fdns. §§ 35—37. Om ulovlig

*) Ældre Domme i J. T. 21 B. 2 H. S. 196—200, 30 B. S. 16—22, 32 B. S. 57—61 og 37 B S. 219—223.

Jagts Udøvelse maa intet Søgsmaal anlægges, efter et Aars Forløb fra den Tid, da Forseelsen er begaaet. Fdns. § 36. For Klapperes Udeblivelse i de kongelige Vildtbaner er Mulkten bestemt i Plak. 29 Septbr. 1827. Fdns. § 22. Endnu kan her mærkes Plak. 28 Juni 1758 og 15 Marts 1784 samt kgl. Resol. 17 Juli 1816 om Edderfugle- og anden Fuglevarp i Island og kgl. Resol. 12 Marts 1817 om Rensdyrsjagten sammesteds.

§ 301.

For ulovligt Fiskeri indeholder vor Lovgivning ingen almindelig Straf. At denne Handling ikke i Almindelighed kan ansees som Tyveri, er klart, da Fiskene ikke kunne siges at være i Nogens Besiddelse, medmindre de findes i indsluttede Damme eller Søer, og hellerikke indeholder Lovgivningen nogen Bestemmelse, hvoraf man kunde udlede, at denne Handling, naar den ikke i sig er et Tyveri, skulde ansees med Tyvsstraf. De i L. 5—10—25 forekommende Udtryk, at den, der fisker paa de Steder, hvor han sig ikke Lod og Deel til Grunden kjender, skal stande til Rette som for Uhjemmelt, kunne nemlig ikke forstaaes om Tyvsstraffen, ligesom dette Lovsted ialfald hellerikke vilde indeholde Straffen for den, der fisker paa Steder, hvor han har Deel i Grunden, men enten udenfor sin egen Lod eller til forbudne Tider eller paa anden ulovlig Maade. Vel bestemmer norske Lovs 5—11—13, at den, der fisker i anden Mands Aa eller Fiskevand, uden Eiermandens Forlov, skal straffes derfor som for andet Tyveri, af hvilket Udtryk ogsaa D. L. 5—10—46 betjener sig om den, der udøver ulovligt Fiskeri i Liimfjorden, men det første Lovbud kan, som alene givet for Norge, ikke være forbindende i Danmark, og Straffen efter det andet er senere bleven forandret til en anden og langt mildere Straf end Tyvsstraffen. At Plak. 26 Oktbr. 1751 for uberettiget Fiskeri i de kongelige Søer og Damme fastsætter

egentlig Tyvsstraf, kan, om dette endogsaa ubetinget antages, hellerikke være noget afgjørende Argument for den Mening, at alt ulovligt Fiskeri skulde straffes som Tyveri, da Fiskene i dette Tilfælde vel kunne siges at være i Vedkommendes Besiddelse, og at de ældre Anordninger om uberettiget Østersfiskeri benævne dette som „Østerstyveri og tyvagtigt Fiskeri", kan, efter den ældre Lovgivnings mindre nøiagtige Sprogbrug, hvorefter f. Ex. ogsaa ulovlig Jagt kaldes Vildttyveri, ligesaa lidet bevise noget, saameget mindre som Østers, mere end andre Fisk, virkelig ere i Vedkommendes Besiddelse, da de ikke vilkaarligen kunne forlade Bankerne, og bør det derhos hellerikke oversees, at den nyeste Anordning om denne Materie, nemlig Plak. 10 Juli 1770, har, og som det synes med Flid, undladt at betjene sig af de nævnte Udtryk.

Naar man derfor vil bestemme Straffen for ulovligt Fiskeri, bliver det nødvendigt at skjelne imellem, om Fiskeriet er begaaet i aldeles indsluttede Fiskevande eller ikke*). I første Fald synes Handlingen, forudsat at den er udøvet under de iøvrigt dertil fornødne Betingelser (§ 221), og ikke af Nogen af de i Søen Lodtagne selv, at maatte betragtes som Tyveri, ligesom om Fiskene vare stjaalne ud af en anden Fiskebeholdning, uden at den Omstændighed, at vedkommende Eier ikke er vidende om Fiskenes Antal, heri kan gjøre nogen Forandring, da dette ogsaa kan være Tilfældet med mangen anden hemmelig Borttagelse, f. Ex. af Sæd, Frugter, Penge, o. s. v., uden at Borttagelsen derfor ophører at være

*) Den jydske Stænderforsamling havde, under Behandlingen af Udkastet til Tyvsfdn. 11 April 1840, henstillet, om ikke Fiskeri i en, anden Mand tilhørende, Indsø, der intet ordentligt Afløb har, burde behandles som de i Fdns. § 30 omhandlede undtagne Tyverier, naar det ikke udøves med Garn, Baad eller Ruse, men dette blev ikke optaget i Anordningen. Viborger Stænder-Tid. f. 1838, 2den Række S 1499—1501 og 1587.

Tyveri. Men naar Handlingen saaledes i sig er et egentligt Tyveri, kan den hellerikke undgaae at belægges med Tyvsstraffen, medmindre der skulde findes et udtrykkeligt Lovbud, som fritog den herfor, men dette er saa langt fra at være Tilfældet, at tvertimod ikke blot den anførte N. L. 5—11—13 men ogsaa Plak. 26 Oktbr. 1751 i høi Grad bestyrker, at en saadan Handling maa ansees som et egentligt Tyveri. Skulde derimod nogen af de Betingelser mangle, som udkræves til at danne Tyvsbegrebet (§ 221), f. Ex. Borttagelsen ikke være skeet hemmelig, hvilke ofte vil være Tilfældet, er det klart, at Handlingen hverken er et Tyveri eller kan straffes som saadant, men den maa da belægges med en arbitrair Straf, som et ulovbestemt Eiendomsindgreb, hvilket vel netop er det, som den nysanførte Plakat har villet betegne med Udtrykket: Straffes som for Ubjemmelt. Ogsaa kan Fiskeriet, selv hvor det er udøvet hemmeligt, være udøvet i et saa ringe Omfang og under saadanne Omstændigheder, at det kan blive at behandle efter den i Frdn. 11 April 1840 § 30 opstillede Regel, og altsaa ikke belægges med virkelig Tyvsstraf*). Er det ulovlige Fiskeri udøvet af En af de til Fiskning i Søen berettigede Personer, men enten uden for hans Part eller paa forbudne Tider, kan Fiskeriet hellerikke, om det endogsaa ellers har alle Tyveriets Kjendemærker, ansees som Tyveri, da Fiskene ikke, relativ til Medeierne i Søen, kunne siges at være i nogen Enkelts Besiddelse, og Handlingen maa derfor ogsaa i dette Tilfælde ansees med en arbitrair Straf. Praxis synes endnu at være gaaet et Skridt videre, idet man har antaget, at ulovligt Fiskeri kun da kunde ansees som Tyveri, naar det blev udøvet i saadanne Søer og Damme, hvor Fiskene kunne hensættes til Opbevaring og Opfødning, og derefter igjen vilkaarligen udtages, da Fiskene kun under denne Forudsætning ere Eierens faktiske Raadighed saaledes under-

*) Jvfr. Viberger Stænder-Tid. f. 1838, 2den Række S. 1499.

givne, som der udfordres til at konstituere Begrebet om Besiddelse*).

Saafremt det ulovlige Fiskeri derimod ikke er udøvet i indsluttede Damme eller Søer, men enten i Havet, i Fjorde, i Floder eller Aaer eller andre løbende Vande, er Handlingen under ingen Omstændigheder at ansee som et Tyveri, og der maatte altsaa være et positivt Lovbud, som erklærede den herfor, saafremt den skulde kunne belægges med Tyvsstraffen. Et saadant findes nu ikke, men tvertimod vise Anordningerne om Fiskerierne i Liimfjorden og om Østersfiskerierne, hvilke sidste Fiskerier Lovgiveren dog har taget under sin særdeles Beskyttelse, at ulovligt Fiskeri paa saadanne Steder ikke skal straffes som Tyveri, men ansees med en anden og mindre Straf, og paa Grund heraf maa man altsaa antage, at alt andet ulovligt Fiskeri i saadanne Fiskevande maa, som et ulovbestemt Eiendomsindgreb, belægges med en arbitrair Straf, ved hvis Bestemmelse man maa tage Hensyn deels til alle de nærmere Omstændigheder ved Handlingen, navnligen om den er udført paa en hemmelig Maade, da dette giver den en særdeles strafværdig Charakteer og gjør, at den nærmer sig Tyvsforbrydelsen, samt hvor stor Skade, der ved samme er anstiftet, og deels til Analogien af de for ulovligt Fiskeri i Liimfjorden og paa Østersbankerne fastsatte Straffebestemmelser, ifølge hvilke Straffen sjeldent vil blive andet end en Mulkt. I denne Henseende kan ogsaa Plak. 6 Septbr. 1821 mærkes, ifølge hvilken Landlægdsreserver og Andre, der ifølge deres Stilling ikke kunne tilføres og forblive i Sørullen, skulle, naar de drive vidtløftigt Fiskeri, i Forhold til som dette har været betydeligt, bøde fra 5 til 10 Rbd. Sølv til lige Deling imellem Søkvæsthuset og Stedets Fattigkasse, og saaledes, at i Gjentagelsestilfælde Bødernes

*) Domme i J. T. 11 B. 1 H. S. 168—176, 15 B. 2 H. S. 125—127 og 25 B. S. 119—120 samt J. U. 1 Aarg. S. 643—644. Jvfr. Ørsted i J. T. 11 B. 1 H. S. 168—171 Noten.

mindste og høieste Grad fordobles. Smaat Fiskeri i Havet staaer derimod enhver dansk Undersaat aabent*). Kgl. Resol. 17 Juli 1816 om Straffen for ulovlig Sælhundefangst kan og her erindres.

Af Anordninger, der omtale visse Arter ulovligt Fiskeri, kunne mærkes følgende:

1) Plak. 26 Oktbr. 1751 bestemmer, at ingen Uberettiget maa fiske i de kongelige ferske Søer og Damme paa Kjøbenhavns, Frederiksborg og Kronborg Amter med Medekroge eller andre Redskaber og Instrumenter, ved hvad Navn nævnes kan, under Straf som for Uhjemmelt eller andet Tyveri efter Omstændighederne (saasom saadan utilladelig Fisken, imod L. 5—10—25, der er gaaet i Svang). Ved Plak. 15 Septb. 1827 er dette Forbud, som grundet i Loven, erklæret anvendeligt paa alle andre kongelige ferske Søer og Fiskedamme, og derhos paany bragt i Erindring med Tillæg, at de specielle Tilladelser, som ere eller maatte blive meddeelte til at fiske i en enkelt af bemeldte Søer og Damme, ingenlunde hjemle Fiskeri paa noget andet end dette enkelte Sted. Den sidstnævnte Anordning har iøvrigt undgaaet i sine Præmisser at benævne Handlingen som Tyveri og kun omtalt den som „uhjemlet Fisken". Straffen for denne Forbrydelse synes, som bemærket, at maatte blive efter Omstændighederne enten Tyvsstraf, naar Handlingen er udøvet under de til at udgjøre et Tyveri fornødne Betingelser, eller, naar disse Betingelser ikke ere tilstede, en arbitrair Straf, der neppe vil blive større end en Pengemulkt. Ligesom nemlig Handlingen i dette Tilfælde ikke i sig er et Tyveri, saaledes vise ogsaa de i den førstnævnte Plakat forekommende Udtryk: „Straf som for Uhjemmelt eller andet Tyveri efter Omstændighederne", at Handlingen ikke ubetinget skal ansees med Tyvsstraf, da i saa Fald de første Ord: „Straf som for Uhjemmelt" stode til Overflod, og denne Mening, der har Billighed i høi Grad

*) Dom i J. A. Nr. 19 S. 127—130.

for sig, synes ogsaa at bestyrkes ved de forandrede Udtryk i Plak. 15 Septbr. 1827*). Jfr. Kanc. Skr. 23 Septbr. 1826.

2) Ulovligt Fiskeri i Liimfjorden skulde, efter L. 5—10—46, straffes som andet Tyveri og som foreskrevet staaer, hvilke sidste Udtryk sigtede til L. 5—10—45, der foreskrev Straf af Fiskeredskabernes og Skibets Forbrydelse og 60 Lod Sølv for den deromhandlede Forseelse. Nu indeholdes Straffen for dette ulovlige Fiskeri i Fdn. 15 Decb. 1750 og 22 Juni 1761, der, foruden Forbrydelse af Garn og Baad, bestemme Straffen til en efter de forskjellige Overtrædelser forskjellig Pengemulkt af 2, 5, 10, 20, 40 og 50 Rbd., hvilken Mulkt i flere Tilfælde fordobles, naar den Skyldige lader sig søge ved Retten. Dog bestemmes ogsaa vilkaarlig Straf efter Sagens Beskaffenhed. De omkring Fjorden boende Grundeiere saavelsom den Skyldiges Huusbond ansees med lige Straf, naar de ikke paaagte, at Forordningernes Bud overholdes. Den, som binder Garn af mindre Masker, end forordnet er, straffes, enten det er en Mands- eller Kvindes-Person, med et Aars Tugthuus- eller nu Forbedringshuus-Arbeide. De Retsbetjente, som forsømme den befalede Undersøgning om Fiskenetterne, eller dermed med Rogen see igjennem Fingre, skulle have deres Embede forbrudt. Plak. 10 April 1829 forbyder, under Fiskeredskabernes Konfiskation, at drive Fiskeri med Garn i Indløbet til Ringkjøbing Fjord udenfor den i Plakaten bestemte Linie.

3) For ulovligt Østersfiskeri indeholdes den almindelige Straf i Mandat 26 Febr. 1720, der er gjentaget ved Plak. 26 Jan. 1730, 13 Decb. 1736 og 7 Oktb. 1740, og den specielle Straf for ulovligt Østersfiskeri i Aalborg Stift i Plak. 10 Juli

---

*) Mandix: Landvæsensret 2 D. S. 392—383 i 2den Udgave. Jvfr. Ørsted: Om Tyvsbegrebet S. 19. Jvfr. Dom i J. T. 11 B. 1 H. S. 174.

1770. Efter Mandat 26 Febr. 1720 straffes ulovligt Østersfiskeri og enhversomhelst Deelagtighed deri og Fordølgelse deraf med Konfiskation af Østerserne og Fartøiet og første Gang en Mulkt af 100 Rbd., anden Gang at gaae i Karren, og skeer det oftere med Straf paa Livet. Fdns. § 4; jvfr. § 16. Sankning af Østers ved lavt Vand eller Ebbe straffes med en Mulkt af 4 Rbd. for hver 50 Stykker. Fdns. § 5. Besiddelse og Forfærdigelse af ustemplede Østersjern, Tilforhandling og Transport af Østers, og andre Handlinger, hvorved ulovligt Østersfiskeri understøttes, straffes deels med Bøder og deels med anden haardere Straf. Fdns. §§ 1, 2, 6, 9 og 11. Den, der plyndrer Østersvognene, straffes med 100 Rbds. Mulkt og derhos som en Stratenrøver. Fdns. § 17. Efter Plak. 10 Juli 1770 § 1 straffes den, der fisker eller optager Østers af de imellem Skagen og Hirtzholmen og i Nærheden deraf beliggende Banker med Forbrydelse af det dertil brugte Fartøi samt Fiskeredskab og desuden første Gang med en Mulkt af 50 Rbd., anden Gang dobbelt og saa fremdeles. Med samme Straf ansees Besidderen af uautoriserede Fiskeredskaber og den Smed, der forfærdiger eller reparerer Østers-Jern eller Skrabere. Plaks. §§ 2 og 3.

Anm. L. 5—11—7, der bestemmer, at den, der fælder Vand af sit sædvanlige Løb og Rende, Andre til Skade, skal bøde alle Eiere tre Lod Sølv, og at den, der spilder Andens Mølledam eller Fiskedam, skal bøde derfor 60 Lod Sølv, kan paa dette Sted erindres.

—

To og tredivte Kapitel.

Om Forbrydelser i særegne juridiske Forhold.

§ 302.

Det er oven (§ 42) bemærket, at alle Forbrydelser kunne inddeles i fælles og særegne, af hvilke de første kunne begaaes af alle Undersaatter, og de sidste derimod kun af Personer i et vist vedvarende juridisk Forhold. Skjøndt disse særegne Forbrydelser falde for meget i det Enkelte til udførligen at kunne afhandles i en almindelig Kriminalret (§ 2), skal her dog korteligen omtales nogle af samme.

I. Forbrydelser i Huusstanden kunne begaaes i det ægteskabelige, det faderlige og det herskabelige Selskab.

a) I det ægteskabelige Selskab gives kun faa særegne Forbrydelser, nemlig Hoer (§§ 131—136), Bigamie (§ 137) og de dermed beslægtede Forbrydelser (§ 138), hvilke samtlige ere omhandlede ovenfor. De i L. 6—5—4, 7, 8 og 9 nævnte Forbrydelser, der ligeledes findes afhandlede paa sit Sted (§ 146), ere ikke særegne Forbrydelser i det ægteskabelige Selskab.

b) I det faderlige Selskab gives kun faa særegne Forbrydelser, hvorimod der ere flere Forbrydelser, som ere kvalificerede, naar de begaaes i disse Forhold, f. Ex. Mord af Børn paa deres Forældre (§ 181), og Legemsfornærmelser (§ 196) samt Injurier imod Forældre. (§ 213). L. 6—5—1, hvorefter Ulydighed, udviist af Børn imod deres Forældre, straffes med at miste Arv efter disse, indeholder dog et Exempel paa en saadan særegen Forbrydelse.

c) I det herskabelige Selskab forekomme følgende særegne Forbrydelser:

1) Naar et Tjenestetyende kommer for silde i sin Tjeneste, skal det for hver Dag, det er udebleven, bøde i Kjøbenhavn

tre Mark og paa Landet to Mark. Plak. 3 Decbr. 1755 § 2 og Fdn. 25 Marts 1791 § 7. Den sidste Anordning viser, at Tyendet betragtes som aldeles udeblivende, naar det kommer over otte Dage for silde.

2) Naar et Tjenestetyende aldeles udebliver af sin Tjeneste, skal det i Kjøbenhavn betale Fæstepengene tilbage, og erlægge et halvt Aars Løn til Deling imellem Huusbonden og Politikassen. Plak. 3 Decbr. 1755 § 6. Udenfor Kjøbenhavn er Straffen at betale Fæstepengene tilbage og bøde et Fjerdingaars Løn. L. 3—19—14 og Fdn. 25 Marts 1791 § 7.

3) Naar et Tjenestetyende uden lovlig Aarsag forlader sin Tjeneste for rette Fardag, skal det efter Loven forbryde et halvt Aars Løn til Deling imellem Huusbonden og Herskabet, og den, som vidende antager det, skal forbryde dobbelt saameget. L. 3—19—11. For Kjøbenhavn er siden bestemt, at Tyendet skal give sine Fæstepenge tilbage, bøde et halvt Aars Løn og miste sin tilgodehavende Løn. Plak. 3 Decbr. 1755 § 7. For Landet fastsætter Fdn. 25 Marts 1791 § 9 i dette Tilfælde, at Tyendet skal ved Rettens Middel bringes tilbage og bøde to Mark for hver udebleven Dag, og hvis det paany gaaer af Tjenesten eller negter at begive sig deri igjen, skal det forbryde et halvt Aars Løn og sættes i Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage. Fdn. 25 Marts 1791 § 9. De, som modtage eller huse eller hæle anden Mands undvegne Tjenestefolk, skulle bøde 8 Rbd. Fdns. § 11. Jvfr. L. 6—22—1 og for Kjøbenhavn Plak. 3 Decbr. 1755 §§ 12 og 13.

4) Naar et Tjenestetyende paa Landet forsømmer sin Tjeneste, skal det for hver Dag bøde to Mark, og skeer Saadant i flere end tre Dage paa eengang, eller oftere end tre Gange, naar det er enkelte Dage, skal Tyendet have forbrudt sin Tjeneste og desuden bøde et Fjerdingaars Løn. Fdn. 25 Marts 1791 § 12.

5) Naar en Huusbond uden lovlig Grund negter at

modtage Tyendet i sin Tjeneste, skal han i Kjøbenhavn miste Fæstepenge, betale Tyendet et halvt Aars Løn og bøde til Politikassen 2 Rbd. Plak. 3 Decbr. 1755 § 8. Paa Landet skal han miste Fæstepenge og betale Tyendet et halvt Aars Løn samt Kostpenge i fire Uger med fire Mark for hver Uge. Fdn. 25 Marts 1791 § 8. I Kjøbstæderne synes endnu L. 3—19—15 at gjelde, hvorefter Huusbonden kun skal miste Fæstepenge og bøde et Fjerdingaars Løn.

6) Naar en Huusbond uden lovlig Aarsag bortviser Tyendet af Tjenesten, skal han i Kjøbenhavn betale Tyendet dets fulde Løn til den Tid, til hvilken det kunde være lovligen opsagt, og desuden til Politikassen et halvt Aars Løn. Plak. 3 Decbr. 1755 § 9*). Paa Landet skal han, foruden at betale Lønnen til den Tid, Tyendet udviises, endvidere betale samme et halvt Aars Løn og 12 Ugers Kostpenge med fire Mark ugentligen. Fdn. 25 Marts 1791 § 10. Denne sidste Bestemmelse synes at maatte være anvendelig paa alle Steder udenfor Kjøbenhavn.

7) Naar et Tyende forlader sin Tjeneste, skal Huusbonden inden 24 Timer meddele det Skudsmaal, under Mulkt fra 1 til 10 Rbd. Sølv. Fdn. 21 Juli 1822 § 6. For at give et urigtigt Skudsmaal, anvendes en passende Mulkt. Fdns. § 7. Jvfr. for Kjøbenhavn Plak. 3 Decbr. 1755 § 11 og Plak. 4 Marts 1817. For Uefterrettelighed eller Forfalskning af Skudsmaal og Skudsmaalsbøger indeholdes Straffen i Fdn. 5 Septbr. 1832 §§ 6 og 7**).

8) Naar en Tjenestekarl paa Landet begjærer Sæd til Løn, skal han herfor bøde 1 Rbd. Skulde Huusbonden forene sig med Tjenestekarlen om at give ham Sæd til Løn, er denne Forening ugyldig, og Karlen skal da tjene et heelt Aar uden nogen Løn, hvorimod Huusbonden skal betale saameget som

---

*) Analogisk anvendt paa høiere tjenende Personer. Dom i J. T. 27 B. 1 H. S. 144—149.

**) Domme i J. U. 1 Aarg. S. 467—468 og 2 Aarg. S. 157—159.

Karlens Løn i eet Aar til Deling imellem Angiveren og Sognets Fattige. Fdn. 25 Marts 1791 § 17. Efter Plak. 12 Mai 1830 § 1, udvidet til Færøerne ved Kanc. Skr. 15 Septb. 1832, gjelder dog dette kun, naar Tyendet lønnes med Korn i Straaet, eller naar samme gives Ret til at besaae en Deel af Huusbondens Lod (jvfr. Plakatens § 2), hvorimod det er tilladt at lønne Folk med udtærsket Korn. Jvfr. Kanc. Skr. 23 Marts 1816, 13 Mai 1820 og 20 Marts 1821.

9) Ulydighed og Opsætsighed af Tjenestefolk imod deres Herskab straffes med Fængsel paa Vand og Brød. Plak. 3 Decbr. 1755 §§ 10 og 15 og Fdn. 25 Marts 1791 § 14. Mishandlinger af Herskabet imod Tjenestefolkene straffes, som om de vare begaaede imod en Fremmed (§ 200).

10) Endnu kan paa dette Sted mærkes Fdn. om Huustugten paa Island 3 Juni 1746 § 25 og Fdn. om Tjenestefolk paa Færøe af 21 Mai 1777. For Forbrydelser, som begaaes af Haandværkssvende og Drenge imod deres Mestere og omvendt, indeholdes Straffene i Fdn. 21 Marts 1800. Fdn. 23 April 1817 § 17 kan og her mærkes. Jvfr. Kanc. Skr. 24 Decbr. 1822.

II. Af Forbrydelser, der kunne begaaes af Landboere og med Hensyn til Landvæsenet og Landboforholdene, hvorom det Nærmere iøvrigt henhører i Landboretten, kunne mærkes følgende:

1) Naar en Jordegodseier ødelægger en Bondegaard for at drive dens Avling under en Sæde- eller Avls-Gaard, skal han af hver Tønde saadan ødelagt Bondegaards Hartkorn bøde 50 Rbd. aarlig, indtil Gaarden igjen vorder opbygt og dens Jorder fra Hovedgaarden udlagte, og naar Bondergaardes Jorder indtages under Sædegaarden, men uden at nogen Gaard derfor nedlægges, bødes paa lige Maade 10 Rbd. aarlig af hver Tønde Hartkorn, indtil Jorden udlægges Bondegaarden. Fdn. 6 Juni 1769 §§ 2 og 4 og Fdn. 25

Marts 1791 § 2*). Naar de efter den sidstnævnte Forordning opbygte Huse lægges øde, bødes herfor 10 Rbd. Fdns. § 3. Naar Nogen, som har kjøbt en Jordlod med Forpligtelse til at bebygge samme, ikke inden 2 Aar forsyner den med den fornødne Bygning, skal han bøde 50 Rbd. engang for alle, og siden maanedlig, indtil Bygningen er opført, en Mulkt fra 2 til 10 Rbd. Fdn. 3 Decbr. 1819 § 17.

2) Naar en Jordegodseier ikke bortfæster en Bondegaard inden 14 Dage, efterat den har staaet ledig i eet Aar, skal han herfor bøde 20 Rbd. Sølv for hver Tønde Hartkorn, hvoraf Gaarden bestaaer, hvilken Mulkt erlægges for hvert Aar, Gaarden fremdeles henstaaer fæsteledig. Fdn. 9 Febr. 1820 §§ 2 og 3. Jvfr. Fdn. 6 Juni 1769 § 5. Naar der findes nogen Urigtighed i den Attest, som Jorddrotten ved hans Fæsteprotokollers Foreviisning for Amtmanden har at udstede, om nogen Gaard paa Godset er fæsteledig, og til hvilken Tid Saadant er indtruffet, bødes herfor fra 50 til 200 Rbd. Sølv, foruden at Jorddrotten ansees med den nysnævnte Mulkt, hvis Gaarden har staaet fæsteledig over et Aar. Fdn. 9 Febr. 1820 § 7.

3) Den Jorddrot, der udsteder Fæstebreve paa anden Maade end paa Fæstebondens og hans Hustrues Livstid, skal tiltales og straffes, som kongelige Befalingers modvillige Overtræder (§ 13). Fdn. 19 Marts 1790. Jfr. Kanc. Skr. 31 Juli 1790, 1 Oktbr. 1791, 1 Febr. 1794 (i Reskript-Repertoiret under Rubrum: Landvæsen) og 27 Febr. 1819.

4) Straffen for Overtrædelser af Orden ved Hoveriet indeholdes i Fdn. 25 Marts 1791. De ringere Forseelser straffes efter denne Anordning med Mulkter. Ulydighed og Opsætsighed ved Arbeidet straffes, naar det tredie Gang begaaes i de andre Hovbuds Paasyn, med Fæstets Forbrydelse. Fdns. § 9. Den, der forfører de andre Bønder eller Hovbud til Opsætsighed, straffes med Bøder fra 4 til 10 Rdlr.,

---

*) Dom i Forsete f. 1823 S. 255–261.

eller, hvis Forbrydelsen er udmærket stor, med at hensættes flere Maaneder (§ 50) eller flere Aar i Forbedringshuset, og i sidste Tilfælde tillige at have sit Fæste forbrudt. Fdns. § 10. Den, der med Ord eller Gjerninger personligen angriber Jorddrotten eller dennes Inspekteur, Forvalter eller Ridefoged, Skovrider eller Skytte, Ladefoged eller Bondefoged, naar de ere i Huusbondens lovlige Ærinde, eller og Forpagteren paa Gaarden, skal dømmes til en følelig Pengemulkt, eller til at hensættes i Forbedrings- eller Tugthuset eller Fæstningen endog paa Livstid, og derhos, hvis han har forgrebet sig paa Jorddrotten, forvises Herredet. Fdns. § 12. Jvfr. Fdn. 9 Marts 1838 § 7. Lignende Bestemmelser indeholdes ihenseende til Huusmændenes Pligtsarbeide i Fdn. 30 Jan. 1807. Jvfr. Fdn. om Jagten af 20 Mai 1840 § 20.

5) Straffen for Overtrædelser af de i Forordningen om Hoveriet af 6 Decbr. 1799 indeholdte Befalinger straffes med Mulkter, der for Jorddrotten i Almindelighed ere enten fra 10 til 100 Rdlr. eller ogsaa alene 100 Rdlr. Fdns. §§ 6, 7, 9 og 12; jvfr. Fdns § 31. Som Tvangsmiddel for at fremskaffe de befalede Protokoller til Amtmandens Eftersyn anvendes ligeledes Mulkter. Fdns. § 9. Jvfr. Fdn. 3 Decbr. 1828 § 48. Den Bonde, som vægrer sig ved at lade Hoverifortegnelsen vedhefte sit Fæstebrev, skal have sin Gaard forbrudt. Plak. 5 Juni 1801. Jvfr. Fdn. 6 Decbr. 1799 § 4 og Plak. 11 Mai 1800. — Overtrædelser af Fæstebondens Pligter i Fæsteforholdet, der dog kun kunne ansees som Kontraktsbrud, ansees nu efter Fdn. 9 Marts 1838 § 5.

6) Straffen for de Forseelser, hvorved Skovvæsenet lider Skade, indeholdes i Fdn. 26 Jan. 1733, 18 April 1781 og 27 Septbr. 1805. Om ulovlig Skovhugst er handlet ovenfor (§ 298) og ligeledes om Ildspaasættelse paa Skove og Tørvemoser (§ 290). For andre Overtrædelser er Straffen i Almindelighed Mulkter. Den, der uden Rentekammerets Tilladelse hugger til Salg i en Skov i de første 10 Aar,

efterat han har kjøbt samme, skal have det Huggede, eller om det ei kan tilveiebringes, dets Værdi forbrudt. Fdn. 27 Septbr. 1805 § 20*). Jvfr. Kanc. Cirk. 12 Novbr. 1822.

7) For Overtrædelser af de Landboerne med Hensyn til Veivæsenet paaliggende Pligter samt for Forseelser imod Veipolitiet indeholdes Straffene, der bestaae i Mulkter, i Fdn. 13 Decbr. 1793 og Plak. 4 April 1800 § 10 samt Rglm. om Sneekastningen 20 Decbr. 1799 § 14**).

8) For Overtrædelser af Hegnsanordningerne indeholdes Straffene i Fdn. 29 Oktbr. 1794, 8 Septbr. 1812, 21 Septbr. 1813, 9de Juli 1817 og Plak. 11 Juli 1837. Herom er tildeels handlet ovenfor (§ 296***). Om Forseelser ihenseende til Sandflugtens Dæmpning er ligeledes handlet ovenfor (§ 165).

9) Om Forseelser imod de Lovbud, der tilsigte at forhindre Kvægsyge, er handlet ovenfor (§ 164).

10) Straffen for Forprang og Landprang findes omhandlet ovenfor (§ 166), ligeledes Straffen for uberettiget Haandværksdrift (§ 167) og for ulovlig Brændeviinsbrænden paa Landet (§ 168). — Om ulovlig Jagt og Fiskeri er handlet paa sit Sted (§ 299—301).

III. De Forbrydelser, hvori Søfolk, som saadanne, kunne gjøre sig skyldige, ere for specielle til udførligen at kunne omhandles i en almindelig Kriminalret, og om disse maa derfor henvises til Søretten. L. 4—1 indeholder iøvrigt de vigtigste Straffebestemmelser for Overtrædelsen af de Skippere og Skibsfolk paaliggende Pligter. Jvfr. Kjøbenhavns Skipperlaugs Artikler af 25 Jan. 1707. For Overtrædelser af Konvoianordningen er Straffen foreskreven i Fdn. 2 Novbr.

*) Mandix: Landvæsensret 2 D. S. 327—321 og S. 334—349 i 2den Udgave samt Tillægget S. 223—225. Jvfr. Dom i J. T. 4 B. 1 H. S. 93—96.

**) Mandix: Landvæsensret 2 D. S. 423—438 i 2den Udgave.

***) Mandix: Landvæsensret 2 D. S. 260—68 i 2den Udgave.

1798. Om de islandske Søpasse mærkes Plak. 7 Marts 1787. Urigtigheder ved Førelsen af Logbøger og Skibsjournaler straffes efter Fdn. 10 Jan. 1840 §§ 7—10. For uden Nød at forbødme Skibet indeholdes Straffen nu i Fdn. 30 Marts 1827 § 3. Endnu kan henvises til følgende Steder i dette Værk, hvor Forbrydelser omhandles, der enten udelukkende eller dog idetmindste nærmest ville blive begaaede af Søfolk: Overtrædelse af Rglm. 1 Mai 1747 og 9 April 1810 (§ 78); Forbrydelser efter Fdn. 8 Jan. 1802 og de dertil hørende Anordninger (§ 82); Besvigelse af Skibs- og Fyr-Afgiften (§ 88); Reisendes Overførelse uden lovligt Pas eller Landsættelse paa urigtigt Sted og Ikke-Anmeldelse af Reisendes Afgang eller Bortreise (§ 147 og 148; jvfr. § 151); Overtrædelse af Kvarantaineanordningerne (§ 155; jvfr. § 154); Beskadigelse af Skibsfortøiningsringe m. m. og Overtrædelse af Budet i Fdn. 9 Novbr. 1798 (§ 159); Tyverier af Skippere og Skibsfolk paa det dem betroede Skib og Gods efter Fdn. 11 April 1840 § 10 (§ 229); Søroveri (§ 247) og Søassurancesvig (§ 261).

IV. De Forbrydelser, hvori Militaire som saadanne kunne gjøre sig skyldige, ligge aldeles udenfor dette Værks Plan, og herom maa henvises til Krigsretten*). Straffen for Unddragelsen fra Forpligtelsen til Krigstjenesten er omhandlet ovenfor (§§ 81—82).

V. De Forbrydelser, hvori Embedsmænd, som saadanne, kunne gjøre sig skyldige, ere udførligen afhandlede ovenfor, deels med Hensyn til Embedsmænd i Almindelighed og deels med Hensyn til de vigtigste enkelte Arter af Embedsmænd, og vi maae derfor her henvise til disse Undersøgelser (§§ 100—113).

*) Rosenstand-Goiskes Krigsret for den danske Landmagt 2 D. S. 87—210 og Petersens Haandbog i den danske Militairret 2den D.

Tillæg og Rettelser.

Første Deel.

Side 21 ad Anm. 1. Under 8 Septbr. 1841 er udkommen en Forordning, der indeholder nærmere Bestemmelser om Beviset i kriminelle Sager. K. T. f 1841. S. 793—810.

Side 22 ad 1. Her tilføies: Kanc. Skr. 24 Marts 1840 i K. T. 1841 S. 428—431.

Side 87 ad § 47. Hvor der for en Forbrydelse, der efter Lovene medfører Livsstraf, kun er tilveiebragt et Beviis ved Indicier, ere Domstolene beføiede til, istedet herfor kun at tilkjende den Paagjeldende Strafarbeide paa Livstid. Fdn. 8 Septbr. 1841 § 7.

Side 160 ad Noten 1. Dom i J. T. 28 B. S. 230—33.

Samme Side ad Noten 2. Jvfr. J. T. 15 B. 2 H. S. 259.

Side 161 ad Noten 1. Jvfr. K. T. f. 1840 S. 425—426 Noten

Side 197 ad Noten 1. Jvfr. Domme i J. U. 2 Aarg. S. 703 og 856—864 og 3 Aarg. S. 33—38 og 43—47.

Side 208 ad § 73. Om Anvendelsen af Plak. 25 Febr. 1837. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 655—63.

Side 280. Jvfr. Domme i J. U. 2 Aarg. S. 569—74 og 889—908.

Side 337 ad Noten 2. Jvfr. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 593—94.

Side 376 ad Noten Dom i J. U. 2 Aarg. S. 554—56.

Side 407 ad Noten 2. Jvfr. Domme i J. U. 2 Aarg. S. 688—90 og 930—31.

Side 420 ad Noten 2. Jvfr. Domme i J. U. 2 Aarg. S. 683—87 og 951—52.

Side 425 Linie 19. Plak. 15 Marts 1831, læs 1832.

Side 432. Ved Plak. 27 Novbr. 1839 § 1 tilføies: Kanc. Skr. 12 Juni 1841 i K. T. f. 1841 Side 615—616.

Side 432 ad V. Litr. a Ved Plak. 31 Juli 1841 (K. T. f. 1841 S 651—655) er det heromhandlede Forbud indskrænket til de almindelige Torvedage, Onsdag og Loverdag.

Samme Side ad Litr. b. Forbudet i Plak. 22 April 1811 er ophævet ved den nysnævnte Plak. 31 Juli 1841.

Side 434—435 ad a og b. Den i Noten Side 435 omtalte Anordning er nu udkommen under 24 Septbr. 1841. Dens Indhold findes angivet i dette Værks anden Deel S. 172.

Anden Deel.

Side 25 ad Noten 1. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 594—95.

Side 42 ad § 197. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 589—92.

Side 51 ad Noten 2. Domme i J. U. 2 Aarg. S. 721—24 og 843—47.

Side 59 ad Noten 1. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 789—96.

Side 60 ad Litr. g. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 810—13.

Side 61 ad Noten 2. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 552—54.

Side 66 ad § 197. Her tilføies Professor Bornemanns Dissertatio de crimine raptus. Havniæ 1839.

Side 84 ad § 205. Dom i J. U. 3 Aarg. S. 9—13.

Side 121 ad § 215. Dom i J. U. 3 Aarg. S. 19—24.

Side 130 ad Noten. Domme i J. U. 1 Aarg. S. 270—83 og 2 Aarg. S. 703—704, 561—69 og 952—58.

Side 158 ad § 231. Domme i J. U. 2 Aarg. S. 869—71 og 884—85.

Side 177 ad Noten 2. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 598—601.

Side 184 ad § 252. Domme i J. U. 2 Aarg. S. 682—83 og 908—22.

Side 185 ad § 253. Dom i J. U. 2 Aarg. S. 785—87.

Side 205 ad § 269. Domme i J. U. 2 Aarg. S. 813—14 og 865—67.

Sagregister.*)

A.

*) Bogstavet C foran A, O og U samt foran alle Konsonanter findes under K og Bogstavet Q under K. Romertallene betegne første eller anden Deel og de arabiske Tal Siderne.

B.

C.

D.

E.

G.

H.

J.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

U.

V.

Y.

Æ.

Ø.

